

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ

**ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΤΟΥ
ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΣΤΑ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
ΜΑΣ**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΔΑΡΒΙΡΑ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ
ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΕΥΑ**

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ Ν.

ΠΑΤΡΑ 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2007

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή

Εισαγωγή.....	3
---------------	---

Κεφάλαιο 1 Πετρέλαιο- Μακροοικονομικά μεγέθη

1.1 ΟΠΕΚ.....	8
1.1.1 Επιρροή της Σαουδικής Αραβίας.....	9
1.1.2 Εξέλιξη της τιμής του πετρελαίου.....	13
1.2 Αίτια αύξησης της τιμής του πετρελαίου.....	17
1.2.1 Πετρελαϊκές κρίσεις.....	17
1.2.2 Αίτια των πετρελαϊκών κρίσεων.....	21
1.3 Βασικές έννοιες.....	35

Κεφάλαιο 2 Επιπτώσεις στα μακροοικονομικά μεγέθη

2.1 Εισαγωγή	48
2.2 Πώς επηρεάζονται τα μακροοικονομικά μεγέθη	
2.2.1 Οικονομική Δραστηριότητα.....	50
2.2.2 Πληθωρισμός.....	55
2.2.3 ΑΕΠ.....	64
2.2.4 Ανεργία- Απασχόληση.....	71
2.2.5 Επιτόκια.....	74
2.2.6 Γενική Κυβέρνηση.....	82
2.2.7 Εμπορικό Ισοζύγιο.....	85
2.2.8 Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών.....	90
2.2.9 Κρατικός Προϋπολογισμός.....	97
2.2.10 Επενδύσεις.....	102
2.3 Διακύμανση – μεταβλητότητα τιμής	108

Κεφάλαιο 3 Συσχέτιση σε παγκόσμιο επίπεδο

3.1 Συσχέτιση σε παγκόσμιο επίπεδο.....	112
3.1.1 Πληθωρισμός.....	118
3.1.2 ΗΠΑ.....	128
3.1.3 Ιαπωνία.....	129
3.2 Μελλοντικά σενάρια.....	131
3.3 Προσδοκίες καταναλωτών- επιχειρηματιών.....	135
3.4 Μέτρα κυβέρνησης.....	138

Επίλογος.....	150
---------------	-----

Βιβλιογραφία.....	154
-------------------	-----

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αυτή ασχολείται με τα θεωρητικά ζητήματα των μακροοικονομικών μεγεθών και του πετρελαίου και πώς η μεταβολή της τιμής του πετρελαίου επηρεάζει τα μακροοικονομικά μεγέθη και την οικονομική δραστηριότητα της χώρας μας.

Η μεταβολή της τιμής του πετρελαίου κινείται σε ένα πεδίο συνεχών αλλαγών ενισχύοντας τις διεθνείς ανησυχίες για τις επιπτώσεις στην οικονομία και στην βιομηχανία ενέργειας. Η κατανόηση των εξελίξεων για την πορεία της ελληνικής οικονομίας είναι έργο σημαντικό αλλά συχνά δύσκολο, καθώς η αβεβαιότητα είναι σύμφυτη με την πορεία της οικονομίας, η πληροφόρηση παρουσιάζει κενά και αδυναμίες, ενώ η οικονομική πραγματικότητα επιδέχεται, πολλές φορές, περισσότερες από μία ερμηνεία.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν θα δώσουμε την ευκαιρία στον αναγνώστη να κατανοήσει α) την έννοια των μακροοικονομικών μεγεθών και πώς αυτά ορίζονται, β) πώς επηρεάζει το ένα το άλλο, γ) ποια είναι η σχέση που υπάρχει μεταξύ της τιμής του πετρελαίου και των μακροοικονομικών μεγεθών, και τέλος τι εναλλακτικές λύσεις και μέτρα πρέπει να λαμβάνει η κυβέρνηση έτσι ώστε να μπορεί να προσαρμόζεται ολόένα και περισσότερο στις μεταβολές της τιμής του πετρελαίου ώστε να εξαρτάται ενεργειακά λιγότερο από αυτό.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στον Οργανισμό των Κρατών Εξαγωγής Πετρελαίου (ΟΠΕΚ) και πιο συγκεκριμένα σε ένα βασικό μέλος του, την Σαουδική Αραβία η οποία αποτελεί μια από τις κυριότερες πηγές ενέργειας του πλανήτη και ως εκ τούτου κατέχει σημαντική θέση στην διεθνή οικονομία. Επίσης παρουσιάζει τις εξελίξεις στην τιμή του πετρελαίου οι οποίες επηρεάζονται από διάφορους εξωγενείς και συγκυριακούς παράγοντες, πόσες και ποιες πετρελαϊκές κρίσεις αντιμετώπισε η παγκόσμια οικονομία μέχρι σήμερα, και πώς αυτές την επηρέασαν, καθώς και τα βασικά αίτια που πυροδοτούν τις τιμές του «μαύρου χρυσού» στα ύψη. Τέλος γίνεται μια λεπτομερής αναφορά στο τι είναι η μακροοικονομική θεωρία, πώς ορίζονται τα πιο σημαντικά μακροοικονομικά μεγέθη σύμφωνα με τους οικονομολόγους, σε ποιες κατηγορίες χωρίζονται και πως μετρούνται, καθώς και στις επιδράσεις των

μακροοικονομικών μεγεθών μεταξύ τους για την καλύτερη και ευκολότερη κατανόηση του θέματος.

Το επόμενο κεφάλαιο έχει ως κύριο άξονα την αναλυτική αναφορά για το πώς επηρεάζονται – συνδέονται τα μακροοικονομικά μεγέθη το καθένα ξεχωριστά, με τις μεταβολές της τιμής του πετρελαίου και πώς αυτά επηρεάζουν την ελληνική οικονομία. Γίνεται επίσης μία αναφορά στο πως η μεταβολή της τιμής του πετρελαίου επηρεάζει συνολικά την οικονομική δραστηριότητα η οποία στηρίζεται κυρίως από την εγχώρια ζήτηση. Ακόμα φαίνεται η πορεία του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης και του δημόσιου χρέους της, η διαμόρφωση του ελλείμματος του Εμπορικού Ισοζυγίου, (το οποίο εξαρτάται κυρίως από τις εισαγωγές και τις εξαγωγές), την διαμόρφωση του ελλείμματος του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών και των συνιστωσών του, (το οποίο οφείλεται εν μέρει στο σχετικά υψηλό επίπεδο των επενδύσεων σε συνδυασμό με την υστέρηση της αποταμίευσης λόγω των δημοσιονομικών ελλειμμάτων), την πορεία του Κρατικού Προϋπολογισμού (ο οποίος αποτελείται από τα έσοδα και τα έξοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού και του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων) και την πορεία του Ισοζυγίου Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών. Τέλος αναφερόμαστε στο πώς η διακύμανση – μεταβλητότητά της τιμής του πετρελαίου μεταβάλλει τα οικονομικά μεγέθη που αντιπροσωπεύουν την οικονομική δραστηριότητα όπως είναι τα επιτόκια, το εισόδημα και η απασχόληση, η συνολική προσφορά και ζήτηση χρήματος.

Στο τελευταίο κεφάλαιο θα γίνει η σύγκριση μεταξύ των δημοσιονομικών και νομισματικών εξελίξεων της Ελλάδας με την Ευρωζώνη, τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία και την Κίνα. Επιπλέον παραθέτουμε κάποιες προβλέψεις για το 2008. Αναφέρουμε τις προσδοκίες των καταναλωτών και των επιχειρηματιών για την πορεία της οικονομικής δραστηριότητας και των αγορών. Στο τέλος αναφερόμαστε στις απαραίτητες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας για την βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας, την αύξηση της απασχόλησης ώστε να διασφαλιστεί η βασική προϋπόθεση για την επίτευξη ταχείας και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πορεία της οικονομικής δραστηριότητας στην παγκόσμια οικονομία χαρακτηρίζεται από την διαδοχική εμφάνιση περιόδων στις οποίες επιτυγχάνονται υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης με σχετικά υψηλό πληθωρισμό και περιόδων στασιμότητας (ή ύφεσης) με πληθωρισμό σε σχετικά χαμηλά επίπεδα.

Στα πλαίσια αυτό η οικονομική ιστορία έχει επίσης καταγράψει περιόδους επικίνδυνα υψηλού πληθωρισμού, καθώς και περιόδους επικίνδυνα χαμηλού πληθωρισμού (ή και αρνητικού πληθωρισμού ή αντιπληθωρισμού- αντιπληθωρισμός ορίζεται ως η γενική και συνεχής πτώση των τιμών των προϊόντων και υπηρεσιών, όλων των κλάδων που απαρτίζουν το δείκτη τιμών καταναλωτή (Τ.Κ) ή/και του αποπληθωριστή του ΑΕΠ. Η διαφορά μεταξύ του αντιπληθωρισμού και της «επικίνδυνης» επιβράδυνσης του πληθωρισμού έγκειται στο ότι στην δεύτερη περίπτωση πολλοί κλάδοι του Τ.Κ παρουσιάζουν μείωση τιμών, ενώ και άλλοι κλάδοι συνεχίζουν να παρουσιάζουν αύξηση τιμών σε ετήσια βάση), που μπορεί να συνοδεύονται είτε από χαμηλούς ή/και σχετικά υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Οι καταστάσεις αυτές χαρακτηρίζονται από αυξημένη παθογένεια, γιατί η μεν πρώτη μπορεί να οδηγήσει σε υπερπληθωρισμό ή σε στασιμότητα και πληθωρισμό (δηλ. σε στάσιμο πληθωρισμό), η δε δεύτερη μπορεί να οδηγήσει σε παρατεταμένο αρνητικό πληθωρισμό και, κατά κανόνα, σε παρατεταμένη ύφεση (όπως στην περίπτωση της Ιαπωνίας στη δεκαετία του 1990).

Θεωρώντας την οικονομική ιστορία των περασμένων δεκαετιών, διαπιστώνουμε ότι η βασική προκατάληψη των αρχών της οικονομικής πολιτικής σε κάθε χώρα στην περίοδο αυτή ήταν να αποφευχθούν καταστάσεις υψηλού πληθωρισμού και να εξασφαλιστεί με όσο το δυνατό πιο συστηματικό τρόπο η σταθερότητα των τιμών. Ως αποκορύφωμα της πολιτικής αυτής μπορεί να θεωρηθεί η θέσπιση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), με αποκλειστική αρμοδιότητα την εξασφάλιση σε μόνιμη βάση της σταθερότητας των τιμών στη Ζώνη του Ευρώ.

Στην περίπτωση αυτή ως «σταθερότητα των τιμών» θεωρείται μια κατάσταση στην οποία ο πληθωρισμός είναι χαμηλότερος μεν, αλλά χωρίς να αποκλίνει σημαντικά, από το 2%.

Οι λύσεις σε διάφορα οικονομικά προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει μια χώρα δεν μπορούν να καθοριστούν με ακρίβεια. Τόσο η δραστική πτώση των επιτοκίων όσο και οι φορολογικές περικοπές και η αύξηση των δημοσιών δαπανών μπορεί και να μην καταφέρουν να περιορίσουν ουσιαστικά την αβεβαιότητα που προέρχεται και από τους γεωπολιτικούς κινδύνους και να αποκαταστήσουν το αναγκαίο κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ των καταναλωτών και των επιχειρηματιών για την μελλοντική ανάπτυξη της οικονομίας.

Επιπλέον η προοπτική της πτώσης του πληθωρισμού σε πολύ χαμηλά επίπεδα, σε συνδυασμό με την προοπτική των παρεμβάσεων στις αγορές ομολόγων από την FED, μπορεί να οδηγήσει στη μεγάλη άνοδο των τιμών των ομολόγων.

Το πετρέλαιο είναι ένας από τους βασικότερους λόγους ο οποίος επηρεάζει την οικονομική δραστηριότητα. Τα αίτια που προκαλείται η αύξηση της τιμής του ποικίλουν. Συγκεκριμένα τα τελευταία χρόνια(2000-2006), η υψηλή ζήτηση από τις ΗΠΑ και την Κίνα, κυρίως λόγω της ισχυρής οικονομικής ανάπτυξής τους, αποτελεί τον κύριο παράγοντα ανόδου των τιμών πετρελαίου, καθώς η παγκόσμια ζήτηση πετρελαίου έχει φθάσει τα 83 εκατ. βαρέλια ημερησίως κατά το τρίτο τρίμηνο του 2005, ενώ αναμένεται να αυξηθεί κατά 0,5 εκατ. βαρέλια ημερησίως έως το τέλος του έτους (σε σχέση με 79,7 εκατ. βαρέλια ημερησίως κατά μέσο όρο τα προηγούμενα 3 χρόνια). Παράλληλα, από την πλευρά της προσφοράς, οι περισσότερες χώρες (με εξαίρεση τη Βενεζουέλα και την Ινδονησία) παράγουν ποσότητα πετρελαίου κοντά στη μέγιστη δυναμικότητά τους με το μέσο περιθώριο περαιτέρω επέκτασης να έχει μειωθεί στο 1,4%. Σε αυτό το πλαίσιο, οι τιμές πετρελαίου προβλέπουμε να παραμείνουν βραχυχρόνια σε σχετικά υψηλά επίπεδα.

Το έτος που μας πέρασε, η τιμή του πετρελαίου εκτινάχθηκε σε νέα ιστορικά υψηλά επίπεδα, ξεπερνώντας τα \$75 το βαρέλι, μια τιμή που είναι περίπου 113% υψηλότερη από αυτήν του Απριλίου του 2004 και 51% υψηλότερη από το επίπεδο τιμών την ίδια περίοδο του 2005 καθώς και υψηλότερη από την πρόβλεψη που ενσωματώθηκε στον προϋπολογισμό του 2006. Οι ανακοινώσεις του Ιράν, της τέταρτης μεγαλύτερης πετρελαιοπαραγωγούς χώρας στον κόσμο, για την δυνατότητα παραγωγής ατομικής ενέργειας και η συνεπαγόμενη πολιτική αβεβαιότητα, σε συνδυασμό και με άλλα

γεγονότα και καταστάσεις που θα αναλυθούν παρακάτω, πυροδότησαν τις τελευταίες εξελίξεις.

Η συζήτηση όμως γύρω από το θέμα του πετρελαίου ξεκίνησε στα μέσα του 2005, όταν η τιμή του άγγιξε και ξεπέρασε τα \$60 το βαρέλι. Συνέπεια αυτής της ανόδου ήταν η αύξηση του κόστους παραγωγής των αγαθών, του κόστους μεταφοράς τους καθώς και η αύξηση των τιμών και του πληθωρισμού. Γενικά παρατηρήθηκε μία πτώση της οικονομικής δραστηριότητας με αποτέλεσμα να γίνει αισθητή και μια απευθείας συρρίκνωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών.

Σχετικές αναλύσεις έχουν γίνει και στο παρελθόν, στην προσπάθεια ορισμένων μελετητών να καταγράψουν τις συνέπειες που έχει στην οικονομία η μεταβολή, αλλά κυρίως η αύξηση της τιμής του «μαύρου χρυσού». Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 η αβεβαιότητα για την μεταβολή της τιμής του πετρελαίου μειώθηκε δραματικά, με αποτέλεσμα το πετρέλαιο να μην αποτελεί σήμερα τον ίδιο σημαντικό αρνητικό παράγοντα για την οικονομική δραστηριότητα και τον πληθωρισμό που αποτελούσε στο παρελθόν. Είναι κοινώς αποδεκτό πλέον στους κύκλους αυτούς ότι οι επιπτώσεις στην οικονομία τα τελευταία χρόνια είναι λιγότερο εμφανείς και ολοένα μειώνονται, ιδιαίτερα στις ανεπτυγμένες χώρες. Αυτό συμβαίνει γιατί με το πέρασμα των χρόνων, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και την εμπειρία που απέκτησαν μέσα από ευημερίες αλλά και υφέσεις που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν οι διάφορες κυβερνήσεις, κατάφεραν να προσαρμόζονται ολοένα και καλύτερα στις μεταβολές αυτές και να εξαρτώνται ενεργειακά λιγότερο από το πετρέλαιο. Αυτό το κατάφεραν αναζητώντας νέες πηγές ενέργειας όπως το φυσικό αέριο, η αιολική ενέργεια κτλ κατά τη διαδικασία μεταφοράς και παραγωγής των προϊόντων καθώς και στον τομέα ψύξης/θέρμανσης.

Ένας άλλος παράγοντας που σχετίζεται με την τιμή του πετρελαίου, είναι και η αβεβαιότητα για τη μελλοντική πορεία της τιμής του, ξεχωριστά από την ίδια τιμή αλλά και συναρτήσει αυτής, η οποία επιδρά εξίσου αρνητικά στην οικονομική δραστηριότητα και τον πληθωρισμό. Αυτό συμβαίνει επειδή αποσυντονίζει κάθε μελλοντικό σχεδιασμό και την όλη διαδικασία της μελλοντικής εξισορρόπησης προσφοράς και ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών στην οικονομία. Καταστροφική για την παγκόσμια οικονομία είναι στην

πραγματικότητα η αστάθεια των τιμών και όχι το υψηλό επίπεδό τους: Οι σταθερές τιμές περιορίζουν την αβεβαιότητα που νιώθουν παραγωγοί και καταναλωτές, επιτρέποντάς τους να παίρνουν μακροπρόθεσμες επενδυτικές αποφάσεις. Ακόμη καλύτερα, το ακριβό πετρέλαιο μπορεί να αποφέρει τα κέρδη που είναι αναγκαία για τη βελτίωση των υποδομών τόσο στο επίπεδο εξόρυξης όσο και διύλισης. Οι υψηλές τιμές προσφέρουν κίνητρα για επενδύσεις σε εναλλακτικές πηγές ενέργειας.

Η αβεβαιότητα αυξάνεται σε περίοδο παγκόσμιων οικονομικών και πολιτικών αναταράξεων καθώς και έντονων καιρικών φαινομένων. Επίσης πρέπει να αναφέρουμε ότι συνοδεύεται και από έντονες διακυμάνσεις της τιμής του πετρελαίου, για παράδειγμα ένας επικείμενος πόλεμος μεταξύ Ιράκ και Ιράν έχει ως συνέπεια την αύξηση της αβεβαιότητας, αβεβαιότητα για το τι πρόκειται να συμβεί, και αυτή με τη σειρά της οδηγεί σε αύξηση της τιμής. Μια τέτοια περίοδος είναι και η σημερινή.

Η αβεβαιότητα, που στη μελέτη ποσοτικοποιείται με το μέγεθος των ακραίων διακυμάνσεων των τιμών του πετρελαίου, επηρεάζει σημαντικά τις προσδοκίες των καταναλωτών και των επιχειρηματιών στην Ελλάδα, καθώς καταστρέφει τον οικονομικό προγραμματισμό των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, αυξάνοντας τον κίνδυνο για μια επιπλέον μείωση του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας και για μια επιπλέον άνοδο του πληθωρισμού από τα επίπεδα εκείνα που ήδη επιφέρει η αύξηση της τιμής.

Πέραν όμως της μειωμένης εξάρτησης από την ενέργεια, η μείωση της αβεβαιότητας για την μελλοντική πορεία της τιμής του πετρελαίου είναι ένας επιπλέον λόγος που η μέχρι πρόσφατα ανατίμηση της τιμής του αργού πετρελαίου από το επίπεδο των \$35 το βαρέλι τον Απριλίου του 2004 δε φάνηκε να έχει τις ίδιες αρνητικές επιπτώσεις που θα είχε μια αντίστοιχη ποσοστιαία ανατίμηση στις δεκαετίες του 1970 ή του 1980.

Αν και ιστορικά η τιμή του πετρελαίου βρίσκεται στα υψηλότερα ονομαστικά της επίπεδα, η μεταβλητότητά της βρίσκεται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα. Είναι μικρότερη από τη μέση μεταβλητότητα της δεκαετίας 1985-1994 και λίγο μεγαλύτερη από αυτή της περιόδου 1995-1998. Ίσως για αυτό το λόγο, η αρνητική επίδραση στις οικονομίες της αύξησης της τιμής του πετρελαίου έχει μετριαστεί στις μέρες μας. Έχει αποδειχτεί ότι χρειάζεται μια απότομη μεταβολή κατά \$20- \$30 το βαρέλι(σε χρονικό διάστημα περίπου δύο μηνών) για να αυξηθεί η μεταβλητότητά της στα επίπεδα που

χαρακτήρισαν τις προηγούμενες πετρελαϊκές κρίσεις. Αν η τιμή του πετρελαίου ξεπεράσει τα \$95 ή \$100 το βαρέλι, τότε ο πληθωρισμός στην Ελλάδα μπορεί να αυξηθεί κατά μια ποσοστιαία μονάδα περίπου ενώ ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας μπορεί να επιβραδυνθεί κατά μισή περίπου ποσοστιαία μονάδα.

Ωστόσο, πρέπει να πούμε ότι οι κίνδυνοι για τις παγκόσμιες προοπτικές συνεχίζουν να είναι κάπως καθοδικοί. Οι κίνδυνοι που πηγάζουν από την αγορά πετρελαίου έχουν μειωθεί σε σχέση με τους προηγούμενους μήνες, αν και οι τιμές παραμένουν αυξημένες εν μέσω σημαντικής μεταβλητότητας και τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης υποδηλώνουν ότι οι αγορές αναμένουν νέα άνοδο των τιμών του πετρελαίου. Τέλος οι κίνδυνοι που συνδέονται με την ακανόνιστη εξάλειψη των παγκόσμιων οικονομικών ανισορροπιών και τις αυξημένες πιέσεις προστατευτισμού εμμένουν γεγονός που μπορεί να προκαλέσει ανησυχία για το «τι μέλλει γενέσθαι» τόσο στην εγχώρια όσο και παγκόσμια οικονομία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 ΟΠΕΚ

Το πετρέλαιο είναι γνωστό από τους αρχαίους χρόνους, χωρίς επίγνωση ότι υπάρχει άφθονο στο υπέδαφος. Στη σύγχρονη ιστορία, η απόσταση πετρελαίου ξεκινά ουσιαστικά τον 17^ο αιώνα, αλλά η πλήρης εκμετάλλευση των κοιτασμάτων άρχισε τον 19^ο αιώνα στην Ευρώπη, με τις πετρελαιοπηγές της Ρουμανίας, της Γαλλίας, της Αλσατίας και της Ρωσίας(1875) ενώ στις ΗΠΑ ξεκίνησε το 1859.

Η προσπάθεια των χωρών- παραγωγών πετρελαίου να ρυθμίσουν την τιμή του πετρελαίου οδήγησε στην ίδρυση του Οργανισμού των Κρατών Εξαγωγής Πετρελαίου- ΟΡΕΚ(ΟΠΕΚ), ο οποίος συνιστά σημαντικό παράγοντα στην παγκόσμια αγορά πετρελαίου. Ιδρύθηκε το 1960 με αριθμό μελών 5 κράτη ενώ σήμερα αριθμεί 13 τα οποία είναι τα εξής: Ιράκ(1960), Ιράν(1960), Κουβέιτ(1960), Σ. Αραβία(1960), Βενεζουέλα(1960), Αλγερία(1969), Λιβύη(1962), Κατάρ(1961), Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα(1967), Ινδονησία(1962), Νιγηρία(1971).

«Ο ΟΠΕΚ ιδρύθηκε από τα 5 πρώτα κράτη με σκοπό το συντονισμό και την ενοποίηση της πετρελαϊκής πολιτικής τους και τον από κοινού καθορισμό των βέλτιστων μέσων για τη διαφύλαξη των μεμονωμένων και συλλογικών συμφερόντων τους.

Στόχος και βασικό μέλημά του ΟΠΕΚ ήταν η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών στις διεθνείς αγορές πετρελαίου σε συνδυασμό με την εξάλειψη των μεγάλων διακυμάνσεων ώστε να κατοχυρωθούν τα συμφέροντα των πετρελαιοπαραγωγών κρατών, μέσω της εξασφάλισης ενός σίγουρου και σημαντικού εισοδήματος, και των βιομηχανοποιημένων χωρών, μέσω της συνεχούς και αποδοτικής παροχής πετρελαίου. Επίσης, προβλεπόταν και η ικανοποιητική απόδοση των κεφαλαίων των πετρελαϊκών εταιριών».

[ΠΗΓΗ: Καθημερινή, «ΟΡΕΚ- Ο ρυθμιστής της παγκόσμιας παραγωγής πετρελαίου» σελίδα 1, Αφιερώματα, 13/09/2006]

Η ζήτηση εκ μέρους των χωρών του ΟΠΕΚ είναι σχετικά χαμηλότερη σε σχέση με τις χώρες του ΟΟΣΑ, Ινδία και Κίνα και το κόστος παραγωγής αισθητά χαμηλότερο σε σχέση με την πλειονότητα των άλλων χωρών που διαθέτουν πετρέλαιο στο υπέδαφός τους.

Ο ΟΠΕΚ καλείται συχνά να αυξήσει την προσφορά του ώστε να απορροφηθούν οι κραδασμοί και να μειωθεί η αβεβαιότητα που προκαλείται στην παγκόσμια αγορά πετρελαίου από διάφορα γεγονότα.

Αρκετές φορές στο παρελθόν κλήθηκε να αντιμετωπίσει σοβαρές καταστάσεις και να εξομαλύνει την οικονομική δυσχέρεια που είχε προκληθεί.

Σήμερα ο ΟΠΕΚ διαθέτει το 70% περίπου των παγκόσμιων αποθεμάτων πετρελαίου ενώ συμμετέχει κατά 40% περίπου στην παγκόσμια προσφορά πετρελαίου. Η Σαουδική Αραβία αποτελεί χώρα κλειδί και στυλοβάτη του ΟΠΕΚ μιας και είναι αυτή με την μεγαλύτερη παραγωγή γεγονός που της δίνει το πλεονέκτημα να ασκεί επιρροή στην διαμόρφωση των τιμών.

1.1.1 Επιρροή της Σαουδικής Αραβίας

Το Βασίλειο της Σ. Αραβίας αποτελεί μια από τις κυριότερες πηγές ενέργειας του πλανήτη και ως εκ τούτου κατέχει σημαντική θέση στη διεθνή οικονομία. Λόγω του μεγέθους της οικονομίας του παραμένει κεντρικό σημείο αναφοράς για τη γεωπολιτική σταθερότητα στη Μ. Ανατολή. Η χώρα διαθέτει το 25% περίπου των γνωστών παγκόσμιων αποθεμάτων πετρελαίου (περίπου 264,2 δις. βαρέλια, και περίπου 1 τρις. βαρέλια δυνητικών κοιτασμάτων) και παράγει το 12% περίπου της παγκόσμιας παραγωγής.

Η ιστορία του πετρελαίου στη Σαουδική Αραβία αρχίζει στη δεκαετία του '30 με την εκχώρηση του δικαιώματος εκμετάλλευσης στην Αμερικανική εταιρία Standard Oil of California, της προκατόχου της Chevron. Στην συνέχεια συγχωνεύτηκαν και άλλες εταιρίες και δημιουργήθηκε η Αραβοαμερικανική εταιρία Aramco, της οποίας το 1973 η κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας αποκτά το 25%. Το 1980 αποκτά πλήρως τον έλεγχο της εταιρίας, με αποτέλεσμα το 1988 να ιδρυθεί η Saudi Aramco.

Η Saudi Aramco, που πλέον από την δεκαετία του '90 ανήκει στο κράτος, είναι η μεγαλύτερη εταιρία παραγωγής πετρελαίου στο πλανήτη και η Σαουδική Αραβία είναι η χώρα με την μεγαλύτερη παραγωγή παγκοσμίως και ο πιο σημαντικός παίχτης διεθνώς στην αγορά πετρελαίου .

Το πετρέλαιο είναι το όπλο με το οποίο η χώρα θα επιβληθεί στο διεθνές στερέωμα. Μέσω των αποθεμάτων, η κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας, σύντομα αναλαμβάνει ρόλο "ισορροπιστή" σε περιόδους κρίσης. Απελευθερώνοντας ή αντιθέτως περιορίζοντας την διάθεση του πετρελαίου, παίζει κυρίαρχο γεωπολιτικό ρόλο. Σύμφωνα με τον πρόεδρο της Saudi Aramco Αμπντάλα Τζούμα, η Saudi Aramco είναι η κάτοχος του μεγαλύτερου αποθέματος της Σαουδικής Αραβίας. Κατέχει τα 260, από τα 262 δις βαρέλια που έχει συνολικά η χώρα. Έχει τη δυνατότητα να παράγει 10,5 εκατ. βαρέλια την ημέρα για τα επόμενα 15 χρόνια ακόμη κι αν δε βρεθούν επιπλέον κοιτάσματα. Η Σαουδική Αραβία, όπως αναφέρει, είναι ακόμα έγκυος σε ότι αφορά καινούργια κοιτάσματα πετρελαίου. Υπάρχει όμως και το σενάριο παραγωγής 15 εκατ. βαρελιών ημερησίως με την προοπτική να διατηρηθεί για τα επόμενα 15 χρόνια. «Έχουμε, όπως λέει, οδηγία από την κυβέρνηση να έχουμε επιπλέον της κανονικής παραγωγής μια υπερπαραγωγή της τάξης των 1,5-2 εκατ. βαρέλια την ημέρα, ώστε να υπάρχει σταθερότητα στη πετρελαϊκή αγορά. Οπότε ό,τι και να γίνει στο κόσμο να μπορεί να παρέμβει η κυβέρνηση και να εξισορροπήσει τα πράγματα. Μπορέσαμε να το κάνουμε κατά την διάρκεια του πολέμου μεταξύ του Ιράν και του Ιράκ και κατά την διάρκεια του πρόσφατου πολέμου στο Ιράκ. Για παράδειγμα στέλναμε 1,2 εκατ. βαρέλια την ημέρα στη Αμερική, και εκείνη την περίοδο επειδή υπήρχε πρόβλημα στη Βενεζουέλα και στη Νιγηρία. Έτσι, εκτινάξαμε την αποστολή πετρελαίου με κατεύθυνση τις Η.Π.Α στα 2,2 εκατ. βαρέλια την ημέρα.»

[ΠΗΓΗ: www.exandas.ert.gr, "Με τον πρόεδρο της Saudi Aramco, Συνεντεύξεις]

Ο ανηλεής αγώνας για τον έλεγχο της ενέργειας σε διεθνές επίπεδο, φέρνει την εταιρία και στην Ελλάδα, όπου το 1996 εξαγοράζει το 50% της Motor Oil Hellas. Είναι άλλωστε μόνιμο μέλος και κύριος ρυθμιστής της πολιτικής του ΟΠΕΚ από το 1960. Αυτό φάνηκε , στη σύνοδό στη Βηρυτό τον Ιούνιο 2004, όπου ο ΟΠΕΚ αποφάσισε, κυρίως

κατόπιν σαουδαραβικών πιέσεων, την αύξηση της ποσόστωσης στην παραγωγή των κρατών μελών του κατά 2 εκατ. βαρέλια ημερησίως από 1/7/2004 και κατά πρόσθετη ποσότητα 500 χιλ. βαρελιών ημερησίως από 1/8/2004, φθάνοντας το επίπεδο συνολικής προσφοράς στα 26 εκατ. βαρέλια ημερησίως. Επίσης προέβη στη δημιουργία Ανώτατου Συμβουλίου για Θέματα Πετρελαίου & Ορυκτών (Ιανουάριος 2000) με σκοπό να διεξάγει τις διαπραγματεύσεις για το “Gas Initiative”(παραγωγή φυσικού αερίου) καθώς και με αρμοδιότητα στην επίβλεψη των εργασιών της κρατικής εταιρείας πετρελαίου ARAMCO και λήψη αποφάσεων σε θέματα πετρελαϊκής πολιτικής. Στις αρχές 2003 η κυβέρνηση προέβη σε μερική ιδιωτικοποίηση του τομέα πετρελαιοειδών, με την έγκριση σύστασης της εταιρείας «βιομηχανοποίησης και ενεργειακών υπηρεσιών» (Industrialization & Energy Services Company), με σκοπό την παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών στην παραγωγή πετρελαίου, πετροχημικών, την αφαλάτωση, την παραγωγή / διανομή ενέργειας κλπ.

Στη διάρκεια του 2004 η παραγωγική δυναμικότητα της Σ. Αραβίας αυξήθηκε σε 10 εκατ. βαρέλια πετρελαίου ημερησίως με την προσθήκη από την ARAMCO παραγωγικής δυναμικότητας στις πετρελαιοπηγές Qatif, επενδυτικού κόστους 4 δις δολάρια., ενώ στον άμεσο προγραμματισμό της σαουδαραβικής κυβέρνησης περιλαμβάνεται περαιτέρω επέκταση της παραγωγικής δυναμικότητας της ARAMCO στα επίπεδα των 12,5 εκατ. βαρελιών ημερησίως μέχρι το 2009, επενδυτικού κόστους περίπου 10 δις. δολάρια με στόχο τη διατήρηση πλεονάζουσας παραγωγικής δυναμικότητας. Στο δε μακροπρόθεσμο προγραμματισμό της, η κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας σκοπεύει να αυξήσει περαιτέρω την ημερήσια παραγωγική δυναμικότητα, στα επίπεδα των 15 εκατ. βαρελιών.

Στον πίνακα 1 δίνονται στοιχεία, για κάθε μια χώρα- μέλος του ΟΠΕΚ, σχετικά με την ημερησία ποσόστωση πετρελαίου για τα έτη 2004-2005. Όπως φαίνεται η Σαουδική Αραβία είναι η χώρα με τη μεγαλύτερη παραγωγή πετρελαίου με διαφορά, η οποία τον Ιούνιο του 2005 άγγιξε τα 9.456.000 βαρέλια/ημέρα. Ακολουθεί το Ιράν με 3.988.000 βαρέλια/ημέρα και τελευταίο έρχεται το Κατάρ με 797.000 βαρέλια/ημέρα.

[ΠΗΓΗ: www.exandas.ert.gr “Το πετρέλαιο στη Σαουδική Αραβία”]

Πίνακας 1:
Εξέλιξη παραγωγής ΟΠΕΚ (Ιούλιος 2004- Ιούλιος 2005)

Μέλη	Ποσόστωση από 1/7/2004 (βαρ./ημέρα)	Ποσόστωση από 1/11/2004 (βαρ. / ημέρα)	Ποσόστωση από 16/3/2005 (βαρ. / ημέρα)	Ποσόστωση από 1/7/2005 (βαρ. / ημέρα)
<u>Αλγερία</u>	814.000	862.000	878.000	894.000
<u>Ινδονησία</u>	1.322.000	1.399.000	1.425.000	1.451.000
<u>Ιράν</u>	3.744.000	3.964.000	4.037.000	4.110.000
<u>Κουβέιτ</u>	2.046.000	2.167.000	2.207.000	2.247.000
<u>Λιβύη</u>	1.365.000	1.446.000	1.473.000	1.500.000
<u>Νιγηρία</u>	2.101.000	2.224.000	2.265.000	2.306.000
<u>Κατάρ</u>	661.000	700.000	713.000	726.000
<u>Σ. Αραβία</u>	8.288.000	8.775.000	8.937.000	9.099.000
<u>Η.Α.Ε.</u>	2.225.000	2.356.000	2.400.000	2.444.000
<u>Βενεζουέλα</u>	2.934.000	3.107.000	3.165.000	3.223.000
<u>Σύνολο</u>	25.500.000	27.000.000	27.500.000	28.000.000

*σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΠΕΚ

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Εξωτερικών, Πετρελαϊκές εξελίξεις κατά το β' τρίμηνο του 2005 Σαουδική Αραβία
22/08/2005

Τα έσοδα ρεκόρ, τα οποία αποκόμισε η Σαουδική Αραβία κατά το έτος 2006 από τις εξαγωγές πετρελαίου, ανέρχονται περίπου στα 160 δις δολάρια και συνέβαλαν δραστικά στην εφαρμογή των μεγαλόπνων σχεδίων της για επέκταση του ενεργειακού τομέα. Οι ειδικοί στον τομέα αυτό οικονομολόγοι, επισημαίνουν ότι οι υψηλές τιμές πετρελαίου έχουν γεμίσει τα δημόσια ταμεία με πετροδολάρια και προσφέρουν στη Σαουδική Αραβία πλούσια πλεονάσματα επί τρία χρόνια στη σειρά. Σύμφωνα με τον Σάιμον Γουίλιαμς της Economist Intelligence Unit, το βασίλειο της Σ. Αραβίας το 2005 συγκέντρωσε από τις πωλήσεις πετρελαίου περί τα 154 δις δολάρια.

Σύμφωνα με τα συνοπτικά στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της Σ. Αραβίας, οι συνολικές εισαγωγές της χώρας, παρουσίασαν **το 2004 αύξηση κατά 20,6% σε αξία** σε σχέση με το προηγούμενο έτος 2003.

Η μεγάλη αύξηση των εισαγωγών οφείλεται σαφώς στα σημαντικότερα έσοδα που πέτυχε η σαουδαραβική οικονομία το 2004 ως αποτέλεσμα των εξαιρετικά αυξημένων πετρελαϊκών τιμών και της σαουδαραβικής παραγωγής πετρελαίου, που τόνωσαν την προσφορά χρήματος στην οικονομία και συναφώς τη συνολική ζήτηση. «Αυτήν τη στιγμή διαθέτουν πακτωλό χρημάτων και βρίσκονται σε μία πολύ πλεονεκτική θέση», παρατηρεί ο Μπραντ Μπούρλαντ, ανώτατος οικονομολόγος στη Samba Financial Group,

[ΠΗΓΗ: www.kathimerini.gr “Η Σ. Αραβία ενδυναμώνει την παραγωγική της ικανότητα” Ρόιτερς, 1 Απριλίου 2006]

Η κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας ακολουθεί σήμερα ένα επιθετικό πρόγραμμα εξόρυξης με στόχο την αύξηση της παραγωγής χρόνο με τον χρόνο. Όσο για το μέλλον της Σ. Αραβίας στην «μετά πετρέλαιο εποχή» που πιθανά καταφθάνει με την εξάντληση των πετρελαϊκών κοιτασμάτων, ενδεικτικά είναι τα όσα λέει ο κος Αμπντάλα Τζούμα. «Οι άνθρωποι θα προσαρμοστούν. Παλιότερα ήταν το ψάρεμα, πιο πριν βουτούσαν για πέρλες και όλα αυτά άλλαξαν για την οικονομία του πετρελαίου. Με τον ίδιο τρόπο θα γίνει η μετάβαση σε κάτι άλλο.»

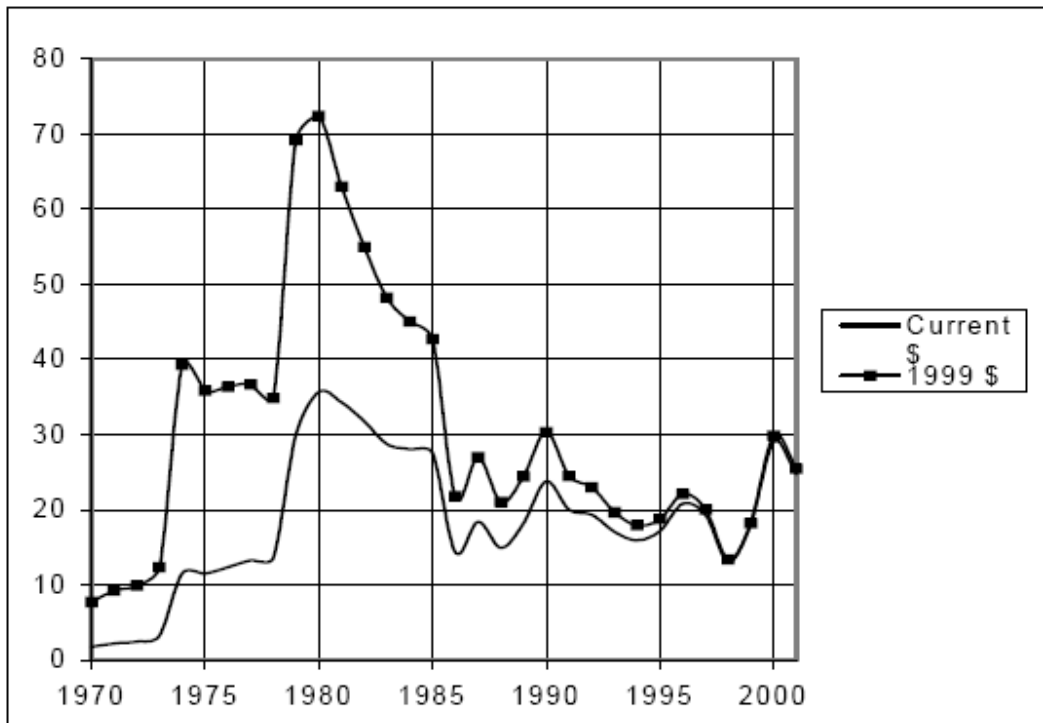
1.1.2 Εξέλιξη της τιμής του πετρελαίου

Η επανάσταση των τιμών του πετρελαίου για την περίοδο 1970-2001 φαίνεται στο παρακάτω γράφημα τόσο σε τρέχουσες τιμές όσο και σε τιμές του 1999. Οι δύο κρίσεις του 1970, 1973-1974 και 1979-1980 μπορούν κάλλιστα να διακριθούν. Οι τιμές στην πρώτη περίπτωση τετραπλασιάστηκαν και στη δεύτερη τριπλασιάστηκαν.

[ΠΗΓΗ: Vulnerability of the EU Economy to Oil Shocks: a General Equilibrium Analysis with the GEM-E3 Model, p. 4

Juan Carlos Ciscar, Peter Russ, Leonidas Parousos, and Nikos Stroblos
Institute for Prospective Technological Studies (IPTS)
National Technical University of Athens (NTUA)]

Γράφημα 1: 1970-2001: Τιμές πετρελαίου/βαρέλι

Source: BP

Διάγραμμα 1

Στο διάγραμμα 1 φαίνεται ακόμα μια φορά η ανοδική πορεία που ακολούθησε η τιμή του πετρελαίου κατά την περίοδο 2000-2005 ανά τρίμηνο. Όπως βλέπουμε την πενταετία αυτή παρουσιάζει αρκετές διακυμάνσεις με έντονες αυξομειώσεις. Την μεγαλύτερη μείωση της τιμής την διακρίνουμε στα τέλη του 2001 και συγκεκριμένα τον Οκτώβρη μήνα όπου και η τιμή άγγιξε για πρώτη και τελευταία φορά τα 18\$ το βαρέλι.

Οι εξελίξεις στις τιμές το 2003 επηρεάστηκαν από διάφορους εξωγενείς και συγκυριακούς παράγοντες. Η διεθνής τιμή του πετρελαίου στις αρχές του προηγούμενου έτους ήταν υψηλή (τον Φεβρουάριο, η τιμή του πετρελαίου Brent ήταν \$32,67 ΗΠΑ το βαρέλι), λόγω της αβεβαιότητας για τον πόλεμο στο Ιράκ, μετά όμως υπήρξε πτώση στις τιμές (τον Απρίλιο η τιμή του πετρελαίου έπεσε στα \$24,71). Από τον Μάιο ξανάρχισε μια σταδιακή αύξηση της τιμής του πετρελαίου, που, και λόγω της απόφασης του ΟΠΕΚ (τέλος Σεπτεμβρίου) για περιορισμό της παραγωγής πετρελαίου, έφθασε τον Δεκέμβριο στα 29,87\$ το βαρέλι. Σημειώνεται ότι παρά το ότι σε μέσα επίπεδα έτους, η τιμή του πετρελαίου αυξήθηκε το 2003, σε δολάρια ΗΠΑ, κατά 15%, η αντίστοιχη μεταβολή σε ευρώ ήταν -3,5%, λόγω της ανατίμησης του ευρώ έναντι του δολαρίου κατά 19,7%. Έτσι τα καύσιμα συνέβαλαν στην αύξηση του Γενικού ΔTK μόνο κατά 0,19 εκατοστιαίες μονάδες.

Ήδη η διεθνής τιμή του πετρελαίου είναι στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων ετών, με προοπτικές να διατηρηθεί σε υψηλά επίπεδα για ολόκληρο το έτος. Πρέπει να τονιστεί ότι την τριετία 2001-2003 αν και η τιμή του πετρελαίου Brent σε ευρώ μειώθηκε κατά 6,2% ετησίως, οι τιμές χονδρικής των καυσίμων (για εσωτερική κατανάλωση) μειώθηκαν κατά 3,0% και οι τιμές καταναλωτή κατά 0,9% ετησίως. Η ίδια τάση σημειώνεται και το πρώτο τρίμηνο του 2004 και η μέση ετήσια μείωση στις τιμές καταναλωτή περιορίζεται στο 5,7% από 9,7% στις τιμές χονδρικής και 12,1% στις τιμές πετρελαίου. Έτσι μόνο μικρό μέρος της μείωσης της τιμής του πετρελαίου πέρασε στις τιμές καταναλωτή.

Η σημαντικότερη εξέλιξη το 2005 ήταν η άνοδος της τιμής του πετρελαίου όπου και η τιμή άγγιξε κατά μέσο όρο τα 55\$ το βαρέλι. Μετά από μια σημαντική αύξηση από τις αρχές του έτους, παρατηρήθηκε μια

συγκράτηση τον Απρίλιο και Μάιο, αλλά και πάλι οι διεθνείς τιμές του πετρελαίου αυξήθηκαν, ξεπερνώντας τα \$66 ΗΠΑ το βαρέλι τον Αύγουστο του 2005.

**Πίνακας 2:
Εξέλιξη τιμών αργού πετρελαίου**

Περίοδος	Τιμή ΟΡΕC (\$/βαρέλι)	Τιμή σαουδαραβικού (\$/βαρέλι)
Μέση 2000	\$27,60	\$26,81
Μέση 2001	\$23,12	\$21,84
Μέση 2002	\$24,36	\$23,72
Μέση 2003	\$28,10	\$27,00
Μέση 2004	\$36,05	\$35,17
Μέση 2005	\$ 55,00	\$30,00
Μέση 2006	\$75,00	-

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Εξωτερικών, Πετρελαϊκές εξελίξεις κατά το β' τρίμηνο του 2005 Σαουδική Αραβία , 22/08/2005, σελ.1

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σημειώνει ότι: «Η διαφορετική φύση της σημερινής αύξησης της τιμής του πετρελαίου σε σχέση με τις αυξήσεις του παρελθόντος, οφείλεται στο ότι στο παρελθόν οι αυξήσεις ήταν παροδικές και κατευθύνονταν από την προσφορά. Τονίζει επίσης, η πρόσφατη αύξηση των τιμών έχει, σε μεγάλο βαθμό, μόνιμο χαρακτήρα. Αυτό το στηρίζει λαμβάνοντας υπόψη ότι η τρέχουσα αύξηση της τιμής του πετρελαίου έχει προκληθεί σε σημαντικό βαθμό από την ταχέως αυξανόμενη ζήτηση σε οικονομίες όπως η Κίνα αλλά και από την υψηλή κατανάλωση στις ΗΠΑ, καθώς και από τις αβεβαιότητες στις πετρελαιοπαραγωγές περιοχές».

[ΠΗΓΗ: Επίσημη εφημερίδα Ε.Ε. ,Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 6/07/2007]

1.2 ΑΙΤΙΑ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΤΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

Δεν ήταν μόνο το 2005-2006 που κλήθηκε ο κόσμος να αντιμετωπίσει τις υψηλές τιμές του πετρελαίου και τις συνέπειες που επέφερε στην οικονομία της κάθε χώρας. Η ανοδική πορεία των τιμών έκανε την εμφάνισή της άλλες 2 φορές μέσα σε μια δεκαετία. Η πρώτη το 1973 που ονομάστηκε 1^η πετρελαϊκή κρίση και η δεύτερη το 1979 (2^η πετρελαϊκή κρίση).

Οι δύο αυτές μεγάλες κρίσεις έδωσαν το έναυσμα για τον στάσιμο-πληθωρισμό (δηλαδή ταυτόχρονα υψηλό πληθωρισμό και ανεργία) της δεκαετίας του 1970. Τί συνέβη στη δεκαετία του 1970 και έδωσε το έναυσμα για τον στάσιμο-πληθωρισμό; Το 1972 και κατόπιν στο 1979 είχαμε τις δύο πετρελαϊκές κρίσεις. Οι σημαντικότερες πετρελαιοπαραγωγές χώρες συνεργάστηκαν στα πλαίσια του ΟPEC (του Οργανισμού Χωρών-Εξαγωγαίων Πετρελαίου) και μείωσαν την παραγωγή τους με σκοπό να εκβιάσουν αύξηση της τιμής του «μαύρου χρυσού». Με άλλα λόγια λειτούργησαν ως καρτέλ, ως μονοπώλιο.

Πράγματι το 1972 και το 1979 η τιμή των καυσίμων αυξήθηκε κατακόρυφα με αποτέλεσμα πληθωριστικές τάσεις. Προφανώς αυτές οι τάσεις εμπίπτουν σε αυτό που ονομάσαμε πληθωρισμός προσφοράς δεδομένου ότι λειτούργησαν αυξάνοντας το κόστος της ενέργειας και των μεταφορών.

1.2.1 Πετρελαϊκές κρίσεις

Ο Μιχάλης Βροντάκης (2006) σε πρόσφατη μελέτη σχετικά με τις αιτίες αύξησης της τιμής του πετρελαίου ανέφερε και τις τρεις φάσεις των πετρελαϊκών κρίσεων. Ο κόσμος κλήθηκε τρεις φορές μέσα σε μια τριανταετία να αντιμετωπίσει τις δυσμενείς συνέπειες τις μεταβολής αυτής.

1^η πετρελαϊκή κρίση

Το πνεύμα συνοχής του ΟΠΕΚ δέχεται σοβαρό πλήγμα 2 φορές κατά το πρόσφατο παρελθόν.

Η ενεργειακή κρίση που ξέσπασε το 1973, με αφορμή τον πόλεμο μεταξύ Αιγύπτου και Συρίας, εκτίναξε την τιμή του μαύρου χρυσού στα ύψη(από τα 2,5 δολάρια στα 11 και διήρκησε 5 ολόκληρους μήνες). Η απόφαση των πετρελαιοπαραγωγών χωρών της Μέσης Ανατολής να μειώνουν τις πωλήσεις πετρελαίου σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες και την επιβολή εμπάργκο σ' αυτές που υποστήριζαν το Ισραήλ, προκάλεσαν οικονομικά προβλήματα σε όλη την Ε.Ε.(μείωση της προσφοράς από τον ΟΠΕΚ- αύξηση της ζήτησης από τη Δύση) τόσα ώστε κινδύνευσε να καταρρεύσει η παγκόσμια οικονομία και η οικονομία πολλών κρατών τινάχτηκε στον αέρα.

[ΠΗΓΗ: Ευρυτανικά Νέα, Διον. Κ. Παρούτσας, Αριθμός φύλλου 145, 24/8/2005]

2^η πετρελαϊκή κρίση

Ο πόλεμος μεταξύ του Ιράν και του Ιράκ το 1979, για τη λήψη μεγαλύτερου ελέγχου στον Περσικό κόλπο ευθύνεται για την ανοδική πορεία που ακολουθεί για άλλη μια φορά η τιμή του πετρελαίου. Συγκεκριμένα οι διαμαρτυρίες των επαναστατών του νέου καθεστώτος, μετά την κατάληψη της εξουσίας από φανατικούς ισλαμιστές, εμπόδισαν το ιρανικό πετρέλαιο να εξάγεται άφθονα στις δυτικές χώρες, γεγονός που εκτίναξε πάλι τις τιμές στα ύψη(έφτασε να αγγίζει τα 40 δολάρια).

3^η πετρελαϊκή κρίση

Η γενικευμένη κρίση στην Μέση Ανατολή με την κλιμάκωση των επιδρομών του Ισραήλ εναντίον του Λιβάνου, σε συνδυασμό με την σθεναρή αντίσταση της Τεχεράνης στις εκκλήσεις να σταματήσει το πυρηνικό της πρόγραμμα, αλλά και η δοκιμή πυρηνικών πυραύλων από τη Β. Κορέα επηρεάζουν έντονα τη διακύμανση της τιμής του «μαύρου χρυσού».

Πολλοί αναλυτές περίμεναν ακόμα μεγαλύτερη αύξηση του πετρελαίου αν συνεχιζόταν η κρίση και μιλούσαν για τον κίνδυνο να ζήσουμε παρόμοιες καταστάσεις με αυτές της δεκαετίας του '70, με την πετρελαϊκή κρίση μετά την ισλαμική επανάσταση στο Ιράν.

Με αφορμή τις τελευταίες εξελίξεις ο διευθυντής διεθνών οικονομικών σχέσεων της Deutsche Bank, Stefan Schneider, σε δηλώσεις του εμφανίστηκε καθυσχυαστικός

λέγοντας πως δε νομίζει ότι «μπορούμε να ονομάσουμε την παρούσα κατάσταση κρίση καθώς η τιμή του πετρελαίου μπορεί συνεχώς να αυξάνεται τα τελευταία τέσσερα χρόνια, αλλά οι καταναλωτές είχαν τον απαραίτητο χρόνο να συνηθίσουν σε αυτό». Όπως επεσήμανε «δεν υπάρχουν προβλήματα στην ομαλή τροφοδοσία της αγοράς, καθώς ο καθένας που θέλει πετρέλαιο για κίνηση ή θέρμανση μπορεί να το αγοράσει». Τι θα συμβεί αν οι διεθνείς τιμές του πετρελαίου εκτιναχθούν και παραμείνουν για μεγάλο χρονικό διάστημα στα επίπεδα των 100 \$ το βαρέλι όπως πολλοί αναλυτές προβλέπουν;

Σε μια τέτοια περίπτωση, είναι πολύ πιθανό οι σημερινές αξιοσημείωτες αντοχές της παγκόσμιας οικονομίας να αποδειχθούν εύθραυστες και να μην μπορέσουν να απορροφήσουν μια τέτοια ιλιγγιώδη άνοδο των διεθνών τιμών πετρελαίου.

Ποια είναι όπως τα αίτια που οδηγούν γενικά στην μεταβολή όπως τιμής; Καθημερινά γίνονται έρευνες γύρω από αυτό το θέμα είτε πρόκειται για αύξηση είτε για μείωση, αν και το ενδιαφέρον όλων στρέφεται στους λόγους εκείνους που την οδηγούν να πάρει την ανιούσα. Πολλοί ερευνητές και εμπειρογνώμονες προσπάθησαν να διερευνήσουν τα αίτια, με το ενδιαφέρον να είναι στραμμένο στις απότομες μεταβολές που κλινόμαστε να αντιμετωπίσουμε τα τελευταία χρόνια.

Είναι φανερό ότι στο πετρέλαιο γίνονται κερδοσκοπικά παιχνίδια. Ποιος όμως τα προκαλεί; Και ποιος αλήθεια δημιουργεί τις πετρελαϊκές κρίσεις; Στις πετρελαϊκές κρίσεις κάμποιοι κερδίζουν (και κερδίζουν πολλά) και κάμποιοι χάνουν. Στους κερδισμένους ανήκουν οι χώρες που παράγουν πετρέλαιο και «γνωστές» εταιρείες που ελέγχουν το πετρέλαιο. Οι μεγάλες εταιρείες ενδιαφέρονται για υψηλή κερδοφορία και όχι βέβαια για ομαλότητα στις τιμές. Και ποιοι χάνουν; Χάνουν όλες οι χώρες που καταναλώνουν πετρέλαιο και κυρίως ΗΠΑ, Ευρώπη και Ιαπωνία. Η οικονομική ζημιά των ΗΠΑ είναι «αμφιλεγόμενη». Γιατί παρόλο που οι ανάγκες σε πετρέλαιο καλύπτονται μόνο από δική τους παραγωγή σε ποσοστό 30% περίπου, δικές τους εταιρείες ελέγχουν το πετρέλαιο σε παγκόσμια κλίμακα και «επωφελούνται» από την άνοδο των τιμών.

Πολλοί μάλιστα υποστηρίζουν ότι τις «κρίσεις» τις προκαλούν, (ή τουλάχιστον έχουν

συμμετοχή), οι ΗΠΑ για να μην αμφισβητείται η παγκόσμια κυριαρχία τους και για να πλήττουν τους ανταγωνιστές τους. Και η Ευρώπη είναι η μεγάλη ανερχόμενη δύναμη, ο επικίνδυνος ανταγωνιστής, και γι' αυτό το λόγο έχουμε αυτά τα «παιχνίδια» με το Ευρώ και με το πετρέλαιο.

Έτσι, λοιπόν, ο μεγάλος χαμένος από τις πετρελαϊκές κρίσεις είναι η Ευρώπη δεδομένου ότι και η Ιαπωνία ελέγχεται σε κάποιο βαθμό οικονομικά από τις ΗΠΑ.

Πλήθος ερωτημάτων, ακόμη περισσότερες οι απαντήσεις σχετικά με τις ιδιαίτερα υψηλές τιμές του πετρελαίου που επικράτησαν κατά τους τελευταίους μήνες και που είναι σύνηθες φαινόμενο να επικρατούν κατά καιρούς, και γενικά με τον τριπλασιασμό των τιμών μέσα σε μια τριετία(από την άνοιξη του 2003 μέχρι και σήμερα).. Η αλήθεια είναι πως οι τιμές του βαρελιού στα δυο μεγαλύτερα χρηματιστήρια του πλανήτη –σε Νέα Υόρκη και Λονδίνο- ακολουθούν την άγουσα κάθε Ιούνιο, τουλάχιστον κατά την τελευταία πενταετία. Παντός είδους ειδικοί λένε ότι η τάση αυτή προκύπτει απ' την αυξημένη ζήτηση στις ΗΠΑ για την βενζίνη των μεγάλων οδικών εκδρομών του Αυγούστου. Η θέση αυτή έχει βάση, αλλά καταγράφει ελάχιστο μέρος της πραγματικότητας.

Όπως και το ότι κάποιοι υποστηρίζουν ότι το πετρέλαιο ακριβαίνει λόγω των αλματωδών ρυθμών ανάπτυξης στις ασιατικές οικονομίες και κυρίως στην Κίνα και στην Ινδία. Ίσως μια απειλή για απεργία στις εγκαταστάσεις άντλησης πετρελαίου της Νορβηγίας ή της Νιγηρίας μπορεί να πείσει ότι αποτελεί σημαντικό γεγονός που επηρεάζει την πορεία των διεθνών τιμών. Κάποιοι πάλι υποστηρίζουν ότι η παγκόσμια ζήτηση υπερκαλύπτει την παγκόσμια προσφορά. Επομένως κατά την γνώμη τους οι προαναφερθείσες δικαιολογίες αφορούν παραμέτρους αναμενόμενες και απολύτως αντιμετωπίσιμες.

Παρακάτω θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε τους λόγους αυτούς και θα παρουσιάσουμε και την αντίθετη άποψη, αν και εφόσον υπάρχει.

Τα βασικά αίτια που πυροδοτούν τις τιμές του μαύρου χρυσού στα ύψη και στα οποία θα πρέπει να εστιάσουμε την προσοχή μας είναι τα εξής:

1.2.2. Αίτια των πετρελαϊκών κρίσεων

Αιτία πρώτη: Αύξηση της ζήτησης

Πρώτη αιτία της αύξησης της τιμής του πετρελαίου είναι η ιλιγγιώδης αύξηση της ζήτησης κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες κυρίως από τις αναπτυσσόμενες οικονομίες. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι η αύξηση της κατανάλωσης πετρελαίου κατά το διάστημα 1982 -2001 ήταν 16% στις ΗΠΑ, 196% στην Κίνα, 250% στην Ινδία και περίπου 330% στη Ν. Κορέα. Αν κάποιος συμπαθούσε τους Κινέζους για τη φτώχεια τους, τώρα καταλαβαίνει ότι δεν συμφέρει καθόλου την Ευρώπη η ανάπτυξή τους, αφού θα χρειαστεί πετρέλαιο γι' αυτή, το πετρέλαιο θα ακριβύνει και θα αναγκαστούμε να το πληρώσουμε όλοι!

[ΠΗΓΗ: Ευρυτανικά Νέα, Διον. Κ. Παρούτσας, Αριθμός φύλλου 145, 24/8/2005]

Τι θα συμβεί αν οι χώρες που ανήκουν στην Ασία, στην Αφρική και στη Νότια Αμερική καταφέρουν να επιτύχουν σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης και συνεπώς υπάρχει συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση πετρελαίου; Σε ποιο επίπεδο θα σταθεροποιηθεί η τιμή του πετρελαίου; Θα υπάρχει αρκετή αύξηση της προσφοράς ώστε να επιτευχθεί σταθεροποίηση ή μήπως η παγκόσμια οικονομία αντιμετωπίσει μια συνεχώς αυξανόμενη τιμή πετρελαίου;

Αιτία δεύτερη: Αύξηση της ζήτησης για ενέργεια

Δεύτερη αιτία είναι η δεδομένη συγκυρία της παγκόσμιας οικονομίας, η οποία βρίσκεται σε φάση υψηλής ανάπτυξης μετά από μία 2ετία ύφεσης, γεγονός που συνεπάγεται αύξηση της ζήτησης για ενέργεια.

Η ενέργεια αποτελεί αναμφίβολα τη βάση της παγκόσμιας οικονομίας, της ανάπτυξης και της κοινωνικής ευημερίας, ενώ η ενεργειακή πολιτική σημαντική παράμετρο της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας όλων των κρατών.

Τα τελευταία χρόνια πραγματοποιείται σε διεθνές επίπεδο μια σημαντική ανακατανομή και αναδιοργάνωση των ενεργειακών πόρων, με μακροπρόθεσμες στρατηγικές, οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες. Δημιουργούνται νέοι ενεργειακοί πόλοι, όπως η ευρύτερη παρευξείνια περιοχή, η υπερ-Καυκασία και η Κεντρική Ασία. Παράλληλα, καταξιώνονται μορφές ενέργειας στις διεθνείς αγορές, όπως το φυσικό αέριο (το ρωσικό φυσικό αέριο εξασφαλίζει μια σιγουριά για το μέλλον), αλλά και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ενώ οι ενεργειακές τεχνολογίες εξελίσσονται ραγδαία, μεταβάλλοντας την ίδια τη δομή και την υφή της κοινωνίας.

Οι αυξανόμενες ενεργειακές ανάγκες των αναπτυσσόμενων και των αναπτυσσόμενων οικονομιών, σε συνδυασμό με την αύξηση του πληθυσμού, οδηγούν σε ραγδαία αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης υδρογονανθράκων και ιδιαίτερα του πετρελαίου. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες έχει διαπιστωθεί ότι είναι οριακή η κάλυψη της ενεργειακής ζήτησης από τις υφιστάμενες περιοχές παραγωγής που χαρακτηρίζονται από χαμηλό κόστος άντλησης. Κι επιπλέον έχει διαπιστωθεί δυσκολία αντικατάστασης ποσοτήτων που αντλούνται από νέα κοιτάσματα. Ο συνδυασμός αυτών των δύο παραμέτρων είναι που ωθεί στην μεταφορά των αντίστοιχων δραστηριοτήτων έρευνας και εκμετάλλευσης σε απομακρυσμένες και δύσκολα προσπελάσιμες περιοχές στον πλανήτη. Κι αυτό, με τη σειρά του, έχει αρνητικές επιπτώσεις στο κόστος άντλησης και μεταφοράς τους, ενώ μεταβάλλουν τις υφιστάμενες γεωπολιτικές ισορροπίες.

Η αλήθεια είναι ότι υπάρχει αβεβαιότητα για την ικανότητα κάλυψης των μελλοντικών αναγκών της παγκόσμιας ενεργειακής ζήτησης. Αυτή η αβεβαιότητα έχει σαν αποτέλεσμα την ένταση των προσπαθειών ελέγχου των νέων και υφιστάμενων κοιτασμάτων, των οδών μεταφοράς τους, καθώς και της εμπορικής αλυσίδας διακίνησης. Αυτή την αβεβαιότητα εκμεταλλεύεται η κερδοσκοπία στα διεθνή χρηματιστήρια, στις περιφερειακές και τοπικές αγορές.

Αιτία Τρίτη: Γεωπολιτικές εξελίξεις/εντάσεις

Τα διυλιστήρια του Ιράκ δεν λειτουργούν λόγω του πολέμου

Η τρίτη αιτία είναι αμιγώς συγκυριακή και αφορά κατά κύριο λόγο την διεθνή γεωπολιτική αστάθεια που επικρατεί στη Μέση Ανατολή και σε χώρες όπως η Βενεζουέλα, η Νορβηγία κ.τ.λ.

Η αβεβαιότητα που επικρατεί στο διεθνή χώρο για τις εξελίξεις στο θέμα του Ιράκ και του Ιράν οδηγούν τις τιμές του πετρελαίου στα ύψη. Ο επικείμενος πόλεμος μεταξύ του Ιράκ-Ιράν και των ΗΠΑ (εκτός των πετρελαίων, υπάρχει ένταση μεταξύ αυτών των δύο χωρών και εξαιτίας των πυρηνικών φιλοδοξιών του Ιράν, το οποίο απειλεί με μείωση της παραγωγής του σε περίπτωση στρατιωτικής ενέργειας των ΗΠΑ ή προσπάθειας να του επιβληθούν κυρώσεις εξαιτίας του πυρηνικού του προγράμματος και το οποίο εκτίναξε την τιμή του αργού στο ύψος ρεκόρ των 74,22 δολαρίων το βαρέλι τη Μεγάλη Πέμπτη)[ΠΗΓΗ: Το ΒΗΜΑ online, Τ. Μαντικίδης – Μαρίτα Ζήκου, 23/4/2006], ο φόβος για επίθεση κατά πετρελαϊκών στόχων και καταστροφή τους ή πρόκληση κάποιων ζημιών, η φήμη για παράταση διάρκειας του πολέμου, (οι τιμές αυξήθηκαν κατά 17% από την 21 Μαρτίου και μετά όταν κυκλοφόρησαν φήμες ότι ο πόλεμος μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από το αναμενόμενο), και συγκρούσεις στις πετρελαιοπαραγωγούς χώρες, προκαλούν νευρικότητα στην αγορά. Και είναι λογικό αν αναλογιστεί κανείς τις συνέπειες που θα φέρει μια τέτοια κατάσταση. Πρώτη και βασικότερη αποτελεί η διακοπή της παραγωγής πετρελαίου όπως συνέβη πριν λίγο καιρό στη μεγαλύτερη πετρελαιοπαραγωγό χώρα της Αφρικής εξαιτίας των συγκρούσεων μεταξύ αντίπαλων φατριών στη Νιγηρία. Ακολουθεί φυσικά η μείωση της προσφοράς πετρελαίου στις αγορές, με βασική συνέπεια τη μείωση του αποθέματος, κάτι που πολύ πιθανόν θα εκτινάξει τη τιμή στα ύψη.

Εκτός του πολέμου, υπεύθυνα για την αύξηση των τιμών είναι και τα **ακραία καιρικά φαινόμενα**, όπως τυφώνες(πχ Κατρίνα) που μετατρέπονται σε τροπικές καταιγίδες που πλήττουν κατά καιρούς τις περιοχές. Αυτό έχει ως συνέπεια τη δυσκολία άντλησης του πετρελαίου, μεταφοράς και διανομής του και κάποιες φορές διακοπή των εργασιών. Οι τιμές έφθασαν σε επίπεδο ρεκόρ εδώ και χρόνια και άγγιζαν σχεδόν 40 δολάρια το βαρέλι εξαιτίας της κακοκαιρίας που έπληξε την Αμερική.

[ΠΗΓΗ: www.geocities.com. Μιχάλης Βροντάκης, " Γιατί θα ακριβαίνει η τιμή του πετρελαίου", σελ. 5, 6/08/2005]

Αιτία τέταρτη: Φαινόμενα κερδοσκοπίας

- Αναμφίβολα, οι γεωπολιτικές αντιπαραθέσεις γύρω από τις πηγές ενέργειας και τον εφοδιασμό των αγορών είναι εδώ και χρόνια ενδημικές πια. Η στρατιωτική επέμβαση των Αμερικάνων στο Ιράκ, ο εμφύλιος στη Νιγηρία, οι κραυγές του Τσάβες στη Βενεζουέλα, η αστάθεια στη Σαουδική Αραβία και οι μεγάλες αγορές από την Κίνα, ίσως είναι επαρκείς λόγοι για να εξηγήσουν τη νευρικότητα των αγορών. Αλλά σύμφωνα με τα στοιχεία της Διεθνούς Επιτροπής Ενέργειας, παρά τη νευρικότητα αυτή, μακροπρόθεσμα η προσφορά από τις πετρελαιοπαραγωγούς χώρες(85εκατ. βαρέλια ημερησίως) υπερκαλύπτει τις καθημερινές ανάγκες κατανάλωσης(περίπου 83εκατ. βαρέλια ημερησίως).

Υπάρχει, μια σημαντική αιτία που έχει οδηγήσει σε αυτή την κούρσα των τιμών, όπως την προσδιορίζει ο αναλυτής όπως Sanford C. Bernstein & Company, Ben Dell. Πρόκειται για τα τεράστια κεφάλαια που εισρέουν στις αγορές εμπορευμάτων, τα οποία προέρχονται από θεσμικούς επενδυτές και, κυρίως, συνταξιοδοτικά ταμεία. Ο κ. Bell προσδιορίζει την εισροή αυτών των κεφαλαίων ως τον κύριο λόγο της ανόδου των τιμών του πετρελαίου, οι οποίες έχουν φτάσει πλέον σε επίπεδο «φούσκας». Και αυτό επειδή, όπως εξηγεί, οι τιμές εξακολουθούν να βρίσκονται ψηλά, αν και τα αποθέματα είναι αρκετά πλέον και η παγκόσμια ζήτηση μειώνεται.

[ΠΗΓΗ: ΤΑ ΝΕΑ online, «Τα κεφάλαια των επενδυτών βάζουν φωτιά στις τιμές του πετρελαίου», σελ. 1, 19/08/2006]

Τα τελευταία χρόνια, οι τοποθετήσεις κεφαλαίων στις αγορές εμπορευμάτων αυξήθηκαν από τα λεγόμενα hedge funds, που κάποιιοι τα ονομάζουν “Συνταξιοδοτικά Ταμεία”. Πρόκειται για ιδιωτικούς φορείς που λειτουργούν με τη λογική των ασφαλιστικών συμβολαίων. Παίρνουν τα κεφάλαια των πελατών τους και τα τοποθετούν σε μετοχές, συμβόλαια εμπορευμάτων, αμοιβαία κεφάλαια κι ότι άλλο μπορεί να αποδώσει κέρδος. Τα “Ταμεία” αυτά λειτουργούν με τη λογική της “πυραμίδας” και κυνηγούν με οποιονδήποτε τρόπο τον πολλαπλασιασμό των αρχικών κεφαλαίων. Τα κεφάλαια που τοποθετούνται από τα hedge funds σε συμβόλαια πετρελαίου έχουν πολλαπλασιαστεί τα τελευταία χρόνια, με τα αρχικά ποσά να υπολογίζονται περίπου στα 500 εκατ. δολάρια, ενώ κατά τη διάρκεια της ημέρας στις δύο βασικές αγορές (Λονδίνο και Νέα Υόρκη) με μετριοπαθείς υπολογισμούς γίνονται συναλλαγές που ξεπερνούν τα 250-300 δις. δολάρια! Ο χρηματιστής τους, παίρνει δεκάδες ή και εκατοντάδες εντολές κάθε μέρα για αγορά ή πώληση συμβολαίων, με το ανάλογο όφελος για τα «Ταμεία» και για τον χρηματιστή, φυσικά.

[ΠΗΓΗ: www.ideopolis.gr Κώστας Ψωμιάδης, “6+1 αλήθειες για τον μαύρο χρυσό”, σελ. 3, 3/10/2005]

Ο David Rosenberg, επικεφαλής οικονομολόγος της Merrill Lynch για την Αμερική, υποστηρίζει ότι τα hedge funds και η κερδοσκοπική δραστηριότητα στα εμπορεύματα είναι ολοφάνερη. « Το γεγονός ότι οι τιμές του πετρελαίου έχουν πηδήξει πάνω από τα 70 δολάρια το βαρέλι, παρά το γεγονός ότι τα αποθέματα βρίσκονται στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων οκτώ ετών, υποδηλώνει το ποιος οδηγεί το αυτοκίνητο- ο κύριος και η κυρία Κερδοσκόπος».

[ΠΗΓΗ: το Βήμα on line, “Φουσκώνουν χρυσό - πετρέλαιο οι πυρηνικές φιλοδοξίες του Ιράν”, Μαρίτα Ζήκου , σελ. D16, 23/04/2006]

Τον κερδοσκοπικό χαρακτήρα των επενδυτικών τοποθετήσεων υπαινίχθηκε ο και ο γενικός γραμματέας του Opec, Αμπντάλα αλ Μπάντρι τονίζοντας ότι «τα θεμελιώδη μεγέθη της αγοράς είναι σε ισορροπία» χωρίς να δικαιολογούν τις υψηλές τιμές του νέου ιστορικού ρεκόρ που σημείωσε η τιμή του αργού στα 87,97 δολάρια στη Νέα

Υόρκη, και στα 84,31 δολάρια το αργό brent στο Λονδίνο λόγω της έντασης στην τουρκο-ιρακινή μεθόριο.

Οι φόβοι πληθωριστικών πιέσεων ώθησαν τον χρυσό στα 766,68 δολάρια. Η στροφή προς τα εμπορεύματα επιτείνεται και λόγω της κρίσης στη στεγαστική αγορά των ΗΠΑ, η οποία σύμφωνα με τον υπουργό Οικονομίας Τζον Πόλσον δεν δείχνει να ολοκληρώνεται τόσο γρήγορα όσο είχε αρχικά εκτιμηθεί.

[ΠΗΓΗ: www.express.gr Κόσμος, "Κερδοσκοπική άνοδος τιμών στο πετρέλαιο" 17/10/2007]

Αντίλογος

Κανένας επενδυτής (ή «λόμπι» επενδυτών) δεν ρισκάρει δισεκατομμύρια για ν' αγοράσει πετρέλαιο ή οποιοδήποτε άλλο εμπόρευμα, υπολογίζοντας ότι η ενέργεια του θα προκαλέσει άνοδο της τιμής, ώστε πουλώντας αργότερα να επωφεληθεί από τη διαφορά!

Περιπτώσεις χειραγώγησης στην αγορά δεν λείπουν, κυρίως με τη διασπορά ψευδών πληροφοριών. Στοχεύουν στους μικροεπενδυτές και αφορούν μεμονωμένες επιχειρήσεις και όχι ολόκληρους κλάδους και μάλιστα διεθνών διαστάσεων.

Επιπλέον η κερδοσκοπία δεν αποτελεί παρέκκλιση απ' τη «φυσιολογική» λειτουργία της αγοράς. Κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα έχει στόχο το κέρδος. Γι' αυτό άλλωστε και η Γουόλ Στριτ Τζόρναλ ομολογεί ότι είναι δύσκολο να υποδείξεις ποιο μέρος απ' τα πρόσφατα συμβόλαια πετρελαίου είναι καθαρά κερδοσκοπικό. Υποστηρίζει βέβαια ότι «κρίσιμο και ενδεικτικό μέγεθος για την έναρξη της κερδοσκοπίας αποτελεί η αύξηση κατά 14 φορές του αριθμού των μελλοντικών συμβολαίων που συνήχθησαν στο Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων της Νέας Υόρκης».

Ποιο είναι το όριο πολλαπλασιασμού των συμβολαίων, πάνω απ' το οποίο αρχίζει η κερδοσκοπία; Ούτε η Γουόλ Στριτ Τζόρναλ, ούτε άλλος κανείς, μπορεί να προσδιορίσει ένα τέτοιο όριο, γιατί απλούστατα δεν υπάρχει.

Είναι παράλογο να διακρίνει κανείς το κεφάλαιο σε κερδοσκοπικό και μη κερδοσκοπικό! Υπάρχουν χιλιάδες μικρά και μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στο κόσμο. Ανάμεσα

στις γιγάντιες τράπεζες, κρατικές και μη, κλείνουν συμβόλαια πετρελαίου:

Η Μόργκαν Στάνλει που αποκτά αποθηκευτικούς χώρους στην Ολλανδία για να αποθέσει «το πιο καυτό της νέο «προϊόν» – το πετρέλαιο», κολοσσοί όπως η Μπάρκλεϊς, η ABN Άμρο, η Γκόλντμαν Σαξ. Αν η αφρόκρεμα του διεθνούς τραπεζικού κεφαλαίου είναι η ενσάρκωση της κερδοσκοπίας, τότε ποιοι είναι εκείνοι που κινούνται στα «θεμιτά» όρια της αγοράς, αν υποθεθεί ότι υπάρχουν τέτοια;

Όταν τα συμβόλαια προαγοράς πετρελαίου κλείνονται στα 70 δολάρια το βαρέλι, με ανοιχτή ημερομηνία παράδοσης μέχρι το 2010, σημαίνει ότι η αγορά είναι πεισμένη πως το ράλι των τιμών θα συνεχιστεί, τουλάχιστον για πέντε ακόμα χρόνια.

Όταν υπάρχουν τέτοιες προβλέψεις, το εκπληκτικό θα ήταν να μη σημειώνονταν πολλαπλασιασμός των προαγορών πετρελαίου. Η άνοδος των τιμών προκαλεί την κερδοσκοπία και όχι η κερδοσκοπία την άνοδο. Πάνω απ' όλα η κερδοσκοπία δεν μπορεί να κρατήσει φουσκωμένες τις τιμές για μακράν περίοδο.

Για όποιον θέλει να φτάσει στο μίτο του προβλήματος, το κρίσιμο ερώτημα είναι: Πού βασίζονται τις προβλέψεις τους όσοι ρισκάρουν δισεκατομμύρια σε μελλοντικά συμβόλαια πετρελαίου;

[ΠΗΓΗ: ΡΕΣΑΛΤΟ τεύχος 1 - Δημήτρης Τούμπανης, "Ακριβό πετρέλαιο για ξεπεσμένο δολάριο", σελ. 2, Δεκέμβριος 2005]

- Σε αγορές που υπάρχουν αποθέματα, η κατανάλωση δεν συμπίπτει με την ζήτηση και η προσφορά δεν συμπίπτει με την παραγωγή. Όπως εξηγεί παράγοντας των διυλιστηρίων του Ασπρόπυργου σε δημοσιογράφο της εφημερίδας "Καθημερινή" (www.kathimerini.gr), από το σύνολο των πράξεων αγοράς και πώλησης πετρελαίου που συνάπτονται καθημερινά στη διεθνή αγορά, μόνο το 25% έως το 50%, ανάλογα με την εποχή, καλύπτει πραγματικές ανάγκες κατανάλωσης. Στην περίπτωση αυτή, μέσω των προθεσμιακών αγορών που πραγματοποιούνται από πολυεθνικές εταιρίες και τράπεζες-όπως η Μόργκαν Στάνλει, η Γκόλντμαν Σαξ κ.α.- δημιουργούνται φαινόμενα κερδοσκοπίας που οδηγούν τις τιμές στα ύψη.

Είναι χαρακτηριστικό ότι τα τελευταία δύο τρία τουλάχιστον τρεις μεγάλες εταιρείες του κλάδου άλλαξαν τα στοιχεία για το μέγεθος των αποθεμάτων που μπορούν

να διαχειριστούν. Και δεν υπάρχει, τουλάχιστον αυτή τη στιγμή, κανένας ανεξάρτητος φορέας που να μπορεί να πιστοποιήσει με ακρίβεια τα όσα υποστηρίζουν οι εταιρίες. Αυτό σημαίνει πώς ο κάθε μάνατζερ μιας πολυεθνικής μπορεί να αυξομειώσει το μέγεθος των αποθεμάτων, δημιουργώντας ψυχολογική πίεση στην αγορά, ανάλογα με τις επιδιώξεις της πολυεθνικής, για άνοδο ή για υποχώρηση των τιμών. Μια επικείμενη κρίση στη Μέση Ανατολή(Ιράν, Ιράκ κτλ) τείνει να οδηγήσει την τιμή του πετρελαίου στα ύψη, με αποτέλεσμα πολλοί να είναι αυτοί που αγοράζουν πετρέλαιο από σήμερα-που είναι φθηνό- και αποθεματοποιούν ώστε να πουλήσουν αργότερα σε πιο υψηλές τιμές. Αυτό σημαίνει ότι όταν υπάρχουν ανοδικές προσδοκίες τιμών, η δημιουργία αποθεμάτων αυξάνει την ζήτηση σε βαθμό μεγαλύτερο από την κατανάλωση, κάτι που οδηγεί σε αύξηση των τιμών.

Όταν πλέον η τιμή βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα ενθαρρύνονται οι επενδύσεις σε πετρελαιοπηγές, ακόμα και σε αυτές που το κόστος εξόρυξης (όπως η αμμώδης πίσσα του Καναδά, όπου το κόστος ξεπερνά τα 45 δολάρια το βαρέλι) είναι πολύ υψηλό. Έτσι με την δημιουργία νέων πετρελαιοπηγών αλλά και με την ενίσχυση των ήδη υπάρχουσών, αυξάνεται η προσφορά με αποτέλεσμα να μειωθεί η τιμή. Αυτό με την σειρά του αναγκάζει όλους εκείνους που προηγουμένως προσπάθησαν να κερδίσουν το εύκολο χρήμα, να προσπαθούν να ξεπουλήσουν τα αποθέματά τους, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η προσφορά, πάνω από την παραγωγή, να μειώνεται κι άλλο η τιμή και να οδηγεί σε πτωτικό κύκλο. Όταν δηλαδή δημιουργηθούν προσδοκίες πτώσης τιμών, η εκποίηση των υπάρχοντων μεγάλων αποθεμάτων προκαλεί προσφορά πολύ μεγαλύτερη της τρέχουσας παραγωγής και συνεχή υποχώρηση των τιμών. Προσοχή στο σημείο αυτό: στον ανοδικό κύκλο του κερδοσκοπικού παιχνιδιού η ζήτηση είναι μεγαλύτερη της τρέχουσας κατανάλωσης. Στο πτωτικό κύκλο του κερδοσκοπικού παιχνιδιού συμβαίνει το αντίστροφο: η προσφορά είναι μεγαλύτερη της τρέχουσας παραγωγής.

Οι μεγάλες διαφορές κόστους παραγωγής από περιοχή σε περιοχή(στο Νότιο Ιράκ και τη Σαουδική Αραβία κοστίζει λιγότερο από \$2 ενώ στη Κασπία ξεπερνά τα \$18) οι τεράστιες επενδύσεις που χρειάζονται για να αξιοποιηθούν τα αποθέματα στις πιο ακριβές περιοχές και ο πολύ μεγάλος χρόνος απόσβεσης των επενδύσεων αυτών,

εμποδίζει την αυτόματη αναπροσαρμογή των τιμών μεσοπρόθεσμα. Είναι αυτή η δυσκολία προσαρμογής των διεθνών τιμών που δημιουργεί δυνατότητα κερδοσκοπικών φαινομένων στην αγορά ενεργείας. Είναι η φύση των αγορών αυτών που δημιουργεί κερδοσκοπία. Και η φύση των αγορών δεν αλλάζει με αστυνομικά μέτρα και απαγορεύσεις. Όσο εντείνεται η ανασφάλεια στη Μέση Ανατολή, τόσο ενισχύονται οι προσδοκίες μελλοντικής αύξησης της τιμής του πετρελαίου, οδηγώντας σε συνεχή άνοδο τιμών.

[ΠΗΓΗ: www.diktyo21.gr, Χρυσάνθος Λαζαρίδης, "Πετρελαϊκοί μύθοι και ευρωπαϊκές εμμονές", σελ. 1, 26/11/2003]

Αιτία Πέμπτη: Μείωση των αποθεμάτων- Μείωση της παραγωγής

Ένας ακόμα λόγος που αυξάνει τις διεθνείς τιμές είναι η ελάττωση των αποθεμάτων αργού πετρελαίου και προϊόντων που φυλάσσονται από διάφορες χώρες, εταιρίες εμπορίας, διυλιστήρια και κρατικές δεξαμενές πχ λόγω καθυστερήσεων στη μετακίνηση των δεξαμενοπλοίων στον Περσικό Κόλπο.

Προς το παρόν δεν υπάρχει αυξημένη ζήτηση, επομένως το επίπεδο στο οποίο βρίσκονται τα αποθέματα δεν είναι ανησυχητικό ώστε να προβεί ο ΟΠΕΚ σε αύξηση της παραγωγής του πετρελαίου. « Μέχρι στιγμής δεν πιστεύουμε ότι υπάρχουν ελλείψεις στην αγορά» δήλωσε ο πρόεδρος του ΟΠΕΚ, Αμπντάλα Μπιν Χαμάντ Αλ- Ατίγια. Από την πλευρά του, ο υπουργός Πετρελαίου της Σαουδικής Αραβίας, Αλί Αλ Νουάμι, υπογράμμισε: « Υπάρχει αρκετό πετρέλαιο στην αγορά και εμείς θα προσπαθήσουμε να εγγυηθούμε ότι θα συνεχίσει να υπάρχει». Όσον αφορά την ημερήσια παγκόσμια κατανάλωση, αυτή ανέρχεται στα 83 εκατ. βαρέλια έναντι των 85 εκατ. βαρελιών που παράγονται.

[ΠΗΓΗ: www.bbcgreek.com. "Ασυγκράτητο το πετρέλαιο" σελ.1, 09/10/2005]

Η μείωση της παραγωγής του πετρελαίου ωθεί και αυτό με τη σειρά του τις τιμές να ακολουθούν ανοδική πορεία, απειλώντας την οικονομική ανάπτυξη, όχι όμως τόσο ανοδική ώστε να έχουμε τα αποτελέσματα αυτά του τελευταίου χρόνου. Ο ΟΠΕΚ

προχώρησε τη 1^η Νοεμβρίου 2006 στη μείωση της παραγωγής κατά 1 εκατ. βαρέλια ημερησίως και σύμφωνα με τον υπουργό της Σαουδικής Αραβίας Αλι αλ Ναϊμι, ενδεχομένως να προχωρήσει και σε περαιτέρω μείωση κατά 500.000 βαρέλια ημερησίως προκειμένου να ανακόψει τη πτώση 25% των τιμών από τα επίπεδα ρεκόρ στα οποία αυτές αναρριχήθηκαν τον Ιούλιο στη Ν. Υόρκη, φθάνοντας τα \$78,40. το βαρέλι. Η μείωση είναι μεγαλύτερη του 1 εκατ. βαρελιών που οι υπουργοί Πετρελαίου συζητούσαν τις δύο προηγούμενες εβδομάδες.

«Ο ΟΠΕΚ δεν έχει επίπεδο για τις τιμές», είπε ο al-Hamli κατά την τελική συνέντευξη Τύπου που ακολούθησε τη σύσκεψη, η οποία ολοκληρώθηκε μετά τη 1 π.μ., τοπική ώρα, στη Ντόχα. Τα μέλη του ΟΠΕΚ θα μειώσουν την παραγωγή στα 26,3 εκατ. βαρέλια ημερησίως από 27,5 εκατ. βαρέλια τον Σεπτέμβριο για τα 10 μέλη με ποσοτώσεις εκτός του Ιράκ, σύμφωνα με τον ίδιο.

« Η αγορά χρειάζεται μεγαλύτερη σταθερότητα», δήλωσε ο υπουργός πετρελαίου της Αλγερίας, Chakib Khelil όταν ρωτήθηκε γιατί η μείωση της παραγωγής θα είναι μεγαλύτερη από το αρχικό σχέδιο.

Μήπως λοιπόν η μείωση της παραγωγής επιφέρει εντέλει πίεση στις τιμές; Αυτό το ερώτημα έθεσαν σε έκθεση οι Neil McMahon και Benjamin Dell, που είναι επικεφαλής της ενεργειακής ομάδας της Sanford Bernstein, και ήταν ένα ερώτημα που απασχολεί τουλάχιστον μια σημαντική αντιπροσωπεία του ΟΠΕΚ. Οι McMahon και Dell ισχυρίζονται ότι, εντέλει, η μείωση του ΟΠΕΚ είναι αρνητική για τις τιμές –και όχι μόνο γιατί αποδεικνύει ότι υπάρχει υπερπροσφορά στην αγορά. Ο Dell το έθεσε ως εξής: "Το ενδιαφέρον στην αγορά πετρελαίου είναι ότι την τιμολογιακή πολιτική καθορίζει πλέον η πλεονάζουσα παραγωγική δυνατότητα... Όπως στην αγορά της εξόρυξης πετρελαίου, οι τιμές καταρρακώνονται όταν η πλεονάζουσα παραγωγική δυνατότητα μειώνεται στο μηδέν ή μειώνεται στα 1 εκατ. βαρέλια την ημέρα". Αυτή η σχέση δείχνει ότι η μείωση του ΟΠΕΚ είναι αρνητική για τις τιμές. "Εάν ο ΟΠΕΚ μειώσει κατά 1 εκατ. βαρέλια (η έκθεση γράφτηκε πριν ανακοινωθεί το τελικό μέγεθος

της μείωσης κατά 1,2 εκατ. βαρέλια ημερησίως) τότε η πλεονάζουσα δυνατότητα θα είναι 3 εκατ. βαρέλια την ημέρα και οι τιμές θα υποχωρήσουν στα 40 δολάρια ανά βαρέλι περίπου, συν το όποιο premium κινδύνου.”

Αυτό που λένε οι αναλυτές της Bernstein είναι ότι η μείωση της παραγωγής από τον ΟΠΕΚ απλώς μεταφέρει πετρέλαιο από την αγορά στο “δίκτυ ασφαλείας έκτακτης ανάγκης” του καρτέλ- δηλαδή την πλεονάζουσα παραγωγική δυνατότητα που διαθέτει και στην οποία μπορεί να αποταθεί άμεσα”.

Επιπλέον τα κέρδη από τις υψηλές τιμές πώλησης του πετρελαίου θα καταλήξουν στην τσέπη ορισμένων από τα πλέον διεφθαρμένα καθεστώτα στον κόσμο. Βέβαια, δεν έχουν κακές κυβερνήσεις όλες οι χώρες παραγωγής. Επιπλέον, οι υψηλότερες τιμές θα εμποδίσουν μερικές φτωχές κυβερνήσεις να συνεχίσουν να επιδοτούν το πετρέλαιο, αλλιώς θα δουν την κατάσταση των δημοσιονομικών τους να επιδεινώνεται τραγικά.

Αιτία έκτη: Ναύλο πετρελαιοφόρων

Η διαμόρφωση τιμής περνάει από τρία στάδια: από τα διυλιστήρια, βάσει των οποίων εν συνεχεία καθορίζουν την τιμολογιακή τους πολιτική οι εταιρείες εμπορίας και διακίνησης πετρελαίου και τέλος οι πρατηριούχοι καυσίμων – που με τη σειρά τους διαμορφώνουν τις τιμές του καταναλωτή. Σύμφωνα με το πρόεδρο της Saudi Aramco χρειάζεται να παράγεις πετρέλαιο, αλλά συγχρόνως χρειάζεται να το διυλίσεις, χρειάζεται η οικονομική ανάλυση, χρειάζεσαι σωληνώσεις, χρειάζεσαι πλοία. Έτσι, ένας επιπλέον λόγος θεωρείται η τιμή των ναύλων των πετρελαιοφόρων, η οποία με τη σειρά της επηρεάζεται άμεσα από το ύψος των ασφαλιστρών αλλά και το κόστος των καυσίμων μεταφοράς. Τον τελευταίο χρόνο είδαμε τα ναύλα να εκτινάσσονται στα ύψη για ευαίσθητους προορισμούς όπως η Νιγηρία και ο Αραβικός Κόλπος, με αποτέλεσμα να ωθούν τις τιμές όπως τα πάνω.

[ΠΗΓΗ: www.geocities.com. Μιχάλης Βροντάκης, “ Γιατί θα ακριβαίνει η τιμή του πετρελαίου”, σελ. 5, 6/08/2005]

Αιτία έβδομη: Κορεσμός στη διαδικασία παραγωγής.

Ο λόγος που συμβαίνει αυτό είναι ότι την τελευταία δεκαετία οι τιμές διάθεσης του αργού πετρελαίου ήταν σε χαμηλά επίπεδα ώστε δεν διατέθηκαν κονδύλια για να γίνουν διεθνώς οι απαραίτητες γεωτρήσεις και έτσι δεν υπάρχουν σήμερα περιθώρια αύξησης της παραγωγής. Δεν θα μπορούσαμε βέβαια να πούμε ότι εξαντλούνται τα κοιτάσματα εφόσον συνέχεια ανακαλύπτονται νέα εδάφη πλούσια σε πετρέλαιο. Το πρόβλημα είναι ότι οι περιοχές αυτές είναι δύσβατες με αποτέλεσμα να ανεβαίνει το κόστος παραγωγής. [ΠΗΓΗ: www.geocities.com. Μιχάλης Βροντάκης, " Γιατί θα ακριβαίνει η τιμή του πετρελαίου", σελ.5, 6/08/2005]

Αιτία όγδοη: Αλματώδης ανάπτυξη της Κίνας

Πολλοί υποστηρίζουν ότι η Κίνα είναι η αιτία που αυξάνονται με αλματώδη τρόπο οι τιμές του πετρελαίου. Τα τελευταία χρόνια η Κίνα παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη στον τομέα όπως αυτοκινητοβιομηχανίας και μεγάλη προσπάθεια εδραίωσής της στην Ευρωπαϊκή αγορά, κάτι που καταφέρνει σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, με ρυθμό ανάπτυξης 8,7% ετησίως. Για το λόγο αυτό, το ποσοστό εισαγωγής αργού πετρελαίου αυξήθηκε κατά 20% μιας και η εγχώρια παραγωγή αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες. Σύμφωνα με το IMF το 25% της αύξησης της παγκόσμιας ζήτησης πετρελαίου έως το 2030, θα προέλθει από την Κίνα.[ΠΗΓΗ: Ναυτεμπορική, «Η αφύπνιση του "Κόκκινου Γίγαντα", σελ. 1, 28/06/2005].

Αιτία ένατη: Πτώση του δολαρίου

Οι συναλλαγές του πετρελαίου σε παγκόσμιο επίπεδο εκφράζονται αποκλειστικά σε δολάρια. Κατά συνέπεια, η πολιτική προσφοράς του ΟΠΕΚ επηρεάζεται από την πορεία της συναλλαγματικής ισοτιμίας του δολαρίου έναντι των άλλων σημαντικών νομισμάτων. Για παράδειγμα, η διολίσθηση του δολαρίου ωθεί τον ΟΠΕΚ στη μείωση

της προσφοράς διότι το εισόδημα, που αποκομίζεται από τις πωλήσεις πετρελαίου έχει μικρότερη δύναμη καθώς εξακολουθεί να εκφράζεται σε δολάρια. Αυτό συνεπάγεται, όπως αναφέραμε και πιο πάνω αύξηση των τιμών. Το Ιράκ ήταν το πρώτο που αμφισβήτησε τις ΗΠΑ και υιοθέτησε το ευρώ για τις πετρελαϊκές του συναλλαγές. Βέβαια αυτό δεν διήρκησε για πολύ, αφού μετά από λίγα χρόνια βρέθηκε υπό την αμερικανική ηγεμονία. Μάλιστα πολλοί είναι αυτοί που θεωρούν ότι ο πόλεμος της Αμερικής με το Ιράκ έγινε και εξαιτίας της απόφασης αυτής του Ιράκ, μιας και με αυτό τον τρόπο οι ΗΠΑ έχαναν πολύ έδαφος έναντι του ευρώ.

[ΠΗΓΗ: www.kathimerini.gr. " ΟΠΕΚ" Ο ρυθμιστής της παγκόσμιας παραγωγής πετρελαίου» σελίδα 1, Αφιερώματα, σελ. 3, 13/09/2006]

Γενικά, συνεχίζουμε να παρατηρούμε τις αγορές ενέργειας από τρεις πλευρές: την διαρθρωτική, την κυκλική και την εποχιακή. Κάθε ένα από τα τρία αυτά στοιχεία αποτελεί μια επιρροή στις ενεργειακές τιμές.

Το διαρθρωτικό ζήτημα παραμένει ανοιχτό καθώς οι διαρθρωτικές αλλαγές στην πλευρά της προσφοράς αποτελούν ακόμα επίμαχο θέμα. Οι χώρες του ΟΠΕΚ χρειάζονται μια υψηλότερη τιμή πετρελαίου για να εξισορροπήσουν τους εθνικούς τους προϋπολογισμούς από ό,τι παλαιότερα, και το καρτέλ όπως αναμενόταν εκδήλωσε τις προθέσεις του πρόσφατα να υποστηρίξει την τιμή πετρελαίου γύρω στα US\$60, ανακοινώνοντας μια μείωση παραγωγής για να πιέσει την αγορά όταν η τιμή πετρελαίου κυμαίνονταν σε αυτά τα υψηλά επίπεδα ρεκόρ. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι δείκτες φθοράς δεξαμενών - η φυσική μείωση που προκύπτει από απώλεια πίεσης σε παλιές δεξαμενές - παγκοσμίως συνεχίζουν να αυξάνονται και, σύμφωνα με εταιρίες, μειώσεις που έμοιαζαν να κυμαίνονται μεταξύ 3-5% τελικά μοιάζουν πλέον με μειώσεις της τάξης του 6-8%. Βέβαια όταν εξετάζει κανείς τα ζητήματα προσφοράς, οι βραχυπρόθεσμοι πολιτικοί κίνδυνοι έχουν μειωθεί. Το Ιράκ παράγει ακόμα κάτω από την δυνατότητά του και η Νιγηρία έχει ακόμα σημαντικά προβλήματα παραγωγής. Ωστόσο, στη διάρκεια του καλοκαιριού, η αγορά εστίασε στο γεγονός ότι η σύγκρουση Ισραήλ/Λιβάνου ήταν πλέον παρελθόν και δεν κλιμακώθηκε σε ευρύτερο πρόβλημα στην περιοχή. Το γεγονός ότι το Ιράν έχει πραγματοποιήσει κάποια πιο θετικά βήματα προς την ΕΕ απομακρύνει

κάποιες από τις απειλές για διατάραξη της παραγωγής ιρανικού πετρελαίου. Επίσης έχουμε δει στην τροφοδοσία ότι ήταν μια σχετικά αβλαβής εποχή τυφώνων στις ΗΠΑ, σε αντίθεση με αυτό που είχε προβλεφθεί στις αρχές του χρόνου. Επομένως, κάποιοι από τους καταλυτικούς παράγοντες που ώθησαν το πετρέλαιο στην υψηλή τιμή των US\$70 κατά τη διάρκεια του Ιουλίου έχουν τώρα υποχωρήσει και η τιμή πετρελαίου έχει πέσει περίπου στα US\$60 ανά βαρέλι. Στην πλευρά της ζήτησης, η Κίνα παραμένει ένας από τους κυριότερους διαρθρωτικούς παράγοντες και θα συνεχίσουμε να βλέπουμε δυνατή ζήτηση πετρελαίου από την Κίνα για πολλά χρόνια ακόμα.

Στην κυκλική πλευρά, οι εταιρίες θέτουν περισσότερα κεφάλαια σε αξιοποίηση, γεγονός που οδηγεί σε υψηλότερη παραγωγή πετρελαίου. Όμως, τα έργα με υδρογονάνθρακες συνήθως χρειάζονται πέντε έως δέκα χρόνια για να αναπτυχθούν και, συνεπώς, ο αντίκτυπος αυτών των επιπλέον επενδύσεων δεν θα γίνει ορατός στα δεδομένα παραγωγής πετρελαίου για κάποια χρόνια ακόμη. Η κατανάλωση πετρελαίου αυξάνεται χρόνο με χρόνο, και αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω φέτος και το επόμενο έτος με επικεφαλής την Κίνα και τις ΗΠΑ, όπου η κατανάλωση βενζίνης και βασικών αγαθών βρίσκεται στα υψηλά των τεσσάρων ή πέντε τελευταίων ετών. Αυτές οι συνθήκες έχουν προσφέρει ιδιαίτερη υποστήριξη, ακόμα και με υψηλότερες τιμές. Ωστόσο, η αγορά δεν έχει εστιάσει σε αυτό το γεγονός -οι συμμετέχοντες ανησυχούσαν για μια σημαντική οικονομική επιβράδυνση (εξαιτίας του κύκλου επιτοκίων) και την πιθανή επιρροή αυτής στην οικονομική ανάπτυξη και επομένως στη ζήτηση.

Στην εποχιακή πλευρά, έχουμε διέλθει την ετήσια αδύναμη περίοδο του φθινοπώρου. Η ζήτηση τείνει να αυξάνεται καθώς εισερχόμαστε στην καλοκαιρινή περίοδο μεταφορών και στη συνέχεια μειώνεται καθώς αναμένουμε την αυξημένη ζήτηση πετρελαίου και αερίου που σχετίζεται με τον καιρό του χειμώνα. Τώρα εισερχόμαστε σε μια παραδοσιακά δυνατή περίοδο με την είσοδο του χειμώνα, όταν ο κλάδος ενέργειας αναμένεται να απολαύσει την ετήσια περίοδο αυξημένης ζήτησης ενέργειας για θέρμανση.

Συνοπτικά, οι αποτιμήσεις εταιριών ενέργειας φαίνονται ελκυστικές καθώς ο κλάδος έπαψε να συγκεντρώνει το ενδιαφέρον των επενδυτών κατά τη διάρκεια της εποχιακά αδύναμης ύστερης καλοκαιρινής περιόδου. Η τιμή του πετρελαίου έχει

σταθεροποιηθεί γύρω στα \$60 ανά βαρέλι -περίπου 20% κάτω από την ανώτατη τιμή του Ιουλίου-ενώ το φυσικό αέριο ανέκαμψε πάλι στα \$7 περίπου ανά χιλιάδες κυβικά πόδια (mcf)*. Η αυξημένη εμπιστοσύνη στην ικανότητα του ΟΠΕΚ να υποστηρίξει μια τιμή πετρελαίου της τάξης των \$60 θα πρέπει να βοηθήσει τις ενεργειακές μετοχές να κινηθούν ανοδικά, καθώς οι αποτιμήσεις τους προς το παρόν προϋποθέτουν ότι η τιμή πετρελαίου βρίσκεται στο χαμηλό ποσό των \$40. Ενώ οι αναλυτές λαμβάνουν προβλέψεις για κέρδη ανά μετοχή (EPS) για τις εταιρίες - μια διαδικασία που αναμένουμε να συνεχιστεί - φαίνεται πιθανό ότι η πορεία του εμπορεύματος θα είναι πολύ πιο σημαντική στο βραχυπρόθεσμο ορίζοντα.

Η βραχυχρόνια προοπτική για τον κλάδο ενέργειας εξαρτάται από το κρύο των χειμερινών μηνών και την πραγματοποίηση της μείωσης παραγωγής από τον ΟΠΕΚ. Η BlackRock συνεχίζει να παρακολουθεί τα οικονομικά δεδομένα στην μεγαλύτερη αγορά πετρελαίου - τις ΗΠΑ - για να εκτιμήσει τη δυναμική της ζήτησης. Αυτό θα αποτελέσει το κλειδί για τον καθορισμό της τάσης στον κλάδο ενέργειας τους επόμενους μήνες. Ποιοι είναι οι κίνδυνοι, θετικοί και αρνητικοί; Η συνεχιζόμενη θετική οικονομική έκπληξη, ειδικά στις ΗΠΑ και στην Κίνα, και γεωπολιτικές αναστατώσεις θα ήταν θετικές για τις ενεργειακές τιμές. Μακροπρόθεσμα, οι ενεργειακές μετοχές θα πρέπει να επωφεληθούν από τις θεσμικές μεταβολές κατανομής προς τον κλάδο. Από την άλλη πλευρά, μια απότομη επιβράδυνση στην οικονομική δραστηριότητα και μια περαιτέρω χαλάρωση των χρηματοδοτικών επιτοκίων εξαιτίας αναστάτωσης σε άλλες χρηματοοικονομικές αγορές, μπορεί να αποτελέσουν εμπόδιο για τον κλάδο.

[ΠΗΓΗ: www.kathimerini.gr "Το κρίσιμο όριο των 60 δολαρίων το βαρέλι", Αφιερώματα, 11/01/2007]

1.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Μακροοικονομική θεωρία είναι η επιστήμη που εξετάζει την συμπεριφορά και την αλληλεξάρτηση των μακροοικονομικών μεγεθών όπως είναι η ανεργία, ο πληθωρισμός, τα εισοδήματα, τη νομισματική και δημοσιονομική πολιτική και άλλα οικονομικά μεγέθη

που επηρεάζουν το σύνολο μιας οικονομίας, ενδιαφέρεται δηλαδή για τη συμπεριφορά της οικονομίας συνολικά, με τις εξάρσεις και τις υφέσεις της. Παρακάτω θα αναφερθούμε στα πιο σημαντικά από αυτά.

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ (ΑΕΠ)

Ο Γεώργιος Μ. Κορρές στο βιβλίο του «Ελληνική Οικονομία» (Κρήτη 1998) δηλώνει ότι Ακαθάριστο Εθνικό προϊόν ονομάζεται η συνολική παραγωγή(αξία) των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε μια εθνική οικονομία στην διάρκεια μιας δεδομένης χρονικής περιόδου(τρίμηνο ή έτος). Το ΑΕΠ μπορεί να οριστεί είτε από την πλευρά του εισοδήματος, είτε από την πλευρά της παραγωγής, είναι δηλαδή αυτός ο δείκτης που προσδιορίζει την εθνική ανάπτυξη της ευημερίας και του εισοδήματος. Όταν ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ είναι θετικός είτε αρνητικός είτε μηδενικός, τότε αυτό φανερώνει ότι η οικονομία της χώρας είναι σε άνοδο είτε σε ύφεση είτε σε στασιμότητα αντίστοιχα. Μέρος του ΑΕΠ που αποκτάται στο εξωτερικό, πχ το εισόδημα του Έλληνα παίχτη που εργάζεται στην Αμερική αποτελεί μέρος του ΑΕΠ της Ελλάδας αλλά μέρος του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος των ΗΠΑ, και αυτό γιατί αποκτήθηκε στις ΗΠΑ.

Το ΑΕΠ χωρίζεται σε:

- 1) Ονομαστικό ΑΕΠ το οποίο μετρά την αξία των προϊόντων που παρήχθησαν μέσα σε μια δεδομένη περίοδο με τις τιμές αγοράς που επικρατούν την ίδια περίοδο ή σε τρέχουσες τιμές χωρίς να υπολογίζει τον πληθωρισμό. Για το λόγο αυτό δεν αποτελεί κατάλληλο μέτρο σύγκρισης μιας και δίνει παραπλανητικά αποτελέσματα και ένα ρυθμό ανάπτυξης μεγαλύτερο από τον πραγματικό.
- 2) Πραγματικό ΑΕΠ το οποίο μετρά την παραγωγή οποιασδήποτε περιόδου σε τιμές έτους βάσης(το οποίο μεταβάλλεται κάθε 5 χρόνια) και υποδηλώνει μια εκτίμηση της πραγματικής μεταβολής της παραγωγής και του προϊόντος μεταξύ κάποιων καθορισμένων ετών.

Έστω ότι έχουμε 2 προϊόντα, πορτοκάλια και μπανάνες με υποθετικές τιμές. Το ονομαστικό ΑΕΠ του 1982 ήταν 14 δολάρια και του 1990 21 δολάρια που αντιπροσωπεύει μια αύξηση της τάξεως του 50%. Το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ είναι καθαρά αποτέλεσμα της αύξησης των τιμών μεταξύ των 2 ετών. Το πραγματικό ΑΕΠ αντίστοιχα σε τιμές του έτους βάσης 1982 είναι \$17,20. Μια αύξηση δηλαδή 23%.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ μετρά το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας.

Η μακροοικονομική επίδοση κρίνεται από τρία γενικά κριτήρια: από τον ρυθμό του πληθωρισμού, από το ποσοστό ανεργίας και από το ρυθμό αύξησης της παραγωγής .
[ΠΗΓΗ: William H. Branson – James M. Litvack, Μακροοικονομική Θεωρία, Αθήνα, 1998]

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Πληθωρισμός είναι ο ποσοστιαίος ρυθμός αύξησης του επιπέδου τιμών κατά την διάρκεια μιας δεδομένης περιόδου. Για την μέτρηση του πληθωρισμού χρησιμοποιείται ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ που είναι ο λόγος του ονομαστικού ΑΕΠ ενός δεδομένου έτους προς το πραγματικό ΑΕΠ και μετρά την τιμή που αντιπροσωπεύει τη μονάδα του παραγόμενου προϊόντος σε σχέση με την τιμή του έτους βάσης. Μια εναλλακτική μέτρηση του πληθωρισμού γίνεται μέσω του δείκτη τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ). Ο δείκτης τιμών καταναλωτή μετρά το επίπεδο τιμών των αγαθών που αγοράζουν οι καταναλωτές, με άλλα λόγια έχει σκοπό την μέτρηση των μεταβολών του γενικού επιπέδου των τιμών των αγαθών και των υπηρεσιών. Οι εναρμονισμένοι Δείκτες Τιμών Καταναλωτή καταρτίσθηκαν με στόχο την διεθνή σύγκριση των μεταβολών στις τιμές των καταναλωτών (πληθωρισμού).

[ΠΗΓΗ: William H. Branson – James M. Litvack, Μακροοικονομική Θεωρία, Αθήνα, 1998]

Οι Εν.Δ.Τ.Κ χρησιμοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με σκοπό την παρακολούθηση του πληθωρισμού στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) καθώς και την εκτίμηση του πληθωρισμού σύγκλισης.

Όταν οι οικονομολόγοι προσπαθούν να κατανοήσουν τον πληθωρισμό για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, τυπικά δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη της προσφοράς χρήματος. Η χρηματική ανάπτυξη παίζει ειδικό ρόλο στην απόφαση για τον πληθωρισμό, όχι γιατί τα χρήματα επηρεάζουν τις τιμές περισσότερο άμεσα, απ' ότι οι άλλοι συντελεστές, αλλά επειδή οι εμπειρικές διακυμάνσεις στη χρηματική ανάπτυξη υπολογίζονται για τις μεγαλύτερες αποκλίσεις στην ανάπτυξη της συνολικής ζήτησης.

Ο πληθωρισμός είναι ένα μεγάλο μακροοικονομικό πρόβλημα. Οι καταναλωτές εν μέρει δεν συμπαθούν τον πληθωρισμό γιατί συχνά συνδέεται με διαταραχές, όπως οι αυξήσεις της τιμής του πετρελαίου, που μειώνουν τα πραγματικά τους εισοδήματα.

Το επιτόκιο, που είναι συνάρτηση του πληθωρισμού, είναι η τιμή του χρήματος και χωρίζεται στο:

Ονομαστικό επιτόκιο που είναι το επιτόκιο από τα οικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

Πραγματικό επιτόκιο που είναι το ονομαστικό επιτόκιο προσαρμοσμένο στον πληθωρισμό, δηλαδή το ονομαστικό επιτόκιο μείον τον αναμενόμενο ρυθμό πληθωρισμού.

[ΠΗΓΗ: Γ. Δ. Δημόπουλου, Μακροοικονομική Θεωρία, Αθήνα, 1996]

ΑΝΕΡΓΙΑ

Ανεργία ονομάζεται η κατάσταση κατά την οποία το ποσοστό των ανθρώπων μιας οικονομίας θέλει και μπορεί να εργαστεί αλλά δεν μπορεί να βρει δουλειά. Σύμφωνα με τη θεωρία, η ανεργία οφείλεται κατά ένα μέρος στην έλλειψη ενεργού ζήτησεως και αποκαλείται κυκλική και κατά ένα άλλο μέρος στη δομή και τις ιδιομορφίες της αγοράς

εργασίας και αποκαλείται διαρθρωτική ανεργία ή ανεργία τριβής, που είναι σοβαρότερης μορφής αφού η εξάλειψη των αιτιών που την προκαλούν απαιτούν θεσμικές αλλαγές μακροχρόνιας διάρκειας.

Η ανεργία χωρίζεται όπως εξής κατηγορίες:

- 1) Ακούσια ανεργία: όταν ένα άτομο είναι πρόθυμο να εργαστεί αλλά δεν μπορεί να βρει δουλειά με τον τρέχοντα μισθό.
- 2) Εκούσια ανεργία: όταν ένα άτομο επιλέγει να μην αποδεχτεί μια θέση εργασίας με το μισθό που του καταβάλλεται.
- 3) Ανεργία τριβής ή δομική ανεργία: παρατηρείται όταν η οικονομία λειτουργεί σε επίπεδο πλήρους απασχόλησης και οι άνθρωποι αναζητούν καλύτερη αμοιβή, καλύτερες συνθήκες και θέσεις εργασίας με αποτέλεσμα να μετακινούνται από δουλειά σε δουλειά.
- 4) Η ανεργία της λανθασμένης αντίληψης: όταν το εργατικό δυναμικό μπορεί προσωρινά να απορρίψει την εργασία γιατί ο μισθός που του προσφέρεται δεν ανταποκρίνεται σε αυτό που θα έπρεπε να του παρέχεται.

Στην περίπτωση της ανεργίας το δυνητικό προϊόν μειώνεται κάτι που δεν ισχύει με τον πληθωρισμό και είναι σαφές γιατί είναι επιθυμητή η μείωση της.

[ΠΗΓΗ: William H. Branson – James M. Litvack, Μακροοικονομική Θεωρία, Αθήνα, 1998]

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Νομισματική είναι η πολιτική του κράτους που επηρεάζει την συνολική οικονομική δραστηριότητα, χρησιμοποιώντας τις κρατικές δαπάνες, την φορολογία, τις

μεταβιβαστικές πληρωμές (επιδόματα χρημάτων ή ειδών που παρέχει η κυβέρνηση στα άτομα) και τον δανεισμό. Είναι η δημιουργία και η δαπάνη του χρήματος από το κράτος. Στη κατηγορία της νομισματικής πολιτικής ανήκουν τα:

Χρέος Γενικής Κυβέρνησης είναι η αξία των κυκλοφορούντων των κρατικών ομολόγων που έχει. Είναι οι απαιτήσεις που έχει έναντι του Δημοσίου. Σε αυτή την περίπτωση ο προϋπολογισμός της κυβέρνησης έχει έλλειμμα γιατί οι πληρωμές υπερβαίνουν τα έσοδα.

Αποταμίευση Γενικής Κυβέρνησης είναι η αύξηση της καθαρής θέσης της κυβέρνησης (ενεργητικό μείον το παθητικό). Σε αυτή την περίπτωση ο προϋπολογισμός της κυβέρνησης παρουσιάζει πλεόνασμα γιατί τα φορολογικά έσοδα υπερβαίνουν της δημόσιες δαπάνες.

Ζήτηση χρήματος ονομάζουμε τη ζήτηση για πραγματικά διαθέσιμα και είναι αυτή που καθορίζει το επίπεδο ισορροπίας του εθνικού εισοδήματος που μπορεί να αγοραστεί σε δεδομένο επίπεδο τιμών.

Η προσφορά χρήματος αντίστοιχα είναι η ποσότητα χρήματος που είναι διαθέσιμη σε μια οικονομία και είναι αυτή που καθορίζει το επίπεδο ισορροπίας του εθνικού εισοδήματος που μπορεί να παραχθεί σε δεδομένο επίπεδο τιμών.

[ΠΗΓΗ: Rudiger Dornbusch – Stanley Fischer, Μακροοικονομική, Αθήνα, 1993.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Επένδυση είναι η δαπάνη που αφιερώνεται στην αύξηση ή στη διατήρηση του αποθέματος (εργοστάσια, μηχανές, κατοικίες κλπ) μιας οικονομίας.

Οι επενδύσεις χωρίζονται σε:

- 1) Ακαθάριστες επενδύσεις που είναι οι συνολικές προσθήκες επενδύσεων στο απόθεμα κεφαλαίου, που έγιναν μέσα στην χρονιά και κατηγοριοποιούνται στις:
 - ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου που αφορούν δαπάνες για όλων των ειδών κατασκευές, δρόμους, μηχανολογικό εξοπλισμό και λοιπά.
 - επενδύσεις σε αποθέματα περιλαμβάνει την μεταβολή των αποθεμάτων των έτοιμων αγαθών που έχουν παραχθεί στη διάρκεια μιας περιόδου αλλά δεν έχουν πουληθεί.
- 2) Καθαρές επενδύσεις είναι η αύξηση του κεφαλαιακού αποθέματος μέσα σε μία χρονική περίοδο (ισούται με την ακαθάριστη όταν αφαιρεθούν οι αποσβέσεις).

Ανάλογα με τον φορέα που τις πραγματοποιεί οι επενδύσεις διακρίνονται σε ιδιωτικές και δημόσιες.

[ΠΗΓΗ: Γ. Δ. Δημόπουλου, Μακροοικονομική Θεωρία, Αθήνα, 1996]

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Το διαθέσιμο εισόδημα προκύπτει εάν αφαιρεθούν οι αποταμιεύσεις, οι άμεσοι φόροι και τα έσοδα του δημοσίου από το εθνικό εισόδημα (μετράει την αξία της παραγωγής αγαθών & υπηρεσιών μιας οικονομίας σε μια δεδομένη χρονική περίοδο) και προστεθούν οι καθαρές μεταβιβάσεις και οι τόκοι του δημόσιου χρέους που έχουν καταβληθεί στον ιδιωτικό τομέα. Είναι το καθαρό εισόδημα που απομένει στα νοικοκυριά για να το δαπανήσουν, μετά την είσπραξη μεταβιβάσεων και την πληρωμή φόρων στο κράτος.

Εμπορικό ισοζύγιο είναι η διαφορά των εξαγωγών και εισαγωγών μιας χώρας σε μια δεδομένη περίοδο.

Έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου έχουμε όταν οι εισαγωγές μιας χώρας είναι μεγαλύτερες από τις εξαγωγές όπως και αντίστροφα, όταν οι εξαγωγές μιας χώρας είναι μεγαλύτερες από τις εισαγωγές της το εμπορικό ισοζύγιο έχει πλεόνασμα.

Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών είναι οι καθαρές εξαγωγές συν το καθαρό ξένο εισόδημα, μείον τις καθαρές μεταβιβάσεις στο εξωτερικό.

Έχουμε πλεόνασμα στο ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών αν οι εξαγωγές είναι μεγαλύτερες από το άθροισμα των εισαγωγών και των καθαρών μεταβιβάσεων και αντίστροφα, αν οι εξαγωγές είναι λιγότερες από το άθροισμα των εισαγωγών και των καθαρών μεταβιβάσεων θα έχουμε έλλειμμα στο ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών.

[ΠΗΓΗ: Auerbach and Kotlikoff, Μακροοικονομία μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, Αθήνα, 1997.

Εθνικό εισόδημα ονομάζεται η αποτίμηση σε νομισματικές μονάδες του προϊόντος που προκύπτει ως το άθροισμα των εισοδημάτων, το οποίο παράγεται κατά τη διάρκεια ενός έτους από συντελεστές παραγωγής που ανήκουν σε μόνιμους κατοίκους μιας χώρας, ανεξάρτητα από το πού βρίσκονται αυτοί.

[ΠΗΓΗ: Στυλιανού Α. Σαραντίδη, Σύγχρονη Μακροοικονομική Ανάλυση (Μακροοικονομικά Υποδείγματα), Τόμος Β', Πειραιάς, 1991].

ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ

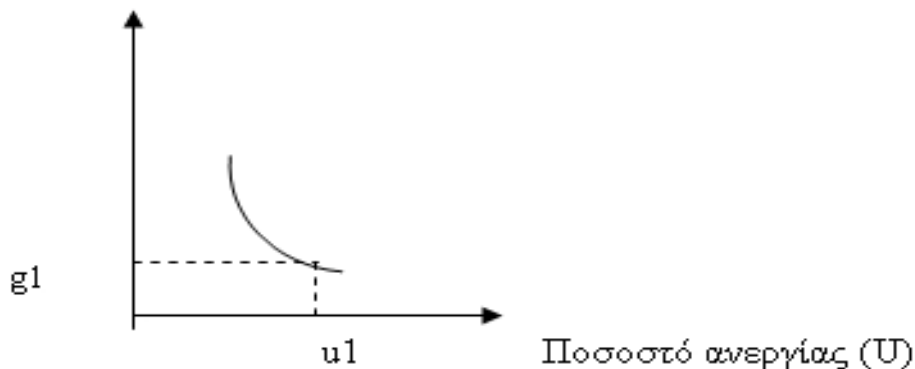
1) Σχέση Πληθωρισμού – Ανεργίας

Η σχέση του ρυθμού πληθωρισμού και του ποσοστού ανεργίας δίνεται από την καμπύλη Phillips η οποία υποδηλώνει μια διελκυστίνδα μεταξύ του δείκτη της μεταβολής της αναλογίας των χρηματικών μισθών και της ανεργίας, λιγότερη δηλαδή ανεργία μπορεί να επιτευχθεί με πρόκληση περισσότερου πληθωρισμού. Αυτό μπορεί να ισχύσει μόνο βραχυπρόθεσμα αφού το ποσοστό ανεργίας βασικά είναι ανεξάρτητο από το μακροχρόνιο πληθωρισμό. Για το λόγο αυτό είναι αρκετοί εκείνοι που αμφισβητούν την χρησιμότητά της τουλάχιστον μακροχρόνια, ωστόσο σε μια βραχεία περίοδο η περιγραφή που δίνει είναι ακριβής αλλά βέβαια όχι σταθερή. Δηλαδή η λογική της καμπύλης Phillips είναι η εξής: όταν το ποσοστό ανεργίας είναι χαμηλό, μειώνεται η

πλεονάζουσα προσφορά εργασίας και αυξάνεται η ισχύς των εργατικών συνδικάτων για αύξηση των μισθών. Η τελευταία με τη σειρά της μπορεί να οδηγήσει σε πληθωριστικές πιέσεις, είτε επειδή η αγορά δεν είναι ανταγωνιστική είτε λόγω αύξησης της συνολικής ζήτησης.

ΑΡΧΙΚΗ ΚΑΜΠΥΛΗ PHILLIPS

ποσοστό αύξησης
ονομαστικών μισθών (g)

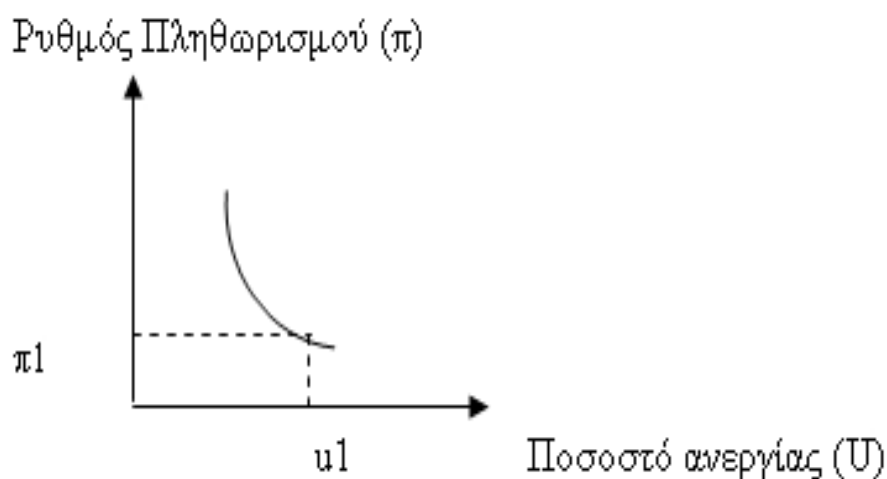

[ΠΗΓΗ: www.eis.pspa.uoa.gr Τμήμα οικονομικών επιστημών Πάτρας]

Για να γίνει πιο κατανοητή η σχέση μεταξύ αυτών των τριών μεγεθών (μισθοί- ανεργία- πληθωρισμός) μπορούμε να πούμε το εξής: οι υπεύθυνοι για τη χάραξη μακροοικονομικής πολιτικής, θέλοντας να μειώσουν το ποσοστό ανεργίας, (που συνήθως προκαλεί μεγαλύτερο πολιτικό κόστος από έναν υψηλό ρυθμό πληθωρισμού), έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν την προσφορά χρήματος (M) αυξάνοντας το επίπεδο των τιμών (P). Η αύξηση του επιπέδου των τιμών μειώνει τους πραγματικούς μισθούς (W/P) με αποτέλεσμα την αύξηση της ζήτησης εργασίας και τη μείωση της ανεργίας. Μακροχρόνια (οι ονομαστικοί μισθοί είναι εύκαμπτοι), εφόσον τα άτομα θεωρούνται ορθολογικά, αν αντιληφθούν μια αύξηση της προσφοράς χρήματος, θα πιέσουν για αύξηση των μισθών προκειμένου οι πραγματικοί μισθοί να διατηρηθούν αμετάβλητοι.

Συνεπώς, δεν ισχύει η σχέση ανταλλαγής πληθωρισμού και ανεργίας και η καμπύλη Phillips τη μακροχρόνια περίοδο είναι κάθετη στο φυσικό ποσοστό ανεργίας όπως αναφέραμε και παραπάνω.

Η τελική καμπύλη Phillips.

[ΠΗΓΗ: www.eis.pspa.uoa.gr Τμήμα οικονομικών επιστημών Πάτρας]

Υπάρχει επομένως αντίθετη σχέση μεταξύ πληθωρισμού και ανεργίας δηλαδή όσο αυξάνεται ο πληθωρισμός η ανεργία μειώνεται και αντίστροφα, όταν ο ρυθμός πληθωρισμού μειώνεται το ποσοστό της ανεργίας αυξάνεται.

Οι βραχυχρόνιες και μακροχρόνιες αντίστροφες σχέσεις μεταξύ τους συγκεντρώνουν το μεγάλο ενδιαφέρον της οικονομικής πολιτικής και είναι οι βασικοί παράγοντες της δυναμικής επιτυχίας των σταθεροποιητικών πολιτικών.

Το φαινόμενο όπου έχουμε υψηλό πληθωρισμό με ταυτόχρονη αύξηση της ανεργίας ονομάζεται στασιμοπληθωρισμός ή Πληθωρισμός Ύφεσης.

Τέλος μπορούμε να πούμε ότι αν ο ονομαστικός μισθός είναι υψηλός τότε θα έχουμε και υψηλό πραγματικό μισθό, περισσότερη ανεργία, υψηλό επίπεδο τιμών και υψηλότερο ρυθμό πληθωρισμού.

2) Νόμος του Okun

Ο νόμος του Okun μας δείχνει την σχέση μεταξύ του ποσοστού της ανεργίας και του ρυθμού μεγέθυνσης (πραγματικό ΑΕΠ), δηλαδή όταν ο ρυθμός μεγέθυνσης είναι υψηλός, το ποσοστό της ανεργίας θα μειώνεται και αντίστροφα, όταν το ποσοστό της ανεργίας αυξάνεται θα έχουμε χαμηλό ή αρνητικό ρυθμό μεγέθυνσης.

3) Επιτόκια και Νομισματική πολιτική

Η αύξηση του εισοδήματος οδηγεί σε αύξηση της ζήτησης χρήματος και σε αύξηση των επιτοκίων που με την σειρά τους οδηγούν σε μείωση της συνολικής δαπάνης. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται αύξηση των δημόσιων εσόδων, ενώ η συνολική ζήτηση και οι επενδύσεις μειώνονται.

Όταν η προσφορά χρήματος αυξάνεται, τα επιτόκια μειώνονται και δημιουργείται – αυξάνεται ο πληθωρισμός και η συνολική ζήτηση.

Με την αύξηση των κρατικών δαπανών έχουμε άνοδο της συνολικής ζήτησης και του εισοδήματος που οδηγεί σε άμεση αύξηση της ζήτησης χρήματος. Επιπλέον τα επιτόκια θα αυξηθούν με αποτέλεσμα να μειωθούν οι επενδύσεις.

Όταν η κατανάλωση και η παραγωγή μειώνονται και οι επενδύσεις αυξάνονται, η εθνική αποταμίευση αυξάνεται.

Όταν η συνολική ζήτηση μειώνεται θα έχουμε μείωση των τιμών με αποτέλεσμα, την ύπαρξη υποαπασχολήσεως στην αγορά εργασίας.

Όταν έχουμε άνοδο των επιτοκίων οι εξαγωγές μειώνονται και οι εισαγωγές αυξάνονται .

Η αύξηση του δημόσιου χρέους οδηγεί σε αύξηση του επιτοκίου και μείωση των επενδύσεων.

Μείωση του ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ και της ανεργίας μειώνουν την φορολογική βάση γεγονός που οδηγεί σε αύξηση των δαπανών για επιδόματα ανεργίας (η αύξηση της ανεργίας κατά μια ποσοστιαία μονάδα επιβαρύνει τον προϋπολογισμό περίπου 1% του ΑΕΠ).

Τα υψηλότερα επιτόκια αυξάνουν τις δαπάνες για τόκους του δημόσιου χρέους (για κάθε αύξηση των επιτοκίων ίση με μια ποσοστιαία μονάδα το έλλειμμα διευρύνεται περίπου κατά 0,25 % του ΑΕΠ).

[ΠΗΓΗ: Auerbach and Kotlikoff, Μακροοικονομία μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, Αθήνα, 1997]

4) Συνολική καμπύλη προσφοράς – ζήτησης και πληθωρισμός

Η καμπύλη συνολικής προσφοράς(καμπύλη AS) δείχνει την σχέση που υπάρχει μεταξύ του επιπέδου του προϊόντος και του ποσοστού του πληθωρισμού (επίπεδο τιμών) βάσει των οποίων οι επιχειρήσεις θέλουν να προσφέρουν συγκεκριμένη ποσότητα προϊόντος για κάθε δεδομένο επίπεδο τιμών.

Το ποσοστό του πληθωρισμού αυξάνεται με την αύξηση του προϊόντος δηλαδή, όσο ψηλότερο είναι το επίπεδο του προϊόντος τόσο ψηλότερος θα είναι και ο πληθωρισμός. Αν αυξηθεί ο ρυθμός μεγέθυνσης της ποσότητας του χρήματος θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του πληθωρισμού αλλά και του προϊόντος.

Οι τιμές αυξάνονται με την αύξηση του προϊόντος με αποτέλεσμα να αυξάνεται η απασχόληση η οποία οδηγεί σε μείωση της ανεργίας και επομένως αύξηση του κόστους εργασίας. Η υψηλότερη απασχόληση οδηγεί σε αύξηση των μισθών.

Η καμπύλη συνολικής ζήτησης (καμπύλη AD) δείχνει τον συνδυασμό του επιπέδου τιμών και του προϊόντος όταν η αγορά αγαθών και η αγορά χρήματος είναι σε ισορροπία.

Αν αυξηθεί το προϊόν θα έχουμε αύξηση της ζήτησης του χρήματος και μείωση του πληθωρισμού. Αν ο πληθωρισμός είναι υψηλός θα έχουμε αύξηση του ονομαστικού επιτοκίου, μείωση των επενδύσεων, μείωση της παραγωγής και της απασχόλησης και μείωση της ζήτησης πραγματικών διαθέσιμων.

Η μείωση της παραγωγής οδηγεί σε μείωση της αποταμίευσης, αύξηση του επιτοκίου και μείωση της ζήτησης του χρήματος.

[ΠΗΓΗ: Στυλιανού Α. Σαραντίδη, Σύγχρονη Μακροοικονομική Ανάλυση (Μακροοικονομικά Υποδείγματα), Τόμος Β', Πειραιάς, 1991]

5) Εμπορικό Ισοζύγιο και Εισόδημα

Η αύξηση του εισοδήματος των ξένων χωρών βελτιώνει το εμπορικό ισοζύγιο μιας χώρας και οδηγεί σε αύξηση της συνολικής ζήτησης.

Αντίθετα η μείωση του εισοδήματος μιας χώρας οδηγεί σε αύξηση των εισαγωγών και επομένως χειροτερεύει το εμπορικό ισοζύγιο της γιατί πέφτουν οι εξαγωγές της.

Σχετικά με το κομμάτι αυτό μπορούμε να αναφέρουμε και τα τρία εξής χαρακτηριστικά:

- Με την αύξηση των επιτοκίων οι εξαγωγές θα μειωθούν και οι εισαγωγές θα αυξηθούν.
- Αν η ζήτηση είναι υψηλή τότε και η απασχόληση θα είναι υψηλή όπως και ο ονομαστικός μισθός.
- Αν αυξηθούν οι τιμές, το ΑΕΠ και ο πραγματικός μισθός θα μειωθούν.

[ΠΗΓΗ: William H. Branson – James M. Litvack, Μακροοικονομική Θεωρία, Αθήνα, 1998]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1 Εισαγωγή

Η πρόσφατη κρίση στη Μέση Ανατολή, μεταξύ άλλων, πυροδότησε μια νέα κούρσα ανόδου των τιμών του πετρελαίου, επιβεβαιώνοντας τις απαισιόδοξες προβλέψεις για βραχυπρόθεσμη άνοδο της τιμής του, και ενισχύοντας τις διεθνείς ανησυχίες, που εκφράστηκαν από την πρόσφατη κρίση του 2005, για τις επιπτώσεις στην οικονομία.

Τα επιτόκια, η βιομηχανική παραγωγή, η απασχόληση και η πορεία του χρηματιστηρίου επηρεάζονται αρνητικά και σημαντικά από τις μεταβολές της τιμής του πετρελαίου. Η επιδράσεις της τιμής του πετρελαίου στα παραπάνω μεγέθη μάλιστα εκτιμάται ότι διαρκούν από 6 έως 24 μήνες. Οι επιπτώσεις των απότομων μεταβολών της τιμής του πετρελαίου σε μια μικρή οικονομία όπως είναι η ελληνική, δεν είναι καθόλου αμελητέες. Ο πληθωρισμός αυξάνεται και οι απώλειες σε ευημερία και ρυθμούς ανάπτυξης είναι σημαντικές, καθώς καίριοι τομείς της οικονομίας επηρεάζονται αρνητικά (απασχόληση, παραγωγή, χρηματιστήριο).

Οι υψηλές τιμές του «μαύρου χρυσού» έχουν επιπτώσεις τόσο στην οικονομία όσο και στη βιομηχανία ενέργειας.

- Επιπτώσεις στην Οικονομία

- Αύξηση πληθωρισμού και επιτοκίων

- Μείωση διαθέσιμου εισοδήματος νοικοκυριών για άλλες δαπάνες

- Μείωση ρυθμών ανάπτυξης

- Επιπτώσεις στη Βιομηχανία Ενέργειας

- Επανεπενδύσεις στην Ε&Π και τη Διύλιση

- Αύξηση συμμετοχής ΑΠΕ

- Μείωση των ρυθμών αύξησης της κατανάλωσης πετρελαιοειδών
- Εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας

[ΠΗΓΗ: Ημερίδα IENE “Πετρέλαιο και Οικονομία” Αθήνα, 6 Ιουλίου 2006, σελ.7]

Οι προηγούμενες τρεις πετρελαϊκές κρίσεις το 1974, το 1979, και το 1990, συντέλεσαν καθοριστικά στην επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας μαζί με αυξανόμενο ρυθμό αύξησης του πληθωρισμού και των επιτοκίων και τη μεγαλύτερη ανεργία. Τα αποτελέσματα αυτά συνεχίζουν να έχουν επίδραση ακόμα. Ωστόσο οι αυξήσεις της τιμής του πετρελαίου από το 2005, αν και αρκετά σημαντικές, συντελούνται σε ένα μακροοικονομικό περιβάλλον αρκετά διαφορετικό από αυτό των προηγούμενων κρίσεων και οι επιπτώσεις τους στην παγκόσμια οικονομία αναμένεται να είναι περιορισμένες. Οι υψηλότερες τιμές του πετρελαίου οδήγησαν σε υψηλότερους ρυθμούς πληθωρισμού, επιβράδυνση της εγχώριας ζήτησης και του ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ, και μεταβολές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και στα ισοζύγια τρεχουσών συναλλαγών.

Ένας άλλος πολύ σημαντικός τομέας που επηρεάζεται από τις μεταβολές της τιμής του πετρελαίου είναι και το χρηματιστήριο. Το χρηματιστήριο λόγω του μεγάλου όγκου χρημάτων, συναλλαγών που διαχειρίζεται μπορεί να ασκήσει το ίδιο επιρροή στην οικονομική δραστηριότητα της χώρας.

Τον τελευταίο μήνα οι ανησυχίες των επενδυτών για μια αναζωπύρωση του πληθωρισμού στις Η.Π.Α καθώς και η αυξημένη αβεβαιότητα για τη μελλοντική πορεία των επιτοκίων προκάλεσαν έντονες ρευστοποιήσεις στα χρηματιστήρια. Έτσι, στις 9 Ιουνίου οι απώλειες των χρηματιστηριακών δεικτών σε σύγκριση με ένα μήνα πριν ήταν Dow Jones: 5,2%, NIKKEI: 14,4%, Eurostoxx: 8.8%, MSCI αναδυόμενων αγορών: 18,9%. Την ίδια ημέρα στην Ελλάδα, ο γενικός δείκτης του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών (ΧΑΑ) σημείωνε απώλειες 18% σε σχέση με ένα μήνα πριν.

Το χρηματιστήριο επηρεάζει την οικονομική δραστηριότητα μέσω της επίδρασης που έχουν οι μετοχές στον πλούτο των νοικοκυριών. Συμπεραίνεται ότι η επίδραση του

χρηματιστηρίου στην οικονομική δραστηριότητα είναι πολύ μικρή και ότι η πτώση της αξίας των μετοχών των νοικοκυριών δεν προκαλεί ανησυχίες για σημαντική επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας. Συγκεκριμένα, μία πτώση κατά 10% της αξίας των μετοχών μειώνει την ιδιωτική κατανάλωση κατά περίπου 0,16%. Η χαμηλότερη ιδιωτική κατανάλωση επιβραδύνει την οικονομική δραστηριότητα μόλις κατά 0,11%, καθώς η ιδιωτική κατανάλωση το 2005 ήταν 67,1% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ).

Η μικρή ευαισθησία της οικονομικής δραστηριότητας σε μεταβολές της αξίας των μετοχών αποδίδεται στο μικρό μερίδιο των μετοχών στην περιουσία των νοικοκυριών, στη μικρή συμμετοχή των νοικοκυριών στη συνολική κεφαλαιοποίηση του ΧΑΑ συγκριτικά με τις υπόλοιπες κατηγορίες επενδυτών και την υψηλή μεταβλητότητα των τιμών των μετοχών. Επιπλέον, η εμπειρία του παρελθόντος υπογραμμίζει ότι πτωτική πορεία του ΧΑΑ δεν συνοδεύεται απαραίτητα από πτώση της οικονομικής δραστηριότητας.

2.2 Πώς επηρεάζονται τα μακροοικονομικά μεγέθη

2.2.1 Οικονομική Δραστηριότητα

Η μεταβολή της τιμής του πετρελαίου επηρεάζει είτε θετικά, είτε αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα της χώρας μας, αλλά και όλων των υπολοίπων χωρών. Η Κυβέρνηση προσπαθεί με κάθε τρόπο να πετύχει σταθερότητα των τιμών είτε με την άσκηση της νομισματικής πολιτικής, είτε με την άσκηση της δημοσιονομικής πολιτικής έτσι ώστε, οι προσδοκίες για τις μεσοπρόθεσμες προοπτικές της ελληνικής οικονομίας καθώς και η οικονομική πολιτική που αναμένεται να εφαρμοσθεί στο άμεσο μέλλον να επιφέρει τα καλύτερα αποτελέσματα για την χώρα μας.

Η σταθεροποίηση των τιμών αποτελεί μια βασική προϋπόθεση προκειμένου η νομισματική πολιτική να συμβάλλει διαρκώς στη στήριξη της διατηρήσιμης οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας, αλλά και στην επέκταση της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία επιταχύνεται σημαντικά τα τελευταία τρίμηνα. Με

βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία, η οικονομική δραστηριότητα αυξάνεται με μέσο τριμηνιαίο ρυθμό 0,7% κατά τα 4 τελευταία τρίμηνα. Η σταθερότητα των τιμών μεσοπρόθεσμα παρουσιάζει ανοδικούς κινδύνους λόγω του ότι η ΕΚΤ αυξάνει τα βασικά της επιτόκια, οι αγορές εργασίας παρουσιάζουν θετικές ενδείξεις και ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ έχει ευνοϊκή τάση. Συνολικά, η οικονομική ανάκαμψη εμφανίζεται σήμερα κάπως ισχυρότερη σε σύγκριση με προηγούμενα στοιχεία. Έχει αποκτήσει ευρύτερη βάση και στηρίζεται κυρίως από την εγχώρια ζήτηση η οποία παρέμεινε η βασική κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης, επιβεβαιώνοντας έτσι την αναμενόμενη διεύρυνση της ανάκαμψης και καταδεικνύοντας την ολοένα και περισσότερο αυτοτροφοδοτούμενη φύση της οικονομικής επέκτασης.

Με την αύξηση της τιμής του πετρελαιο όλοι οι συντελεστές της εγχώριας ζήτησης παρουσίασαν ανοδική τάση. Η συμβολή της εγχώριας ζήτησης στη μεταβολή του ΑΕΠ ήταν 4,8 ποσοστιαίες μονάδες ενώ το εξωτερικό ισοζύγιο υπηρεσιών είχε αρνητική συμβολή κατά 0,4%, αν και οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν σε πραγματικούς όρους κατά 18,9%, ως συνέπεια της ανάκαμψης της παγκόσμιας οικονομίας.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας και ανάπτυξης της Ελλάδας 2001 – 2004, Δεκέμβριος 2001]

Οι κίνδυνοι που περιβάλλουν τις προοπτικές για την οικονομική ανάπτυξη είναι εξίσου ανοδικοί και καθοδικοί στο βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, παρόλο που με την πτώση της τιμής του πετρελαίου η αύξηση της ζήτησης και της παραγωγής θα είναι εντονότερη. Με την αύξηση των τιμών του πετρελαίου μεσομακροπρόθεσμα επικρατούν καθοδικοί κίνδυνοι για την ανάπτυξη και πιθανότατα να υπάρξουν μη ομαλές εξελίξεις λόγω των παγκόσμιων ανισορροπιών.

Η μείωση των επιτοκίων λόγω της μετάβασης στην ενιαία νομισματική πολιτική είχε ευδιάκριτη επεκτατική επίδραση στη ζήτηση. Η άνοδος της καταναλωτικής ζήτησης όμως δεν είχε ως τελικό αποτέλεσμα την αύξηση των πληθωριστικών πιέσεων (αν και είναι δυνατόν να απέτρεψε τον περιορισμό τους), αφενός επειδή σημαντικό μέρος της

διοχετεύθηκε σε εισαγόμενα προϊόντα και αφετέρου επειδή ο εντεινόμενος ανταγωνισμός τιμών από την πλευρά των εισαγωγών συγκράτησε τα περιθώρια κέρδους και την άνοδο των τιμών των εγχώριων προϊόντων.

Η άνοδος των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων, σε συνδυασμό με τα χαμηλά μακροπρόθεσμα επιτόκια, έχει ασκήσει περιορισμένη μόνο επίδραση στις νομισματικές εξελίξεις τους τελευταίους μήνες με αποτέλεσμα να παρουσιαστούν αυξήσεις στα διοικητικά καθοριζόμενων τιμών και των έμμεσων φόρων. Πιο ουσιαστικά, δεδομένου ότι παρατηρείται ευνοϊκή τάση του ρυθμού αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ και θετικές εξελίξεις στην αγορά εργασίας, η δυναμική των μισθών μπορεί να είναι εντονότερη από ότι αναμένεται επί του παρόντος, η έντονη νομισματική και πιστωτική επέκταση (τραπεζική χρηματοδότηση προς τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά) σε ένα περιβάλλον ήδη άφθονης ρευστότητας, η διασταύρωση του αποτελέσματος της οικονομικής ανάλυσης με εκείνο της νομισματικής ανάλυσης επιβεβαιώνει την εκτίμηση ότι επικρατούν ανοδικοί κίνδυνοι για τη σταθερότητα των τιμών μεσομακροπρόθεσμα.

[ΠΗΓΗ: Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Οικονομικές Εξελίξεις, Τεύχος 9, Σεπτέμβριος 2005].

Η νομισματική πολιτική της ΕΚΤ εξακολουθεί να είναι διευκολυντική, καθώς τα βασικά επιτόκια της ΕΚΤ παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα, η νομισματική και πιστωτική επέκταση είναι πολύ ισχυρή και η ρευστότητα στη ζώνη του ευρώ είναι άφθονη.

Οι υψηλοί ρυθμοί νομισματικής επέκτασης που καταγράφονται συνεχώς τους τελευταίους μήνες καταδεικνύουν ότι ο βασικός ρυθμός αύξησης της ποσότητας χρήματος με την ευρεία έννοια παραμένει ιδιαίτερα δυναμικός στη ζώνη του ευρώ.

Με την άνοδο- μείωση της τιμής του πετρελαίου το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) αυξάνει- μειώνει τα βασικά επιτόκια τα οποία οδηγούν στην μείωση ή αύξηση αντίστοιχα της ποσότητας του χρήματος M3 με τον οποίο ο ρυθμός της νομισματικής και της πιστωτικής επέκτασης θα παραμένει ταχύς ή αργός, τα δάνεια προς τον ιδιωτικό τομέα, προς τα νοικοκυριά και προς τις επιχειρήσεις, θα συνεχίζουν να αυξάνονται (μειώνονται) με διψήφιο ρυθμό σε ετήσια βάση. Από την

κατάλληλη μεσοπρόθεσμη σκοπιά, οι εξελίξεις αυτές εξακολουθούν να συμβαδίζουν με την επίμονη ανοδική τάση του βασικού ρυθμού νομισματικής επέκτασης που έχει εντοπίσει η νομισματική ανάλυση της ΕΚΤ από τα μέσα του 2004.

[ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Η ενδιάμεση έκθεση για την Νομισματική Πολιτική, Δελτίο τύπου, 10 Οκτωβρίου 2006].

Πίνακας 3
Χρηματοδότηση Οικονομίας από τα Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά
Ιδρύματα (ΝΧΙ)

Ως ποσοστό % του ΑΕΠ

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ιδιωτική κατανάλωση	5,9	3 , 6	2,8	3	4,4	3,8	3,7
Όγκος λιανικών πωλήσεων	5,4	4 , 8	3,7	4,6	4,8	3,1	7,7
Δημόσια κατανάλωση	1,9	1 , 8	2	2	5,5	3	2,2
Δανεισμός ιδιωτικού τομέα.	28,5	40,4	32,2	26,2	31,4	48	70
<ul style="list-style-type: none"> • Ύψος στεγαστικών • Ύψος καταναλωτικών 	31,2	42,5	35,4	27,1	19,8	24,0	27
	42,7	38,9	27,4	24,8	37,9	29,9	14

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

Τα στοιχεία του πίνακα αναφέρονται στο τέλος του αναφερόμενου έτους

Τα ποσοστά είναι σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή επιτροπή και τις προβολές των εμπειρογνομόνων του Ευρωσυστήματος.

Ο δανεισμός των επιχειρήσεων παρουσίασε άνοδο κατά 12% την περίοδο του 2006 και αναμένεται ν' ανέλθει στο 40% έναντι 62% της ευρωζώνης, ενώ οι τόκοι των δανείων αυτών που αποτελούν μικρό ποσοστό του ακαθάριστου διαθέσιμου

εισοδήματος, θα ανέλθουν στο 2,5% έναντι 4,5% της ευρωζώνης. Ο ετήσιος ρυθμός ανόδου της συνολικής ιδιωτικής κατανάλωσης το 2005 υποχώρησε 3,6% από 4,3% που ήταν το 2004 και αυτό οφείλεται στο ότι η άνοδος της τιμής του πετρελαίου οδηγεί σε μικρή αύξηση του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών διαβρώνοντας-φθείροντας έτσι την αγοραστική τους δύναμη. Ο ρυθμός ανόδου της ιδιωτικής κατανάλωσης το 2000 μειώθηκε στο 2,6% έναντι του 2,8% το 1999 και αυτό οφείλεται κυρίως από την πορεία του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος το οποίο επηρεάζεται αρνητικά από την άνοδο της τιμής του αργού πετρελαίου.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Επικαιροποιημένο πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης 2005 – 2008, Δεκέμβριος 2005 / Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών Οικονομικές Εξελίξεις, Τεύχος 9, Σεπτέμβριος 2005].

Παρόλο που η ιδιωτική κατανάλωση το 2001 ήταν μεγαλύτερη από το 2002, το πρώτο τρίμηνο του 2002 παρουσίασε αύξηση έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2001 κατά 4,2% και αυτό οφείλεται στο ότι την περίοδο εκείνη η τιμή του αργού πετρελαίου παρουσίαζε πτώση, με αποτέλεσμα να ενισχυθεί το πραγματικού διαθέσιμου εισόδημα των νοικοκυριών, που θα οδηγήσει στην συνέχιση της ταχείας επέκτασης της καταναλωτικής πίστης και στην σωρευτική άνοδος της αξίας των περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών που παρουσιάζεται τα τελευταία έτη.

Με την αύξηση των τιμών του πετρελαίου η πιστωτική επέκταση προς τον ιδιωτικό τομέα συνέχισε να επιβραδύνεται σχεδόν σε όλη την διάρκεια του 2002 έτσι ώστε ο ετήσιος ρυθμός ποσότητας του χρήματος να διαμορφωθεί σε 4,8% το τελευταίο τρίμηνο του 2002, έναντι του 6,9% το τέταρτο τρίμηνο του 2001.

[ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική πολιτική 2002 – 2003, Μάρτιος 2003].

Η συνολική πιστωτική επέκταση παρουσίασε σημαντική επιβράδυνση το 2001 και διαμορφώθηκε σε 15,9% έναντι 20,2% το 2000 ενώ το Σεπτέμβριο του 1999 παρά την σημαντική μεταβολή που παρουσίασαν η συνολική χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα και ειδικότερα η αύξηση της καταναλωτικής πίστης ανήλθε σε 3,2% του ΑΕΠ από 1% του ΑΕΠ το 1994. Οι υψηλοί ρυθμοί πιστωτικής επέκτασης που στηρίζουν την ιδιωτική κατανάλωση και τις επενδύσεις σε κατοικίες θα μειωθούν αναπόφευκτα, καθώς ο

συνολικός δανεισμός των νοικοκυριών ως ποσοστό του ΑΕΠ (ο οποίος είναι ακόμη σημαντικά χαμηλότερος από το μέσο όρο της ζώνης του ευρώ) θα τείνει να σταθεροποιηθεί.

[ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική Πολιτική 2001 – 2002, Μάρτιος 2002 και Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, Τρέχουσες εξελίξεις και προοπτικές της Ελληνικής και της Διεθνούς οικονομίας, εξαμηνιαία έκθεση, Τεύχος 31, Αθήνα, Δεκέμβριος 1999].

Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των δανείων προς τις επιχειρήσεις υποχώρησε και διαμορφώθηκε σε 3,5% το τέταρτο τρίμηνο του 2002, έναντι 6,2% το τέταρτο τρίμηνο του 2001. Η επιβράδυνση αυτή οφείλεται στον χαμηλό ρυθμό των επενδύσεων λόγω αύξησης της τιμής του πετρελαίου που έχει σαν συνέπεια την ασθενή οικονομική δραστηριότητα, την προσπάθεια των επιχειρήσεων να βελτιώσουν την χρηματοοικονομική τους θέση, καθώς και την διστακτικότητα από την πλευρά των τραπεζών ως προς την δανειοδότηση των επιχειρήσεων, δεδομένης της μείωσης των εταιρικών κερδών και της αγοραίας αξίας των μετοχών που κατέχουν οι επιχειρήσεις. [ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική πολιτική 2002 – 2003, Μάρτιος 2003].

2.2.2 Πληθωρισμός

Ένα από τα πιο σημαντικά μεγέθη που μελετά η μακροοικονομία και επηρεάζεται άμεσα από τις αυξομειώσεις της τιμής του πετρελαίου είναι ο πληθωρισμός. Αυτό συμβαίνει διότι είναι σχεδόν το μόνο μέγεθος που μπορεί να επηρεάσει πλειάδα από τα υπόλοιπα μεγέθη (τη διανομή εισοδήματος, το ισοζύγιο πληρωμών- μειώνοντας την ανταγωνιστικότητα, την οικονομική ανάπτυξη της χώρας- δημιουργεί και οξύνει την υπάρχουσα αβεβαιότητα), μπορεί να επηρεάσει όλη την οικονομική δραστηριότητα και επομένως αποφάσεις που αφορούν την εξυγίανση της παγκόσμιας και της εγχώριας οικονομίας.

Έχουν γίνει πολλές μελέτες σχετικά με την επίδραση της τιμής του πετρελαίου στην οικονομική δραστηριότητα και τον πληθωρισμό. Μία αύξηση της τιμής του πετρελαίου, όπως αυτή που αντιμετωπίσαμε τα τελευταία 2 χρόνια, έχει ως αποτέλεσμα

την άνοδο του πληθωρισμού όπως αποδεικνύεται και από στατιστικά αλλά και ιστορικά δεδομένα.

Πρόσφατη μελέτη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Berben et al., 2005) έδειξε ότι μια μόνιμη αύξηση της τιμής του πετρελαίου κατά 10%, ενδέχεται να έχει μόνο μικρές και παροδικές επιπτώσεις στον πληθωρισμό των χωρών της Ευρωζώνης (περίπου 0,06 ποσοστιαίες μονάδες αύξηση το πρώτο τρίμηνο). Ωστόσο, η Ελλάδα και το Λουξεμβούργο είναι οι δύο χώρες όπου οι επιδράσεις στον πληθωρισμό είναι μεγάλες και κορυφώνονται μετά από 7 και 5 τρίμηνα αντίστοιχα. Για την Ελλάδα, ακαδημαϊκή μελέτη της Ραπαρέτου (2001) επιβεβαιώνει ότι το πετρέλαιο επηρεάζει σημαντικά την οικονομική δραστηριότητα, πολύ περισσότερο από άλλους σημαντικούς παράγοντες, όπως είναι η πορεία του χρηματιστηρίου και των επιτοκίων.

Και αυτό γίνεται αντιληπτό εάν μελετήσουμε τον Δείκτη Ευαισθησίας των Οικονομιών στις Μεταβολές της Τιμής του Πετρελαίου.

[ΠΗΓΗ: EurobankEFG, "Η αβεβαιότητα για το πετρέλαιο, πλήγμα στις προσδοκίες για την οικονομική δραστηριότητα και τον πληθωρισμό", Κώστας Βορλόου, Απρίλιος 2006, σελ.3]

Ο Πίνακας 4 παρουσιάζει σε επιλεγμένες χώρες, το βαθμό κατά τον οποίο είναι ευάλωτες στις μεταβολές της τιμής του πετρελαίου. Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από την ανάγνωση του Πίνακα 6 είναι ότι οι χώρες επηρεάζονται περισσότερο, όσο περισσότερο είναι ενεργειακά και εμπορικά εξαρτημένες από το πετρέλαιο. Ως εκ τούτου, η Γερμανία και η Ιταλία δείχνουν μεγαλύτερη εξάρτηση και ευαισθησία στην τιμή του πετρελαίου από τη Γαλλία, ενώ οι ΗΠΑ παρουσιάζονται σύμφωνα με το δείκτη, λιγότερο ευάλωτες και ως εκ τούτου δέχονται τις μικρότερες επιπτώσεις.

Η χώρα μας παρουσιάζει τους υψηλότερους δείκτες όσον αφορά την ευαισθησία στην τιμή του πετρελαίου, την εξάρτηση από τις εισαγωγές, την ενεργειακή εξάρτηση από το πετρέλαιο και ως εκ τούτου είναι περισσότερο ευάλωτη σε μεταβολές στην τιμή του. Οι δείκτες αυτοί είναι βασισμένοι σε πρωτογενή στοιχεία και υπολογισμούς της Παγκόσμιας Τράπεζας και της Amarach Consulting.

Πίνακας 4:

(Δείκτης Ευαισθησίας των Οικονομιών στις Μεταβολές της Τιμής του Πετρελαίου)

	Ευαισθησία στην τιμή του πετρελαίου(1)	Εξάρτηση από τις εισαγωγές πετρελαίου(2)	Ενεργειακή εξάρτηση από το πετρέλαιο (3)	δείκτης ευαισθησίας (oil vulnerability index) (4)
Γαλλία	-0,4	0,96	0,37	1,73
Γερμανία	-0,6	0,95	0,40	1,95
Ελλάδα	-0,7	0,98	0,62	2,30
ΗΠΑ	-0,4	0,54	0,39	1,33
Ιταλία	-0,5	0,94	0,50	1,94

(1) επίδραση μιας αύξησης της πραγματικής τιμής του πετρελαίου κατά 10% στο ΑΕΠ,

(2) (κατανάλωση – εγχώρια παραγωγή)/κατανάλωση,

(3) κατανάλωση πετρελαίου/ συνολική κατανάλωση ενέργειας,

(4) άθροισμα των 1-3 (χρησιμοποιώντας την απόλυτη τιμή της ελαστικότητας της τιμής).

ΠΗΓΗ: Forfas (2006). A baseline Assessment of Ireland's Oil Dependence: Key Policy Considerations.

Ο κύριος Γεώργιος Αλογοσκούφης στην ομιλία του στους Πρέσβεις της Ελλάδας την 01/08/2006 είπε σχετικά: «Ο πληθωρισμός τα τελευταία δύο χρόνια καθορίζεται κυρίως από τις αυξήσεις των τιμών του πετρελαίου. Αν δει κανείς τις αυξήσεις του πληθωρισμού χωρίς το πετρέλαιο και χωρίς τα οπωροκηπευτικά, σημειώνεται μία μείωση του λεγόμενου "σκληρού πυρήνα του πληθωρισμού". Βεβαίως, έχουμε αντιμετωπίσει καλύτερα την κατάσταση σε σχέση με προηγούμενες πετρελαϊκές κρίσεις και κυρίως λόγω του ότι βρισκόμαστε στην ΟΝΕ και έχουμε την προστασία του ευρώ».

[ΠΗΓΗ:www.alogouskoufis.gr. "Ομιλία-Συνέντευξη", 23/1/2007]

Ένας άλλος δείκτης που πρέπει να μελετηθεί είναι ο Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (Εν.ΔΤΚ) οι αυξήσεις του οποίου και το υψηλό επίπεδο των τιμών των συντελεστών παραγωγής υπογραμμίζουν τους πληθωριστικούς κινδύνους που

συνδέονται με τις υψηλές τιμές του πετρελαίου, στο πλαίσιο υψηλών ρυθμών χρησιμοποίησης του παραγωγικού δυναμικού.

Αντανακλώντας την έντονη δυναμική των τιμών του πετρελαίου, οι αυξήσεις των τιμών της ενέργειας αποτελούν τη βασική κινητήρια δύναμη του συνολικού πληθωρισμού βάσει του Εν.ΤΚ το τελευταίο διάστημα. Ο ετήσιος ρυθμός ανόδου των τιμών της ενέργειας κινείται σε υψηλά επίπεδα καθ' όλη τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2006. Ωστόσο, ο αντίκτυπος των πιο πρόσφατων μηνιαίων αυξήσεων έχει εν μέρει μετριαστεί από ευνοϊκές επιδράσεις της βάσης σύγκρισης, γεγονός που αντανακλά το κύμα αυξήσεων των τιμών του πετρελαίου την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους.

Οι Cunado και Perez de Gracia (2003) βρίσκουν ότι για την Ελλάδα οι αυξήσεις των τιμών του πετρελαίου έχουν σημαντική επίδραση τόσο στον πληθωρισμό όσο και την ανάπτυξη. Μετά την άνοδο του πληθωρισμού βάσει του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή το Νοέμβριο του 2005, ακολούθησαν σημαντικές μειώσεις από τον Ιούλιο του 2006 οι οποίες αποδίδονται σε μεγάλο βαθμό στην πτώση των τιμών του αργού πετρελαίου και των τιμών των συνιστωσών της ενέργειας που συνδέονται στενά με το πετρέλαιο.

Η επιβράδυνση του πληθωρισμού είναι σημαντική δεδομένου ότι πραγματοποιείται σε μια οικονομία με υψηλό επίπεδο ανάπτυξης (4%) όπως η ελληνική, ενώ στη διάρκεια του 2006 οι επιπτώσεις από την άνοδο των τιμών του πετρελαίου ήταν έντονες. Οι πληθωριστικές πιέσεις πάντως παραμένουν σχετικά ισχυρές.

[ΠΗΓΗ: EurobankEFG, "Η αβεβαιότητα για το πετρέλαιο, πλήγμα στις προσδοκίες για την οικονομική δραστηριότητα και τον πληθωρισμό", Κώστας Βορλόου, σελ. 3, Απρίλιος 2006]

Συγκεκριμένα, το 1^ο εξάμηνο του 2006, σύμφωνα με τα στοιχεία του Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΓΔΤΚ) όπως τα συνέλεξε ο IOBE, κατά το διάστημα Ιανουαρίου Σεπτεμβρίου 2006, η άνοδος του πληθωρισμού, παρά τη συνεχιζόμενη αύξηση της τιμής του πετρελαίου κατά 32,6% (σε ευρώ), κινείται στην περιοχή του 3,3%, έναντι

3,5% την αντίστοιχη περίοδο του 2005¹, όπου και σημειώθηκε επιτάχυνση τροφοδοτούμενη κατά βάση από τις απρόσμενα αυξημένες τιμές του πετρελαίου, με αποτέλεσμα την αύξηση του ΓΔΤΚ από 2,9% το 2004 στο 3,5% το 2005.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, "Τρέχουσες εξελίξεις και προοπτικές" σελ. 9, Μάιος 2006]

Οι δύο τελευταίοι μήνες του καλοκαιριού 2006 επηρέασαν έντονα αυξητικά τον δείκτη, καθώς κινήθηκε στο 3,8% (Ιούλιος) και 3,5% (Αύγουστο), ενώ μέχρι τότε ο ΓΔΤΚ δεν είχε αυξηθεί πάνω από 3,2%, πριν υποχωρήσει εκ νέου, μετά από 17 μήνες κάτω μάλιστα του 3%, περίπου στο 2,9% τον Σεπτέμβριο.

Η αντιστροφή της προηγούμενης ανοδικής συμβολής των τιμών του πετρελαίου περιόρισε τη διαφορά ανάμεσα στον ετήσιο ρυθμό μεταβολής του συνολικού Εν.ΤΚ και του Εν.ΤΚ εκτός των μη επεξεργασμένων ειδών διατροφής και της ενέργειας, ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του οποίου παραμένει σταθερός σε γενικές γραμμές από το β' τρίμηνο του 2006. Οι πρόσφατες εξελίξεις επιβεβαιώνουν την παρατήρηση ότι οι διακυμάνσεις που παρουσιάζει ο πληθωρισμός των τιμών της ενέργειας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον καθορισμό του ακριβούς επιπέδου του συνολικού πληθωρισμού βάσει του Εν.ΤΚ βραχυπρόθεσμα.

Η επιβράδυνση αυτή χαρακτήρισε ολόκληρο το 2006, γεγονός που οφείλεται στο ότι δεν προέκυψαν εξαιρετικά εντονότερες αυξήσεις στην τιμή του πετρελαίου και προήλθε κυρίως από τις τιμές των υπηρεσιών που αυξάνονται βραδύτερα, ενώ οι τιμές των αγαθών αυξήθηκαν με τον ρυθμό του 2005. Η άνοδος του πληθωρισμού τον Ιούλιο, που επηρεάζει τον μέσο δείκτη του έτους, ήταν αποτέλεσμα της σημαντικής αύξησης τιμών σε τρεις επιμέρους τομείς, που αποτελούν το 42% του δείκτη. Πιο συγκεκριμένα σημειώθηκε σημαντική αύξηση στη Διατροφή (4,7%) – λόγω μεγάλης ανόδου των τιμών των οπωροκηπευτικών - στη Στέγαση (άνοδος 7,6%) - λόγω αύξησης των τιμών στα ενοίκια, κόστος επισκευής και συντήρησης κατοικιών, ύδρευσης-αποχέτευσης, δημοτικών τελών και ηλεκτρικού ρεύματος και τέλος στις Μεταφορές (3,4%), με αυξήσεις

¹ Υπενθυμίζεται ότι από τον Απρίλιο του 2006 ο πληθωρισμός υπολογίζεται από έναν αναθεωρημένο δείκτη που βασίζεται στην τελευταία στατιστική έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών και έχει έτος βάσης το 2005.

σε διάφορα αγαθά και υπηρεσίες ως συνέπεια της άνοδου των τιμών του πετρελαίου διεθνώς (κόστος βενζίνης, ναύλων πλοίων, εισιτηρίων, κτλ).

Πίνακας 5
(Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή)

% μεταβολή (αρχή- τέλος περιόδου)*

	2005	2006	2002	2000	1998
1.ΓΔΤΚ	3,2	3,3	3,6	3,9	3,9
2.Δομικός ΔΤΚ	3,4	2,6	3,5	3,4	5,3
3.Εναρμονισμένος ΓΔΤΚ	3,2	3,4	3,9	3,7	3,7
4. Εναρμονισμένος ΓΔΤΚ	-	-	2,3	2,3	-

*Δωδεκάμηνος ρυθμός μεταβολής

Τα στοιχεία του πίνακα αναφέρονται στο τέλος του αναφερόμενου έτους

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ/ Alphabank, οικονομικό δελτίο, Μ. Ε. Μασουράκης, τεύχος 85

Σημαντική επιβράδυνση παρουσιάζει και ο δομικός ωστόσο πληθωρισμός γεγονός που επιβεβαιώνει την καθοριστική επίδραση των καυσίμων. Οι αιτίες για αυτήν τη θετική εξέλιξη εντοπίζονται: α) στην περιορισμένη μετακύλιση από τις επιχειρήσεις του κόστους από την άνοδο των τιμών του πετρελαίου στις τελικές τιμές, β) στις ηπιότερες πιέσεις από την ισχυρή πάντως ακόμα (λόγω ιδιωτικής κατανάλωσης) εγχώρια ζήτηση γ) την υποχώρηση των τιμών στα εισαγόμενα είδη και δ) την ανάκαμψη του ευρώ μετά την υποχώρησή του σε σχέση με το δολάριο το 2005. Συγκεκριμένα οι τιμές αυξήθηκαν το Νοέμβριο κατά 2,4% ετησίως, σε σχέση με 2,1% το πρώτο εξάμηνο του 2005. Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι ο δομικός πληθωρισμός στην ευρωζώνη χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό ακαμψίας. Συνεπώς, οι πληθωριστικές διαταραχές περνούν στις τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών με σημαντική χρονική καθυστέρηση (περίπου 12 μηνών), λόγω ακαμψιών στις αγορές εργασίας και αγαθών. η αύξηση στις τιμές του πετρελαίου, κατά τα μέσα του 2005, μετακύλησαν στο δομικό πληθωρισμό του

δεύτερου και τρίτου τριμήνου της επόμενης χρονιάς. Οι διεθνείς τιμές του πετρελαίου μειώθηκαν στα \$48 το βαρέλι, στο τέλος του 2006, και η ισοτιμία του ευρώ προσέγγισε τα \$1,30, η τιμή του πετρελαίου συνέβαλε κατά 0,5 ποσοστιαίας μονάδας στο δομικό πληθωρισμό κατά μέσο όρο για το 2006.

Τα καύσιμα κίνησης, το πετρέλαιο θέρμανσης και το φυσικό αέριο (το οποίο κινείται σχεδόν παράλληλα με τις τιμές του πετρελαίου, με συντελεστή συσχέτισης 85%) αυξήθηκαν τον Οκτώβριο κατά 13,6%, 22,1% και 13%, αντίστοιχα, συμβάλλοντας έτσι στον πληθωρισμό κατά 0,8 ποσοστιαίας μονάδας. Σημειώνεται ότι η αύξηση της τιμής της ενέργειας, που τελικά πληρώνουν οι καταναλωτές, είναι πολύ μικρότερη – περίπου κατά 80% - από την αύξηση της τιμής του αργού πετρελαίου (καθώς ένα μεγάλο τμήμα των τιμών για την ενέργεια που πληρώνουν οι καταναλωτές αποτελείται από φόρους). Ωστόσο κατά τη διάρκεια του 2006, γενικά ο αποπληθωριστής σημείωσε αύξηση της τάξης του 3,4%, έναντι 3,7% το 2005.

Η επιβράδυνση του ετήσιου πληθωρισμού – παρά τις έντονες διακυμάνσεις που παρουσιάζονται στη μηνιαία πορεία του – θα επιβεβαιωθεί τελικά σε ετήσια βάση, παρόλο που οι τιμές του πετρελαίου κινήθηκαν σε πολύ υψηλά επίπεδα, γεγονός που ειδικά στην περίπτωση της Ελλάδας επηρεάζει έντονα τον δείκτη. Αν και κατά το τελευταίο δίμηνο σημειώνεται αποκλιμάκωση των διεθνών τιμών, οι μεγάλες αυξήσεις που έχουν ήδη ενσωματωθεί εντός του τρέχοντος έτους στα προϊόντα / υπηρεσίες, δεν θα επιτρέψουν μεγαλύτερη επιβράδυνση από δύο με τρεις ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 3,5% του 2005. Έτσι ο μέσος ετήσιος δείκτης θα κινηθεί στο επίπεδο του 3,3%, ενδεχομένως και χαμηλότερα, με τις πληθωριστικές πιέσεις να αναμένονται περισσότερο από την πλευρά της προσφοράς, παρά της ζήτησης.

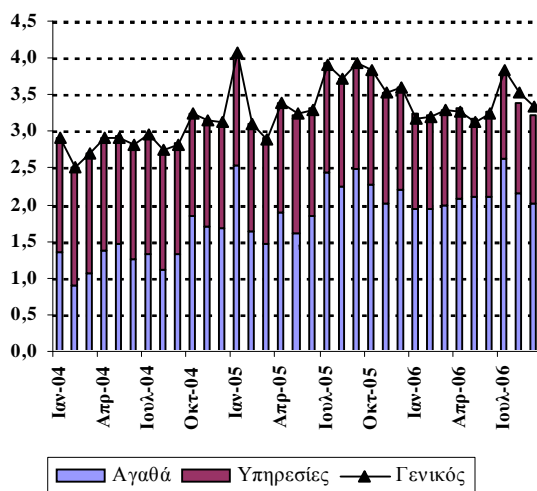
[ΠΗΓΗ: Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, "Περαιτέρω σταδιακή άνοδος των επιτοκίων της ΕΚΤ κατά την επόμενη διετία", Δελτίο Τύπου, 7/12/2005, σελ.2]

Κάνοντας μία αναδρομή στο παρελθόν θα γίνει πιο κατανοητό και θα αποδειχθεί ιστορικά η αρνητική επίδραση της τιμής του πετρελαίου στον πληθωρισμό. Από τα ποσοστά των 3%-4% που κυμαινόταν συνήθως ο πληθωρισμός για τις δεκαετίες 1950 και 1960, εκτινάχτηκε στο 15,5% το 1973 και στο 27% το 1974 με την αύξηση της τιμής του πετρελαίου για να σταθεροποιηθεί αργότερα μετά την μεταπολίτευση στο 13%. Την

δεκαετία του 1980, καθ' όσον η Ελληνική οικονομία αντιμετώπισε την δεύτερη πετρελαϊκή κρίση, όπου η οικονομία εισήλθε σε μια νέα φάση, (αυξήθηκε κατά πολύ ο δανεισμός, οι δαπάνες και η απασχόληση στο δημόσιο τομέα) επέρχεται και πάλι αύξηση του πληθωρισμού από 19>%-24% (με εξαίρεση την περίοδο 1987-1989 όπου κυμάνθηκε από 16% -13%.

[ΠΗΓΗ: «Ελληνική οικονομία 1998», Κεφάλαιο 6, Γεώργ. Μ. Κορρές, Πανεπιστήμιο Κρήτης]

Διάγραμμα 2
Εξέλιξη πληθωρισμού
(ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

Πηγή: IOBE, Τριμηνιαία Έκθεση, *Αρ. Τεύχους 46, Νοέμβριος 2006*

Τρεις μήνες μετά την υποτίμηση της δραχμής τον Μάρτιο του 1998, η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού επιταχύνθηκε σημαντικά. Η εξέλιξη αυτή συνεχίσθηκε και το πρώτο οκτάμηνο του 1999. Έτσι η αύξηση του Δ.Τ.Κ. τον Αύγουστο του 1999 έπεσε στο 2.0% (μεταβολή Αυγ.99 / Αυγ.98) από 5.0% το 1998. Τον Νοέμβριο του τρέχοντος έτους, η αύξηση του ΔΤΚ, σε 12μηνη μεταβολή, ήταν 2.6%, εξέλιξη που οφείλεται στην σημαντική αύξηση των διεθνών τιμών πετρελαίου.

Η τιμή του αργού πετρελαίου ξεπέρασε το 1999, σε δολάρια ΗΠΑ , περίπου κατά 140% τα περυσινά επίπεδα, επιβαρύνοντας σημαντικά τις εγχώριες τιμές και δυσκολεύοντας την προσπάθεια επίτευξης του στόχου του πληθωρισμού. Εκτιμάται όμως ότι οι αυξήσεις της τιμής του πετρελαίου επιβαρύνουν σχεδόν συμμετρικά τον εγχώριο πληθωρισμό και τον πληθωρισμό των ευρωπαϊκών χωρών και έτσι δεν θα τεθεί σε κίνδυνο ο στόχος του κριτηρίου του πληθωρισμού.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, Εξαμηνιαία Έκθεση, Τεύχος 31, Διεύθυνση Μακροοικονομικής Ανάλυσης, σελ.7, Δεκέμβριος 1999]

Πίνακας 6
Εξέλιξη του Πληθωρισμού 1950-2006 στην Ελληνική Οικονομία

Έτος	Ποσοστό Πληθωρισμού	Έτος	Ποσοστό Πληθωρισμού	Έτος	Ποσοστό Πληθωρισμού
1950	7,9	1981	24,6	2000	2,9
1960	1,6	1982	20,9	2001	3,7
1970	3,2	1983	20,2	2002	3,9
1974	26,0	1990	20,5	2003	3,4
1975	13,0	1991	18,8	2004	3,0
1979	19,0	1992	16,0	2005	3,5
1980	26,2	1993	14,0	2006	3,2

ΠΗΓΗ: «Ελληνική οικονομία 1998», Κεφάλαιο 6, Γεώργ. Μ. Κορρές, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Όσον αφορά την αγορά των καυσίμων, η τιμή της βενζίνης και του πετρελαίου θέρμανσης συνέβαλαν στην άμεση αύξηση του πληθωρισμού κατά 0,80 ποσοστιαίες μονάδες στο 12-μηνο που έληγε τον Μάρτιο του 2003, έναντι -0,32 ποσοστιαίων μονάδων στο 12-μηνο που έληγε τον Μάρτιο του 2002 και -0,02 ποσοστιαίων μονάδων στο 12-μηνο που έληγε τον Μάρτιο του 2001. Αυτή η επίδραση των 0,80 ποσοστιαίων μονάδων τον Μάρτιο του 2003 αντιστράφηκε σχεδόν εξ ολοκλήρου τον Απρίλιο του

2003 λόγω της επαναφοράς των τιμών του πετρελαίου στα προ του πολέμου στο ΙΡΑΚ επίπεδα.

Κατά την άποψη του διοικητικού Συμβουλίου, οι προοπτικές για την εξέλιξη των τιμών εξακολουθούν να υπόκεινται σε ανοδικούς κινδύνους, που πηγάζουν κυρίως από τη μετάκληση των προηγούμενων αυξήσεων των τιμών του πετρελαίου, η οποία είναι ισχυρότερη σε σύγκριση με την υπόθεση που είχε διατυπωθεί στο βασικό σενάριο, το ενδεχόμενο νέων αυξήσεων των τιμών του πετρελαίου και πρόσθετες αυξήσεις των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών και των έμμεσων φόρων πέρα από αυτές που έχουν ανακοινωθεί και αποφασιστεί μέχρι στιγμής.

[ΠΗΓΗ: Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα, μηνιαίο δελτίο Δεκεμβρίου 2006, σελ.3]

2.2.3 ΑΕΠ

Ένα άλλο βασικό μέγεθος που μελετά η μακροοικονομία είναι το ΑΕΠ. Όπως με τον πληθωρισμό έτσι κι εδώ, οι επιπτώσεις της μεταβολής της τιμής του πετρελαίου είναι σημαντικές και εμφανείς σε όλη την οικονομική δραστηριότητα καθώς συνδέεται αλληλένδετα και με άλλα βασικά μεγέθη. Ενώ όπως αναφέραμε παραπάνω υπάρχει θετική σχέση μεταξύ πληθωρισμού και της τιμής του πετρελαίου δεν συμβαίνει το ίδιο και με το ΑΕΠ. Αντίθετα η σχέση που συνδέει αυτά τα δύο μεγέθη είναι αρνητική κάτι που ισχύει όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην παγκόσμια οικονομία.

Ο ρυθμός ανάπτυξης είναι ένα από τα στοιχεία που διαφοροποιεί τη χώρα μας από τις υπόλοιπες χώρες της ευρωζώνης. Είμαστε μία από τις δύο ή τρεις χώρες της ευρωζώνης που έχουν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια.

Το δεδομένο αυτό που ισχύει στη χώρα μας έρχεται σε επί μέρους αντίθεση με τα στοιχεία που παραθέτουν σε μια πρόσφατη μελέτη, οι De Miguel *et al.* (2005) οι οποίοι αποδεικνύουν ότι σε χώρες του ευρωπαϊκού νότου (Πορτογαλία, Ισπανία, Ιταλία και Ελλάδα) παρατηρείται η μεγαλύτερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση αρνητική επίδραση στο ΑΕΠ λόγω των απότομων μεταβολών στην τιμή του πετρελαίου, με μέγιστη την επίδραση στην Ελλάδα. Μελετώντας τις πετρελαϊκές κρίσεις της δεκαετίας του '70 και '80, εντοπίζουν επίσης τις μεγαλύτερες απώλειες στην ευημερία στην Ελλάδα και την Πορτογαλία, 7,9% και 8,1% του ΑΕΠ αντίστοιχα.

(Ως «ευημερία» εδώ ορίζεται η απαιτούμενη αύξηση της κατανάλωσης, εκφρασμένης ως ποσοστό του ΑΕΠ, που διατηρεί το βιοτικό επίπεδο των πολιτών στο επίπεδο πριν την πετρελαϊκή κρίση)

Σύμφωνα με διάφορες μελέτες που έχουν πάνω στο θέμα αυτό, αν η τιμή του πετρελαίου ξεπεράσει τα \$95 ή \$100 το βαρέλι, ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας μπορεί να επιβραδυνθεί, περίπου, κατά μισή ποσοστιαία μονάδα. Το υπόδειγμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προβλέπει ότι μια μόνιμη αύξηση κατά 35% στην τιμή του πετρελαίου (π.χ. από \$48 σε \$65 το βαρέλι) οδηγεί τον πρώτο χρόνο σε μείωση κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες του ετήσιου ρυθμού αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ και κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες τον δεύτερο ενώ αν η τιμή συνεχίσει να αυξάνεται με την ίδια ένταση (κατά 10% περίπου κάθε τρίμηνο), εκτιμάται ότι οι κλυδωνισμοί στην οικονομία θα είναι πολύ πιο μεγάλοι, με αποτέλεσμα την μεγαλύτερη επιβράδυνση της ελληνικής οικονομίας και μια ταχύτερη αύξηση του πληθωρισμού χωρίς να μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο μιας οικονομικής ύφεσης .
[ΠΗΓΗ: EurobankEFG, "Η αβεβαιότητα για το πετρέλαιο, πλήγμα στις προσδοκίες για την οικονομική δραστηριότητα και τον πληθωρισμό", σελ.3-4, Κώστας Βορλόου, Απρίλιος 2006]

Η γραμμική σχέση μεταξύ της τιμής του πετρελαίου και του ΑΕΠ έκανε την εμφάνισή της μετά το 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο στα τέλη του 1970. Αυτό υποδηλώνει ότι μια θετική ή αρνητική μεταβολή στην τιμή του πετρελαίου θα επηρέαζε την οικονομική δραστηριότητα με την ίδια σπουδαιότητα και μέγεθος. Ωστόσο η πτώση της τιμής του την δεκαετία του '80 δεν αύξησε τις τιμές του ΑΕΠ έτσι όπως η μεταξύ τους γραμμική σχέση υποδήλωνε. Επομένως, μια σειρά από οικονομετρικές μελέτες έχουν προσπαθήσει να αποκαταστήσουν την σταθερότητα της σχέσης μεταξύ του ΑΕΠ και της τιμής του πετρελαίου μέσω μίας μη γραμμικής λεπτομερής εκτίμησης, που αξιοσημείωτα οδηγεί σε ασύμμετρες απαντήσεις για το ΑΕΠ σε σχέση με τις μεταβολές των τιμών του πετρελαίου. Οι εκτιμήσεις αυτές τελικά κατέληξαν στο ότι η αύξηση της τιμής του πετρελαίου επιδρά στο ΑΕΠ περισσότερο απ' ότι όταν μειώνεται.

[ΠΗΓΗ: Vulnerability of the EU Economy to Oil Shocks: a General Equilibrium Analysis with the GEM-E3 Model, p.7-8, Juan Carlos Ciscar, Peter Russ, Leonidas Parousos, and Nikos Stroblos, Institute for Prospective Technological Studies (IPTS) , National Technical University of Athens]

Η αρνητική αυτή δράση που συνδέει τη τιμή του πετρελαίου και το ΑΕΠ προκαλεί σοβαρά (σπάνια αμελητέα) προβλήματα και στα υπόλοιπα μεγέθη της χώρας, όπως αναφέραμε σχετικά στο πρώτο κεφάλαιο.

Το 2006 ο ρυθμός αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε ικανοποιητικά επίπεδα, παρά τη διατήρηση των υψηλών τιμών πετρελαίου εξαιτίας πχ των μεταβολών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, όπως η διολίσθηση του δολαρίου έναντι του Ευρώ, οι οποίες μετριάζουν τις επιπτώσεις από αυτή την αύξηση.

Σύμφωνα με τους τριμηνιαίους εθνικούς λογαριασμούς, ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας σε σταθερές τιμές αυξήθηκε το πρώτο εξάμηνο κατά 4,1%, έναντι 3,6% το αντίστοιχο εξάμηνο του 2005 λόγω του ότι ήταν η πρώτη μεταολυμπιακή χρονιά, ότι οι διεθνείς τιμές πετρελαίου δεν είχαν εξέλξη ευνοϊκή και λόγω του ότι η ευρωζώνη βρισκόταν σε στασιμότητα ξεπερνώντας την ετήσια πρόβλεψη του Επικαιροποιημένου Προγράμματος Σταθερότητας & Ανάπτυξης (ΠΣΑ 2005-2008) για ρυθμό 3,8%, αλλά και διαψεύδοντας τις αρχικές προβλέψεις των διεθνών οργανισμών (Ε. Επιτροπής και ΟΟΣΑ) για επιβράδυνση, λόγω των υψηλών τιμών των καυσίμων.

Απότοκο των υψηλότερων ρυθμών ανάπτυξης είναι και το γεγονός ότι η ανεργία διαμορφώνεται τελικώς σε επίπεδο κάτω του 9% έναντι αρχικής πρόβλεψης για το 2006 στο 9,2%, σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΣΥΕ). Σημαντικό επίσης είναι και το ότι ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός «έτρεξε» με 3,2% έναντι πρόβλεψης 3,4%. Το μήνα Δεκέμβριο του 2006, ο πληθωρισμός διαμορφώθηκε στο 2,9%. Επίσης, οι νέες επενδύσεις και οι ελληνικές εξαγωγές καταγράφουν το 2006 ρυθμούς αύξησης 9% και 11% αντίστοιχα. Με βάση τα πλέον πρόσφατα στοιχεία για τις επενδύσεις, μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου είχαν εγκριθεί 2.328 επενδυτικά σχέδια ύψους 3,43 δισ. ευρώ, που δημιουργούν 10.338 νέες θέσεις εργασίας.

Η επιτάχυνση του ρυθμού ανόδου του ΑΕΠ το β' τρίμηνο του 2006 προέρχεται από τη σημαντική ανάκαμψη των επενδύσεων και την αύξησή τους κατά 13,9% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2005.

Μετριοπαθέστερες από τις προβλέψεις του Υπουργείου ήταν οι εκτιμήσεις των διεθνών οργανισμών για την εξέλιξη της οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδας το 2006.

Ωστόσο είναι σημαντικό ότι και οι τρεις διεθνείς οργανισμοί (Ε. Επιτροπή, ΟΟΣΑ και ΔΝΤ) έχουν «διορθώσει» προς το καλύτερο τις προηγούμενες προβλέψεις τους. Έτσι, ενώ πριν προέβλεπαν για το 2006 άνοδο του ΑΕΠ κατά 3,4% (Ε. Επιτροπή) και 3,3% (ΟΟΣΑ), η αύξηση ήταν της τάξης του 3,5% και 3,7% αντίστοιχα, ενώ για το επόμενο έτος αναμένεται και από τους δύο φορείς οριακή επιβράδυνση κατά 0,1 εκατοστιαία μονάδα. Ανάλογες ήταν και οι προβλέψεις του ΔΝΤ, το οποίο εκτιμούσε πως το ΑΕΠ της Ελλάδας θα αυξηθεί κατά 3,7% (η προηγούμενη πρόβλεψη έκανε λόγο για ανάπτυξη 3,3%) και κατά 3,5% το 2007 (η προηγούμενη πρόβλεψη ήταν 3,2%).

Οι αβεβαιότητες που συνοδεύουν τις παραπάνω προβλέψεις συνδέονται αφενός, με το διεθνές περιβάλλον και κυρίως την πορεία των τιμών του πετρελαίου και αφετέρου, με παράγοντες που είναι ενδεχόμενο να περιορίσουν τον δυναμισμό της κατανάλωσης (π.χ. άνοδος των επιτοκίων) και να αποτρέψουν την πραγματοποίηση επενδύσεων. [ΠΗΓΗ: IOBE, Τριμηνιαία Έκθεση, Αρ. Τεύχους 46, Νοέμβριος 2006, σελ. 36-37]

Σε σύγκριση με τις προβολές των εμπειρογνομόνων της ΕΚΤ που δημοσιεύθηκαν το Σεπτέμβριο, τα διαστήματα για την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ το 2006 και το 2007 έχουν αναθεωρηθεί προς τα άνω, αντανακλώντας κυρίως την υπόθεση χαμηλότερων τιμών της ενέργειας και της επίδρασής τους στο πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα. Σύμφωνα με την άποψη του διοικητικού Συμβουλίου, οι κίνδυνοι που περιβάλλουν τις ευνοϊκές σε γενικές γραμμές προοπτικές για την οικονομική ανάπτυξη στο χρονικό ορίζοντα προβολής είναι καθοδικοί. Οι βασικοί κίνδυνοι σχετίζονται με την πιθανότητα νέας αύξησης των τιμών του πετρελαίου, τους φόβους για αύξηση των πιέσεων προστατευτισμού, ιδίως μετά τη διακοπή των εμπορικών διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ντόχα, και τις ανησυχίες για πιθανές μη ομαλές εξελίξεις λόγω των παγκόσμιων ανισορροπιών.

[ΠΗΓΗ: ΕΚΤ, Μηνιαίο Δελτίο Δεκεμβρίου 2006, σελ. 2-3]

Το 2005, η Ελληνική Οικονομία παρά τις αντίθετες προβλέψεις για σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης κάτω του 3%, τη μεγαλύτερη άνοδο στις τιμές του πετρελαίου που έχει σημειωθεί τα τελευταία χρόνια (πάνω από τα 60 δολ. ΗΠΑ το βαρέλι), καθώς και τη δύσκολη, πλην όμως επιτυχή προσπάθεια για τη μείωση του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος, διατήρησε το δυναμισμό της και ο ρυθμός

αύξησης του ΑΕΠ ανήλθε στο 3,7%. Επιπλέον, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μονάδες σταθερής αγοραστικής δύναμης (στην Ε.Ε. 15 = 100), αυξήθηκε στο 77,1%, έναντι 75,4% το 2004.

Η συγκράτηση του ρυθμού ανάπτυξης στο 3,7% (και όχι στο 3,9% όπως αρχικά είχε προβλεφθεί), οφείλεται αποκλειστικά στην απρόσμενη και μη προβλεφθείσα από κανένα διεθνή οργανισμό, άνοδο των τιμών. Το Νοέμβριο του 2004, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμούσε για το 2005, μέση τιμή πετρελαίου στα 45,1\$ το βαρέλι (αύξηση κατά 14,8%, έναντι του 2004). Ωστόσο, η αύξηση που σημειώθηκε τελικώς ανήλθε στο 42,3% και η μέση τιμή διαμορφώθηκε στα 54,4\$.

Πίνακας 7
Εξέλιξη του ΑΕΠ 2002-2004 σε εκατ. € και %

ΕΤΟΣ	ΑΕΠ	
	εκατ. €	%
2002	103.320	3,8%
2003	108.861	4,8%
2004	113.293	4,7%
2005	117.437	3,7%
2006	-	4.1%
2007	-	3.8%

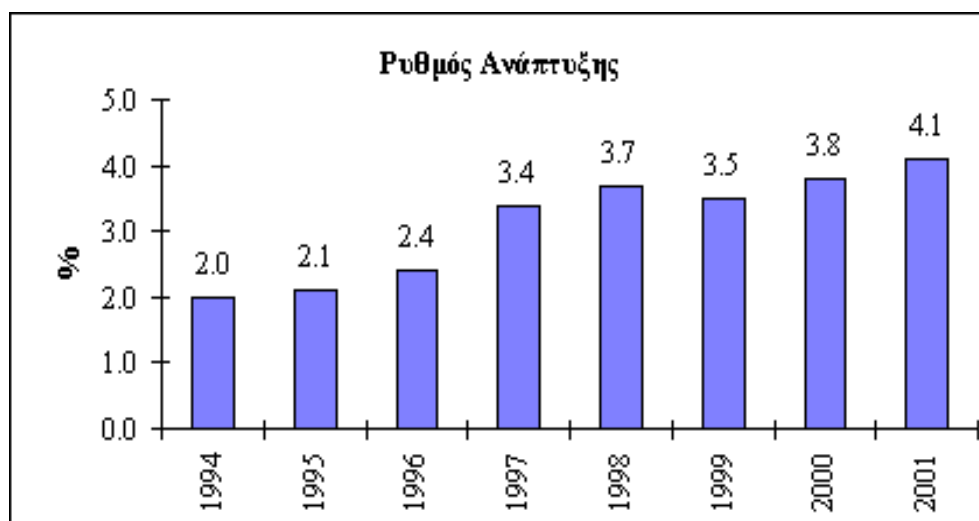
ΠΗΓΗ: Τράπεζα Ελλάδος, Στατιστικό Δελτίο οικονομικής Συγκυρίας, Τεύχος 98

Βέβαια αυτές οι εκτιμήσεις δεν έχουν συνυπολογίσει άλλα βασικά στοιχεία και μεγέθη που έχουν εξίσου σημαντική ευθύνη στις μεταβολές του ΑΕΠ, πάντα διαμέσου του πετρελαίου- Για παράδειγμα η μείωση της τιμής του ΑΕΠ λόγω του ότι οι όλο και

περισσότερες δαπανηρές εισαγωγές καταπιέζουν, συνθλίβουν και αποδυναμώνουν την κατανάλωση ενώ πρόκειται για μια αλυσίδα που επηρεάζει όλη την οικονομία, σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα που έχει στη ζήτηση εξαιτίας της αβεβαιότητας-, και πρόκειται να διερμηνευθούν δίνοντας μία υποδεέστερη αξία της πραγματικής επίδρασης μιας πετρελαϊκής κρίσης στο ΑΕΠ.

Τα ιστορικά δεδομένα επιβεβαιώνουν τη σχέση που υπάρχει μεταξύ του ρυθμού ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και του πετρελαίου.

Διάγραμμα 3

ΠΗΓΗ: European Commission, Autumn Forecasts, 2006,

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κατάσταση που κυριαρχούσε την περίοδο 1978-1985. Όπως φαίνεται, η αύξηση των τιμών του πετρελαίου κατά τη διάρκεια του 1971 προκάλεσε μια πολύ μικρή οικονομική ανάπτυξη κατά τη περίοδο 1980-1982 με το έτος 1981 να παρουσιάζει ανάπτυξη της τάξης μόλις του 0,1%, όταν η τιμή του πετρελαίου ήταν 63\$ το βαρέλι, υψηλή ανεργία και έντονες πληθωριστικές πιέσεις. Παρ' όλες όμως τις οικονομικές δυσκολίες που έχει κληθεί όλα αυτά τα χρόνια η Ελλάδα,

λόγω του δημοσιονομικού ελλείμματος ή του υπερδανεισμού της και πιο συγκεκριμένα μιας όχι τόσο ικανοποιητικής δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής, ακολούθησε και ακολουθεί ανοδικούς ρυθμούς ανάπτυξης, με μερικές μικρές αποκλίσεις λόγω των διάφορων οικονομικών, πολιτικών και διεθνών συγκυριών, όπως τώρα με το πετρέλαιο κάτι που διαφαίνεται και στο διάγραμμα 1. Από το 1994 μέχρι το 2001 ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας διπλασιάστηκε για να φτάσει το 2005 όπως αναφέραμε παραπάνω σε ένα επίπεδο της τάξης του 3.7% παρά τις πιέσεις που δέχτηκε η οικονομία μας λόγω του πετρελαίου.

Πίνακας 8
Εξέλιξη του ΑΕΠ 1978-1985 σε σχέση με την τιμή του πετρελαίου

	<i>GDPgrowth</i> %	<i>oil price</i> <i>(1999 \$)</i>
1978	3,00	34,9
1979	3,50	69,2
1980	1,30	72,4
1981	0,10	63,0
1982	1,00	55,0
1983	1,90	48,2
1984	2,50	45,1
1985	2,50	42,7

ΠΗΓΗ: Vulnerability of the EU Economy to Oil Shocks: a General Equilibrium Analysis with the GEM-E3 Model

Juan Carlos Ciscar, Peter Russ, Leonidas Parousos, and Nikos Stroblos

Institute for Prospective Technological Studies (IPTS)

National Technical University of Athens (NTUA)

2.2.4 Ανεργία- Απασχόληση

Όπως αναφέραμε παραπάνω η τιμή του πετρελαίου αποτελεί βασικό κίνδυνο για τον πληθωρισμό. Εξαιτίας της αρνητικής σχέσης που υπάρχει μεταξύ του πληθωρισμού και της ανεργίας, μία αύξηση της τιμής του πετρελαίου επιδρά έμμεσα στην ανεργία, οι τιμές της οποίας, καθώς ο πληθωρισμός αυξάνεται, ακολουθούν πτωτική πορεία.

Ωστόσο λόγω της ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης και των διαρθρωτικών παρεμβάσεων, η ανεργία σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η Στατιστική Υπηρεσία, μειώθηκε στο 8,9%, από 9,9% το 2005 και από 10,5% κατά μέσο όρο το 2004, υποχωρώντας το β' τρίμηνο του 2006 στο 8,8%, τη στιγμή που λόγω της μείωσης του πληθωρισμού προσμέναμε αύξηση της ανεργίας όταν μάλιστα το ποσοστό του εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού ηλικίας 15 ετών και άνω είναι το υψηλότερο των τελευταίων ετών και ξεπερνά το 53,3% την περίοδο αυτή. Όπως δήλωσε στις 14 Μαρτίου 2007 ο υπουργός οικονομίας **Γ. Αλογοσκούφης**, είναι η πρώτη φορά μετά το 1998- όταν η ανεργία άρχισε να μετράται με βάση τα τέσσερα τρίμηνα του έτους- που το ποσοστό της ανεργίας στη χώρα διαμορφώνεται κάτω από το 9%.

[ΠΗΓΗ:www.alogouskoufis.gr. "Ομιλία-Συνέντευξη", 23/1/2007]

Η μείωση του ποσοστού θα πρέπει να θεωρηθεί σημαντική, δεδομένου ότι επιτυγχάνεται σε μια περίοδο που παράλληλα αυξάνεται και το εργατικό δυναμικό. Έτσι, η καταγραφόμενη υποχώρηση της ανεργίας αποδίδεται εξολοκλήρου στην ταχύτερη άνοδο της απασχόλησης η οποία βοηθήθηκε από τον πληθωρισμό, και στη δημιουργία περισσότερων νέων θέσεων εργασίας από αυτές που χάθηκαν.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής, ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε το 2006 σε 436.000 άτομα από 478.000 άτομα το 2005. Ταυτόχρονα η απασχόληση αυξήθηκε κατά 1,7% το 2006, και ανήλθε στους 4.449.000 άτομα από 4.369.000 το 2005 ενώ περαιτέρω υποχώρηση σημείωσαν, το β' τρίμηνο του 2006, τα ποσοστά ανεργίας των μακροχρονίως και νέων ανέργων, στο 5% και 24,5% αντιστοίχως, από 5,7% και 28,9% το α' τρίμηνο του 2004. Η πλειονότητα των νέων απασχολούμενων αφορά τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας. Ο υπουργός χαρακτήρισε τα στοιχεία αυτά ως άμεσο θετικό

αντίκτυπο στους κοινωνικούς δείκτες από την εφαρμοζόμενη πολιτική των μεταρρυθμίσεων.

[ΠΗΓΗ: Εφημερίδα Εξπρές, αρ. φύλλου 13.180]

Σε γενικές πάντως γραμμές, η επιτάχυνση της οικονομικής δραστηριότητας τα τελευταία χρόνια πάνω από 3,5% ετησίως σε συνδυασμό με τις ενεργητικές πολιτικές για την απασχόληση και εφαρμογή των Εθνικών Σχεδίων δράσης για την απασχόληση, βάσει και των κατευθύνσεων που καθορίζονται από το Συμβούλιο των Υπουργών της Ε.Ε., συμβάλλουν ουσιαστικά στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στη σημαντική μείωση του ποσοστού ανεργίας τα επόμενα χρόνια.

Παρακολουθώντας τα γεγονότα του παρελθόντος, όπως προκύπτουν από τις Εκθέσεις της Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος παρατηρούμε ότι υπήρξε σημαντική αύξηση της ανεργίας στις δεκαετίες του '80 και του 1990(ιδιαίτερα πιο έντονα από το 1978 και μετέπειτα). Αυτό δεν μας εκπλήσσει καθόσον όπως προείπαμε η Ελληνική οικονομία αντιμετώπισε την δεύτερη πετρελαϊκή κρίση κατά την διάρκεια της οποίας αυξήθηκε ο δανεισμός, οι δαπάνες και η απασχόληση και διόγκωσε τα περαιτέρω ελλείμματα και το δημόσιο χρέος κατά την δεκαετία του '90 το οποίο είχε ως επακόλουθο την μείωση βέβαια του πληθωρισμού αλλά την αύξηση της ανεργίας. Η μικρή οικονομική ανάπτυξη που εμφανίζει η χώρα μας μετά τη δεύτερη πετρελαϊκή κρίση (ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ κατά 1,22% την περίοδο 1979-1985) προφανώς συνέβαλε στην υποχώρηση της ζήτησης εργασίας.

Πίνακας 9

Ποσοστό ανεργίας

(άνεργοι ως μερίδιο του εργατικού δυναμικού), εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Συνολικό	9,8	10,9	12,0	11,3	10,8	10,3	9,7	10,5	9,9	8,9
Άντρες	6,4	7,1	7,9	7,5	7,3	6,8	6,2	6,6	6,1	-
Γυναίκες	15,2	16,7	18,1	17,2	16,2	15,6	15,0	16,2	15,3	-

ΠΗΓΗ:ΙΟΒΕ, έκθεση 2006

Η επιταχυνόμενη ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας κατά τη διάρκεια του Προγράμματος Σύγκλισης δημιούργησε νέες θέσεις εργασίας και η συνολική απασχόληση αυξήθηκε την πενταετία 1994-98 (σύμφωνα με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΣΥΕ) κατά 251.200 άτομα.

Η ταχύτερη όμως αύξηση του Εργατικού Δυναμικού, λόγω της εισόδου κυρίως οικονομικών μεταναστών στη χώρα μας, κατά 1,8% ετησίως αλλά και η πτώση του πληθωρισμού στο 5% το 1996 είχε σαν αποτέλεσμα την αύξηση του ποσοστού ανεργίας 0,4% ετησίως στο 10,8% το 1996 και 11,5% το 1999, κατά τη διάρκεια του οποίου ο πληθωρισμός κυμαινόταν γύρω στο 2% . Η άνοδος του εργατικού δυναμικού τα τελευταία χρόνια ήταν 3πλάσια από τη μέση ετήσια άνοδο τη δεκαετία 1984-93 (0,6%) και 4 φορές μεγαλύτερη από την αντίστοιχη αύξηση που παρατηρήθηκε στις χώρες της ζώνης του ΕΥΡΩ (0,4% ετησίως).

Πίνακας 10
ΑΕΠ, Παραγωγικότητα, Επενδύσεις και Απασχόληση
% ετήσιες μεταβολές

	1994 - 1998	1999	2000	2001
Α.Ε.Π	2,7	3,5	3,8	4,1
Παραγωγικότητα	1,6	2,3	2,5	2,7
Επενδύσεις	6,1	8,3	8,6	9,2
Απασχόληση	1,1	1,2	1,3	1,4

ΠΗΓΗ : Ελλάς 1994 -98, ΕΣΥΕ εθνικοί Λογαριασμοί 1999-2001, Εκτιμήσεις και Προβλέψεις ΕΕ (11) στοιχεία Ε.Ε. ΓΔΠ

2.2.5 Επιτόκια

Υπάρχουν παράγοντες που μπορεί να συγκρατήσουν τον πληθωρισμό και ενδεχομένως να τον περιορίσουν σε χαμηλότερα επίπεδα. Στους παράγοντες αυτούς περιλαμβάνεται η αυστηρότερη νομισματική πολιτική με την άνοδο των επιτοκίων, η διαφαινόμενη αποκλιμάκωση των τιμών του πετρελαίου και η ενίσχυση του ευρώ έναντι του δολαρίου που περιορίζει τον εισαγόμενο πληθωρισμό.

Για το λόγο αυτό η ΕΚΤ κατά τη τελευταία πενταετία, στην προσπάθειά της να αντιμετωπίσει τις πληθωριστικές πιέσεις που δέχεται λόγω της αύξησης της τιμής του πετρελαίου, έχει ξεκινήσει έναν κύκλο περιοριστικής νομισματικής πολιτικής, με σκοπό να προσεγγίσει το ουδέτερο επίπεδο επιτοκίου της τάξης του 4%, επίπεδο που οι Ευρωπαίοι οικονομολόγοι θεωρούν ως ανάχωμα για την πορεία του ευρωπαϊκού επιτοκίου, στον βαθμό που τόσο η οικονομική συγκυρία όσο και η ενίσχυση του ευρώ έναντι του δολαρίου δεν ευνοούν μια περαιτέρω αύξηση.

[ΠΗΓΗ: Εφημερίδα «Καθημερινή», “Νέες αυξήσεις στο επιτόκιο του ευρώ εντός του 2007”, 9/01/2007, Ευγενία Τζώρτζη].

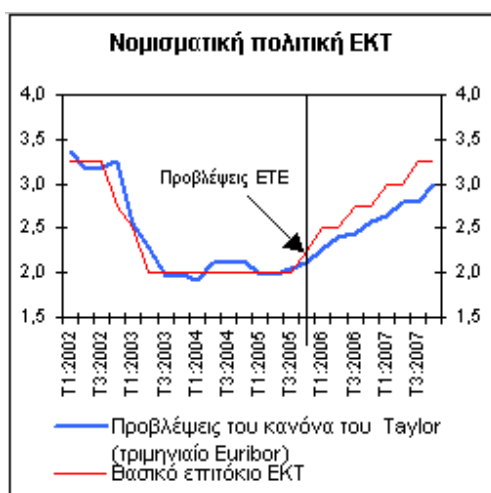
Η άποψη αυτή διατυπώνεται στην έρευνα της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας (ΕΤΟ), στην οποία οι Ευρωπαίοι οικονομολόγοι προσδιορίζουν το αναμενόμενο ύψος του επιτοκίου στο 3,75%-4%. Η εκτίμηση αυτή ενισχύεται με δεδομένο το γεγονός ότι ο οικονομικός κύκλος των κρατών-μελών φαίνεται να περνάει το σημείο αιχμής τους και ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης στη Ζώνη του Ευρώ το 2007 τοποθετείται στο 1,9% από 2,5% το 2006. Μια μειοψηφία οικονομολόγων θεωρούν πάντως πως οι διαρθρωτικές ανεπάρκειες των κρατών-μελών της Ζώνης του Ευρώ θα επανεμφανιστούν αμέσως μόλις οι διεθνείς οικονομικές συγκυρίες αρχίσουν να χειροτερεύουν, κάτι που αναμένεται να συμβεί κατά τη διάρκεια του 2007. Το 2007, η οικονομική συγκυρία αναμένεται να είναι λιγότερο ευνοϊκή. Σύμφωνα με την κυρίαρχη των ευρωπαϊκών τραπεζών, το έτος που διανύουμε είναι και η χρονική στιγμή που θα πρέπει οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών της Ζώνης του Ευρώ να ενισχύσουν τις προσπάθειές τους για διαρθρωτικές αλλαγές, συμβάλλοντας στην περαιτέρω διάχυση των πλεονεκτημάτων της ευνοϊκής οικονομικής συγκυρίας στους καταναλωτές.

Οι αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου να αυξήσει ή να μειώσει τα βασικά επιτόκια της ΕΚΤ αντανakλούν τους ανοδικούς ή καθοδικούς αντίστοιχα κινδύνους για τη σταθερότητα των τιμών μεσοπρόθεσμα, τους οποίους έχει εντοπίσει το Διοικητικό Συμβούλιο μέσω της οικονομικής και νομισματικής ανάλυσης που διενεργεί.

Η απόφαση που παίρνει τα τελευταία χρόνια, λόγω της επικινδυνότητας που προκάλεσε η συνεχής αύξηση της τιμής του πετρελαίου, να αυξήσει τα επιτόκια βοηθάει στο να διασφαλιστεί ότι οι μεσομακροπρόθεσμες προσδοκίες για τον πληθωρισμό στη ζώνη του ευρώ θα παραμείνουν σταθεροποιημένες σε επίπεδα συμβατά με τη σταθερότητα των τιμών. Μια τέτοια σταθεροποίηση αποτελεί προϋπόθεση προκειμένου η νομισματική πολιτική να συμβάλλει διαρκώς στη στήριξη της διατηρήσιμης οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας στη ζώνη του ευρώ.

[ΠΗΓΗ: ΕΚΤ, Μηνιαίο Δελτίο Μαρτίου 2007, σελ. 1-2]

Διάγραμμα 4
Νομισματική πολιτική της ΕΚΤ 2002-2007

ΠΗΓΗ: Τράπεζα Ελλάδος, έκθεση για τη νομισματική πολιτική, 2006

Όπως είπαμε ο πληθωρισμός εμφανίζεται ανοδικός, οι τιμές του οποίου αυξήθηκαν το Νοέμβριο κατά 2,4% ετησίως, σε σχέση με 2,1% το πρώτο εξάμηνο του

2005, συμπαρασύροντας σε ανοδική πορεία και τις πληθωριστικές προσδοκίες γεγονός που ενισχύει το σενάριο της σταδιακής περιοριστικής πολιτικής από πλευρά της ΕΚΤ. Παράλληλα, σε μεσοχρόνιο επίπεδο ανάλυσης, σημειώνουμε ότι η στάση αναμονής της ΕΚΤ τα τελευταία 2½ χρόνια σε συνδυασμό και με την υποτίμηση του ευρώ έχουν χαλαρώσει σημαντικά τις νομισματικές συνθήκες στην ευρωζώνη.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος η πραγματική υποτίμηση του ευρώ κατά 5%, στη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, ισοδυναμεί με πτώση των επιτοκίων κατά περίπου 75 ποσοστιαίες μονάδες. Σε αυτό το πλαίσιο άφθονης ρευστότητας (που ήδη έχει πυροδοτήσει σημαντική αύξηση στις τιμές ακινήτων και μετοχών), μεσοπρόθεσμοι πληθωριστικοί κίνδυνοι απορρέουν από τις παρούσες συνθήκες ταχείας πιστωτικής επέκτασης (8,8% τον Οκτώβριο από 5% δύο χρόνια πριν), κυρίως λόγω των αρνητικών πραγματικών επιτοκίων κατά τον τελευταίο 1½ χρόνο

Από την άλλη πλευρά, το εναλλακτικό σενάριο της μεμονωμένης αύξησης επιτοκίου στηρίζεται στο γεγονός ότι τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη υποδεικνύουν ήπιες πληθωριστικές πιέσεις, καθώς ο δομικός πληθωρισμός τον Οκτώβριο παρέμεινε σταθερός στο 1,5% (σημαντικά χαμηλότερος από τον στόχο του 2% της ΕΚΤ), αντανakλώντας συγκρατημένες αυξήσεις των μισθών και σχετικά αδύναμη ζήτηση καθώς και τη διευρυμένη απόκλιση του πραγματοποιηθέντος από το δυνητικό προϊόν της τάξης του -0,9% το 2005 σε σχέση με -0,4% το 2004. Αν και η απόκλιση αυτή αναδεικνύει ότι η ανάκαμψη στην ευρωζώνη παραμένει ευάλωτη, η ενδυνάμωση της ανάπτυξης είναι εμφανής κατά το τρίτο τρίμηνο του έτους (1,6% ετησίως σε σχέση με 1,2% ετησίως το πρώτο εξάμηνο του 2006), με πυλώνες την ανάκαμψη των επενδύσεων (3,2% το τρίτο τρίμηνο του 2005 από 1,7% το πρώτο εξάμηνο) και την ισχυροποίηση των εξαγωγών (5,2% το τρίτο τρίμηνο του έτους από 3,1% το πρώτο εξάμηνο). Μελλοντικά αναμένουμε την περαιτέρω ενδυνάμωση της ανάπτυξης από 1,5% το 2005 σε 2,0% το 2006. Παράλληλα, οι πληθωριστικές πιέσεις είναι ασθενείς και λόγω της συγκρατημένης αύξησης των μισθών στις περισσότερες χώρες της ευρωζώνης (καθώς το κόστος ανά μονάδα εργασίας αυξήθηκε κατά 1,1% ετησίως το δεύτερο τρίμηνο του έτους).

Καθώς η ανάπτυξη της οικονομίας αναμένεται να ενδυναμωθεί περαιτέρω το 2007 (2,3% περίπου), η απόκλιση του πραγματοποιηθέντος από το δυνητικό προϊόν αναμένεται να περιορισθεί στο -0,6%, ενώ οι απαιτήσεις για αυξήσεις στους μισθούς θα ανεβάσουν το κόστος ανά μονάδα εργασίας κατά 1,5%, ωθώντας έτσι τον πληθωρισμό του 2007 στο 2,0% και το δομικό πληθωρισμό στο 1,8% γεγονός που θα μπορούσε να περιπλέξει τα σχέδια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για αύξηση των επιτοκίων. Αν συμβεί αυτό, η κατάσταση θα είναι δύσκολη για τις κεντρικές τράπεζες των μεγάλων ευρωπαϊκών κρατών. Τόσο η ΕΚΤ όσο και η Τράπεζα της Αγγλίας εστιάζουν στο βασικό πληθωρισμό περιλαμβάνοντας τις ασταθείς τιμές ενέργειας και το κόστος τροφίμων. Μια έντονη μείωση στον πληθωρισμό αυτόν θα μπορούσε να καταστήσει δύσκολη την άνοδο στην τιμή των επιτοκίων, καθώς θα προκαλούσε πολιτικό κόστος.

Σε αυτό το πλαίσιο, το κρίσιμο ερώτημα παραμένει: Πότε ενδείκνυται η ΕΚΤ να εισέλθει σε έναν κύκλο περιοριστικής νομισματικής πολιτικής; Γνωρίζοντας ότι η νομισματική πολιτική επηρεάζει την ανάπτυξη μετά από 18 μήνες περίπου και ότι τα επιτόκια βρίσκονται 200 εκατοστιαίες μονάδες κάτω από τα επίπεδα τα οποία συνδέονται με ουδέτερη νομισματική πολιτική, η ΕΚΤ εύλογα έχει ξεκινήσει να αυξάνει σταδιακά τα επιτόκια παρέμβασης - αν και ηπιότερα από την αντίστοιχη της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ. Ωστόσο, η πρόσφατη άνοδος των επιτοκίων από την ΕΚΤ, πριν ουσιαστικά επιβεβαιωθεί η διατηρησιμότητα μιας ισχυρής ανάκαμψης, μπορεί να χαρακτηριστεί σχετικά πρόωπη.

[ΠΗΓΗ: Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, "Περαιτέρω σταδιακή άνοδος των επιτοκίων της ΕΚΤ κατά την επόμενη διετία", Δελτίο Τύπου, 7/12/2005, σελ.3-4]

Σε συνέντευξη που παραχώρησε στην ιταλική εφημερίδα, ο Έλληνας τραπεζίτης αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Λουκάς Παπαδήμος, όπως μεταδίδει από τη Ρώμη το πρακτορείο Ρόιτερς, επικαλούμενο δημοσίευμα της εφημερίδας "Il Sole - 24 Ore" αναφέρει ότι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι έτοιμη να πράξει ότι είναι αναγκαίο, αλλά και να πάρει προληπτικά μέτρα, ώστε να διασφαλίσει πως η σταθερότητα των τιμών δεν πρόκειται να απειληθεί.

Σημειώνεται ότι η διοίκηση της ΕΚΤ έχει διαμηνύσει, εμμέσως πλην σαφώς, ότι κατά την επόμενη συνεδρίαση του διοικητικού της συμβουλίου, στις 8 Μαΐου, θα

προχωρήσει σε νέα αύξηση των επιτοκίων της, πιθανότατα κατά 25 μονάδες βάσης, στο 3,75%.

«Ο κίνδυνος να γίνει η αναπτυξιακή πορεία της παγκόσμιας οικονομίας “πληθωριστική” εξαιτίας των υψηλών τιμών των εμπορευμάτων και της ενέργειας, είναι ήδη προ των πυλών» Αυτό το οποίο διαπιστώνουμε τώρα είναι το γεγονός ότι η ανάπτυξη της διεθνούς οικονομίας συνεχίζεται με ισχυρούς ρυθμούς και δεν πρέπει ουδείς τραπεζίτης να εφησυχάζει», επισήμανε ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) Ζαν-Κλοντ Τρισέ που προεδρεύει, επίσης, διοικητών των κεντρικών τραπεζών της BIS των εκπροσωπώντας τους ομολόγους του.

[ΠΗΓΗ: www.energia.gr, “Προβλέψεις για τις Τιμές Πετρελαίου” Στυλιανος Λ. Πέτσας 28/11/2006]

Η αύξηση των επιτοκίων έχει ασκήσει κάποια επίδραση στις νομισματικές εξελίξεις τους τελευταίους μήνες, αν και μέχρι τώρα έχει κυρίως προκαλέσει τη μετακίνηση επενδυτών μεταξύ των συνιστωσών του M3 αντί να έχει περιορίσει την επέκταση του ίδιου του M3. Ειδικότερα, ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του M1 έχει μετριαστεί κάπως, αντανakλώντας τη στροφή των επενδυτών από τις καταθέσεις μίας ημέρας προς άλλες συνιστώσες του M3, οι οποίες προσφέρουν αποδόσεις που συνδέονται περισσότερο με τις εξελίξεις στην αγορά. Γενικότερα, ο ρυθμός νομισματικής και πιστωτικής επέκτασης παραμένει ταχύς αντανakλώντας το χαμηλό επίπεδο των επιτοκίων και την ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας στη ζώνη του ευρώ.

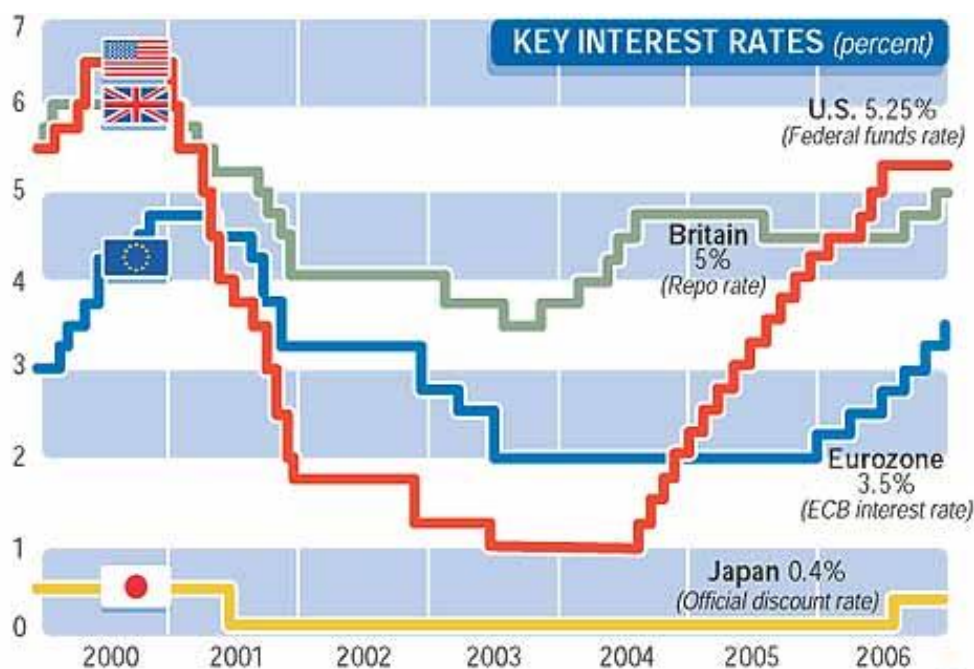
Ωστόσο ο κύκλος ανόδου των επιτοκίων που έχει ξεκινήσει η ΕΚΤ, οδηγεί σε άμβλυση των ασύμμετρων πληθωριστικών πιέσεων. Έχει αναφερθεί ότι η συνέχιση του κύκλου ανόδου των επιτοκίων που έχει υιοθετήσει η ΕΚΤ (4% πλέον το βασικό επιτόκιο), παρά την επιβράδυνση του πληθωρισμού στην Ευρωζώνη τον Σεπτέμβριο, συγκλίνει με τον κύκλο της ελληνικής οικονομίας και εξυπηρετεί στην κατεύθυνση της συγκράτησης των εντονότερων σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη πληθωριστικών πιέσεων τόσο από την πλευρά της προσφοράς, όσο και από την πλευρά της ζήτησης. Η περιοριστική νομισματική πολιτική και η προσπάθεια της ΕΚΤ να εξομαλύνει τα - χαμηλά κατά

δήλωσή της - επιτόκια, τα οποία βρίσκονται όμως πλέον στο υψηλότερο επίπεδο από τον Δεκέμβριο του 2002, θα μπορούσε ενδεχομένως να αντισταθμιστεί ως έναν βαθμό από τον εντονότερο ανταγωνισμό στο εγχώριο τραπεζικό σύστημα, κάτι που δεν συμβαίνει όμως αποτελεσματικά. Άλλωστε, η συνολική χρηματοδότηση της ελληνικής οικονομίας διατηρεί τους ίδιους περίπου ρυθμούς αύξησης, όπως επίσης και η ιδιωτική κατανάλωση, συντηρώντας έτσι τον ρυθμό μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας σε υψηλά επίπεδα.

[ΠΗΓΗ: ΕΚΤ, Μηνιαίο Δελτίο Μαρτίου 2007, σελ.12]

Παρακολουθώντας τις εξελίξεις των επιτοκίων βλέπουμε ότι στις 7 Δεκεμβρίου 2006 κατά τη συνεδρίαση που πραγματοποίησε το Διοικητικό Συμβούλιο, αποφάσισε να αυξήσει το ελάχιστο επιτόκιο προσφοράς για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος κατά 25 μονάδες βάσης στο 3,50%. Αποφασίστηκε επίσης να αυξηθούν τα επιτόκια της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης και της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων κατά 25 μονάδες βάσης, στο 4,50% και το 2,50% αντιστοίχως. Αυτές οι αποφάσεις τέθηκαν σε ισχύ από την έναρξη της νέας περιόδου τήρησης ελάχιστων αποθεματικών στις 13 Δεκεμβρίου 2006.

Τα επιτόκια των τραπεζικών καταθέσεων και δανείων αυξήθηκαν σχεδόν σε όλες τις κατηγορίες στο εννεάμηνο Ιανουαρίου- Σεπτεμβρίου 2006, καθώς συνεχίστηκε στην περίοδο αυτή η άνοδος των βασικών επιτοκίων της ΕΚΤ, η οποία είχε αρχίσει το Δεκέμβριο του 2005. Όσον αφορά τα επιτόκια των τραπεζικών καταθέσεων και των repos(πράξεις με συμφωνία επαναγοράς), σημαντική ήταν η αύξηση του μέσου επιτοκίου των νέων καταθέσεων των νοικοκυριών με συμφωνημένη διάρκεια μέχρι ένα έτος (κατά 64 μονάδες βάσης) καθώς και του μέσου επιτοκίου των repos (κατά 67 μονάδες βάσης), τα οποία διαμορφώθηκαν τον Σεπτέμβριο σε 3,03% και 2,85% αντίστοιχα. Μικρότερη αύξηση (κατά 14 μονάδες βάσης) σημείωσε το μέσο επιτόκιο των νέων καταθέσεων των νοικοκυριών διάρκειας μίας ημέρας.

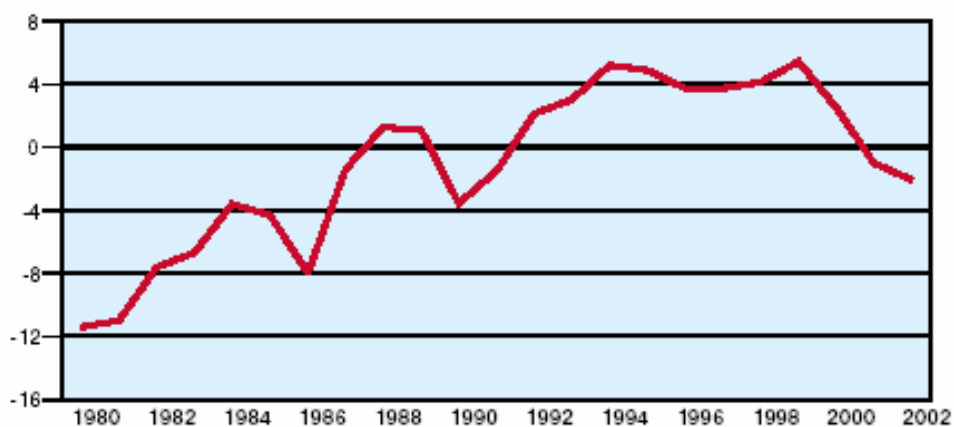
Sources: Bank of England, US Federal Reserve, European Central Bank, Bank of Japan **REUTERS**

ΠΗΓΗ: www.kathimerini.gr "Αύξηση επιτοκίων από την ΕΚΤ", Δημήτρης Νικόγλου 6/03/2007

Γενικά, αυξητικά κινήθηκαν και τα επιτόκια των τραπεζικών δανείων το ίδιο διάστημα. Από τον περασμένο Δεκέμβριο, τα επιτόκια της Ζώνης του Ευρώ αυξήθηκαν πέντε φορές κατά 0,25%, από το 2,0%, στο 3,25%.

Με μια μικρή ανασκόπηση στο πρόσφατο παρελθόν παρατηρούμε ότι τα επιτόκια της Τράπεζας της Ελλάδος παρέμειναν σταθερά σε υψηλά επίπεδα μέχρι και τα μέσα Οκτωβρίου του 1999, μετά από τη μικρή μείωσή τους τον Ιανουάριο του 1999. Τον Οκτώβριο η Τράπεζα της Ελλάδος προχώρησε σε μικρή, κατά μισή εκατοστιαία μονάδα, μείωση των βασικών της επιτοκίων (σε 11% από 11,5% στο επιτόκιο του πρώτου κλιμακίου αποδοχής καταθέσεων και σε 9,25% από 9,75% στο επιτόκιο του δεύτερου κλιμακίου αποδοχής καταθέσεων των τραπεζών από την Τ.Ε.).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1
Εξέλιξη των πραγματικών αποδόσεων των επιτοκίων
ταμειυτηρίου στην Ελλάδα

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας

ΠΗΓΗ: Alphabank, οικονομικό δελτίο, Μ. Ε. Μασουράκης, τεύχος 85

Τα επιτόκια στη διατραπεζική αγορά χρήματος παρέμειναν σε σχετικά υψηλά επίπεδα στο δεκάμηνο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 1999, παρά την αρχική υποχώρησή τους κατά 1-2 εκατοστιαίες μονάδες στους δύο πρώτους μήνες του έτους.

ΠΡΟΪΟΝ & ΖΗΤΗΣΗ (% μεταβολή)
 (σταθερές τιμές έτους 1995)

	2006	2005	2004	2003	2002
ΑΕΠ	3,6	3,7	4,0	3,8	3,8
Ιδιωτική κατανάλωση	3,0	3,2	3,2	3,1	3,0
Δημόσια κατανάλωση	0,0	0,0	0,0	-1,5	1,5
Ακαθάριστες Επενδύσεις					
Παγίου Κεφαλαίου	5,1	6,1	7,0	9,5	7,7
Κατασκευές	6,0	7,0	8,0	11,0	8,7
Εξοπλισμός	4,0	5,0	6,0	8,0	6,8
(Επενδύσεις ιδιωτών)	5,3	6,2	7,1	9,3	9,1
Έλλειμμα ισοζ. τρεχ/σων συναλλαγών (% ΑΕΠ)*	-3,9	-4,4	-4,6	-4,8	-4,7
Τελική ζήτηση	3,5	3,8	4,0	4,3	4,1

* Εθνικολογιστική βάση.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (Δεκ. '02)

ΠΗΓΗ: Alphabank, οικονομικό δελτίο, Μ. Ε. Μασουράκης, τεύχος 85

2.2.6 Γενική Κυβέρνηση

Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης, σύμφωνα με τα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών στα οποία περιλαμβάνονται η κεντρική διοίκηση, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και όλοι οι ασφαλιστικοί και λοιποί δημόσιοι οργανισμοί από το 1994 μέχρι και σήμερα παρουσιάζει συνεχής βελτίωση και από αρνητικό πλεόνασμα που είχε γίνει θετικό και σε έξι χρόνια (1993-1999) μειώθηκε κατά 12 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, ενώ την τετραετία 2001-2004 το πλεόνασμα ήταν της τάξης του 6,4% του ΑΕΠ. Το δημοσιονομικό έλλειμμα της Ελλάδας το 2006 είναι το μικρότερο της τελευταίας τετραετίας (-5 δις. 115 εκατ. ευρώ έναντι -9 δις. 932 εκατ. ευρώ το 2005) και το δημόσιο χρέος ανέρχεται το 2006 στο 104,6% του ΑΕΠ έναντι 107,5% το 2005.

Η δημοσιονομική εξυγίανση (μείωση του ελλείμματος) που παρουσίαζε συνεχώς μέχρι το 2004 οφείλεται στην μικρή υπέρβαση των τρεχουσών δαπανών ιδιαίτερα της δημόσιας κατανάλωσης και των λοιπών τρεχουσών δαπανών.

Πίνακας 11
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης
Ως ποσοστό % του ΑΕΠ

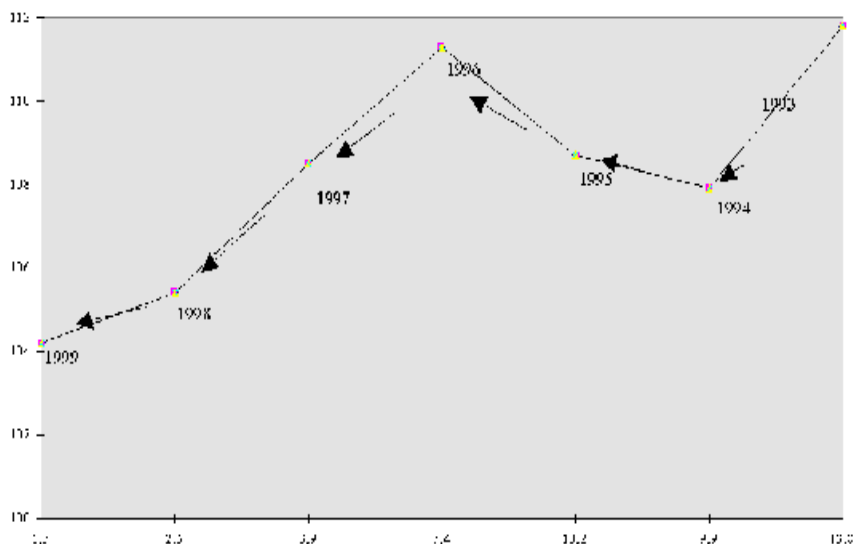
1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
-2,5	-1,5	-1,1	0,4	0,8	1,1	6,6	4,3	2,6

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών για το 2001-2004, Τράπεζα της Ελλάδος για το 2005 – 2006.

Η βελτίωση του από το 2005 και μετά με μικρότερο ρυθμό οφείλεται στην υστέρηση των συνολικών καθαρών εσόδων λόγω της μεγάλης υστέρησης που παρουσιάζουν οι εισπράξεις από τον ΦΠΑ λόγω της ανόδου της τιμής του πετρελαίου, της διεύρυνσης της φοροδιαφυγής, αλλά και από την άνοδο της εγχώριας ζήτησης, την αρνητική συμβολή του εξωτερικού ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών, όπως επίσης και τον συνδυασμό μεγάλων πρωτογενών πλεονασμάτων και τέλος του υψηλού ρυθμού ανάπτυξης και τέλος την μείωση της ανεργίας.

Διάγραμμα 5

Πορεία Δημοσιονομικής Πειθαρχίας (Πάλεμα & Χρήση Γεν. Κτβ.)

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, Εξαμηνιαία Έκθεση, Τεύχος 31, Διεύθυνση Μακροοικονομικής Ανάλυσης, Δεκέμβριος 1999]

Το έλλειμμα της κεντρικής κυβέρνησης θα σημειώσει περαιτέρω μείωση σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις από 4,0% σε 3,6% του ΑΕΠ, με αποτέλεσμα να έχουμε μείωση των δανειακών αναγκών του δημοσίου, και αύξηση του πρωτογενούς πλεονάσματος που θα οδηγήσει στην μείωση του δημοσίου χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ το οποίο επηρεάζεται από τη πορεία των επιτοκίων και τον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ της χώρας. Όπως γνωρίζουμε ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει τα επιτόκια και τον πληθωρισμό είναι η τιμή του πετρελαίου.

[ΠΗΓΗ: Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, Μελέτη για τον Προϋπολογισμό του 2007, Δεκέμβριος 2006, σελ. 26, 30, 40].

Το 2005 το δημόσιο χρέος μειώθηκε σε 70,8% του ΑΕΠ από 71,7% το 2004 και αυτό οφείλεται στην αύξηση το συνολικών εσόδων και στην βελτίωση του ελλείμματος του τακτικού προϋπολογισμού, όπως επίσης και στην αναμενόμενη ελάττωση των δαπανών για αποπληρωμή τόκων λόγω της μείωσης των επιτοκίων και στην βελτίωση σε στοιχεία των λογαριασμών της Γενικής Κυβέρνησης κατά 0,6% του ΑΕΠ. Το 2003 το

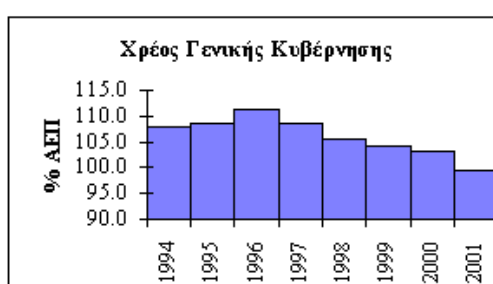
χρέος της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε σε 70,4% του ΑΕΠ σε σχέση με το 2002 το οποίο ήταν 69%, και αυτό οφείλεται στο χαμηλότερο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ, καθώς εκείνη την περίοδο είχαμε απότομη αύξηση της τιμής του «μαύρου χρυσού», στα χαμηλότερα πλεονάσματα και στην ανάληψη νέου χρέους.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Έκθεση εξελίξεων και προοπτικών της Ελληνικής Οικονομίας, Τεύχος 38, Οκτώβριος 2005].

Ρίχνοντας μια ματιά στο παρελθόν, θα δούμε ότι το 2000 το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης (δημόσιο χρέος) μειώθηκε κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε στο 104,2% το 1999 από 105,4% το 1998, 108,5% το 1997 και 111,3% το 1996. Η εξέλιξη αυτή σηματοδοτεί εκτός από την εκπλήρωση του αντίστοιχου κριτηρίου ένταξης στο ευρώ, και την εξυγίανση και την σταθεροποίηση των δημοσιονομικών μεγεθών, που έχει επιτευχθεί τα τελευταία χρόνια.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, Τρέχουσες εξελίξεις και προοπτικές της Ελληνικής και της Διεθνούς οικονομίας, εξαμηνιαία έκθεση, Τεύχος 31, Αθήνα, Δεκέμβριος 1999].

Διάγραμμα 6 Έλλειμμα και Χρέος της Γενικής Κυβέρνησης

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας Οικονομικών

Για να μειωθεί σε εύλογο χρονικό διάστημα το δημόσιο χρέος στο 60% του ΑΕΠ και να αντιμετωπιστεί η επιβάρυνση των δημόσιων δαπανών από τις συνέπειες της γήρανσης του πληθυσμού, απαιτείται μόνιμη περαιτέρω βελτίωση της δημοσιονομικής

θέσης και επίτευξη σημαντικών πρωτογενών πλεονασμάτων. Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα και η δημιουργία σημαντικών πρωτογενών πλεονασμάτων θα απαιτήσουν μέτρα τόσο στο σκέλος των εσόδων (κυρίως για τον ουσιαστικό περιορισμό της φοροδιαφυγής, μείωση της φορολογίας η οποία μπορεί να στηρίξει τη νομισματική πολιτική που ασκείται και να οδηγήσει στην ανάπτυξη και στον περιορισμό του δημόσιου χρέους τους) και όσο και στο σκέλος των δαπανών της γενικής κυβέρνησης (για αποτελεσματικό έλεγχο των πρωτογενών δαπανών).

[ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Η ενδιάμεση έκθεση για την Νομισματική πολιτική, Δελτίο τύπου, 10 Οκτωβρίου 2006].

2.2.7 Εμπορικό Ισοζύγιο

Το συνολικό έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου το 2006 όπως φαίνεται και από το διάγραμμα 2 αυξήθηκε κατά 7,4 δις ευρώ σε σχέση με το 2005 και αυτό οφείλεται, στην αύξηση του εμπορικού ελλείμματος κατά 2,3 δις ευρώ. Το επτάμηνο Ιανουαρίου-Ιουλίου 2006 το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου διευρύνθηκε κατά 30,9% και έφτασε τα 20,21 δις. ευρώ, εξέλιξη που οφείλεται στην άνοδο των διεθνών τιμών του αργού πετρελαίου που στη συνέχεια θα οδηγήσει στην μεγάλη αύξηση των πληρωμών για εισαγωγές των καυσίμων. Ο Υφυπουργός Οικονομίας και Οικονομικών κύριος Πέτρος Δούκας σε συνέντευξη του στην εφημερίδα ο Κόσμος του Επενδυτή αναφέρει ότι οι εισαγωγές καυσίμων αυξήθηκαν στα 4,9 δις. ευρώ από 3 δις. ευρώ από το 2005 και οι εξαγωγές καυσίμων αυξήθηκαν αντίστοιχα από 660 εκατ. ευρώ το πρώτο πεντάμηνο του 2005 σε 1,2 δις. ευρώ το πρώτο πεντάμηνο του 2006 (σύμφωνα με τις στατιστικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

[ΠΗΓΗ: Εφημερίδα Ο Κόσμος του Επενδυτή, 22 – 23 Ιουλίου 2006 σελ. 10].

Οι εξαγωγές των αγαθών και των υπηρεσιών παρουσίασαν πτώση κατά -0,7% το δεύτερο τρίμηνο του 2006 σε σχέση με το 2005 που ήταν 2,2%, έναντι αύξησης που παρουσίαζαν το πρώτο τρίμηνο του 2006 κατά 1,8% και κατά 2,2% στο δεύτερο τρίμηνο του 2005 και αυτό οφείλεται στην πτώση της ζήτησης του εξωτερικού λόγω της διεθνούς κρίσης από τις αυξήσεις των τιμών του αργού πετρελαίου.

[ΠΗΓΗ: Alpha Bank, Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων, 16/08/ 2006 σελ. 1- 2]

Στο επτάμηνο του 2006 η αξία των εξαγωγών παρουσίασε σημαντική άνοδο κατά 20,4% σε σχέση με το επτάμηνο του 2005 που ήτανε 11,1% (βάση τελωνειακής στατιστικής) και αυτό οφείλεται στην επίδραση της ανόδου της τιμής του πετρελαίου, στην σημαντική αύξηση του όγκου των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (περιλαμβανομένων των πλοίων) και στις αυξημένες πληρωμές τόκων για το χρέος που διακρατείται από κατοίκους εξωτερικού. Μεγάλη αύξηση παρουσίασαν οι πληρωμές για εισαγωγές πετρελαίου κατά 60,6% στο πρώτο πεντάμηνο του 2006, ενώ οι πληρωμές για εισαγωγές υπηρεσιών ήταν αυξημένες κατά 10,9%.

[ΠΗΓΗ: ΙΟΒΕ, Η Ελληνική Οικονομία, τριμηνιαία έκθεση Τεύχος 47, Φεβρουάριος 2007 σελ. 31]

Πίνακας 12
Εμπορικό ισοζύγιο (2006)

	ΣΕ ΔΙΣ. ΕΥΡΩ	ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ %
Εισαγωγές καυσίμων	2,3	55,8
Εισαγωγές εκτός καυσίμων	3,4	12,2
Εξαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα.	1,1	11,7

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική Πολιτική 2005-2006
Ετήσιες μεταβολές.

Αύξηση παρουσίασαν οι συνολικές εξαγωγές προς την Ε.Ε το 2006 σε σχέση με το 2005 καθώς και στον υπόλοιπο κόσμο (πίνακας 13), και στα νέα μέλη- κράτη κατά 42,3%, και αυτό οφείλεται στην ανατίμηση ορισμένων πρώτων υλών που εξάγονται στην χώρα μας, στην αύξηση της ζήτησης από τις χώρες της νέας διεύρυνσης της Ε.Ε και τις Βαλκανικές χώρες.

Πίνακας 13
Γεωγραφική Διάρθρωση % των εξαγωγών
(2005-2006)

	2005	2006
Προς την Ε.Ε.	53,3	53,5
Υπόλοιπος κόσμος	5,1	24,3

ΠΗΓΗ: Alpha Bank, Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων.
 Ετήσιες μεταβολές.

Οι εισαγωγές των αγαθών και των υπηρεσιών το δεύτερο τρίμηνο του 2006 αυξήθηκαν κατά 6,6% σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο του 2005 οι οποίες παρουσίαζαν πτώση κατά -5,8%, έναντι αύξησης των εισαγωγών στο πρώτο τρίμηνο του 2006 κατά 2,93% γεγονός που οφείλεται στην μείωση των τιμών των εξαγόμενων αγαθών καθώς και στην άνοδο της συνολικής δαπάνης της οικονομίας που οδηγούν στην αύξηση της εισαγωγικής διείσδυσης και στην αύξηση των ονομαστικών ακαθάριστων αποδοχών του συνόλου της οικονομίας. Οι εισαγωγές από την Ε.Ε διογκώθηκαν κατά 11,6% και από τις υπόλοιπες χώρες κατά 17,1% έναντι 5,4% το εφτάμηνο του 2005 και αυτό οφείλεται κυρίως στην επίδραση της ανόδου των τιμών των καυσίμων και στην επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας των εγχωρίων παραγόμενων προϊόντων.

[ΠΗΓΗ: ALPHABANK, Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων, 27/09/2006, σελ. 2- 3]

Το 2005 το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου μειώθηκε (παρά τη μεγάλη αύξηση της τιμής του πετρελαίου, αυξήθηκε μόνο κατά 8,2%) και ανήλθε σε 21.033,7 εκατ. ευρώ έναντι 21.306 εκατ. ευρώ που είχε διαμορφωθεί το 2004.

Σύμφωνα με τις στατιστικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης η χώρα μας έχει έναν από τους χειρότερους δείκτες ενεργειακής εξάρτησης της οικονομίας στην Ευρώπη των 15. Το 2005 εισήγαγε καύσιμα αξίας περίπου 9 δις. ευρώ και επανεξήγαγε καύσιμα αξίας

περίπου 2,3 δις. ευρώ, δηλαδή περίπου 6,6 δις. ευρώ καθαρό έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο για τα πετρελαιοειδή. [άρθρο από την εφημερίδα, ο κόσμος του επενδυτή].

Πίνακας 14
Εμπορικό Ισοζύγιο (2005)

	ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ %
Εισαγωγές καυσίμων	24
Εισαγωγές χωρίς καύσιμα	12,8
Εξαγωγές χωρίς καύσιμα	13,4

ΠΗΓΗ: Τράπεζα Ελλάδος, Υπουργείο Οικονομικών

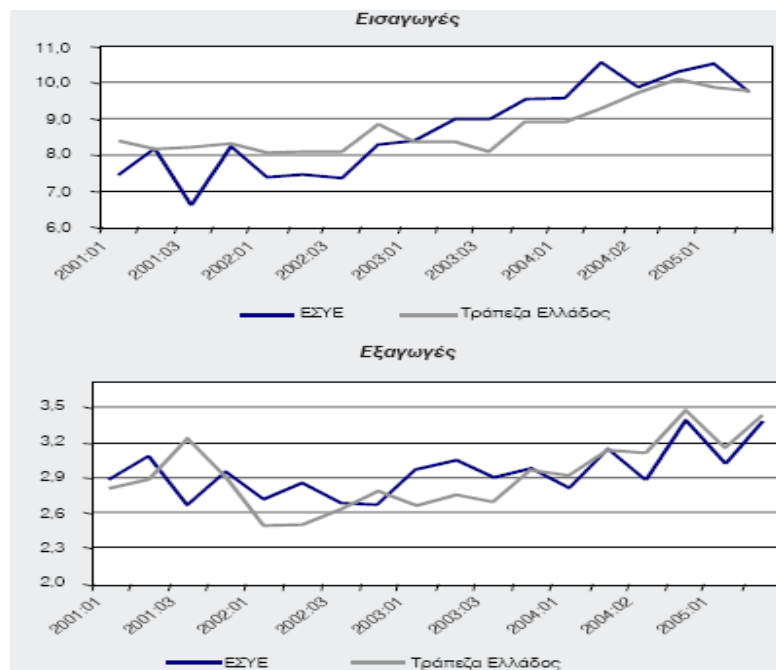
Την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου του 2005 είχαμε άνοδο των εισπράξεων από τις εξαγωγές στις περισσότερες κατηγορίες προϊόντων κατά 12,3%, ενώ οι εισαγωγές μειώθηκαν (οι εισαγωγές στο μερίδιο της ζώνης του ευρώ και της Ε.Ε συνολικά μειώθηκαν ενώ το μερίδιο των εισαγωγών από τις εκτός Ε.Ε χώρες αυξήθηκε) λόγω της ανόδου της τιμής του αργού πετρελαίου στις διεθνείς αγορές (αύξηση με χαμηλότερο ρυθμό 2,7%).

[ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική Πολιτική 2005 – 2006, Φεβρουάριος 2006 σελ. 148 - 151].

Το πρώτο εξάμηνο του 2005 όπως φαίνεται και από το διάγραμμα 7, οι εξαγωγές αυξήθηκαν και αυτό οφείλεται στην ανατίμηση του δολαρίου σε σχέση με το ευρώ και στην μείωση των τιμών των εξαγόμενων αγαθών, και ο όγκος του συνόλου των εισαγωγών των αγαθών και υπηρεσιών, σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος στο ίδιο διάστημα αυξήθηκε, έναντι μείωσης την αντίστοιχη περίοδο του 2004 λόγω των μειωμένων επενδύσεων που οφείλονται στην αύξηση των επιτοκίων ενώ το δίμηνο Ιουλίου και Αυγούστου του 2005 οι εξαγωγές αγαθών αυξήθηκαν με ρυθμό 17,8% σε

τρέχουσες τιμές έναντι αντίστοιχης αύξησης κατά 2,9% το 2004, ενώ αντίθετα οι εισαγωγές αυξήθηκαν με σημαντικά χαμηλότερο ρυθμό 7,1% λόγω της ανόδου της τιμής του αργού πετρελαίου. Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών στην έκθεση εξελίξεων και προοπτικών σε εθνικολογιστική βάση ο όγκος του συνόλου των εισαγωγών των αγαθών και υπηρεσιών μειώθηκε λόγω της μεγάλης διόγκωσης των εισαγωγών καυσίμων επακόλουθο της ανόδου της διεθνούς τιμής του αργού πετρελαίου. [ΠΗΓΗ: Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Οικονομικές Εξελίξεις, Τεύχος 9, Σεπτέμβριος 2005, σελ.19 - 21].

Διάγραμμα 7
Εμπορευματικές συναλλαγές σε τρέχουσες τιμές (δισ. ευρώ)
(2001-2005)

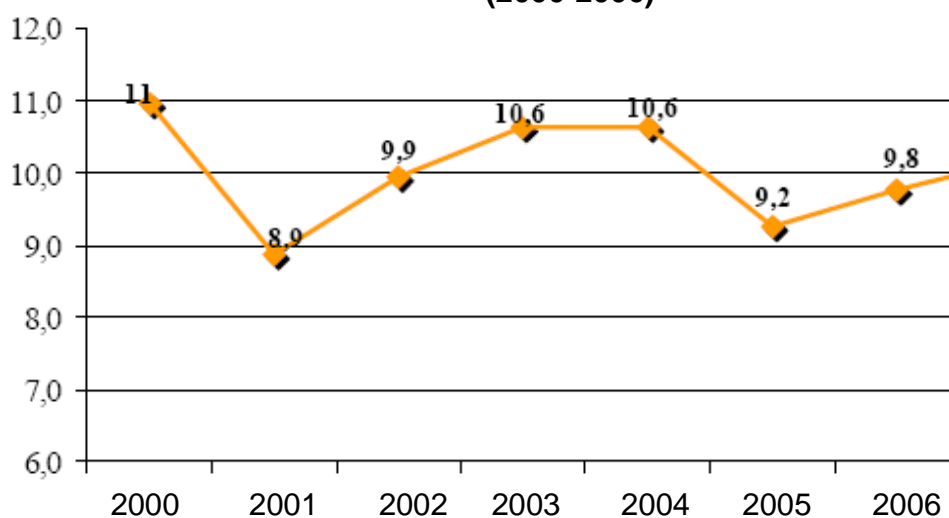

ΠΗΓΗ: Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Οικονομικές Εξελίξεις, Τεύχος 9, Σεπτέμβριος 2005.

Το εμπορικό έλλειμμα του 2001 περιορίστηκε κατά 570 εκατ. ευρώ (28%) σε σύγκριση με εκείνο της αντίστοιχης περιόδου το 2000 λόγω αύξησης των εισπράξεων

από τις εξαγωγές με πολύ ταχύ ρυθμό (17,1%) γεγονός που οδήγησε στην υπερκάλυψη της ανόδου της δαπάνης για εισαγωγές η οποία ήταν μεγαλύτερη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2000 μόνο κατά 3,2% αλλά και από την μείωση του ισοζυγίου καυσίμων λόγω χαμηλής τιμής του πετρελαίου.

Διάγραμμα 8
Εξέλιξη Εμπορικού Ελλείμματος (εκατ. ευρώ)
(2000-2006)

ΠΗΓΗ: Ινστιτούτο Στρατηγικών και Αναπτυξιακών Μελετών, Προϋπολογισμός 2007, Δεκέμβριος 2006.
Ετήσιες μεταβολές.

2.2.8 Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών

Ένας άλλος τομέας στον οποίο η επίδραση της τιμής του «μαύρου χρυσού» είναι αρνητική είναι και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών προσδιορίζεται από τα εξωτερικά ελλείμματα, τα οποία εξαρτώνται από το μέγεθος της εξαγωγικής βάσης καθώς και από τον βαθμό διαφοροποίησης των εξαγωγών. Η διεύρυνση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών οφείλεται κυρίως στην αύξηση των καθαρών πληρωμών για εισαγωγές καυσίμων λόγω της ανόδου της διεθνούς τιμής του αργού πετρελαίου, στην αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου εισοδημάτων λόγω αύξησης των καθαρών

πληρωμών για τόκους, μερίσματα και κέρδη τα οποία επηρεάζονται από τα επιτόκια, και σε μικρότερη έκταση στην μείωση του πλεονάσματος του ισοζυγίου υπηρεσιών και του ισοζυγίου τρεχουσών μεταβιβάσεων, τόσο λόγω της αύξησης των ακαθάριστων πληρωμών της γενικής κυβέρνησης προς την Ε.Ε όσο και εξαιτίας της κάμψης των καθαρών εισπράξεων των λοιπών τομέων. Η διαμόρφωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ σε υψηλά επίπεδα (υψηλότερο μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ) τα τελευταία χρόνια συνδέεται κυρίως με την σημαντική υστέρηση της εθνικής αποταμίευσης έναντι των εγχώριων επενδύσεων, σε συνδυασμό με τη συνεχώς επιδεινούμενη διεθνή ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας ως προς τις τιμές καθώς και το χαμηλό επίπεδο της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας.

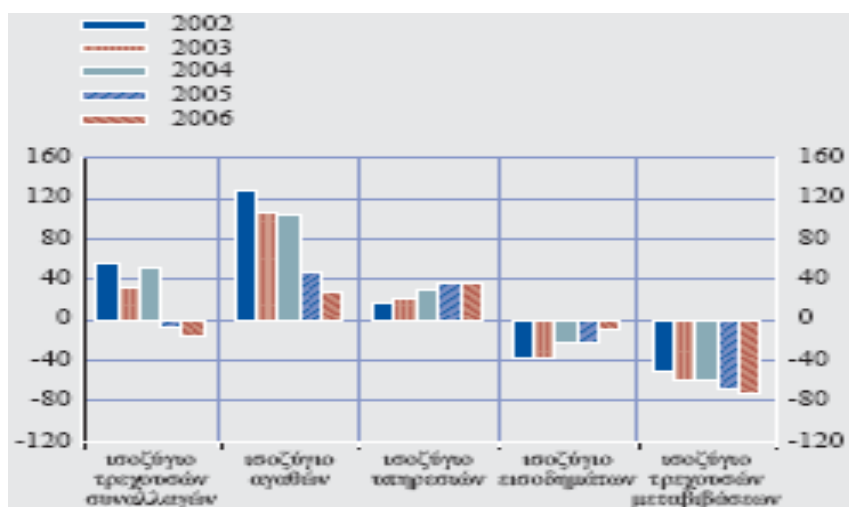
[ΠΗΓΗ: Τράπεζα Ελλάδος, Νομισματική Πολιτική 2005-2006, Φεβρουάριος 2006, σελ. 142].

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών τον Ιανουάριο του 2007 αυξήθηκε κατά 24,8%. Η αύξηση αυτή οφείλεται σε νέα αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου των εισοδημάτων, εξαιτίας, κυρίως, της ανόδου της τιμής του πετρελαίου η οποία ωθεί σε αύξηση των επιτοκίων και ως επακόλουθο έχει το συνεχιζόμενο υψηλό ρυθμό αύξησης των πληρωμών τόκων, μερισμάτων και κερδών λόγω της μεγάλης καθαρής εισροής κεφαλαίων στην Ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια που δημιουργούν δαπάνες εξυπηρέτησής τους, στο έλλειμμα του ισοζυγίου καυσίμων (33,8 εκατ. ευρώ), και στο έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου (209,1 εκατ. ευρώ). Στο δίμηνο Ιανουαρίου- Φεβρουαρίου του 2007 το έλλειμμα του αυξήθηκε κατά 8,6% σε ετήσια βάση και ανήλθε στα 5,07 δις. ευρώ και αυτό οφείλεται σε αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου των εισοδημάτων κατά 20,4% σε ετήσια βάση, μετά από αύξησή του κατά 30,7% στην περίοδο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου του 2006, κυρίως του υψηλού ρυθμού αύξησης των πληρωμών τόκων, μερισμάτων και κερδών κατά 414,1 εκατ. ευρώ (+32,7%) στο πρώτο δίμηνο του 2007 λόγω της ανόδου της τιμής του αργού πετρελαίου.

Το 2006 το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών κατέγραψε έλλειμμα 16,2 δις ευρώ, έναντι ελλείμματος 6,8 δις ευρώ το 2005. Η ελαφρά αύξηση του ελλείμματος οφειλόταν κυρίως στη μείωση του πλεονάσματος του ισοζυγίου αγαθών (κατά 20,3 δις ευρώ),

καθώς οι αυξημένες τιμές των εισαγωγών πετρελαίου και άλλων εμπορευμάτων λόγω της ανόδου της τιμής του αργού πετρελαίου ήταν ο κυριότερος παράγοντας που προκάλεσε την αύξηση των εισαγωγών σε όρους αξίας και κατ' επέκταση οι εισαγωγές αγαθών αυξήθηκαν ταχύτερα σε όρους αξίας από ό,τι οι εξαγωγές αγαθών (16,1% και 13,8% αντίστοιχα το 2006) αντανακλώντας την ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας.

Διάγραμμα 9
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και συνιστώσες του (δισ. ευρώ)
(2002-2006)

ΠΗΓΗ: ΕΚΤ (2006) Ετήσια στοιχεία με ποσοτική διόρθωση

Όπως βλέπουμε και στο διάγραμμα 9 η μείωση του πλεονάσματος του ισοζυγίου αγαθών και το ελαφρώς υψηλότερο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών μεταβιβάσεων μόνο εν μέρει αντισταθμίστηκαν από τη μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου εισοδημάτων, λόγω της συνεχιζόμενης ανόδου των πληρωμών για τόκους, μερίσματα και κέρδη που προήλθε από την ανοδική πορεία των επιτοκίων, ενώ το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών παρέμεινε εν πολλοίς αμετάβλητο.

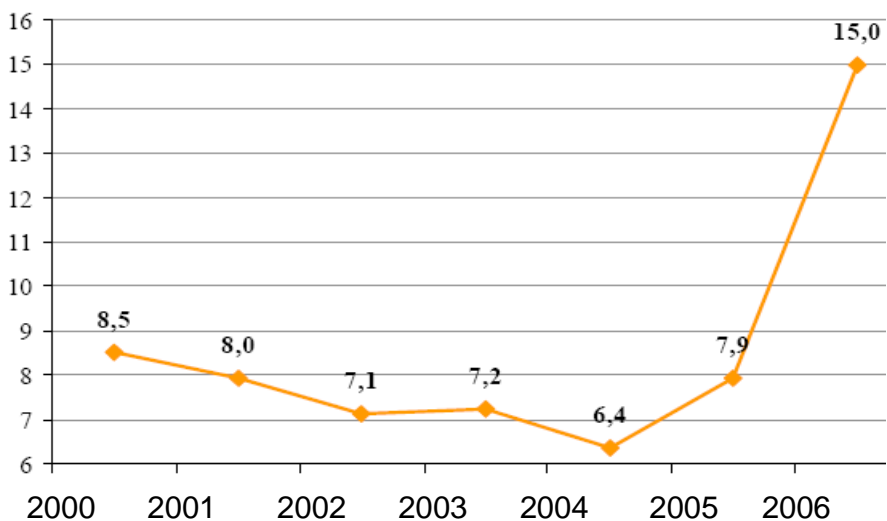
[ΠΗΓΗ: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Ετήσια Έκθεση 2006, σελ. 82 - 83]

Τον Ιούλιο του 2005 εμφάνισε έλλειμμα ύψους 411 εκατ. ευρώ, κατά 179 εκατ. ευρώ μεγαλύτερο από εκείνο του αντίστοιχου μήνα του 2004. Αυτό οφείλεται στο

έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου λόγω των υψηλών δαπανών που κατέβαλε το Ελληνικό Δημόσιο για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους, αλλά και στην αύξηση των καθαρών πληρωμών για εισαγωγές καυσίμων λόγω της ανόδου του πετρελαίου αλλά και στην άνοδο των επιτοκίων με αποτέλεσμα οι καθарές πληρωμές για τόκους, μερίσματα και κέρδη να είναι αυξημένες κατά 25,5% οδηγώντας έτσι στην αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου εισοδήματος κατά 30,5% (1,263 δις. ευρώ) σε σύγκριση με το 2004.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο οικονομίας και Οικονομικών, εισηγητική Έκθεση Εξελίξεων, Κρατικός Προϋπολογισμός 2006, σελ. 12 - 14]

Διάγραμμα 10
Πορεία του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών
(ως ποσοστό % του ΑΕΠ)
(2000-2006)

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Ινστιτούτο Στρατηγικών και Αναπτυξιακών Μελετών, Προϋπολογισμός 2007, Δεκέμβριος 2006.
Ετήσιες μεταβολές.

Με βάση τα στοιχεία της στατιστικής του ισοζυγίου πληρωμών της τράπεζας της Ελλάδας, την τετραετία 2000-2003 το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε και διαμορφώθηκε κατά μέσον όρο στο 6,2% του ΑΕΠ έναντι 3,4% κατά

μέσον όρο την πενταετία που είχε προηγηθεί (1995-1999). Το 2004 όμως το έλλειμμα μειώθηκε αισθητά, αν και παρέμεινε σε σχετικώς υψηλά επίπεδα.

Η διαμόρφωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών το 2002 επηρεάστηκε από την επιβράδυνση της ανόδου της εξωτερικής ζήτησης καθώς και από την υποχώρηση της ανταγωνιστικότητας, στην οποία οδήγησαν στην δυσμενή μεταβολή των σχετικών τιμών και στην ανατίμηση του ευρώ έναντι των νομισμάτων τρίτων χωρών, καθώς και από την μείωση των εισπράξεων από τις εξαγωγές των αγαθών και υπηρεσιών (κατά 584 εκατ. ευρώ ή 5,9%) ή από τα εισοδήματα και τις μεταβιβάσεις, παρά την στασιμότητα των πληρωμών για εισαγωγές που οδήγησαν στην αύξηση του εμπορικού ελλείμματος κατά 589 εκατ. ευρώ.

[ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική Πολιτική 2002 – 2003, Μάρτιος 2003 σελ. 70 -71/ Νομισματική Πολιτική 2004 -2005, Φεβρουάριος 2005, σελ. 87].

Η υποχώρηση των ελληνικών εξαγωγών συνδέεται κυρίως με την επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου της διεθνούς ζήτησης και με το γεγονός ότι η ανταγωνιστικότητα τιμών των ελληνικών προϊόντων, η οποία είχε παρουσιάσει αξιόλογη βελτίωση το 2000 (κατά 3,5%) και είχε μείνει σχεδόν σταθερή το 2001, υποχώρησε το 2002 (κατά 2% έως 3,5%) λόγω της ανόδου της διεθνούς τιμής του αργού πετρελαίου.

Κατά την περίοδο 1995 -2000 το πλεόνασμα των τρεχουσών συναλλαγών αυξάνεται διαχρονικά από 5,9% του ΑΕΠ το 1995 σε 8,8% το 2000. Το αποτέλεσμα αυτό οφείλεται σε μικρότερο ποσοστό στην αύξηση των εσόδων (1,8 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ στα φορολογικά έσοδα από το 1995 στο 2000) και σε μεγαλύτερο ποσοστό στη μείωση των δαπανών για τόκους κατά 4,9 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Οι πρωτογενείς καταναλωτικές δαπάνες όμως παρέμειναν στα ίδια ποσοστά του ΑΕΠ (38,66% το 1995, 38,6% το 2000), γεγονός που δείχνει ότι υπάρχουν ακόμα αρκετά περιθώρια για περαιτέρω μείωση του ελλείμματος ή και μετατροπής του σε πλεόνασμα. Το 1999 το έλλειμμα των τρεχουσών συναλλαγών του δημοσίου μετατράπηκε σε πλεόνασμα 0,9% του ΑΕΠ.

[ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση για τη Νομισματική πολιτική, Μάρτιος 2001 σελ. 67-70]

Πίνακας 15
Εξέλιξη του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών (σε ευρώ)
(2000-2004)

ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟ ΣΕ ΕΚΑΤΟ. ΕΥΡΩ
2004	6.411
2003	9.196
2002	9.120
2001	7.094
2000	8.371

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος Νομισματική πολιτική 2000-2004.
Τα στοιχεία αναφέρονται στο τέλος του αναφερόμενου έτους.

Η διαμόρφωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών γύρω στο 7% του ΑΕΠ επί αρκετά χρόνια, δείχνει ότι υπάρχει στη χώρα μας σοβαρό πρόβλημα ανταγωνιστικότητας, που έχει δύο πλευρές: το επίπεδο της ανταγωνιστικότητας είναι χαμηλό, εκφράζοντας τις διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής παραγωγής, και το ότι η ανταγωνιστικότητα μειώνεται τα τελευταία χρόνια, σε σημαντικό βαθμό επειδή ο πληθωρισμός στην Ελλάδα παραμένει υψηλότερος από τον πληθωρισμό στη ζώνη του ευρώ ως σύνολο, καθώς και σε άλλες χώρες με τις οποίες η Ελλάδα ανταγωνίζεται στο διεθνές εμπόριο.

Για να μειωθούν τόσο το μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών όσο και το υψηλό ποσοστό ανεργίας, πρέπει, μεταξύ άλλων, να προχωρήσει ο μετασχηματισμός της ελληνικής οικονομίας σε μια οικονομία της οποίας η ανάπτυξη στηρίζεται κυρίως στις εξαγωγές και στις επιχειρηματικές επενδύσεις και παράλληλα να αυξηθεί η εθνική αποταμίευση.

[ΠΗΓΗ: www.nbg.gr, Ομιλία του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κύριου Νικόλαου Χ. Γκαργκάνα στη Θεσσαλονίκη, 12 Δεκεμβρίου 2005].

Κάνοντας μια αναδρομή στο παρελθόν, μελετώντας τα ιστορικά στατιστικά στοιχεία παρατηρούμε ότι το μέγεθος των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών στην περίοδο 1974-79 έφτασε κατά μέσο όρο το 22% του ΑΕΠ και ακολούθησε ανοδική πορεία μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Ως προς τα δημοσιονομικά ελλείμματα και το έλλειμμα του ιδιωτικού τομέα τα οποία εκφράζονται στον εξωτερικό τομέα της οικονομίας, παρατηρούμε ότι μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980 έχουμε μια θετική συσχέτιση μεταξύ του δημοσιονομικού ελλείμματος και του ελλείμματος των τρεχουσών συναλλαγών, ενώ στην δεκαετία του 1990 η συσχέτιση μεταξύ των δύο αυτών μεγεθών είναι ελαφρά αρνητική και αυτό οφείλεται στην πτώση των ιδιωτικών αποταμιεύσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ. Στην δεκαετία του 1990 έχουμε βελτίωση των αποταμιεύσεων του δημόσιου τομέα και πτώση των ιδιωτικών αποταμιεύσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ με αποτέλεσμα να συμβάλει στην διεύρυνση του ελλείμματος των εξωτερικών συναλλαγών. Η αύξηση του εξωτερικού ελλείμματος προκύπτει από ένα συνδυασμό ενίσχυσης της οικονομικής μεγέθυνσης και των ιδιωτικών επενδύσεων, με ταυτόχρονη μείωση της ιδιωτικής αποταμίευσης. Η συγκράτηση του εξωτερικού χρέους και των δαπανών εξυπηρέτησης του, η εξάλειψη των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και η πτώση των πραγματικών επιτοκίων διαμορφώνουν μία ισχυρή βάση για την μακροχρόνια ομαλή εξέλιξη του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών.

[ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Οικονομικό Δελτίο, Τεύχος 15, Ιούλιος 2000, σελ. 37 - 39].

Τα μεγάλα ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών στο βαθμό που αντικατοπτρίζουν τα υψηλά επίπεδα της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων σε κατοικίες ή την επιδείνωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της οικονομίας ως προς τις τιμές, οδηγούν σε αύξηση του εξωτερικού χρέους χωρίς παράλληλη ενίσχυση του παραγωγικού και εξαγωγικού δυναμικού και συνεπώς χωρίς βελτίωση της ικανότητας της οικονομίας να εξυπηρετεί το χρέος της. Στην περίπτωση αυτή ένα αυξανόμενο μερίδιο του εθνικού εισοδήματος θα απορροφάται από την πληρωμή τόκων επί του εξωτερικού χρέους, με δυσμενείς συνέπειες για τις επενδύσεις, τις αναπτυξιακές προοπτικές και επομένως το βιοτικό επίπεδο. Εξάλλου, καθώς η άνοδος της εγχώριας

ζήτησης θα τείνει να επιβραδυνθεί, θα ανακύψει ανάγκη για εναλλακτικές, πιο μόνιμες, πηγές ανάπτυξης.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, Εξαμηνιαία Έκθεση, Τεύχος 31, Διεύθυνση Μακροοικονομικής Ανάλυσης, Δεκέμβριος 1999]

2.2.9 Κρατικός Προϋπολογισμός

Τα καθαρά έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού σημείωσαν αύξηση κατά 7,9% το πρώτο τρίμηνο του 2007, σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2006. Τα καθαρά έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού για το 2006 αυξήθηκαν κυρίως λόγω της αύξησης του ΦΠΑ και των αντικειμενικών αξιών των ακινήτων εξαιτίας της ανόδου της διεθνούς τιμής του αργού πετρελαίου (πίνακας 16) καθώς επίσης σημειώνεται η ικανοποιητική αύξηση των εσόδων από το ΦΠΑ, στις Δ.Ο.Υ., λόγω ανόδου της τιμής του αργού πετρελαίου.

Οι δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού (Τ. Π) του έτους 2007 μειώνονται ως ποσοστό του ΑΕΠ σε 25,6% έναντι 25,9% το 2006, αλλά αυξάνονται ποσοστιαία σε σχέση με το προηγούμενο έτος κατά 5,8% έναντι 3,5% την περίοδο 2005-2006 (πίνακας 16). Το έλλειμμα του τακτικού προϋπολογισμού αυξήθηκε κατά 4,4% με αποτέλεσμα να αυξάνεται το δημόσιο χρέος, ενώ ο προϋπολογισμός των δημοσίων επενδύσεων αυξήθηκε κατά 6,8% οδηγώντας σε αύξηση του ελλείμματος της κεντρικής κυβέρνησης. Το πρωτογενές πλεόνασμα (έσοδα μείον δαπάνες χωρίς τόκους και χρεολύσια) του κρατικού προϋπολογισμού, ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε ελαφρά και ανήλθε στο 2,7% από 2,8% το 2006 με αποτέλεσμα να μην επιτρέπεται η δραστική μείωση του δημόσιου χρέους της χώρας.

[ΠΗΓΗ: www.Plant management online, Άρθρο, 16 Νοεμβρίου 2006].

Τα έσοδα του προϋπολογισμού το Σεπτέμβριο του 2006 είχαν ρυθμό αύξησης 4,1%, με αποτέλεσμα στο εννεάμηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2006 να παρουσιάζουν αύξηση 8,3% έναντι ετήσιου στόχου αύξησής τους κατά 8,9% και αυτό οφείλεται στο σύνολο των εσόδων από το ΦΠΑ στις ΔΟΥ το οποίο παρουσίασε αύξηση 11,4%, ενώ ο συνολικός

ΦΠΑ στις ΔΟΥ και τα Τελωνεία στο εννεάμηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2006 αυξήθηκε κατά 12,9% έναντι ετήσιου στόχου 7,2%.

Πίνακας 16
Ανάλυση εσόδων και δαπανών κατά κατηγορία
(2007)

ΕΣΟΔΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΣΤΑ ΕΣΟΔΑ ΤΟΥ Τ.Π	ΔΑΠΑΝΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΣΤΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΟΥ Τ.Π
Έμμεσοι Φόροι	84	Πρωτογενείς δαπάνες	6,7
Φορολογία νομικών προσώπων	9	Κρατικές δαπάνες	5,8
Φορολογία φυσικών προσώπων	22	Τόκοι	4,7
ΕΦΚ καυσίμων	12,7	Πληρωμή χρεολυσιών	43

ΠΗΓΗ: Ινστιτούτο Στρατηγικών Αναπτυξιακών Μελετών, Προϋπολογισμός 2007 και για ΕΦΚ Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, Μελέτη για τον Προϋπολογισμό του 2007, Δεκέμβριος 2006, Ετήσιες μεταβολές.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών, το Σεπτέμβριο του 2006 το σύνολο των εσόδων στις ΔΟΥ παρουσίασε αύξηση 3,4% σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του 2005, τα έσοδα στα Τελωνεία αυξήθηκαν κατά 5,7%, ενώ αύξηση 4,2% σημειώθηκε σε άλλες κατηγορίες εσόδων(πίνακας 17).

[ΠΗΓΗ: www.Plant Management online, Άρθρο, 10 Οκτωβρίου

Το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού το 2005 μειώθηκε σε 10.600 εκατ. ευρώ από 12.861 εκατ. ευρώ το 2004. Ως ποσοστό του ΑΕΠ το έλλειμμα περιορίστηκε από 7,7% το 2004 σε 5,9% το 2005.

Πίνακας 17
Ανάλυση εσόδων και δαπανών κατά κατηγορία
(2006)

ΕΣΟΔΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΣΤΑ ΕΣΟΔΑ ΤΟΥ Τ.Π	ΔΑΠΑΝΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΣΤΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΟΥ Τ.Π
Έμμεσοι φόροι	53	Πρωτογενείς δαπάνες από τις οποίες: α) Αποδοχές και συντάξεις β) Λειτουργικές γ) Ασφάλιση και περίθαλψη	52,1 26,7 10,7
Φορολογία φυσικών προσώπων	9,7	Τόκοι	14
Φορολογία νομικών προσώπων	4,9		
ΕΦΚ καυσίμων	5,7		

ΠΗΓΗ: Ινστιτούτο Στρατηγικών Αναπτυξιακών Μελετών, Προϋπολογισμός 2007 (ΙΣΤΑΜΕ) και για ΕΦΚ Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, Μελέτη για τον Προϋπολογισμό του 2007, Δεκέμβριος 2006
Ετήσιες μεταβολές.

Η μείωση αυτή οφείλεται στο ότι με την άνοδο της τιμής του πετρελαίου έχουμε μείωση των δαπανών για επενδύσεις, με αποτέλεσμα το έλλειμμα του προϋπολογισμού των δημόσιων επενδύσεων να περιοριστεί το 2005 σε 2,6% ως ποσοστό του ΑΕΠ, έναντι ελλείμματος που είχε το 2004 κατά 4,0% και αποτέλεσε τον κυριότερο παράγοντα της μείωσης του ελλείμματος του Κρατικού Προϋπολογισμού (πίνακας 18).

Τα έσοδα του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων μειώθηκαν το 2005 σε σχέση με το 2004 (εισπράξεις από τα διάφορα ταμεία της Ε.Ε) όπως επίσης και οι πληρωμές για δαπάνες του ΠΔΕ παρουσίασαν μείωση σε σχέση με το 2004.

[ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική πολιτική 2005 – 2006, Φεβρουάριος 2006 σελ. 132 -133, 136].

Πίνακας 18
Κρατικός Προϋπολογισμός
(2004-2005)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΙΚΟ. ΕΤΟΣ 2005 (σε εκατ. ευρώ)	ΟΙΚΟ. ΕΤΟΣ 2004 (σε εκατ. ευρώ)	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (ως ποσοστό %)
Τακτικός Προϋπολογισμός			
1) Καθαρά έσοδα	43.710	42.318	3,5
2) Δαπάνες	47.577	45.471	4,6

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.
Ετήσιες μεταβολές.

Οι πρωτογενείς δαπάνες παρουσίασαν αύξηση κατά 4,9% (αύξηση προκαταβολών για επιχορηγήσεις στην ασφάλιση, αύξηση αποδόσεων σε Ε.Ε και γεωργικές επιδοτήσεις, μείωση των καταναλωτικών δαπανών και των αποδόσεων πόρων σε τρίτους, αυξήσεις πληρωμών για τόκους κατά 8,6 δις. ευρώ, δηλαδή κατά 16% έναντι του 2004) έναντι αύξησης 15% (οι μισθοί και οι συντάξεις ανήλθαν στο 10,5% του ΑΕΠ λόγω υπέρβασης ύψους 207 εκατ. ευρώ, οι δαπάνες για την κοινωνική ασφάλιση και την ιατρική περίθαλψη αυξήθηκαν κατά 20,7% το 2004 και οι λειτουργικές δαπάνες αυξήθηκαν κατά 27%) λόγω υπέρβασης 325 εκατ. ευρώ ή 0,2% του ΑΕΠ,

Το 2002 τα καθαρά έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού αυξήθηκαν με ρυθμό 5,1% (το 2001 τα καθαρά έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού παρουσίασαν μείωση και ανήλθαν στα 35,73 δις. ευρώ από τα οποία τα 13,64 δις. ευρώ αφορούσαν άμεσους φόρους και τα 19,62 δις. ευρώ έμμεσους φόρους), χαμηλότερα από την αύξηση του εισοδήματος. Υπάρχει δηλαδή αναλογική μείωση της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης της οικονομίας, η οποία αναμένεται να οδηγήσει σε περαιτέρω ενίσχυση της ανάπτυξης της οικονομίας μας λόγω πτώσης της τιμής του αργού πετρελαίου.

Πίνακας 19
Κρατικός Προϋπολογισμός
(2003)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΣΟ ΣΕ ΕΚΑΤΟ. ΕΥΡΩ
Τακτικός Προϋπολογισμός	
1) Έσοδα	41.870
2) Δαπάνες	20.058
Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων	
1) Έσοδα	3.078
2) Δαπάνες	7.700

ΠΗΓΗ: ΥΠΕΘΟ
Ετήσιες μεταβολές

Οι δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού που χρηματοδοτούνται κατά μεγαλύτερο μέρος με τα έσοδα από τη φορολογία, πετυχαίνοντας σχεδόν την ισοσκέλιση του Τακτικού Προϋπολογισμού παρουσιάζουν μικρή αύξηση το 2002 κατά 25,4% σε σχέση με το 2001 που ήτανε 25% του ΑΕΠ (35,98 δις. ευρώ), οι κοινωνικές δαπάνες παρουσιάζουν αύξηση κατά 19% και οι δαπάνες για τους τόκους αυξήθηκαν και ανήλθαν σε 6,6% το 2002 από 6,3% που ήτανε το 2001 λόγω του ότι τα επιτόκια των τραπεζικών καταθέσεων παρουσίασαν μείωση το 2001 με αποτέλεσμα να μειωθούν τα έσοδα από τη φορολόγηση των εισοδημάτων από τις αποταμιεύσεις. Ο δανεισμός που θα χρειαστεί η χώρα για να διαμορφώσει καλύτερες προοπτικές ανάπτυξης θα γίνει από το πρόγραμμα επενδύσεων.

Οι συνολικές δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού ως ποσοστό του ΑΕΠ, μειώνονται το 2000, έναντι του έτους 1999, παρά τη σημαντική αύξηση των δαπανών του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων. Η μείωση θα προέλθει τόσο από τις πρωτογενείς δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού όσο και από τις δαπάνες για τόκους του δημοσίου χρέους.

[ΠΗΓΗ: Τα στοιχεία του προϋπολογισμού, Αθήνα, 19 Δεκεμβρίου 2002].

Η αύξηση των φορολογικών εσόδων που σημειώθηκε την περίοδο 1995-2005 δεν ήταν η ίδια σε όλη την διάρκεια της περιόδου. Την περίοδο 1995-2000 ξεπέρασε το 10% για να φθάσει το 16,3% το 1998, γεγονός που είχε ως επακόλουθο η τιμή της έντασης των φορολογικών εσόδων να πλησιάσει το 1,9. Αυτό φανερώνει τη σημαντική αύξηση του φορολογικού βάρους που σημειώθηκε στη χώρα μας σε σχέση με την αύξηση της φορολογικής ικανότητας η οποία εκφράζεται με την αύξηση του ΑΕΠ, σε μια περίοδο όπου οι άλλες χώρες μείωναν τη φορολογική επιβάρυνση για να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα των οικονομιών τους, και αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στον πληθωρισμό, στην επιβολή έκτακτων εισφορών και στην αύξηση της έμμεσης φορολογίας ως βασικό επακόλουθο της ανοδικής πορείας της τιμής του πετρελαίου.

Είναι αναμενόμενο κάθε μια χώρα χρησιμοποιώντας τη φορολογική της νομοθεσία να προσπαθήσει να προσελκύσει περισσότερες επενδύσεις και να δημιουργήσει περισσότερες θέσεις εργασίας. Η ύπαρξη ενιαίου και χαμηλού φορολογικού συντελεστή βοηθάει τη μεσαία οικονομικά τάξη να παράγει και να κερδίσει περισσότερα, ενώ οι πολίτες μπορούν να διακρατήσουν υψηλότερο ποσοστό των κερδών τους και έτσι να ενισχύσουν τα κρατικά έσοδα, κυρίως σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα. Σε ένα τέτοιο φορολογικό καθεστώς το ποσοστό των εσόδων του κράτους από τα υψηλότερα εισοδήματα τείνει να αυξάνεται εφόσον δίνει ώθηση στην οικονομία, κίνητρα για μεγαλύτερη οικονομική δραστηριότητα, και οδηγεί σε μείωση της φοροδιαφυγής με αποτέλεσμα να μπορεί να ενισχύσει τις ξένες επενδύσεις.

[ΠΗΓΗ: Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, Το Δημοσιονομικό πρόβλημα στην Ελλάδα σήμερα, Νοέμβριος 2005, σελ. 16, 26 – 28].

2.2.10 Επενδύσεις (Ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών)

Το 2006 το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών (άθροισμα των άμεσων επενδύσεων, επενδύσεων χαρτοφυλακίου και οι λοιπές επενδύσεις) παρουσίασε καθαρή εισροή κεφαλαίων 109,2 δις ευρώ, έναντι καθαρής εκροής 45,4 δις ευρώ το 2005. Η εισροή αυτή οφειλόταν κυρίως στις σημαντικά μειωμένες καθαρές εκροές για άμεσες επενδύσεις, στις αυξημένες καθαρές εισροές για επενδύσεις χαρτοφυλακίου τόσο στην κατηγορία των μετοχών και κατηγορία των χρεογράφων όσο και στην

κατηγορία των λοιπών επενδύσεων λόγω του ότι η εισροή κεφαλαίων μη κατοίκων για τοποθετήσεις σε καταθέσεις στην Ελλάδα ήταν υπερδιπλάσια της εκροής κεφαλαίων των κατοίκων της Ελλάδας για αντίστοιχες τοποθετήσεις στο εξωτερικό λόγω του ότι με την άνοδο του πετρελαίου αυξάνεται ο πληθωρισμός με αποτέλεσμα να μειώνεται το διαθέσιμο εισόδημα των καταναλωτών και η ιδιωτική αποταμίευση ώστε οι ανάγκες για ξένα κεφάλαια να είναι μεγαλύτερες. Η καθαρή εισροή ύψους 5,5 δις. ευρώ για τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου (αγορά ελληνικών ομολόγων από ξένους επενδυτές) οφείλεται στην μείωση της εισροής μη κατοίκων για αγορά ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου σε 11,5 δις. ευρώ από 20 δις. ευρώ το 2005 η οποία ήταν μεγαλύτερη από την μείωση της εκροής κεφαλαίων κατοίκων Ελλάδας για αγορά ξένων ομολόγων (σε 5,8 δις. ευρώ από 14,1 δις. ευρώ το 2005) και αυτό οφείλεται στην άνοδο της διεθνής τιμής του αργού πετρελαίου που οδηγεί στην ανοδική πορεία των επιτοκίων με αποτέλεσμα να μειωθούν οι τιμές των ομολόγων και να ανακάμψει η χρηματιστηριακή αγορά διεθνώς.

[ΠΗΓΗ: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Ετήσια Έκθεση 2006, σελ. 88 - 89]

Το 2005 το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών παρουσίασε καθαρή εισροή κεφαλαίων ύψους 12.258 εκατ. ευρώ έναντι καθαρής εισροής ύψους 5.225 εκατ. ευρώ το 2004 και καθαρής εισροής ύψους 5.255 το 2003. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην καθαρή εισροή κεφαλαίων ύψους 7.323 εκατ. ευρώ έναντι του 2004 ύψους 13.727 εκατ. ευρώ και του 2003 ύψους 12.334 εκατ. ευρώ για επενδύσεις χαρτοφυλακίου, στην καθαρή εισροή κεφαλαίων ύψους 5.914 εκατ. ευρώ έναντι καθαρής εκροής 9.104 το 2004 και καθαρής εκροής 7.624 εκατ. ευρώ για το 2003 για τις λοιπές επενδύσεις και καθαρής εκροής ύψους 979 εκατ. ευρώ έναντι καθαρής εισροής 600 εκατ. ευρώ το 2004 και καθαρής εισροής 545 εκατ. ευρώ το 2003 για τις άμεσες επενδύσεις. Η καθαρή εκροή που εμφάνισαν οι άμεσες επενδύσεις οφείλεται στην αύξηση των επενδύσεων στο εξωτερικό από κατοίκους της Ελλάδας σε σχέση με το 2004 και το 2003 (πίνακας 1) και στην μείωση των επενδύσεων στην Ελλάδα από μη κατοίκους σε σχέση με το 2003 λόγω ανόδου της διεθνής τιμής του πετρελαίου.

Η καθαρή εισροή κεφαλαίων στις επενδύσεις χαρτοφυλακίου οφείλεται στην αύξηση των τοποθετήσεων ξένων επενδυτών σε ομόλογα του ελληνικού δημοσίου και μετοχών σε σχέση με τις τοποθετήσεις των Ελλήνων επενδυτών σε ξένα ομόλογα, έντοκων γραμματίων και μετοχών. Η μεγαλύτερη μείωση της εισροής μη κατοίκων για αγορά ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου σε σχέση με την μείωση της εκροής Ελλήνων επενδυτών για την αγορά ξένων ομολόγων σε σχέση με το 2004 οφείλεται στην άνοδο της τιμής του αργού πετρελαίου διεθνώς. Στις λοιπές επενδύσεις η καθαρή εισροή κεφαλαίων οφείλεται στην αύξηση των υποχρεώσεων η οποία αντισταθμίστηκε από την άνοδο των απαιτήσεων. Η αύξηση των απαιτήσεων οφείλεται κυρίως στις αλλαγές που συντελέστηκαν λόγω της ένταξης της χώρας στην ΟΝΕ ενώ αντίθετα, η μείωση των υποχρεώσεων προέρχεται κυρίως από την καθαρή μείωση των καταθέσεων μη κατοίκων σε ελληνικές τράπεζες αλλά και την εξόφληση δανείων της γενικής κυβέρνησης.

[ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση για την Νομισματική Πολιτική 2003 – 2004, Μάρτιος 2004 σελ. 75 - 76 και 2005 – 2006, Φεβρουάριος 2006 σελ. 153 – 154].

Το 2002 οι χρηματοοικονομικές επενδύσεις παρουσίασαν καθαρή εισροή 12.293 εκατ. ευρώ και αυτό οφείλεται από τις επενδύσεις του χαρτοφυλακίου σχεδόν εξολοκλήρου οι οποίες παρουσίασαν καθαρή εισροή 10.938 εκατ. ευρώ λόγω σημαντικής εισροής κεφαλαίων ξένων επενδυτών για την απόκτηση κυρίως των ομολόγων του Ελληνικού δημοσίου κατά 11,9 δις. ευρώ το 2002 έναντι 8,0 δις. ευρώ το 2001, και σε μικρότερο ποσοστό στις λοιπές επενδύσεις που υπερκάλυψε το έλλειμμα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και παρουσίασαν εισροή 1.999 εκατ. ευρώ λόγω της μεγάλης άνοδος των υποχρεώσεων η οποία όμως αντισταθμίστηκε σε μεγάλο βαθμό από ανάλογη αύξηση των απαιτήσεων. Οι άμεσες επενδύσεις παρουσίασαν καθαρή εκροή 643 εκατ. ευρώ και αφορούσε κυρίως επενδύσεις στο εξωτερικό από κατοίκους της Ελλάδας.

[ΠΗΓΗ: Τράπεζα Ελλάδος, Νομισματική πολιτική 2002–2003, Μάρτιος 2003, σελ. 75].

Σημαντική ανάκαμψη παρουσίασαν οι συνολικές ακαθάριστές επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου με ρυθμό αύξησης που υπερέβη το 9% τους πρώτους εννέα μήνες του 2006

έναντι στασιμότητας 0,6% το 2005 και αυτό οφείλεται στην μεγάλη αύξηση των επενδύσεων σε κατοικίες με ρυθμό ψηλότερο του 10% λόγω αναγγελίας διοικητικών και φορολογικών παρεμβάσεων που αφορούν τον κατασκευαστικό κλάδο, την σημαντική άνοδο των επιχειρηματικών επενδύσεων με ρυθμό αύξησης 6-8% και στην ανάκαμψη των δημοσίων επενδύσεων. Οι ακαθάριστες επενδύσεις του παγίου κεφαλαίου σημείωσαν μείωση κατά 2,8% το πρώτο εξάμηνο του 2005, έναντι αντίστοιχης αύξησης κατά 6,2% το 2004.

[ΠΗΓΗ: Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Η Ελληνική Οικονομία, τριμηνιαία έκθεση, Τεύχος 47, Φεβρουάριος 2007, σελ. 51 - 53].

Σύμφωνα με το ΥΠΕΘΟ οι συνολικές ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου το 2003 αυξήθηκαν σε σταθερές τιμές με ρυθμό 8,5%, έναντι 5,7% το 2002. Συγκεκριμένα η συνολική επενδυτική δραστηριότητα αυξήθηκε κατά το α' τρίμηνο του 2003 με ρυθμό μεταβολής 7% και ενισχύθηκε περαιτέρω κατά το β' τρίμηνο, φθάνοντας το 8,9% δηλαδή στα υψηλότερα επίπεδα που καταγράφονται από το α' εξάμηνο του 2001.

Κατά την περίοδο του 2002-2004, οι ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου παρουσίασαν αύξηση ως ποσοστό του ΑΕΠ στο 26% περίπου, έναντι 22% το 2000. Η αύξηση αυτή οφείλεται τόσο στις ιδιωτικές όσο και στις δημόσιες επενδύσεις. Τα χαμηλά επιτόκια, η απελευθέρωση των αγορών και η ισχυρή εγχώρια ζήτηση δημιουργούν κατάλληλες συνθήκες για ιδιωτικές επενδύσεις. Οι ελληνικές άμεσες επενδύσεις στο εξωτερικό το 2002 αυξήθηκαν ως ποσοστό επί του συνόλου στην Ε.Ε όπως επίσης και οι ελληνικές άμεσες επενδύσεις στη Μέση Ανατολή και Μεσόγειο αυξήθηκαν ως ποσοστό επί του συνόλου.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας και ανάπτυξης της Ελλάδας 2001 – 2004, Δεκέμβριος 2001].

Οι ξένες άμεσες επενδύσεις έχουν ιδιαίτερη σημασία για τη διασφάλιση μιας πορείας πραγματικής σύγκλισης καθώς μπορεί να αποτελέσουν μια νέα πηγή ενίσχυσης των συνολικών επενδύσεων.

Πίνακας 20
Ανάλυση επενδύσεων κατά κατηγορία (ευρώ)
(2003-2005)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	2005	2004	2003
ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ			
Επενδύσεις στο εξωτερικό από κατοίκους της Ελλάδας (εκροή).	767 εκατ.	489 εκατ.	41 εκατ.
Επενδύσεις στην Ελλάδα από μη κατοίκους (εισροή).	212 εκατ.	1.088 εκατ.	586 εκατ.
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ			
Τοποθετήσεις ξένων επενδυτών σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου (εισροή)	25.782 εκατ.	21.6 δις.	18.8 δις.
Τοποθετήσεις Ελλήνων επενδυτών σε ξένα ομόλογα. (εκροή)	14.339 εκατ.	10.3 δις	8.3 δις.
ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ			
Υποχρεώσεις κατοίκων έναντι του εξωτερικού	12.215 εκατ.	6.216 εκατ.	3.589 εκατ.
- τοποθετήσεις μη κατοίκων σε καταθέσεις και γeros στην Ελλάδα (εισροή)	14,2 δις.	2,2 δις.	3,9 δις.
Απαιτήσεις έναντι μη κατοίκων.	6.301 εκατ.	2.888 εκατ.	4.035 εκατ.
- τοποθετήσεις κατοίκων σε καταθέσεις και γeros στο εξωτερικό. (εκροή)	6,3 δις.	6,3 δις	4,1 δις

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος
Ετήσιες μεταβολές

Η αύξηση των επενδύσεων και του ΑΕΠ, σε συνδυασμό με τις διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας και με την εφαρμογή του Προγράμματος δράσης για την απασχόληση, προβλέπεται να μειώσουν το ποσοστό ανεργίας.

Η μείωση των ελλειμμάτων, η οποία είναι απαραίτητη για τη μόνιμη βελτίωση της δημοσιονομικής θέσης, θα συμβάλει και στη μείωση του πληθωρισμού και την επίτευξη σταθερότητας των τιμών, καθώς και στην ενίσχυση του κλίματος εμπιστοσύνης και στην

εδραίωση της μακροοικονομικής σταθερότητας, οι οποίες αποτελούν προϋποθέσεις για τη διατήρηση υψηλών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης μακροχρόνια.

[ΠΗΓΗ: Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Η Ελληνική οικονομία, Τριμηνιαία έκθεση, Τεύχος 37, Οκτώβριος 2003].

Η επίτευξη και η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών στη χώρα μας πρέπει να αποτελεί βασική επιδίωξη μεταξύ άλλων για να σταματήσει η διάβρωση της ανταγωνιστικότητας και για να αποτραπούν δυσμενείς συνέπειες για το ρυθμό ανάπτυξης και για την απασχόληση γιατί η σταθερότητα των τιμών στηρίζει την άνοδο του βιοτικού επιπέδου, μειώνοντας την αβεβαιότητα σχετικά με την εξέλιξη του γενικού επιπέδου των τιμών και ενισχύοντας, κατ' επέκταση, τη διαφάνεια του μηχανισμού των τιμών. Έτσι, οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις μπορούν ευκολότερα να αντιλαμβάνονται τις μεταβολές των τιμών που δεν αφορούν όλα τα αγαθά (τις αποκαλούμενες « μεταβολές των σχετικών τιμών »). Επιπλέον, η σταθερότητα των τιμών συμβάλλει στη γενική ευημερία, μειώνοντας τα ασφάλιστρα πληθωριστικού κινδύνου που ενσωματώνονται στα επιτόκια, καθιστώντας περιττές τις δραστηριότητες αντιστάθμισης του πληθωριστικού κινδύνου και μειώνοντας τις στρεβλωτικές επιδράσεις των φορολογικών συστημάτων και των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

Η επίτευξη της σταθερότητας των τιμών και η εξασφάλιση της ανάπτυξης με γρήγορο ρυθμό θα εξαρτηθούν σε σημαντικό βαθμό από την άσκηση πρόσφορης εθνικής οικονομικής πολιτικής και από τη συμβολή των κοινωνικών εταίρων. Συγκεκριμένα, θα εξαρτηθούν από την άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής που θα έχει ως στόχο την ολοκλήρωση της δημοσιονομικής εξυγίανσης, από την άσκηση πολιτικής διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που θα αποσκοπεί στη συνεχή βελτίωση της παραγωγικότητας και στην ενίσχυση του εξαγωγικού προσανατολισμού και της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, καθώς και από τη συμβολή των κοινωνικών εταίρων στη διαμόρφωση μισθολογικών αυξήσεων και τιμολογιακής πολιτικής που θα είναι συμβατές με τη σταθερότητα των τιμών και με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

[ΠΗΓΗ: www.nbg.gr Ομιλία του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κύριου Νικόλαου Χ. Γκαργκάνα στη Θεσσαλονίκη, 12 Δεκεμβρίου 2005].

2.3 ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗ - ΜΕΤΑΒΛΗΤΟΤΗΤΑ ΤΙΜΗΣ

Η πορεία της οικονομίας δεν είναι σταθερή αλλά παρουσιάζει διακυμάνσεις που όρια τους είναι η έντονη επέκταση και η βαθιά ύφεση ή κρίση, και διαφέρουν ως προς την συχνότητα, τη διάρκεια και την ένταση των αυξομειώσεων της οικονομικής δραστηριότητας. Οι διακυμάνσεις αυτές μεταβάλλουν τα οικονομικά μεγέθη που αντιπροσωπεύουν την οικονομική δραστηριότητα, όπως είναι το εισόδημα και η απασχόληση, η συνολική ζήτηση και η παραγωγή, η συνολική προσφορά και η ζήτηση χρήματος, οι συνολικές καταναλωτικές και επενδυτικές δαπάνες, καθώς και το επίπεδο των τιμών κλπ. Σε περιόδους έντονης οικονομικής δραστηριότητας τα μεγέθη αυτά αυξάνονται με σχετικά ταχύτερο ρυθμό, ενώ σε περιόδους μειωμένης δραστηριότητας τα μεγέθη αυτά αυξάνονται με αργότερο ρυθμό ή παρουσιάζουν στασιμότητα ή μείωση.

Η ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ και η αντικατάσταση της δραχμής από το ευρώ, όπως και οι μεταβολές στην τιμή και στην διακύμανση της τιμής του πετρελαίου αλλά και άλλοι παράγοντες επηρεάζουν τον νομισματικό τομέα, την εθνική οικονομική πολιτική, το εγχώριο τραπεζικό σύστημα και, γενικότερα, την λειτουργία και τις επιδόσεις της οικονομίας.

[ΠΗΓΗ: Α. Πετράκη - Κώττη, Μακροοικονομική Θεωρία και πολιτική, Αθήνα, 1985].

Οι έντονες διακυμάνσεις της τιμής του πετρελαίου επιδρούν αρνητικά στις εθνικές αλλά και στην παγκοσμία οικονομία.

Σε περιόδους αβεβαιότητας για την τιμή του πετρελαίου, εντείνεται η ανακατανομή των πόρων από κλάδους που πλήττονται οικονομικά λόγω ακριβότερου πετρελαίου, σε κλάδους μικρότερης εντάσεως πετρελαίου και ενέργειας (Pindyck 1991). Οι ανακατατάξεις αυτές είναι συχνά βεβιασμένες και δεν οδηγούν σε βέλτιστους συνδυασμούς κεφαλαίου και εργασίας με αποτέλεσμα σε περιόδους που η εργασία υποκαθίσταται από το κεφάλαιο να αυξάνεται η ανεργία και να μειώνεται το συνολικό χρηματικό εισόδημα της εργατικής τάξης, με επακόλουθο την υποκατανάλωση (μπορεί να οφείλεται στην υπερσυσσώρευση κεφαλαίου από τους κεφαλαιοκράτες που ανάλογα περιορίζει την κατανάλωση τους ή στην συμπίεση της αμοιβής της εργασίας κάτω από την παραγωγικότητα της και στην αύξηση της ανεργίας που είναι επακόλουθο της

αυξανόμενης «οργανικής σύνθεσης» του επιχειρηματικού κεφαλαίου) και την μείωση των τιμών των καταναλωτικών αγαθών που εκδηλώνεται υπό μορφή υπερπαραγωγής.

Η αύξηση της μεταβλητότητας της τιμής του πετρελαίου οδηγεί στη δημιουργία αρνητικών συνθηκών στις αγορές και τους ρυθμούς ανάπτυξης της οικονομίας, καθώς και σε σημαντική μείωση της μελλοντικής οικονομικής δραστηριότητας.

Η μεταβλητότητα της τιμής του πετρελαίου αυξάνει την αβεβαιότητα και τις αρνητικές προσδοκίες επιχειρηματιών και καταναλωτών για την πορεία της οικονομικής δραστηριότητας και των αγορών. Με την αύξηση της μεταβλητότητας της τιμής του πετρελαίου μειώνεται η ζήτηση, και η παραγωγή, και ολόένα και περισσότεροι καταναλωτές προσδοκούν μείωση της μελλοντικής τους κατανάλωσης και αποταμίευσης, λόγω του ότι το πραγματικό εισόδημα της οικονομίας θα μειωθεί και οι περισσότεροι καταναλωτές σκοπεύουν να δαπανούν περισσότερα χρήματα στα κατώτερα αγαθά και στα αγαθά πρώτης ανάγκης, πάρα στα αγαθά πολυτελείας (ακριβά) και στα διαρκή αγαθά. Η μεταβλητότητα των τιμών του πετρελαίου θίγει νοικοκυριά, αποταμιευτές και δανειζόμενους, αυξάνοντας την αβεβαιότητα για τη μελλοντική πραγματική αξία των αποταμιεύσεων αλλά και τους κινδύνους για ακριβότερο δανεισμό. Όσο αυξάνεται η μεταβλητότητα της τιμής του πετρελαίου, οι καταναλωτές προσδοκούν ότι, οι τιμές των καταναλωτικών προϊόντων θα αυξηθούν, με αποτέλεσμα να μειωθεί η παραγωγή και οι παραγγελίες των επιχειρήσεων, καθώς και μείωση της απασχόλησης, την δημιουργία ανεργίας και μείωση του εισοδήματος και του ΑΕΠ με αποτέλεσμα να συντηρείται η κρίση, ενώ οι επιχειρηματίες προσδοκούν ότι η παραγωγική τους δραστηριότητα θα μειωθεί στο εγγύς μέλλον με αποτέλεσμα να τους δημιουργείται ένας φόβος ότι δεν θα μπορέσουν να πουλήσουν τα προϊόντα τους και αυτό τους αποτρέπει να επενδύουν με αποτέλεσμα να μειώνεται το ΑΕΠ και να συντηρείται η κρίση.

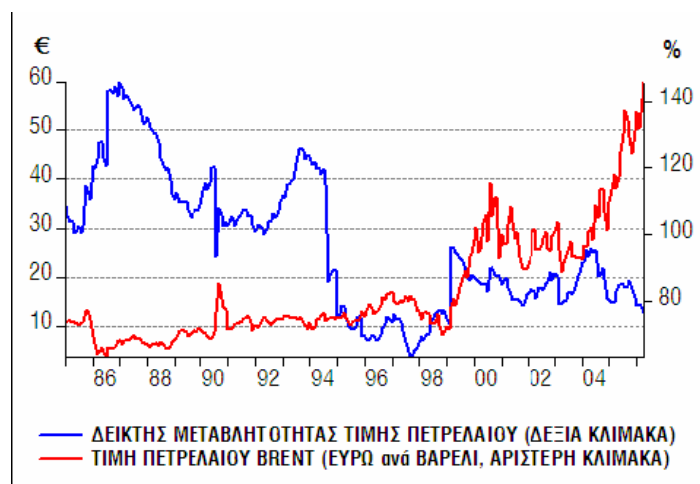
Επίσης η αύξηση της μεταβλητότητας της τιμής του πετρελαίου αυξάνει τα επιτόκια, μειώνει την αποδοτικότητα του κεφαλαίου και έτσι μειώνεται η ταχύτητα κυκλοφορίας του χρήματος, με αποτέλεσμα να μειώνονται οι επενδύσεις (σε κυκλοφορούν κεφάλαιο και σε αποθέματα αγαθών και υλικών). Η μείωση των επενδύσεων οδηγεί σε μειωμένη ζήτηση αγαθών και πωλήσεων, οι οποίες οδηγούν σε

νέα μείωση των αποθεμάτων, με αποτέλεσμα να μειώνονται τα κέρδη και οι αποδοχές των εργαζομένων (ύφεση οικονομικής δραστηριότητας). Η μείωση της επενδυτικής δραστηριότητας μειώνει την αγοραστική δύναμη των υποκείμενων της οικονομίας με αποτέλεσμα να μειώνονται τα κέρδη, και οι βεβιασμένες, πιεστικές -συχνά ακριβές- ανακατατάξεις στην διάρθρωση της παραγωγής, που έχουν σαν συνέπεια τις σημαντικές αυξήσεις στο κόστος και στην απώλεια της παραγωγικότητας. Η αποθάρρυνση των επενδύσεων και η συρρίκνωση της παραγωγής οδηγεί στην συνέχεια σε μείωση της ζήτησης της εργασίας η οποία αυξάνει τον αριθμό των ανέργων, και έχει δυσμενείς συνέπειες στην απασχόληση και στους ρυθμούς ανάπτυξης της οικονομίας.
[ΠΗΓΗ: Eurobank EFG, Οικονομία και αγορές, Τεύχος 4, 28 Απριλίου 2006, σελ. 8].

Παράλληλα η μετακίνηση ανθρώπινου από ένα τομέα σε άλλον, συνοδεύεται συχνά από μείωση των εισοδημάτων. Πολλοί εργαζόμενοι αναγκάζονται να δεχθούν μείωση του μισθού τους προκειμένου να βρουν αλλού εργασία, ενώ η οικονομία χάνει ένα σημαντικό ποσοστό μιας καλά εκπαιδευμένης και έμπειρης βιομηχανικής εργατικής δύναμης που διοχετεύεται σε μη σχετικούς πολλές φορές κλάδους, όπως είναι το λιανικό εμπόριο και οι υπηρεσίες. Η μετατόπιση των εργαζομένων μιας κοινωνικής ομάδας από τις λιγότερο παραγωγικές απασχολήσεις σε απασχολήσεις με υψηλή παραγωγικότητα συντελεί στην αύξηση των αμοιβών, του οριακού προϊόντος (και του μέσου προϊόντος) της εργασίας, παράλληλα όμως αυξάνονται οι αποδοχές των εργαζομένων με την απασχόληση τους σε κλάδους που έχουν την δυνατότητα να καταβάλουν ψηλούς μισθούς, με αποτέλεσμα την αύξηση του μεριδίου της εργασίας στο εθνικό εισόδημα.

Στο Διάγραμμα 11 παρουσιάζεται σε μηνιαία συχνότητα ο Δείκτης Μεταβλητότητας της Τιμής του Πετρελαίου ο οποίος επιτρέπει τη σύγκριση των διακυμάνσεων της τιμής του πετρελαίου, μεταξύ διαφορετικών χρονικά περιόδων. Οι τιμές του δείκτη αυξάνονται (μειώνονται) όταν η μεταβλητότητα της τιμής του πετρελαίου αυξάνεται (μειώνεται). Κατά την περίοδο 1985-1994 σύμφωνα με το πιο πάνω διάγραμμα η τιμή του πετρελαίου παρουσιάζει υψηλή μεταβλητότητα και αυτό οφείλεται σε γεγονότα όπως την «κατάρρευση» της τιμής του πετρελαίου το '86 λόγω ΟΡΕC, την εισβολή του Ιράκ στο Κουβέιτ στις αρχές της δεκαετίας του '90 και τον πρώτο πόλεμο στον κόλπο.

Διάγραμμα 11
Δείκτης Μεταβλητότητας της τιμής του πετρελαίου
Για την περίοδο 1985-2006

ΠΗΓΗ: Bloomberg L.P. και Eurobank EFG Research.

Στην περίοδο 1995-1998 η τιμή του πετρελαίου παρουσιάζει χαμηλότερη μεταβλητότητα σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο ενώ στις αρχές του 1999 η τιμή του πετρελαίου εξαπλασιάζεται με αποτέλεσμα οι διακυμάνσεις να αυξάνονται σημαντικά και η τιμή του δείκτη μεταβλητότητας να φθάνει σε υψηλότερα επίπεδα από ότι την προηγούμενη περίοδο.

Η χαμηλότερη μεταβλητότητα της τιμής του πετρελαίου επιτρέπει καλύτερο οικονομικό σχεδιασμό από καταναλωτές και επιχειρηματίες, αντισταθμίζοντας έτσι, έως ένα βαθμό, τις αρνητικές επιπτώσεις που συνεπάγεται το ολοένα ακριβότερο πετρέλαιο.

[ΠΗΓΗ: Eurobank EFG, Οικονομία και αγορές, Τεύχος 4, 28 Απριλίου 2006, σελίδες 3 - 4, 6 – 9].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1 Συσχέτιση σε παγκόσμιο επίπεδο

Σε διεθνές επίπεδο, το πετρέλαιο αποτελεί το κυρίαρχο ενεργειακό αγαθό όχι μόνο κατά την εξεταζόμενη περίοδο, αλλά τουλάχιστον μια 50ετία, αντιπροσωπεύοντας το 2001 το 38% της παγκόσμιας ζήτησης για όλα τα ενεργειακά αγαθά σε αντίθεση με την Ελλάδα η οποία σύμφωνα με μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) ακολουθεί σταθερή ανοδική πορεία στην αγορά πετρελαιοειδών κατά την τελευταία 15ετία. Στην περίοδο 1985-2000, η εγχώρια κατανάλωση πετρελαιοειδών αυξήθηκε κατά 43% που αντιστοιχεί σε Μέσο Ετήσιο Ρυθμό Μεταβολής (ΜΕΡΜ) της τάξης του 2,7%.

Η Γερμανία και η Ιταλία είναι δύο από τις πιο ενεργειακά εξαρτημένες χώρες της Ευρώπης, μετά από την Ελλάδα, και είναι αυτές που επηρεάζονται περισσότερο από τις μεταβολές της τιμής του πετρελαίου.

Ωστόσο, η ζήτηση για πετρέλαιο διεθνώς κατέγραψε οριακή υποχώρηση τα τελευταία χρόνια, ως αποτέλεσμα των υψηλών και ολοένα μεταβαλλόμενων τιμών του, της ύφεσης της παγκόσμιας οικονομίας, της τρομοκρατικής επίθεσης της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001, του πολέμου στο Ιράκ το 2003, και της υποκατάστασης του πετρελαίου με άλλες πηγές ενέργειας περισσότερων φιλικών ως προς το περιβάλλον.

Οι μεγαλύτεροι καταναλωτές πετρελαιοειδών προϊόντων το 2001 αποτέλεσαν οι βιομηχανοποιημένες χώρες που απορρόφησαν 77,5% του συνόλου διεθνώς, και κυρίως χώρες, όπως οι Η.Π.Α. (29%), η Ιαπωνία (13,6%), η Γερμανία (7,1%) και η Γαλλία (4,9%). Αντίστοιχα, από τις αναπτυσσόμενες χώρες που κατανάλωσαν το 22,5% της συνολικής ζήτησης διεθνώς το 2001, οι χώρες που απορρόφησαν το μεγαλύτερο μέρος αυτών ήταν η Κίνα (3,7%) και η Βραζιλία (2,7%).

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει και στο δεύτερο κεφάλαιο, οι τιμές των μακροοικονομικών μεγεθών της Ελλάδας, δυστυχώς, αποκλίνουν σε πολλές περιπτώσεις κατά πολύ από

τις τιμές που παρουσιάζει η Ευρώπη. Οι διαφορές γίνονται εμφανέστερες σε περιόδους κρίσεων, ή σε περιόδους όπως αυτή που εξετάζουμε εμείς, δηλαδή κατά την μεταβολή της τιμής του πετρελαίου. Σε αντίθεση όμως με την χώρα μας, οι υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης, οι περισσότερες τουλάχιστον, είναι πιο ανθεκτικές στις μεταβολές αυτές. Η αναζωπύρωση της ανάπτυξης στην ΕΕ υποστηρίζεται από τις ευοίωνες συνολικές προοπτικές. Ωστόσο, το εξωτερικό περιβάλλον της Ευρώπης περικλείει επίσης κινδύνους για τις οικονομικές προοπτικές της. Ειδικότερα, η μη εύρυθμη διόρθωση των συνολικών ανισοροπιών στα ισοζύγια τρεχουσών συναλλαγών παραμένει ένας από τους κυριότερους κινδύνους δυσμενών εξελίξεων.

Ο μεγαλύτερος πάντως βραχυπρόθεσμος κίνδυνος είναι η κατάσταση στις αγορές πετρελαίου. Το πολύ χαμηλό επίπεδο εφεδρικής παραγωγικής δυναμικότητας καθιστά τις αγορές εξαιρετικά ευάλωτες στις πραγματικές και δυνητικές διαταραχές προσφοράς. Καθώς, λόγω των γεωπολιτικών εντάσεων, οι σημερινές υψηλές τιμές πετρελαίου περιλαμβάνουν ένα σημαντικό τίμημα κινδύνου, η υπόθεση που διατυπώνεται στις προβλέψεις όσον αφορά την τιμή πετρελαίου ενέχει σημαντικό κίνδυνο, τόσο προς τα πάνω όσο και προς τα κάτω.

[ΠΗΓΗ: economic and financial affairs]

Η επίδραση της τιμής του πετρελαίου στην οικονομική δραστηριότητα και τον πληθωρισμό έχει αποτελέσει αντικείμενο πολλών μελετών. Για τις ΗΠΑ, οι ακαδημαϊκές μελέτες έχουν δείξει ότι αν στη διάρκεια ενός τριμήνου η τιμή του πετρελαίου αυξηθεί κατά 10%, τότε στη διάρκεια των επόμενων 4 τριμήνων, ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ θα μειωθεί κατά 0,7-2,5 ποσοστιαίες μονάδες, και ο πληθωρισμός θα αυξηθεί κατά 0,5-1,3 ποσοστιαίες μονάδες. Ωστόσο, αν η τιμή συνεχίσει να αυξάνεται με την ίδια ένταση (κατά 10% περίπου κάθε τρίμηνο), εκτιμάται ότι οι κλυδωνισμοί στην οικονομία θα είναι πολύ πιο μεγάλοι, χωρίς να μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο μιας οικονομικής ύφεσης. Για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του οικονομετρικού υποδείγματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής QUEST, μια μόνιμη αύξηση κατά 35% στην τιμή του πετρελαίου οδηγεί τον πρώτο χρόνο σε μείωση κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες του ετήσιου ρυθμού αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ στην Ευρωζώνη και κατά 0,2

ποσοστιαίες μονάδες τον δεύτερο και 0,1 τον τρίτο. Η επίδραση αυτή στους ρυθμούς της ανάπτυξης αποκτά ιδιαίτερο βάρος, αν αναλογιστούμε ότι ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ για την Ευρωζώνη προβλέπονταν έως πρόσφατα στο 1,9% το 2006 και 1,6% το 2007. Συνεπώς, η άνοδος της τιμής του πετρελαίου μπορεί να μειώσει κατά ένα σημαντικό ποσοστό τους πραγματικούς ρυθμούς μεγένθυσης της οικονομίας της Ευρωζώνης και πόσο μάλλον της Ελλάδας που είναι και η πιο ενεργειακά εξαρτημένη χώρα της Ευρώπης.

Το υπόδειγμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προβλέπει, επίσης, ότι μια μόνιμη αύξηση κατά 35% στην τιμή του πετρελαίου, επιβαρύνει εκτός από τους ρυθμούς ανάπτυξης, και τον πληθωρισμό, κατά περίπου 0,3 ποσοστιαίες μονάδες ετησίως για τα δύο πρώτα έτη. [ΠΗΓΗ: EurobankEFG, "Η αβεβαιότητα για το πετρέλαιο, πλήγμα στις προσδοκίες για την οικονομική δραστηριότητα και τον πληθωρισμό", Κώστας Βορλόου, σελ. 3, Απρίλιος 2006]

Οι επιπτώσεις όμως από τη μεταβολή της τιμής του πετρελαίου διαφέρουν σε κάθε μία χώρα ξεχωριστά. Για να γίνει πιο κατανοητή η σύγκριση μεταξύ των χωρών μελών της πρέπει να διευκρινιστεί το εξής:

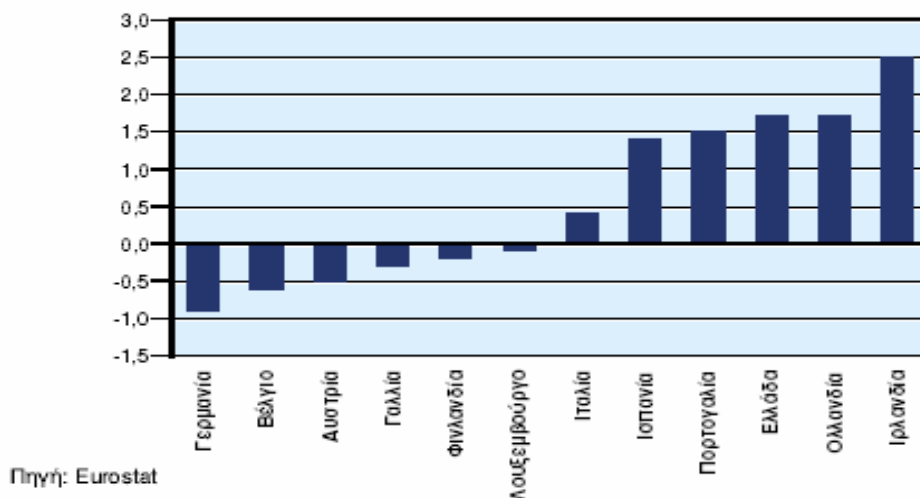
Ως γνωστόν, η ΕΚΤ είναι υπεύθυνη για την άσκηση νομισματικής πολιτικής και την σταθερότητα των τιμών, που μεταφράζεται σε διατήρηση του γενικού εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή σε επίπεδα γύρω στο 2%. Αυτό, όμως δεν σημαίνει ότι η πολιτική της ΕΚΤ προσαρμόζεται ανάλογα με τις αποκλίσεις που παρατηρούνται στους εθνικούς ρυθμούς πληθωρισμού των χωρών της ζώνης του ευρώ. Σε αρκετές χώρες η απόκλιση του ρυθμού πληθωρισμού από το μέσο Εν.ΤΚ είναι σημαντική, (η Ιρλανδία παρουσιάζει σταθερά σημαντική απόκλιση από το μέσο Εν.ΤΚ), με αποτέλεσμα, μια επεκτατική περιοριστική πολιτική της ΕΚΤ να επιδρά ασύμμετρα στις τιμές των αγαθών στις διάφορες περιφέρειες της ζώνης του Ευρώ.

[ΠΗΓΗ: Alphabank, Οικονομικό Δελτίο, Μ. Ε. Μασουράκης, τεύχος 85, σελ.22]

Με απλά λόγια δηλαδή, δεν απολαμβάνουν όλες οι χώρες μέλη τα ίδια επίπεδα τιμών και πληθωρισμού, όπως αυτός υπολογίζεται από τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή (Εν.ΤΚ). Αρκετοί παράγοντες επιδρούν επιφέροντας ασύμμετρα

αποτελέσματα τόσο στα επίπεδα τιμών ομοιογενών προϊόντων όσο και στο ρυθμό μεταβολής των Εν.ΤΚ. Οι αποκλίσεις που παρατηρούνται παραβιάζουν το «νόμο της μιας τιμής». Το διάγραμμα 1 δείχνει την απόκλιση του πληθωρισμού από το μέσο της Ζώνης του Ευρώ κατά το έτος 2002 κατά τη διάρκεια του οποίου ο πληθωρισμός ήταν της τάξης του 2.6%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1
Απόκλιση πληθωρισμού από το μέσο της Ζώνης του Ευρώ
(μέσα επίπεδα-2002)

ΠΗΓΗ: Alphabank, οικονομικό δελτίο, Μ. Ε. Μασουράκης, τεύχος 85

Όπως φαίνεται και στο παραπάνω διάγραμμα η Γερμανία είχε τον χαμηλότερο πληθωρισμό, περίπου μια μονάδα κάτω από το μέσο, παρόλο που θα περίμενε κανείς το αντίθετο λόγω της ενεργειακής της εξάρτησης από το πετρέλαιο, ενώ η Ολλανδία 2,5 μονάδες πάνω. Ωστόσο η Ελλάδα όπως βλέπουμε είναι η δεύτερη χώρα με την μεγαλύτερη απόκλιση, αφού παρουσίαζε πληθωρισμό της τάξης του 3,9%, δηλαδή 1.3 μονάδες πάνω.

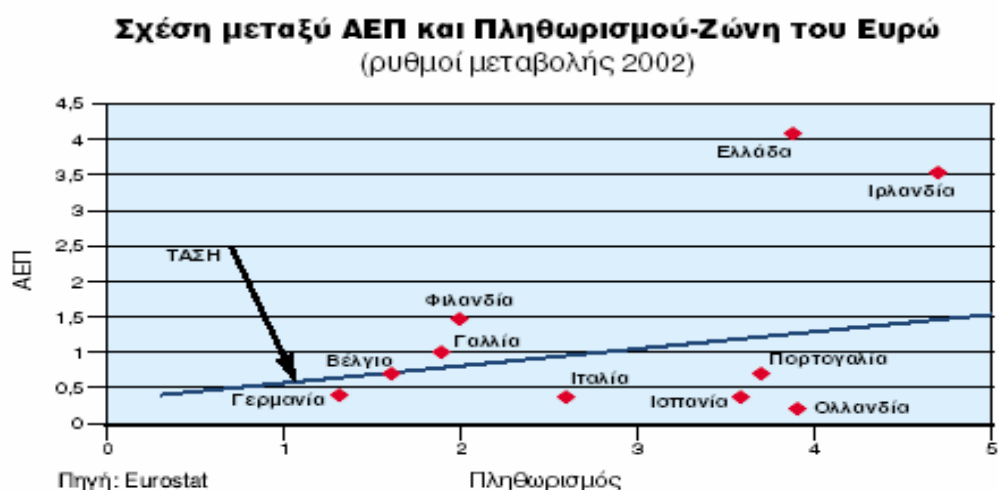
Οι λόγοι της οικονομικής ανάσχεσης που παρατηρήθηκε το 2002 συνδέονται με τη σημαντική αύξηση της τιμής του πετρελαίου την περίοδο 1999-2000, περίπου κατά 140% τα περυσινά επίπεδα, η οποία προκάλεσε άνοδο του πληθωρισμού. Την περίοδο αυτή η τιμή του πετρελαίου ανά βαρέλι ήταν 27,60\$.

[ΠΗΓΗ: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, "Ευρωπαϊκή οικονομία", 16 Νοεμβρίου - 22 Νοεμβρίου, Τεύχος 74/2001, σελ. 1-2]

Επομένως, η πλήρης σύγκλιση των τιμών, σε ένα πλαίσιο νομισματικής ένωσης όπως είναι αυτή της ζώνης του Ευρώ, αποτελεί δύσκολο εγχείρημα, μολονότι, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, έχει επιτευχθεί σημαντική πτώση των εθνικών ρυθμών πληθωρισμού.

Στη διαφορετική φάση του οικονομικού κύκλου που βρίσκονται οι οικονομίες των χωρών μελών όταν η πραγματική οικονομική ανάπτυξη υπερέχει της δυνητικής, οι πληθωριστικές πιέσεις συσσωρεύονται και παρατηρείται κλιμάκωση του πληθωρισμού.

Στην αντίθετη περίπτωση, όταν η οικονομική ανάπτυξη υπολείπεται της δυνητικής, σημειώνεται άμβλυση των πληθωριστικών πιέσεων και αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Γενικά, χώρες που καταγράφουν υψηλές επιδώσεις οικονομικής ανάπτυξης παρουσιάζουν και υψηλούς ρυθμούς πληθωρισμού.

ΠΗΓΗ: Alphabank, οικονομικό δελτίο, Μ. Ε. Μασουράκης, τεύχος 85

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε ψήφισμά του στο Στρασβούργο στις 15/2/2007 τόνισε ότι, ο αντίκτυπος των αυξήσεων της τιμής του πετρελαίου ποικίλλει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο ανάλογα με τους διαφορετικούς βαθμούς της πετρελαϊκής εξάρτησης και τις διαφορετικές δομές παραγωγής. Συνέχισε τονίζοντας ότι οι συνέπειες είναι εντονότερες στις χώρες υψηλής πετρελαϊκής εξάρτησης, όπως, αφενός, στην ευρωζώνη, όπου το ΑΕγχΠ υπολογίζεται ότι έχει μειωθεί κατά τουλάχιστον 0,5%, και, αφετέρου, στα νέα κράτη μέλη, λόγω της μεγαλύτερης έντασης ενέργειας (energy-intensity) των οικονομιών τους.

Ωστόσο, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως αρκετά άλυτα προβλήματα και δομικές ανισορροπίες παραμένουν ή και διογκώνονται στην αμερικανική και παγκόσμια οικονομία, με συνέπεια την αβεβαιότητα για τη δυναμική της ανάπτυξης.

Συγκεκριμένα αναφέρονται τα εξής προβλήματα:

1. Η αβεβαιότητα που επικρατεί στην διεθνή οικονομία για την εξέλιξη των τιμών του πετρελαίου.
2. Ο κίνδυνος νέας γεωπολιτικής αναταραχής στη Μ. Ανατολή λόγω Ιράν.
3. Ο κίνδυνος ενδυνάμωσης της τάσης επιβράδυνσης της αμερικανικής και παγκόσμιας οικονομίας καθώς οι αυξήσεις των επιτοκίων θα αρχίζουν να επιδρούν φέτος στην οικονομία και το πετρέλαιο παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα.
4. Η τάση ανόδου του πληθωρισμού διεθνώς με περαιτέρω αυξητικές πιέσεις στα επιτόκια.
5. Το συνεχώς αυξανόμενο δημόσιο έλλειμμα των ΗΠΑ, ιδιαίτερα μετά τους τυφώνες Κατρίνα-Ρίτα και το ανοιχτό μέτωπο στο Ιράκ.

Παρ' όλη όμως την αβεβαιότητα που επικρατεί στους οικονομικούς κύκλους, η παγκόσμια αλλά και η οικονομία της ευρωζώνης έχουν αποδειχτεί την τελευταία εικοσαετία πολύ ανθεκτικές στους κραδασμούς αυτούς. Οι εκτιμήσεις των διεθνών οικονομικών οργανισμών, αλλά και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, για την παγκόσμια και την ευρωπαϊκή οικονομία είναι θετικές σύμφωνα με τον αντιπρόεδρο της

ΕΚΤ Λουκά Παπαδήμο, όπως ανέφερε στην ομιλία του στην συνάντηση του Institute of International Finance (IIF), που πραγματοποιείται στην Αθήνα.

Υπό το πρίσμα, λοιπόν, των παραπάνω τάσεων και κινδύνων, το πιθανότερο σενάριο είναι να συνεχισθεί μεν η ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας αλλά με βραδύτερους ρυθμούς και με σημαντικές διακυμάνσεις στη συμπεριφορά των αγορών κεφαλαίου. Στις συνθήκες αυτές, η ευρωπαϊκή οικονομική ανάκαμψη θα συναντήσει αρκετές αντιξοότητες (αυξημένα επιτόκια και πετρέλαιο, ακριβότερο ευρώ, χαμηλότερη εξωτερική ζήτηση) και εφόσον δεν βασισθεί στην μέσω μεταρρυθμίσεων ενδυνάμωση της εσωτερικής – επενδυτικής κυρίως – ζήτησης, είναι πιθανόν να παραμείνει εγκλωβισμένη σε χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης.

3.1.1. Πληθωρισμός

Η διεθνής τιμή του πετρελαίου σημείωσε έντονη άνοδο μέσα στο 2006, πλησιάζοντας τα 80 δολάρια το βαρέλι. Η γεωπολιτική αβεβαιότητα στο χώρο της Μέσης Ανατολής, η αδυναμία αύξησης της παραγωγής από τις πετρελαιοπαραγωγές χώρες και η αυξημένη ζήτηση λόγω της επιταχυνόμενης διεθνούς οικονομικής ανάπτυξης αποτελούν τους κύριους λόγους της δυσμενούς αυτής εξέλιξης. Ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας προέβλεπε αύξηση της ζήτησης κατά 1,4% το 2006.

Έτσι, εξαιτίας των συνθηκών αυτών και σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ο πληθωρισμός στην ευρωζώνη ήταν 2,2% κατά μέσο όρο το 2006, αγγίζοντας το 1,7% τον Νοέμβριο, έναντι αρχικών εκτιμήσεων για 1,8%, αν και ο δομικός πληθωρισμός παρουσίασε μικρότερη αύξηση.

Το ΔΝΤ προέβλεπε ότι οι τιμές του πετρελαίου θα διατηρηθούν σε υψηλά επίπεδα και το 2007, κυμαινόμενες μεταξύ 70-75 δολαρίων ΗΠΑ. Όμως, από τον Ιούλιο του 2006 και μετά η τιμή του πετρελαίου σημείωσε σημαντική υποχώρηση. Έτσι στις πρόσφατες φθινοπωρινές προβλέψεις της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή περιόρισε την εκτίμησή της για μέσο όρο της τιμής στα 66,3 δολ. το 2007.

Και αποδείχθηκε σωστή. Σύμφωνα με τις μακροοικονομικές προβολές εμπειρογνώμων του Ευρωσυστήματος που δημοσιεύθηκαν στα μέσα του 2007, ο πληθωρισμός το πρώτο εξάμηνο του 2007 κυμαινόταν γύρω στο 1.9%. Αυτό οφείλεται στην πτώση της

τιμής του πετρελαίου από τα \$80 δολάρια που ήταν κατά μέσο όρο η τιμή του το 2006, στα \$64 κατά μέσο όρο το 1^ο εξάμηνο του 2007. Στις αρχές του χρόνου οι τιμές έπεσαν στα \$55 το βαρέλι. Η πτώση αυτή της τιμής επηρέασε και την χώρα μας όπου “έριξε” τον πληθωρισμό στο 2.6% από 3.3% το 2006, περίπου δηλαδή 1 μονάδα πάνω από το μέσο της Ευρωζώνης.

Ωστόσο το γεγονός αυτό καθιστά εφικτή την επίτευξη του στόχου για πληθωρισμό 3.2% σε μέσα επίπεδα για την Ελλάδα και 2% για την Ευρωζώνη. Τόσο η ΕΚΤ όσο και η Τράπεζα της Αγγλίας εστιάζουν στο βασικό πληθωρισμό -περιλαμβάνοντας τις ασταθείς τιμές ενέργειας και το κόστος τροφίμων. Μια έντονη μείωση στον πληθωρισμό αυτόν θα μπορούσε να καταστήσει δύσκολη την άνοδο στην τιμή των επιτοκίων, καθώς θα προκαλούσε πολιτικό κόστος.

[ΠΗΓΗ: www.energia.gr Άρθρα- Αναλύσεις, “Ανησυχεί η ΕΚΤ από τη... Μείωση των Ενεργειακών Τιμών”, σελ.1, 15/09/2006]

Εν τω μεταξύ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ανησυχεί για την ανοδική πίεση των αυξημένων τιμών ενέργειας στις τιμές καταναλωτή, που αυξάνει τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή σε 2,3% στην ευρωζώνη και στην ΕΕ, εξαιτίας της ενίσχυσης του πετρελαίου πάνω από τα \$70 τον Ιούνιο. Επιπλέον ο ΟΡΕC δεν βοήθησε να εκτονωθούν οι ανοδικές πιέσεις στον μαύρο χρυσό, δηλώνοντας ότι το καρτέλ δεν πρόκειται να αυξήσει τις ποσοστώσεις παραγωγής βραχυπρόθεσμα, παρά τις εκκλήσεις των καταναλωτών και την άνοδο των τιμών.

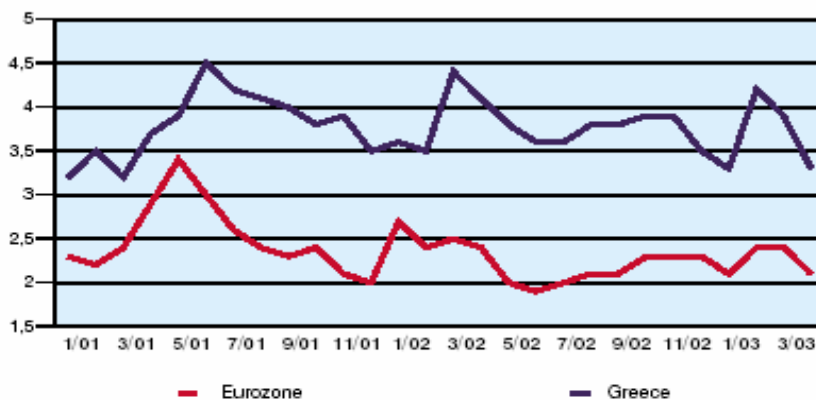
Έτσι, εξαιτίας του φόβου αυτού που επικρατεί ακόμα, πολλές κεντρικές τράπεζες αναπτυσσόμενων οικονομιών έχουν υιοθετήσει μια περισσότερο περιοριστική νομισματική πολιτική.

Η μεγάλη απόκλιση του πληθωρισμού στην Ελλάδα με βάση τον Εν.ΤΚ από τον μέσο ετήσιο πληθωρισμό στη Ζώνη του Ευρώ είναι ένα φαινόμενο που ανέκαθεν παρατηρείται. Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει την εξέλιξη του πληθωρισμού τόσο στην Ζώνη του Ευρώ όσο και στην Ελλάδα για την περίοδο 2001-2003 κατά την διάρκεια της οποίας να αναφερθεί ότι η τιμή του πετρελαίου είχε αρχίσει να ακολουθεί

σταδιακά την ανοδική πορεία που όλοι γνωρίζουμε. (βλέπε κεφάλαιο 1). Όπως φαίνεται, η διασπορά στις τιμές του πληθωρισμού ανάμεσα στην Ευρωζώνη και την Ελλάδα είναι πολύ μεγάλη.

Όσον αφορά τον δομικό πληθωρισμό (από τον οποίο εξαιρούνται οι τιμές των προϊόντων ενέργειας και των μη-επεξεργασμένων ειδών διατροφής) η σχετική απόκλιση ήταν 1,4 ποσοστιαίες μονάδες το 2002, έναντι 1,8 ποσοστιαίες μονάδες το 2001 και 0,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2000.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1
Εξέλιξη Εναρμονισμένου ΔTK στην Ελλάδα και στη Ζώνη του Ευρώ

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος και Eurostat

ΠΗΓΗ: Alphabank, οικονομικό δελτίο, Μ. Ε. Μασουράκης, τεύχος 86, σελ.15

Η εικοσαετία 1970-1989 ήταν ιδιαίτερα δύσκολη για τους υπεύθυνους χάραξης της οικονομικής πολιτικής σε όλο τον κόσμο, οι οποίοι βρέθηκαν αντιμέτωποι με δύο πετρελαϊκές κρίσεις το 1973-74 και το 1978-79.

Οι δύο πετρελαϊκές κρίσεις (1973 και 1979) συγκλόνισαν όλες τις χώρες και πολλές κινδύνευσαν να καταρρεύσουν οικονομικά. Οι επιπτώσεις, στις οικονομίες όλων των χωρών, ήταν τρομακτικές και χρειάστηκαν πολλά χρόνια για να ξεπεραστούν.

Η πρώτη πετρελαϊκή κρίση (1973) ανέβασε την τιμή του βαρελιού από 2,5 δολάρια στα 11 και η δεύτερη (1979) ανέβασε τη τιμή στα 40.

Στα επόμενα χρόνια η τιμή έπεσε σταδιακά ακόμη και κάτω από τα 10 δολάρια το βαρέλι, ενώ τους τελευταίους μήνες γνώρισε μία γρήγορη άνοδο που έφτασε την τιμή στα 37 δολάρια.

Η αύξηση των τιμών του πετρελαίου κατά την περίοδο 2000-2006 συνέπεσε με τον χαμηλό πληθωρισμό και την ανάπτυξη που οφειλόταν στην αυξημένη ζήτηση γι' αυτό και απορροφήθηκε εύκολα. Αντίθετα, η πετρελαϊκή κρίση της δεκαετίας του 1970 σημειώθηκε σε εποχή υψηλού πληθωρισμού και οικονομικής δυσπραγίας. Η κρίση αυτή προκάλεσε γενική αύξηση των τιμών και κλονισμό της παγκόσμιας οικονομίας. Τα αλληπάλληλα σοκ προσφοράς σηματοδότησαν την αρχή του τέλους μια χρυσής περιόδου τριάντα ετών για την ευρωπαϊκή και αμερικανική οικονομία. Όλοι θυμούνται τις πολυετείς προσπάθειες αποπληθωρισμού με κόστος στις κοινωνικές δαπάνες, την προσπάθεια συγκράτησης του δημόσιου χρέους και των ελλειμμάτων, και το πρόβλημα ανταγωνιστικότητας που αποδόθηκαν εν μέρει στην κρίση προσφοράς.

Οι δύο αυτές μεγάλες κρίσεις όπως έχουμε ήδη αναφέρει έδωσαν το έναυσμα για τον στάσιμο-πληθωρισμό της δεκαετίας του 1970. Το ποσοστό της ανεργίας στις ανεπτυγμένες χώρες έφτασε σε ύψη που θύμιζαν τη Μεγάλη Κρίση του Μεσοπολέμου στην περίοδο 1981-83.

Μέχρι την εμφάνιση του στάσιμο-πληθωρισμού, οι κυβερνήσεις ακολουθούσαν μια σχετικά απλή συνταγή: Κάθε φορά που μειωνόταν ο ρυθμός ανόδου του ΑΕΠ κάτω από κάποιο ελάχιστο ποσοστό (π.χ. 2%), αύξαναν τα κρατικά έξοδα (π.χ. κάνοντας περισσότερα δημόσια έργα) ή μείωναν τα επιτόκια με σκοπό να δώσουν μια ώθηση στη συνολική ζήτηση προϊόντων και έτσι να αναχαιτίσουν μια ύφεση και άνοδο της ανεργίας. Όταν όμως αντίκρισαν το «τέρας» του στάσιμο-πληθωρισμού στη δεκαετία του 1970, φοβήθηκαν και αποφάσισαν (άλλες γρηγορότερα και άλλες με καθυστέρηση κάμποσων ετών) ότι είναι προτιμότερο να επικεντρώσουν με επιτυχία την προσοχή τους στην τιθάσευση του πληθωρισμού, παρά να προσπαθούν ανεπιτυχώς να δαμάσουν ταυτόχρονα και τον πληθωρισμό και την ανεργία.

Πρώτη διδάσσα ήταν η Βρετανική κυβέρνηση υπό την Κα Thatcher. Η πολιτική που εφάρμοσε είχε έναν και μοναδικό στόχο: την πάταξη του πληθωρισμού. Βασικά μέσα για την επίτευξή του ήταν η μείωση των κρατικών κονδυλίων (ή τουλάχιστον η μείωση του ρυθμού ανόδου τους) και τα υψηλά επιτόκια (τα οποία απέτρεπαν το

δανεισμό). Το αποτέλεσμα ήταν άμεσο. Από περίπου 20% το 1980 ο πληθωρισμός στη Βρετανία έπεσε στο 3.8% το 1983 και στο 2.6% το 1986. Όμως ταυτόχρονα η ανεργία ανέβηκε από το 6% το 1980 στο 12.4% το 1983 και το 13% το 1986. Σε κάποιες άλλες χώρες, όπως η Γαλλία, οι κυβερνήσεις προσπάθησαν να δαμάσουν τον πληθωρισμό χωρίς όμως να είναι διατεθειμένες, όπως η Βρετανική κυβέρνηση, να αφήσουν την ανεργία να φτάσει σε επίπεδα που θύμιζαν το 1933. Σύντομα όμως (μετά το 1983/4) και αυτές κατέληξαν να ακολουθούν παρόμοια πολιτική αφού συνειδητοποίησαν ότι ο πληθωρισμός δεν «αντιδρούσε» όπως θα ήθελαν στην ήπια «θεραπεία».

Ωστόσο στην Ελλάδα από τα ποσοστά των 3%-4% που κυμαινόταν συνήθως ο πληθωρισμός για τις δεκαετίες 1950 και 1960, εκτινάχτηκε στο 15,5% το 1973 και στο 27% το 1974 με την αύξηση της τιμής του πετρελαίου, εφτά δηλαδή ποσοστιαίες μονάδες διαφορά, με την Ελλάδα να βρίσκεται στην κορυφή, για να σταθεροποιηθεί αργότερα μετά την μεταπολίτευση στο 13%.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 οι περισσότερες κυβερνήσεις του βιομηχανικού Βορρά εφάρμοσαν έντονες αντιπληθωριστικές πολιτικές. Όπως και στη Βρετανία οι προσπάθειες αυτές στέφθηκαν από επιτυχία: Ο πληθωρισμός έπεσε σε επίπεδα συγκρίσιμα με εκείνα της χρυσής εποχής της αρχής της δεκαετίας του 1960. τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως παρατηρήθηκε μια σημαντική βελτίωση των δεικτών (παρόλο που η ανεργία δεν υποχώρησε αρκετά). Οι οικονομίες αναπτύχθηκαν και πάλι, ο πληθωρισμός υποχώρησε και τα Χρηματιστήρια έζησαν μεγάλες δόξες (καθώς οι τιμές των μετοχών σκαρφάλωναν όλο και ψηλότερα).

Όμως το κόστος ήταν μεγάλο: Η ανεργία, κατά μέσο όρο, παραμένει σταθερά πάνω από το 10% σε ολόκληρη την Ευρώπη. Και στη χώρα μας όπου, μετά από την εφαρμογή ανάλογης αντιπληθωριστικής πολιτικής, ο πληθωρισμός υποχώρησε στη δεκαετία του 1990 κατά περίπου 20%, η ανεργία και εδώ ξεπέρασε το 10%.

Μεταξύ του 1973 και του 1985, η ανεργία στο σύνολο των 15 κρατών μελών αυξήθηκε κάθε χρόνο, από ένα μέσο όρο μόνο 2% σε πάνω από 10½%.

Ο Πίνακας 21 αναφέρεται στο «κόστος» της μείωσης του πληθωρισμού από τις κυβερνητικές πολιτικές κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980. Υπολογίζει το κόστος μείωσης του πληθωρισμού κατά 1%, εκφρασμένο στην άνοδο της ανεργίας που

επέφερε η μείωση αυτή. Βλέπουμε λοιπόν ότι για να πέσει ο πληθωρισμός στη Σουηδία κατά 1%, η ανεργία ανέβηκε κατά 3.44% . Από τις Ευρωπαϊκές χώρες, το μεγαλύτερο κόστος της μείωσης του πληθωρισμού κατά 1% εκφρασμένο σε θέσεις εργασίας παρατηρήθηκε στο Βέλγιο με δεύτερη τη Γερμανία. Η πιο ανώδυνη (από πλευράς ανεργίας) μείωση του πληθωρισμού επετεύχθη στην Ελβετία και στην Σουηδία.

Πίνακας 21:

Μέτρο «θυσίας» ανέργων για την μείωση του πληθωρισμού κατά 1%

Χώρα	Κόστος μείωσης πληθωρισμού κατά 1%	Χώρα	Κόστος μείωσης πληθωρισμού κατά 1%
Βέλγιο	17,91%	Βρετανία	4.35%
Γερμανία	15,20%	Σουηδία	3.44%
Ολλανδία	9,92%	Ελβετία	0.81%
Γαλλία	6.67%	Ιαπωνία	7%
Ιταλία	5.07%	ΗΠΑ	4.34%

ΠΗΓΗ: Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Το 1998, μετά από 25 χρόνια, η τιμή του πετρελαίου έφθασε τα 10\$ το βαρέλι, σε τιμές 98, που σημαίνει 3-5\$ σε τιμές 1973. Δηλαδή στην πραγματικότητα οι τιμές επανήλθαν στα προ της κρίσης επίπεδα γεγονός που επιβεβαιώνει την έλλειψη ορθολογικής τιμολόγησης και κοστολόγησης της ενέργειας σε Εθνικό και Παγκόσμιο επίπεδο.

Στο πλαίσιο της δήλωσής της η αρμόδια Επίτροπος κα de PALACIO ανέφερε μεταξύ άλλων, ότι η αύξηση στις τιμές του πετρελαίου δεν είναι σημερινή αλλά έχει ξεκινήσει εδώ και 18 μήνες. Ενώ το 1999 το ένα βαρέλι πετρέλαιο εκτιμιόταν στα 10 δολάρια σήμερα έχει φθάσει τα 33-35 δολάρια, κάτι που αποτελεί ρεκόρ από τον πόλεμο του

Κόλπου. Πρόκειται για μία ανήκουστη αύξηση. Ο κύριος λόγος της αύξησης είναι η μείωση της παραγωγής πετρελαίου, την οποία έχουν επιβάλλει οι χώρες του ΟΠΕΚ. Η κατάσταση αυτή έχει πολύ σημαντικές επιπτώσεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ανάμεσα στις οποίες συγκαταλέγονται η πτώση της τιμής του ευρώ και η αύξηση του πληθωρισμού κατά 1%. Από αυτήν την κατάσταση πλήττονται ιδιαίτερα οι επαγγελματικές τάξεις των μεταφορέων, των αλιέων, των γεωργών και γενικότερα των παραγωγών.

[ΠΗΓΗ: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ανακοίνωση τύπου, “Πετρελαϊκή Κρίση”, Νίκος Τζιώρακας, σελ.1-2, 20/09/2000]

Προς το παρόν, όμως, η αντοχή που έχει επιδείξει η παγκόσμια οικονομία στα αλλεπάλληλα κύματα ανόδου των τιμών του πετρελαίου, είναι ενθαρρυντική. Όντως, το γεγονός ότι η εκτίναξη του πετρελαίου δεν έβλαψε την παγκόσμια οικονομία, είναι σπουδαίο. Οι τιμές του πετρελαίου εκτινάχθηκαν από τα 10 στα 75 δολάρια το βαρέλι, χωρίς να προκαλέσουν οικονομική κρίση! Θεωρείται δεδομένο ότι για κάθε 10 δολάρια που ανεβαίνει η τιμή του πετρελαίου, μειώνεται η παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη κατά μία εκατοστιαία μονάδα.

Έτσι μελετώντας τα στατιστικά δεδομένα διακρίνουμε ότι το 2005 αποτέλεσε ένα καλό έτος για την παγκόσμια οικονομία, ανάλογο του 2004. Οι προβλέψεις της πλειονότητας των αναλυτών για την οικονομική ανάπτυξη και την άνοδο των χρηματιστηριακών αγορών επιβεβαιώθηκαν στα βασικά τους σημεία, παρά την άνοδο της τιμής του πετρελαίου και των επιτοκίων από το Fed. Αυτό είχε σαν συνέπεια να κλείσει ο χρόνος με ιδιαίτερα αισιόδοξη αντίληψη για την οικονομική ανάπτυξη, καθώς και αισθήματα ευφορίας για τις προοπτικές των αγορών.

Πράγματι, η οικονομική επέκταση συνεχίστηκε δυναμικά στις ΗΠΑ, τη Κίνα, την Ινδία, τη ΝΑ Ασία και άλλες αναπτυσσόμενες οικονομίες, ενώ αξιοσημείωτες ενδείξεις εξαγωγικής ανάκαμψης επέδειξαν οι οικονομίες της Ευρώπης και Ιαπωνίας. Παρομοίως, με την εξαίρεση των αμερικανικών, οι περισσότερες ξένες χρηματιστηριακές αγορές σημείωσαν σημαντικά κέρδη το 2005. Το ίδιο και όλο το 2006 η αμερικανική οικονομία, που ήταν πλήρως εκτεθειμένη στις υψηλές τιμές, αναπτύχθηκε κατά 3,5%. Η Κίνα σημείωσε ανάπτυξη 9,5%. Το πιθανότερο σενάριο είναι να συνεχισθεί μεν η ανάπτυξη της

παγκόσμιας οικονομίας αλλά με βραδύτερους ρυθμούς και με σημαντικές διακυμάνσεις στη συμπεριφορά των αγορών κεφαλαίου.

Πιο συγκεκριμένα, χρήσιμη πηγή πληροφόρησης για την εικόνα που παρουσιάζει η παγκόσμια οικονομία αποτελεί η έρευνα «World Economic Survey» που διεξάγει τέσσερις φορές το χρόνο (Ιανουάριο, Απρίλιο, Ιούλιο και Οκτώβριο) το Ινστιτούτο IFO της Γερμανίας. Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για το 2006 (Έρευνα Ιουλίου), ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος μειώθηκε, ύστερα από σταδιακή άνοδο από τα μέσα του 2005. Η μείωση του δείκτη οφείλεται αποκλειστικά στις μετριοπαθέστερες προβλέψεις για την πορεία της οικονομίας το προσεχές εξάμηνο, παράμετρος που αντιστάθμισε τη θετική συμβολή από τις εντονότερα ευνοϊκές εκτιμήσεις για την τρέχουσα δραστηριότητα.

Global Macroeconomic Forecasts

	GDP Growth (yoy%)			Inflation (yoy%)			Budget balance (% of GDP)			Current Account (% of GDP)		
	2004	2005F	2006F	2004	2005F	2006F	2004	2005F	2006F	2004	2005F	2006F
US	4.2	3.5	3.3	2.7	3.5	3.0	-3.6	-2.7	-3.3	-5.7	-6.4	-6.8
Eurozone	2.1	1.3	1.7	2.1	2.2	2.0	-2.7	-2.8	-2.8	0.6	0.0	0.3
Germany	1.1	0.9	1.3	1.8	2.0	2.0	-3.7	-3.9	-3.8	3.8	3.8	3.7
Japan	2.7	2.0	1.8	-0.1	-0.1	0.4	-6.7	-5.7	-5.0	3.7	3.3	3.3
UK	3.2	2.0	2.2	1.3	2.1	2.0	-3.0	-3.3	-2.9	-2.0	-2.1	-2.5
Switzerland	2.1	1.1	1.6	0.8	1.1	1.3	-1.8	-2.0	-1.5	12.0	11.2	11.5
Sweden	3.6	2.4	2.8	0.9*	0.7*	1.7*	1.4	1.1	1.3	8.3	7.0	6.3
Canada	2.9	2.8	2.9	1.8	2.4	2.5	0.7	0.5	0.3	2.2	1.6	1.6
Australia	3.3	2.6	3.3	2.3	2.7	2.6	1.6	1.3	1.1	-6.4	-5.6	-5.8
China	9.5	9.1	8.3	3.9	2.1	2.0	-1.5	-0.8	-0.4	4.2	5.7	3.9
Turkey	8.9	4.9	5.2	9.3	7.8	6.2	-7.2	-6.0	-5.0	-5.2	-5.5	-5.3
Poland	5.3	3.7	4.2	4.4	2.0	1.9	-4.8	-3.7	-3.5	-1.5	-1.2	-1.9
Hungary	4.0	3.4	3.6	5.5	3.6	3.5	-5.6	-5.0	-5.3	-8.9	-8.5	-8
Romania	8.3	5.0	5.3	9.1	8.1	6.5	-1.2	-0.8	-0.8	-7.9	-7.9	-7.8
Bulgaria	5.6	5.5	5.2	4.0	4.5	3.7	1.7	1.0	0.5	-7.5	-10.0	-8.5
Serbia	7.2	4.5	4.8	13.7	15.3	11.5	-2.3	0.5	-0.5	-13.5	-12.6	-11.5

* UNDI1X (core inflation)
Source: National sources, Consensus, IMF, EFG Eurobank Economic Research

ΠΗΓΗ: Eurobank Economic Research, October 2005

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του IFO η παγκόσμια οικονομία αναπτύσσεται με ταχύ ρυθμό τα τελευταία δύο χρόνια. Ωστόσο μέσα σε αυτό το διάστημα φαίνεται να αντιμετωπίζει βασικούς κλυδωνισμούς που συνδέονται με έντονες διακυμάνσεις σε

νομισματικές ισοτιμίες, υψηλά επιτόκια, υπέρογκο έλλειμμα στις ΗΠΑ και κυρίως με την άνοδο της τιμής του πετρελαίου που σχεδόν υπερδιπλασιάστηκε, αλλά και με τις πολεμικές συρράξεις σε Ιράκ και Λίβανο.

Σχετικά με τις εξελίξεις στον υπόλοιπο κόσμο οι επιδόσεις του 2005 και του 2006 είναι σχετικά ικανοποιητικές. Σύμφωνα με το ΔΝΤ, το παγκόσμιο ΑΕΠ ήταν 5,1% το 2004, υποχώρησε ελαφρώς σε 4,3% το 2005 και αυξήθηκε κατά 5,1% το 2006 και προβλέπεται ότι θα επιβραδυνθεί ελαφρά στο 4,9% το 2007.

ΗΠΑ οι προβλέψεις για την πορεία της οικονομικής δραστηριότητας το δεύτερο εξάμηνο του 2006 είναι σαφώς συγκρατημένες. Η αύξηση του ΑΕΠ ήταν της τάξης του 3,5% για το 2005, σημειώνοντας επιβράδυνση 0,7 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2004, ενώ το 2006 σημείωσε επιβράδυνση κατά 0.1 ποσοστιαίες μονάδες και στο 2,9% το 2007.

Η **αναπτυσσόμενη Ασία** κινείται το 2006 με ρυθμό ανάπτυξης 8,7%, οριακά βραδύτερο του 2005 και στηρίζεται στις συνεχιζόμενες υψηλές επιδόσεις των οικονομιών της Κίνας και της Ινδίας... Με υψηλούς ρυθμούς αναπτύχθηκε και η οικονομία της Κίνας (9%) το 2005 και το 2006 (8,2%), Το ΔΝΤ εκτιμά ότι η κινέζικη οικονομία θα αναπτύσσεται με ρυθμούς 10% τη διετία 2006-07, ενώ το ΑΕΠ της Ινδίας αυξήθηκε κατά 8,3% το 2006 και αναμένεται να φτάσει το 7,3% το 2007.

Όσον αφορά την **Ιαπωνία** διακρίνονται ενδείξεις βελτίωσης του κλίματος αλλά και εδώ η αποκλιμάκωση της προόδου στην διεθνή οικονομία αποτέλεσε παράγοντα που οδήγησε σε μετριοπαθέστερες προσδοκίες.

Η Ιαπωνία εξέφρασε σήμερα την ανησυχία της για την απόφαση του ΟΠΕΚ να μειώσει την ημερήσια παραγωγή του κατά 1,2 εκατομμύριο βαρέλια προκειμένου να συγκρατήσει τις τιμές, καθώς η κίνηση αυτή απειλεί να πλήξει την ιαπωνική οικονομία που εξαρτάται πλήρως από το εξωτερικό σε ότι αφορά τον εφοδιασμό της σε πετρέλαιο.

Πίνακας 1.1 Μακροοικονομικές προβλέψεις			
	2005	2006	2007
Ρυθμός ανάπτυξης			
Αναπτυγμένες οικονομίες	2,6	3,1	2,7
Ευρωζώνη	1,4	2,6	2,1
ΗΠΑ	3,2	3,4	2,9
Ιαπωνία	2,6	2,7	2,1
Πληθωρισμός			
Αναπτυγμένες οικονομίες	2,3	2,6	2,3
Ευρωζώνη	2,2	2,2	2,1
ΗΠΑ	3,4	3,6	2,9
Ιαπωνία	-0,6	0,3	0,7
Ποσοστό ανεργίας			
Αναπτυγμένες οικονομίες	6,0	5,6	5,5
Ευρωζώνη	8,6	8,0	7,7
ΗΠΑ	5,1	4,8	4,9
Ιαπωνία	4,4	4,1	4,0
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% ΑΕΠ)			
Αναπτυγμένες οικονομίες	-1,4	-1,6	-1,7
Ευρωζώνη	0,0	-0,1	0,1
ΗΠΑ	-6,4	-6,6	-6,9
Ιαπωνία	3,6	3,7	3,5
Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)			
Αναπτυγμένες οικονομίες	-3,6	-3,2	-3,2
Ευρωζώνη	-2,4	-2,0	-1,5
ΗΠΑ	-3,7	-3,1	-3,2
Ιαπωνία	-5,6	-5,2	-4,9

Πηγή: ΔΝΤ(Σεπτ. 2006) , Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Νοε. 2006) για τα μεγέθη της Ευρωζώνης

ΠΗΓΗ: Κρατικός Προϋπολογισμός- Εισηγητική έκθεση, Κεφάλαιο 1, 2007

"Αν ο στόχος ήταν η διατήρηση των τιμών σε υψηλά επίπεδα, βρισκόμαστε σε μια άκρως ανησυχητική κατάσταση" δήλωσε ο Ιάπωνας υπουργός Οικονομίας ,Εμπορίου και Βιομηχανίας, Ακόρα Αμάρι.

"Η αγορά έχει ήδη συνυπολογίσει αυτή την απόφαση, αλλά η επίδρασή της στην ιαπωνική οικονομία δεν θα είναι αμελητέα. Ζητώ από τις πετρελαιοπαραγωγές χώρες να συμβάλουν στην βελτίωση της παγκόσμιας οικονομίας" τόνισε ο Αμάρι.

[ΠΗΓΗ: Εφημερίδα Εξπρές, αρ. φύλλου 13.229]

Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στην Ευρωζώνη από 0,9% και 0,8% που ήταν το 2002 και 2003 αντίστοιχα αυξήθηκε στο 2,6% το 2006 και προβλέπεται ότι θα είναι πάνω από 2% στα επόμενα δύο χρόνια.

Όσον αφορά την ανεργία, μετά από την δύσκολη περίοδο 1970-1980, αναμένεται να μη μεταβληθεί σημαντικά και να παραμείνει στις ΗΠΑ γύρω στο 5% και στην Ιαπωνία να υπάρξει μια μικρή υποχώρηση ενώ στην Ευρωζώνη, η ανεργία διατηρείται σε επίπεδα πάνω από το 8% με το 2006 να υποχωρήσει πολύ λίγο, από 8,6% το 2005 στο 8,4%.

[ΠΗΓΗ: Κρατικός προϋπολογισμός- Εισηγητική έκθεση, Κεφάλαιο 1, 2007]

3.1.2. ΗΠΑ

Στις ΗΠΑ ο πληθωρισμός (μετρούμενος με τον ΔΤΚ) αυξανόταν διαρκώς τα τελευταία έτη (από 1,6% το 2002 ανήλθε σταδιακά στο 4% στα μέσα του 2006). Η επίδραση της πολιτικής αύξησης των επιτοκίων από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα οδήγησε, με χρονική υστέρηση, σε σταδιακή υποχώρηση του πληθωρισμού, ο οποίος διαμορφώθηκε σε 2,5% το Δεκέμβριο του 2006. Βεβαίως, η εξέλιξη αυτή αντανάκλα και την κάμψη των τιμών του πετρελαίου. [ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος, Φεβρουάριος 2007]

Αφού διευρύνθηκε με σταθερό ρυθμό τους προηγούμενους μήνες, το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών μειώθηκε αισθητά το Σεπτέμβριο, υποχωρώντας στα 64,3 δις δολ. ΗΠΑ, σε σύγκριση με το προς τα κάτω αναθεωρημένο ποσό των 69 δις δολ. ΗΠΑ τον Αύγουστο. Η μείωση του εμπορικού ελλείμματος οφειλόταν τόσο στην αύξηση των εξαγωγών όσο και την έντονη μείωση των εισαγωγών. Η μείωση των εισαγωγών συνδέεται κυρίως, αλλά όχι αποκλειστικά, με την υποχώρηση των εισαγωγών πετρελαίου, αντανακλώντας χαμηλότερες τιμές και όγκους ενέργειας. Αφού υποχώρησε σημαντικά το Σεπτέμβριο, ο πληθωρισμός βάσει του ΔΤΚ μειώθηκε εκ νέου τον Οκτώβριο λόγω της περαιτέρω πτώσης των τιμών της ενέργειας, σε συνδυασμό με τη συγκρατημένη αύξηση των τιμών των αγαθών πλην της ενέργειας. Η Ομοσπονδιακή Επιτροπή Ανοικτής Αγοράς (FOMC) των ΗΠΑ αποφάσισε στις 25 Οκτωβρίου 2006 να διατηρήσει αμετάβλητο στο 5,25% το επιτόκιο-στόχο της για τα ομοσπονδιακά κεφάλαια.

Όσον αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις, ο ρυθμός επέκτασης της οικονομίας των ΗΠΑ αναμένεται να παραμείνει κάτω από το επίπεδο της τάσης του στο εγγύς μέλλον. Η επίδραση της εξασθένησης της δραστηριότητας στην αγορά κατοικιών, σε συνδυασμό με την επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των τιμών των κατοικιών, είναι πιθανόν να επηρεάσει δυσμενώς τις καταναλωτικές δαπάνες και τις επενδύσεις σε κατοικίες. Ταυτόχρονα, η συνέχιση της αύξησης του εισοδήματος από εργασία, η πρόσφατη μείωση των τιμών της ενέργειας και η αύξηση των κερδών των μετοχικών τίτλων ενδεχομένως να συνεχίσουν να ενισχύουν την κατανάλωση. Ενώ αναμένεται κάποια υποχώρηση στο τέταρτο τρίμηνο, οι επιχειρηματικές επενδύσεις εκτός των κατοικιών αναμένεται να ενισχυθούν σταθερά, δεδομένων των υγιών ισολογισμών των επιχειρήσεων και της ισχυρής κερδοφορίας.

[ΠΗΓΗ: ΕΚΤ, Μηνιαίο δελτίο, Δεκέμβριος 2006, σελ.6]

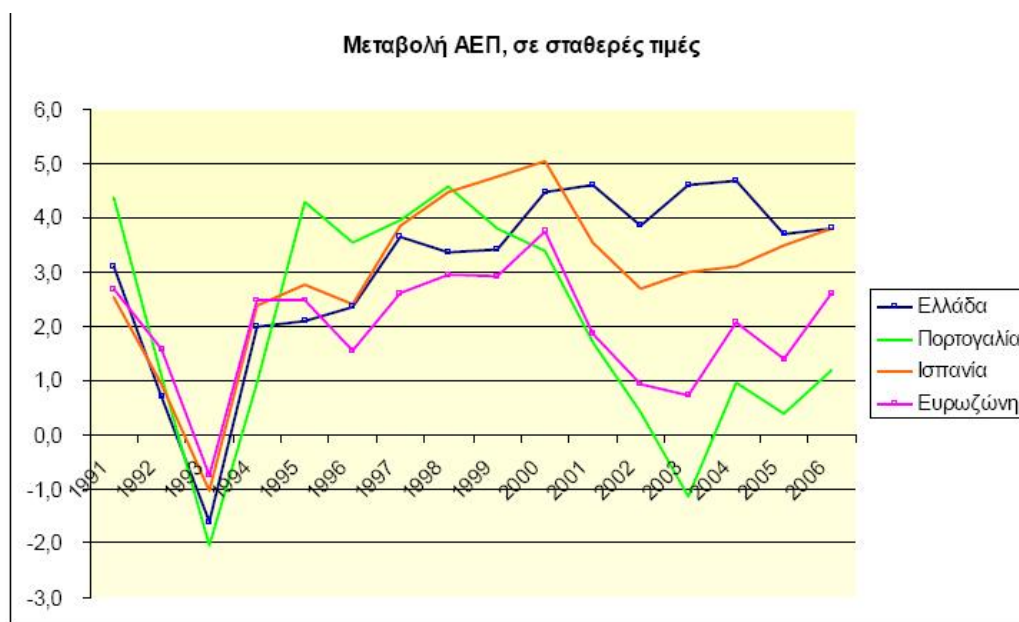
3.1.3. ΙΑΠΩΝΙΑ

Στην Ιαπωνία, η οικονομική δραστηριότητα συνεχίζει να ανακάμπτει σταθερά ενώ ο πληθωρισμός υποχώρησε κάπως.

Ο πληθωρισμός των τιμών παραγωγού επίσης επιβραδύνθηκε και διαμορφώθηκε σε 2,8% τον Οκτώβριο, από 3,5% τον προηγούμενο μήνα, αντανακλώντας ειδικότερα την πρόσφατη υποχώρηση των τιμών του πετρελαίου.

[ΠΗΓΗ: Κρατικός προϋπολογισμός 2007, Εισηγητική Έκθεση, Κεφάλαιο1]

Όσον αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις, οι προοπτικές της ιαπωνικής οικονομίας παραμένουν ευνοϊκές. Η οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να εξακολουθήσει να επεκτείνεται λόγω της σταθερής εγχώριας ζήτησης και της αυξανόμενης ενίσχυσης των εξαγωγών σε περιβάλλον ευνοϊκών συνθηκών ανταγωνισμού. Όπως προβλέπεται από το ΔΝΤ, μετά από αρκετά χρόνια αποπληθωρισμού, αναμένονται αύξηση των τιμών κατά 0,7% το 2007.

ΠΗΓΗ: Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Μηλιός Γιάννης, Πατσουράτης Βασίλειος, Ράπανος Βασίλειος, Δεκέμβριος 2006

Επιπλέον, ο ρυθμός αύξησης των επενδύσεων ενισχύεται σημαντικά το δεύτερο τρίμηνο του έτους κατά 2,1% έναντι της προηγούμενης περιόδου (1,8% στην ΕΕ-12), ενώ σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2005 η αύξηση κατά 4,8% στην ΕΕ-25 (5,3% στην ΕΕ-12) συμβάλει θετικά στην άνοδο του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η αύξηση των επενδύσεων αφορά τόσο επενδύσεις για κατασκευές, όσο και επενδύσεις εξοπλισμού.²

[ΠΗΓΗ: ΕΚΤ, Μηνιαίο δελτίο, Δεκέμβριος 2006, σελ.7]

² Οι εκτιμήσεις της επιτροπής στηρίζονται στην αύξηση της ακαθάριστης αξίας παραγωγής στις κατασκευές το δεύτερο τρίμηνο του έτους κατά 2,4% (σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο), ένδειξη με υψηλό βαθμό συσχέτισης με την επενδυτική δαπάνη.

Πίνακας 1.2. Βασικά στοιχεία της ανάκαμψης στην Ευρωζώνη

(Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή)	Φθινόπωρο 2006, πρόβλεψη					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ΑΕΠ	0.8	2.0	1.4	2.6	2.1	2.2
Κατανάλωση	1.2	1.5	1.4	2.0	1.6	2.1
Επενδύσεις	1.0	2.3	2.5	4.3	3.0	3.0
Απασχόληση	0.4	0.7	0.7	1.4	1.2	1.1
Ανεργία	8.7	8.9	8.6	8.0	7.7	7.4
Πληθωρισμός	2.1	2.1	2.2	2.2	2.1	1.9
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-3.1	-2.8	-2.4	-2.0	-1.5	-1.3
Δημόσιο Χρέος (% ΑΕΠ)	69.2	69.7	70.6	69.4	68.0	66.9
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	0.5	0.8	0.0	-0.1	0.1	0.1

Πηγή: European Commission, Autumn Forecasts, 2006,

ΠΗΓΗ: Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Μηλιός Γιάννης, Πατσουράτης Βασίλειος, Ράπανος Βασίλειος, Δεκέμβριος 2006

3.2 Μελλοντικά σενάρια

Για την παγκόσμια οικονομία ο κ. Παπαδήμος επισήμανε ότι, σύμφωνα με συγκλίνουσες εκτιμήσεις, οι αναπτυξιακοί ρυθμοί θα συνεχίσουν να είναι υψηλοί στη διάρκεια της επόμενης διετίας, ενώ και για την ευρωπαϊκή οικονομία οι εκτιμήσεις είναι θετικές.

Ο κ. Παπαδήμος τόνισε ότι οι μεταρρυθμίσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποδίδουν αποτελέσματα και αναφέρθηκε στη μείωση της ανεργίας. Επισήμανε πάντως ότι, προκειμένου να διατηρηθούν η οικονομική ανάπτυξη και η μακροοικονομική σταθερότητα σε μόνιμη βάση, που είναι το ζητούμενο, θα πρέπει οι μεταρρυθμίσεις να συνεχισθούν. Επίσης αναφέρθηκε και στον πληθωρισμό στην ευρωζώνη, επισημαίνοντας ότι σε μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα θα πρέπει να ληφθούν υπόψη η ρευστότητα που υπάρχει, καθώς και να εκτιμηθεί η πορεία της τιμής του πετρελαίου και η επίπτωσή της στις τιμές, στο πλαίσιο της συνεχούς εγρήγορσης της ΕΚΤ στον τομέα των επιτοκίων.

Το 2008 αναμένεται ότι η ανάπτυξη στη Ευρωζώνη θα είναι βραδύτερη αν και ο ρυθμός ανόδου του ΑΕΠ θα παραμείνει υψηλός. Στην τριμηνιαία έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πορεία της οικονομίας στην ΕΕ-12 επισημαίνονται οι ακόλουθοι κίνδυνοι που εκτιμάται ότι ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στη οικονομική ανάπτυξη:

- α)** Η επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας, και ιδιαίτερα της οικονομίας των ΗΠΑ, μπορεί να είναι τελικά μεγαλύτερη της αρχικά αναμενόμενης.
- β)** Παρά τη μείωση των τιμών πετρελαίου τον Αύγουστο, αυτές θα παραμείνουν σε σαφώς υψηλά επίπεδα, ενώ ταυτόχρονα εμμένουν οι εντάσεις στη Μέση Ανατολή.
- γ)** Η πιθανή επίπτωση στο παγκόσμιο εμπόριο, που θα έχει η αναζωπύρωση των πιέσεων προστατευτισμού στο πλαίσιο της διακοπής των διαπραγματεύσεων του «Γύρου της Ντόχα».

Μετά από μια μακρά σχετικά περίοδο πολύ χαμηλών ρυθμών αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 25 και ιδιαίτερα της Ευρωζώνης, είναι πλέον εμφανή τα σημεία της οικονομικής ανάκαμψης. Αναλυτικότερα το παγκόσμιο ΑΕΠ εκτιμάται ότι το 2008 η αύξηση θα επιβραδυνθεί στο 4,6% και το 2009 στο 4,7%. Οι περισσότεροι οικονομικοί και χρηματοοικονομικοί δείκτες οδηγούν στην άποψη ότι θα υπάρξει ομαλή προσγείωση στην οικονομική δραστηριότητα στις ΗΠΑ, αλλά η ισχυρή ανάπτυξη στις άλλες περιοχές του κόσμου θα διατηρήσει την παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα σε ικανοποιητικά επίπεδα. Οι θετικές προοπτικές ενδυναμώνονται από την πτώση των τιμών του πετρελαίου, τις θετικές προοπτικές στα χρηματιστήρια και από τις πτωτικές τάσεις στα μακροχρόνια επιτόκια και το γεγονός ότι δεν φαίνεται να υπάρχουν σημαντικοί κίνδυνοι για πληθωρισμό. Η προβλεπόμενη μείωση στην αύξηση του παγκόσμιου ΑΕΠ οφείλεται κυρίως στην επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας στις ΗΠΑ. Οι ανισορροπίες όμως στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών των ΗΠΑ παραμένουν, και το έλλειμμα προβλέπεται να αυξηθεί στα 900 δισεκατομμύρια δολάρια, παρά τη σημειούμενη βελτίωση στις αποταμιεύσεις των νοικοκυριών.

Πίνακας 3. Εξέλιξη του χρέους μέχρι το 2050 (% ΑΕΠ)

	2004	Σενάριο προγράμματος			Σενάριο προϋπ/σμού 2004		
		2010	2030	2050	2010	2030	2050
Βέλγιο	96,6	75,7	24,7	28,8	73,2	19,0	18,3
Γερμανία	65,5	62,2	39,6	23,0	73,6	91,0	138,7
Ελλάδα	110,5	95,5	119,8	347,0	111,3	229,7	629,2
Ισπανία*	49,0	35,1	4,3	55,9	36,1	5,6	58,0
Γαλλία	64,8	59,0	89,5	219,3	70,3	158,4	383,3
Ιρλανδία	21,7	12,0	12,0	62,6	3,6	-0,6	42,5
Ιταλία*	106,0	90,7	31,2	-5,7	99,1	119,8	218,0
Λουξ/ργο	5,0	5,8	31,8	74,4	11,2	49,7	104,0
Ολλανδία	56,3	55,6	81,9	154,5	55,8	98,9	195,4
Αυστρία	64,2	54,2	16,4	-18,6	55,3	24,9	0,6
Φιλανδία*	6,4	-4,5	-30,5	-13,7	-14,7	45,1	-35,1

* Προσαρμοσμένο δημόσιο χρέος = με το χρέος όπως ορίζεται από το Μάαστριχτ μείον τα συσσωρευμένα ποσά κοινωνικής ασφάλισης που προορίζονται για συντάξεις.

Πηγή: *European Commission, Public Finances in EMU 2005*

Από την άλλη πλευρά η Κίνα και οι πετρελαιοεξαγωγικές χώρες θα είναι εκείνες που θα αυξήσουν τα πλεονάσματα τους σε συναλλαγματικά αποθέματα. Η αύξηση των επιτοκίων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας φαίνεται να μην επηρεάζει σημαντικά την ανάκαμψη. Η ανάκαμψη αυτή αναμένεται να έχει και θετικές επιδράσεις στην απασχόληση και η ανεργία να μειωθεί από το 8% το 2006 στο 7,4% το 2008. Ακόμη ο πληθωρισμός θα διατηρηθεί σε χαμηλά επίπεδα και το 2008 εκτιμάται ότι θα μειωθεί, έστω οριακά, κάτω από το 2%, που είναι ο στόχος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Αν οι προβλέψεις αυτές αποδειχτούν σωστές και δεν υπάρξουν ιδιαίτερες διεθνείς αναταράξεις, τότε μπορεί να υποθέσει κανείς ότι δεν θα πρέπει να υπάρξει περαιτέρω αξιοσημείωτη αύξηση των επιτοκίων της Ευρωζώνης. Άλλη αξιοσημείωτη μεταβολή στην Ευρωζώνη είναι η μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και η αποκλιμάκωση του δημόσιου χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ. Ιδιαίτερα στη Γερμανία, το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης, ως ποσοστό του ΑΕΠ, εκτιμάται ότι 2008 θα μειωθεί στο 1,6%.

Όσον αφορά την οικονομική δραστηριότητα της Ελλάδας, όπως φαίνεται και στον πίνακα 1.4 αναμένεται τη διετία 2007-2008 να είναι της τάξεως του 3.7% σε σχέση

Πίνακας 1.4. Βασικές μακροοικονομικές εξελίξεις

	Ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ΑΕΠ σε σταθερές τιμές	4,8	4,7	3,7	3,8	3,7	3,7
Ιδιωτική κατανάλωση	4,5	4,7	3,7	3,4	3,2	3,0
Δημόσια κατανάλωση	-2,0	2,8	3,1	1,9	1,7	3,8
Επενδύσεις	13,7	5,7	-1,4	6,3	6,2	5,4
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	1,0	11,7	2,9	6,6	5,9	5,6
Τελική ζήτηση	4,7	5,7	2,5	4,4	4,0	4,0
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	4,5	9,3	-1,2	6,3	5,1	4,9
Ανεργία ^(α)	9,7	10,5	9,8	9,3	8,9	8,6
Αποταμίευση νοικοκυριών ^(β)	-	7,3	6,6	4,4	3,6	3,3
Εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή	3,4	3,0	3,5	3,3	3,3	3,3
Εμπορικό ισοζύγιο ^(γ)	-16,7	-17,7	-16,2	-16,9	-16,6	-16,3
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ^(γ)	-10,0	-9,5	-9,2	-8,5	-8,0	-7,5

(α) Ορισμός Eurostat

(β) Ακαθάριστες αποταμιεύσεις / ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα,

(γ) ως ποσοστό του ΑΕΠ

Πηγή: European Commission, Autumn Forecasts, 2006.

με το 3.6% που ήταν το 2006. Η οικονομική ανάκαμψη που παρουσιάζει η Ευρώπη, προβλέπεται ότι θα έχει θετικές επιδράσεις και στην ανεργία η οποία σύμφωνα με το ΔΝΤ θα μειωθεί από το 9.3% το 2006 στο 8.9% το 2007 και στο 8.6% το 2008. Το συνολικό χρέος της Κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί στο 86% του ΑΕΠ από 108% που ήταν το 2006 ενώ το έλλειμμα σε 2% του ΑΕΠ.

[ΠΗΓΗ: Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας]

3.3. ΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ

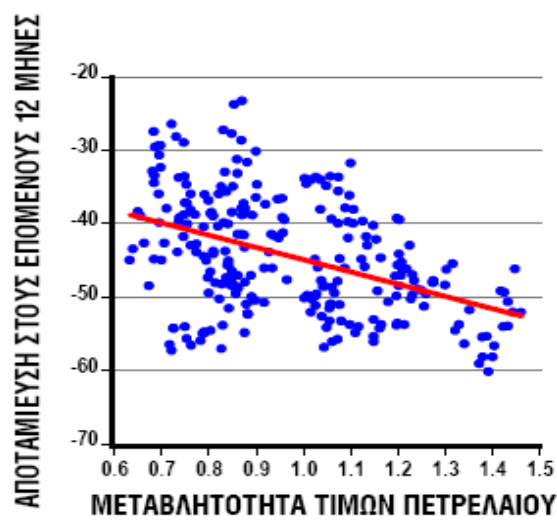
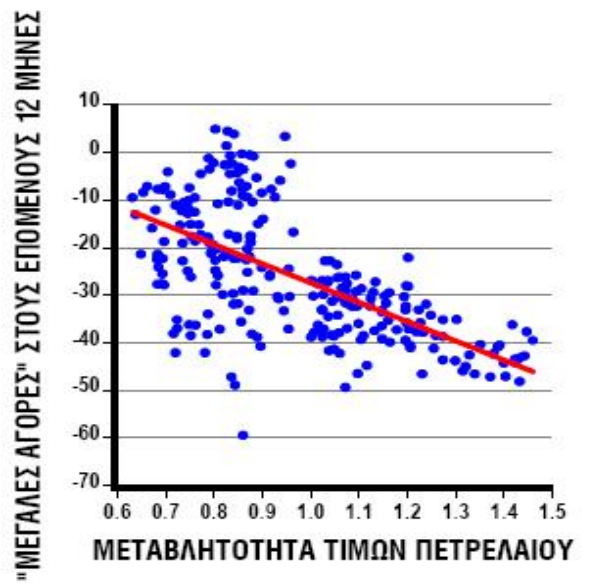
Σύμφωνα με την Eurobank στο τεύχος 4, στις 28 Απριλίου 2006 οι προσδοκίες, τόσο από την πλευρά της κατανάλωσης όσο και από την πλευρά της παραγωγής, αποτελούν παράγοντα που μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τους τρέχοντες αλλά και τους μελλοντικούς ρυθμούς της οικονομικής δραστηριότητας. Οι καταναλωτές και οι επιχειρηματίες επηρεάζονται αρνητικά από μια ασταθή πετρελαϊκή αγορά, που χαρακτηρίζεται από την μεγάλη μεταβλητότητα των τιμών η οποία εντείνει τις προσδοκίες για μείωση της συνολικής κατανάλωσης, αποταμίευσης και παραγωγής. Αν συνεχίσουν να υπάρχουν σημαντικές και απότομες αυξήσεις στην τιμή του πετρελαίου θα υπάρξει κάποιος σοβαρός αντίκτυπος στις προσδοκίες των καταναλωτών και των επιχειρηματιών, παρόμοιος με αυτόν των πετρελαϊκών κρίσεων στο παρελθόν. Όσο αυξάνεται η μεταβλητότητα της τιμής του πετρελαίου, αυξάνονται και οι αρνητικές προσδοκίες, τόσο στην κατανάλωση, όσο και στην παραγωγή.

Από την πλευρά της κατανάλωσης, η μεταβλητότητα της τιμής του πετρελαίου, συσχετίζεται αρνητικά με τις προσδοκίες που αφορούν τις μεγάλες αγορές και τις αποταμιεύσεις στους προσεχείς 12 μήνες, δηλαδή όσο αυξάνεται η μεταβλητότητα της τιμής του πετρελαίου, οι καταναλωτές προσδοκούν ότι οι αποταμιεύσεις τους θα μειώνονται, και οι τιμές των καταναλωτικών προϊόντων θα αυξηθούν, με αποτέλεσμα να μειώσουν σημαντικά την κατανάλωση των ακριβών αγαθών.

Από την πλευρά της παραγωγής, η αύξηση της μεταβλητότητας της τιμής του πετρελαίου συσχετίζεται θετικά με τις προσδοκίες που αφορούν την αύξηση του μελλοντικού επιπέδου τιμών των προϊόντων των επιχειρηματιών και αρνητικά με τις εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγωγής και τα τρέχοντα επίπεδα παραγγελιών στο πρόσφατο τρίμηνο όπως επίσης, και με τις προσδοκίες για το επίπεδο παραγωγής στο προσεχές τρίμηνο, δηλαδή όσο αυξάνεται η μεταβλητότητα της τιμής του πετρελαίου, περισσότεροι επιχειρηματίες στον τομέα της βιομηχανίας αντιλαμβάνονται ότι η παραγωγή τους αλλά και οι παραγγελίες για τα προϊόντα τους θα παρουσιάζουν μείωση,

ενώ παράλληλα προσδοκούν ότι η παραγωγική τους δραστηριότητα θα μειωθεί στο εγγύς μέλλον και οι τιμές των προϊόντων που παράγουν θα αυξηθούν.

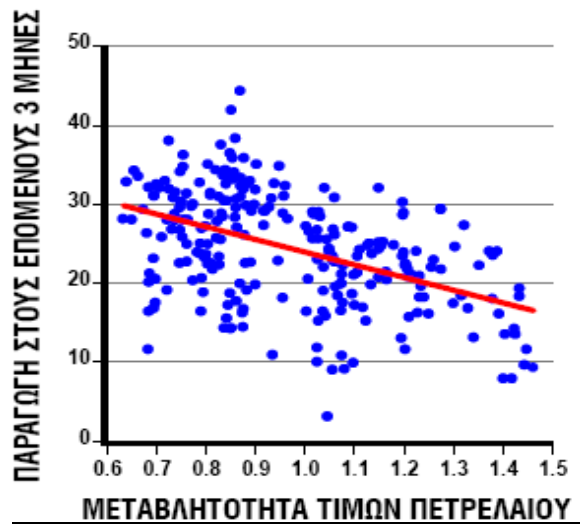
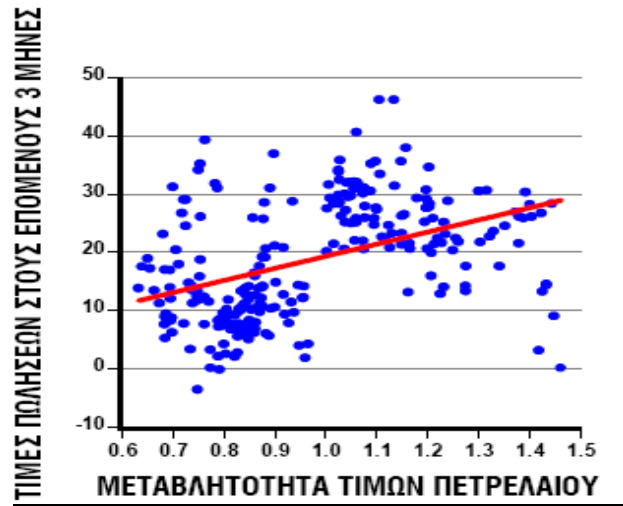
Διάγραμμα 12
Οι Προσδοκίες των Καταναλωτών

ΠΗΓΗ: Eurobank EFG Research, Απρίλιος 2006

Διάγραμμα 13

Οι Προσδοκίες των Επιχειρηματιών

ΠΗΓΗ: Eurobank EFG Research, Απρίλιος 2006

Οι μεταβολές της τιμής του πετρελαίου και όχι η μεταβλητότητα της τιμής επηρεάζουν άμεσα τις προσδοκίες των καταναλωτών για τον πληθωρισμό. Με την αύξηση της τιμής του αργού πετρελαίου όλο και περισσότεροι Έλληνες καταναλωτές εκτιμούν ότι οι τιμές έχουν αυξηθεί σημαντικά (στους τελευταίους 12 μήνες) και

προσδοκούν ότι οι τιμές των προϊόντων θα αυξηθούν ταχύτερα μέσα στους επόμενους 12 μήνες. Η μεταβλητότητα της τιμής του πετρελαίου επιδρά στην αποταμιευτική συμπεριφορά του καταναλωτή ενώ η αύξηση της τιμής του πετρελαίου δεν την επηρεάζει. Όσο αυξάνεται η μεταβλητότητα της τιμής του πετρελαίου, αυξάνεται και το ποσοστό των καταναλωτών που δεν σκοπεύει να αποταμιεύσει μέσα στους επόμενους 12 μήνες, αφού η αύξηση των τιμών που προβλέπει ο καταναλωτής μπορεί να τον οδηγήσει σε ρευστοποίηση των αποταμιεύσεών του (ή ακόμη και δανεισμό), για να διατηρηθεί το βιοτικό του επίπεδο.

[ΠΗΓΗ: EurobankEFG, “Η αβεβαιότητα για το πετρέλαιο, πλήγμα στις προσδοκίες για την οικονομική δραστηριότητα και τον πληθωρισμό”, Κώστας Βορλόου, Απρίλιος 2006 σελ. 3 – 4, 6, 9 - 13].

3.4. ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΕΙ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Η μακροοικονομική πολιτική πρέπει να στοχεύει στην ανάπτυξη και στην σταθερότητα. Η ακολουθούμενη πολιτική πρέπει να συνίσταται από νομισματική πολιτική, η οποία να οδηγεί σε σταθερότητα των τιμών, και από δημοσιονομική πολιτική, η οποία να έχει σαν στόχο την επίτευξη ισοσκελισμένων ή πλεονασματικών προϋπολογισμών και τη μείωση του δημόσιου χρέους. Η αντιμετώπιση των μακροοικονομικών ανισορροπιών και των διαρθρωτικών αδυναμιών της ελληνικής οικονομίας γίνεται ιδιαιτέρως επείγουσα και επιτακτική, καθώς αναμένεται να είναι σοβαρές οι συνέπειες που θα ακολουθήσουν, από την γήρανση του πληθυσμού για τις αναπτυξιακές και δημοσιονομικές προοπτικές της οικονομίας και, από την διαδικασία της παγκοσμιοποίησης για τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της Ελλάδος.

[ΠΗΓΗ: Η ετήσια έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος που παρουσιάστηκε στην ετήσια γενική συνέλευση των μετόχων, 27 Απριλίου 2006].

Με αφετηρία το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2005-2008 και τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό για το καταρτιζόμενο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013 με έμφαση την ανταγωνιστικότητα, την

περιφερειακή σύγκλιση, την καινοτομία και την γνώση, πρέπει να επιδιωχθεί η βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, ώστε να διασφαλιστούν οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης, η άνοδος του βιοτικού επιπέδου στην κατεύθυνση της πραγματικής σύγκλισης και η ουσιαστική μείωση της φτώχειας και της κοινωνικής ανισότητας.

1) Όσον αφορά τις **φορολογικές μεταρρυθμίσεις** σε ομιλία του Γεωργίου Αλογοσκούφη τον Μάρτιο του 2006 αναφέρει ότι οι φορολογικοί συντελεστές για τις Α.Ε και Ε.Π.Ε μειώνονται κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες, από το 35% που ίσχυε για τη χρήση του 2004, στο 25% από την 1-1-2007 και για τις Ο.Ε από 25% στο 20% έτσι ώστε να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα, η αύξηση των επενδύσεων και να ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα και την απασχόληση, αίροντας τα υφιστάμενα αντικίνητρα, τονώνοντας τη ζήτηση και την προσφορά εργασίας και διευκολύνοντας την ίδρυση και τη λειτουργία των επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή στηρίζοντας έτσι την ταχύτερη άνοδο του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Κατά την τριετία 2007-2009 θα ξεκινήσει η διαδικασία μείωσης των φορολογικών συντελεστών των φυσικών προσώπων, θα αυξηθεί το αφορολόγητο όριο εισοδήματος στα 12.000 ευρώ για τους μισθωτούς, τους ελευθέρους επαγγελματίες και τους συνταξιούχους, θα μειωθεί ο κεντρικός φορολογικός συντελεστής στο 25% από το 30% και ο ανώτατος φορολογικός συντελεστής από το 40% στο 35%, ώστε όλοι οι πολίτες να πληρώνουν λιγότερους φόρους από το 2007.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γραφείο τύπου και δημοσίων σχέσεων, Κοινή συνέντευξη τύπου, 9 Μαρτίου 2006 σελ 3 – 4, 8 - 9].

Έχει ξεκινήσει μία συντονισμένη προσπάθεια για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής η οποία αναμένεται να αποδώσει πρόσθετα έσοδα. Μέτρα, όπως οι διασταυρώσεις μέσω της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων και η ίδρυση της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων έχουν ήδη φέρει αποτελέσματα, με το ρυθμό αύξησης των εσόδων να έχει επιταχυνθεί σημαντικά τους δύο τελευταίους μήνες. Οι φορολογικοί έλεγχοι είναι τώρα στοχευμένοι και βασίζονται σε προκαταρκτικές ενδείξεις για πιθανές φορολογικές ατασθαλίες, επιτυγχάνοντας έτσι υψηλότερα ποσοστά

παρατηρούμενης παράνομης δραστηριότητας σε σχέση με τους προηγούμενους ελέγχους (75% έναντι 25%).

Αυξήθηκε η ειδική φορολογία στα καύσιμα της τάξης του 5% (2006) και θα ακολουθήσουν περαιτέρω φορολογικές αυξήσεις διαμορφώνοντας έτσι την συνολική αύξηση σε περίπου 20% μέχρι το τέλος του 2009, προκειμένου να επιτευχθεί συμμόρφωση με την οδηγία 2003/96/EC για τα κατώτατα επίπεδα ειδικών φόρων στα καύσιμα σε ολόκληρη την Ε.Ε αποφέροντας έτσι πρόσθετα έσοδα.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης 2005-2008 Δεκέμβριος 2005 σελ. 15 – 16, 18].

2) Μια άλλη μεταρρύθμιση που έγινε σύμφωνα με του Γεώργιο Αλογοσκούφη σε ομιλία του, τον Αύγουστο του 2006 είναι η **κατάρτιση του νέου επενδυτικού νόμου** με τον οποίο παρέχονται κίνητρα για ιδιωτικά επενδυτικά σχέδια με έμφαση στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που είναι η ραχοκοκαλιά της οικονομίας, ώστε να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας, να επιταχυνθεί η περιφερειακή σύγκλιση και να αξιοποιηθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας.

[ΠΗΓΗ: www.alogouskoufis.gr, "Ομιλία-Συνέντευξη", 1/08/2006, σελ.2].

3) Υιοθετήθηκε **μια νέα εξαγωγική πολιτική** με στόχο να προωθηθούν τα ελληνικά προϊόντα και οι υπηρεσίες σε κάθε αγορά του κόσμου μέσα από την αναβάθμιση του Ελληνικού Οργανισμού Εξωτερικού Εμπορίου, την πλήρη κινητοποίηση του ΟΠΕ, και του θεσμικού ρόλου του Εθνικού Συμβουλίου Εξαγωγών όπως επίσης, και η προώθηση των εξαγωγών όσο πιο αποτελεσματικά γίνεται στις αγορές ενισχύοντας την εξωστρέφεια και την αναπτυξιακή δυναμική της οικονομίας.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Ενημερωτικό σημείωμα για την Ελληνική Οικονομία, Αύγουστος 2006 σελ. 8, 12, 19]

4) Όπως τονίζει στην «Κ» ο περιβαλλοντολόγος κ. Στέλιος Ψωμάς, η Ελλάδα θα μπορούσε να καλύψει τις ενεργειακές της ανάγκες εκμεταλλευόμενη αποκλειστικά τις

δωρεάν και ανεξάντλητες αυτές πηγές. Σε ένα υποθετικό σενάριο, εάν η Κρήτη εφοδιαζόταν με αρκετές ανεμογεννήτριες, που θα «δούλευαν» για ένα χρόνο, θα μπορούσε να καλύπτει τις ανάγκες της Ε.Ε. (των 15) για ηλεκτρική ενέργεια για διάστημα δύο χρόνων! Η προοπτική βέβαια η Κρήτη να γεμίσει ογκώδεις ανεμογεννήτριες δεν αρέσει σε κανέναν. Με σωστό σχεδιασμό ωστόσο, εκτιμάται ότι η εγκατάσταση αιολικών πάρκων σε στρατηγικά σημεία, μπορεί να καλύψει το 25-30% των ενεργειακών αναγκών της χώρας! Σήμερα, ωστόσο, μόλις το 2% της ηλεκτροπαραγωγής προέρχεται από την εκμετάλλευση του ανέμου.

Σήμερα, στην Ελλάδα είναι εγκατεστημένα μόλις 573 MW αιολικής ενέργειας, τη στιγμή που στη Γερμανία η εγκατεστημένη ισχύς φθάνει τα 18.428 MW. Σημειώνεται ότι βάσει των υποχρεώσεών μας στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κιότο, δηλαδή την κάλυψη του 20,1% της ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας έως το 2010, πρέπει μέσα στα επόμενα τρία χρόνια να εγκαταστήσουμε επιπλέον 3.000 MW αιολικής ενέργειας. Το μεγαλεπήβολο σχέδιο, δε, σύμφωνα με τον νόμο για τις ΑΠΕ, που ψηφίστηκε το περασμένο καλοκαίρι, είναι έως το 2020 να έχουμε αυξήσει το ποσοστό των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή έως το 29%. Ανάλογη είναι η υστέρηση της χώρας μας και στον τομέα της ηλιακής ενέργειας.

Για την ακρίβεια, ελάχιστα βήματα έχουν γίνει μετά τον ηλιακό θερμοσίφωνα. Την ώρα που η εγκατεστημένη ισχύς των φωτοβολταϊκών συστημάτων (συστημάτων που παράγουν ενέργεια από την ηλιακή ακτινοβολία) στη «συννεφιασμένη» Γερμανία φθάνει τα 1.200 MW, το 2005 στην Ελλάδα «του φωτός» δεν ξεπερνούσε τα 5 MW. Έχει υπολογιστεί, ωστόσο, ότι στη χώρα μας, η μέση ετήσια προσπίπτουσα ηλιακή ακτινοβολία κυμαίνεται στις 1.750 kWh/m². Έτσι, ένα φωτοβολταϊκό σύστημα ονομαστικής ισχύος 3 kWp, που καταλαμβάνει μια επιφάνεια 30 m² περίπου, έχει τη δυνατότητα παραγωγής 4.500 kWh/έτος. Αυτό το μέγεθος αντιστοιχεί σε αποφυγή παραγωγής 4,5 τόνων διοξειδίου του άνθρακα -που είναι και το ζητούμενο των διεθνών συμβάσεων για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών. Πρόκειται δε για ικανή ποσότητα ενέργειας για την κάλυψη των αναγκών ενός μέσου νοικοκυριού.

Ωστόσο, εντός του 2007 θα ολοκληρωθούν οι διαγωνιστικές διαδικασίες και θα κατακυρωθούν δυο άδειες, για την πρώτη και τη δεύτερη μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ιδιώτες 400 mw η κάθε μία. Εντός του 2007 θα προκηρυχθεί, επίσης ο διαγωνισμός για την τρίτη ιδιωτική μονάδα.

[ΠΗΓΗ: www.energia.gr , “Ανεκμετάλλευτη μια Υπερδύναμη της Ελλάδας”, Λίνα Γιάνναρου, 30/11/2006, σελ.1]

5) Ενεργειακό κέντρο στην περιοχή Κορακιές, το οποίο θα λειτουργεί με μαζούτ χαμηλού θείου **με δυνατότητα χρήσης φυσικού αερίου**, προβλέπει το μεσοπρόθεσμο σχέδιο για την ηλεκτρική επάρκεια της Κρήτης, που παρουσίασε ο υπουργός Ανάπτυξης Δ. Σιούφας σε ευρεία σύσκεψη στο Ηράκλειο. Πρόκειται για ένα αποδεκτό σχέδιο που αφορά τη διασφάλιση ηλεκτρικής επάρκειας για την περίοδο από το 2006 μέχρι και το 2011. Το συνολικό επενδυτικό αυτό πρόγραμμα θα κοστίσει στη ΔΕΗ περίπου 1.000 εκατ. ευρώ και προβλέπεται ότι θα δημιουργήσει περίπου 300 θέσεις εργασίας στη φάση της υλοποίησης και 200 μόνιμες θέσεις εργασίας κατά τη διάρκεια της λειτουργίας. Ο χρόνος ολοκλήρωσης των προεργασιών του εργοστασίου στην Κορακιά είναι δύο χρόνια και η αποπεράτωσή του αναμένεται να γίνει σταδιακά έως το 2011-2012, με δυνατότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ισχύος 250 MW. Από το 2016 και μετά θα μπορεί να παράγει επιπλέον 250 MW, ανεβάζοντας τη συνολική παραγόμενη ισχύ σε 500 MW.

[ΠΗΓΗ: www.Plant Management online, Άρθρο 2 Φεβρουαρίου 2005].

Η Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εψήφισε τρεις εκθέσεις που αφορούν στην ενέργεια, με στόχο την δημιουργία κοινής ενεργειακής πολιτικής, καθώς και την απεξάρτησή της ΕΕ από το πετρέλαιο. Πρόκειται για την έκθεση Morgan επί της ευρωπαϊκής στρατηγικής για αειφόρο, ανταγωνιστική και ασφαλή ενέργεια, την έκθεση Langen επί του Σχεδίου Δράσεως για τη βιομάζα και της Στρατηγικής και τα βιοκαύσιμα και τέλος για την έκθεση Serpanen επί της προτάσεως Κανονισμού για την θέσπιση χρηματοδοτικού μέσου για την πυρηνική προστασία και ασφάλεια.

Σε σχετική ανακοίνωση, ο Ευρωβουλευτής της «Νέας Δημοκρατίας» κ. Ν. Βακάλης δήλωσε ότι πρόκειται για «σημαντικές οι εξελίξεις στον τομέα αυτό. Η Ευρώπη προχωρά με σταθερά βήματα προς μία κοινή ενεργειακή πολιτική εντός και εκτός των συνόρων της». Μια από τις κυριότερες πτυχές της εκθέσεως επί της ευρωπαϊκής στρατηγικής για αειφόρο, ανταγωνιστική και ασφαλή ενέργεια είναι οι συστάσεις των Ευρωβουλευτών για την ανάπτυξη μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής ενέργειας της ΕΕ, ικανής να διασφαλίσει μακροπρόθεσμα τα ευρωπαϊκά συμφέροντα και να μειώσει την εξάρτηση των ευρωπαϊκών οικονομιών από το πετρέλαιο.

Με μια σειρά από τροπολογίες που συνυπέγραψε ο κ. Βακάλης, τίθενται φιλόδοξοι και δεσμευτικοί στόχοι για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την βελτίωση της ενεργειακής αποδόσεως, την αύξηση των επενδύσεων σε έρευνα και την άρση των εμποδίων στην δημιουργία μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας. Αξίζει να σημειωθεί ότι για πρώτη φορά γίνεται μνεία στα δικαιώματα των καταναλωτών και στο πρόβλημα της «ενεργειακής φτώχειας», το οικονομικό πρόβλημα δηλαδή που αντιμετωπίζουν σήμερα πολλά ευρωπαϊκά νοικοκυριά με την κατανάλωση ενέργειας. [Πηγή: www.energia.gr, «Σημαντικές Ενεργειακές Εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση», 18/12/2006, σελ.1]

6) Στον τομέα των **βασικών ενεργειακών δικτύων** και στο άνοιγμα των αγορών στον ανταγωνισμό ανάγκη αποτελεί η σταδιακή μείωση της εξάρτησης της χώρας από το πετρέλαιο. Σημαντική εξέλιξη αποτελεί η έναρξη της διαδικασίας σταδιακής απελευθέρωσης της αγοράς **ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου**. Το φυσικό αέριο εντάχθηκε με μεγάλη καθυστέρηση στο εγχώριο ενεργειακό σύστημα, ωστόσο σταδιακά υποκαθιστά το πετρέλαιο για βιομηχανική και οικιακή χρήση. Στην αγορά του φυσικού αερίου, η κυβέρνηση επιλέγει ένα ταχύτερο άνοιγμα της αγοράς και, σύμφωνα με την πρόσφατη νομοθεσία, όλοι οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των συμπαραγωγών με κατανάλωση πάνω από 25 εκατομμύρια μ³/έτος γίνονται επιλέξιμοι καταναλωτές. Η υποστήριξη της ολοκλήρωσης των δικτύων και η επιτάχυνση της διείσδυσης του φυσικού αερίου, της διάδοσης της κατανάλωσης σε όσο το δυνατόν περισσότερους μεγάλους αλλά και ατομικούς καταναλωτές και της διασύνδεσης των

δικτύων με την Ασία και την Ευρώπη για την ένταξη της χώρας στα μεγάλα διεθνή (διευρωπαϊκά) δίκτυα.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013, Δεκέμβριος 2005, σελ. 44 - 46].

Στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, ένας νέος νόμος υιοθετήθηκε το 2003 επιτρέποντας, μεταξύ άλλων, ασύμμετρη αντιμετώπιση της ΔΕΗ σε ό,τι αφορά στις συμφωνίες διαθεσιμότητας ισχύος στην παραγωγή ενεργείας. Σημαντική πρόκληση στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί η εξασφάλιση του κόστους παραγωγής και διάθεσης της ενέργειας στον τελικό καταναλωτή σε χαμηλά επίπεδα, και η επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων για τους οποίους έχει δεσμευθεί η χώρα.

Στην ηλεκτρική ενέργεια και στις αγορές φυσικού αερίου, τα εγχώρια συστήματα έχουν ήδη (ή πολύ σύντομα θα έχουν) διασυνδεθεί με εκείνα των γειτονικών χωρών, παρέχοντας κατά συνέπεια μια εναλλακτική λύση στην ύπαρξη εναλλακτικών προμηθευτών στην εγχώρια αγορά.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης της Ελλάδας 2004 – 2007, Μάρτιος 2005,].

Τα μεγαλύτερα ενεργειακά έργα που υλοποιούνται σήμερα στη χώρα είναι:

α) Ο αγωγός πετρελαίου Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη

β) Ο αγωγός Φυσικού Αερίου Τουρκία - Ελλάδα – Ιταλία.

γ) Ταυτόχρονα υλοποιείται το έργο της αύξησης της δυναμικότητας αεριοποίησης του Τερματικού Σταθμού LNG της Ρεβυθούσας.

δ) Παράλληλα στο πλαίσιο του διασυνοριακού εμπορίου προωθείται η ηλεκτρική διασύνδεση των συστημάτων Ελλάδας και Τουρκίας με την νέα γραμμή 400 kV, μήκους περίπου 208 χλμ. (Βρόχος Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, ΑΜΘ). Η νέα διασύνδεση θα λειτουργήσει μερικώς στο τέλος του 2007 και θα επιτρέψει την ανταλλαγή ηλεκτρικής

ενέργειας μεταξύ των δύο χωρών βοηθώντας έτσι την ασφάλεια της τροφοδοσίας και την ευστάθεια των ηλεκτρικών συστημάτων, και αναμένεται να επιτρέψει την απορρόφηση μεγαλύτερων ποσοτήτων ενέργειας από τα αιολικά πάρκα της ΑΜΘ. [ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013, Δεκέμβριος 2005, σελ. 44 - 46].

Επίσης σε συνέντευξη του κύριου Παπαγεωργίου που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Κεφάλαιο» αναφέρει ότι το 2007 θα γίνει η έναρξη λειτουργίας των εξής έργων:

- Αγωγός φυσικού αερίου Μαυρονέρι – Αντίκυρα, 30 χλμ.
- Αγωγός προς Κόρινθο 43 χλμ.
- Δίκτυα Μέσης Πίεσης για βιομηχανικούς πελάτες στις περιοχές Κιλκίς, Θήβας, Κατερίνης, Δράμας και Κομοτηνής.
- Επέκταση αστικών δικτύων για τροφοδότηση νοσοκομείων στις περιοχές Θήβας, Ξάνθης, Σερρών και Κομοτηνής και τροφοδότηση με φυσικό αέριο των ΒΙΠΕ Καβάλας και Ξάνθης.

Ακόμα, εντός του 2007 θα αρχίσει η κατασκευή των εξής έργων:

- Αγωγός φυσικού αερίου Δυτικής Θεσσαλίας / Τρικάλων – Καρδίτσας, μήκους 72 χλμ.
- Αγωγός φυσικού αερίου προς Αλιβέρι – χερσαίος αγωγός μήκους 29 χλμ. και υποθαλάσσιος αγωγός μήκους 18 χλμ.
- Αγωγός Μέσης Πίεσης προς Χαλκίδα μήκους 21 χλμ. και από Χαλκίδα προς Αρτάκη – Ψαχνά – Βασιλικό, Αγωγός Μέσης Πίεσης μήκους 20 χλμ. Και αγωγός χαμηλής πίεσης 3 χλμ.

[ΠΗΓΗ: www.Capital.gr, 22 Μαΐου 2007].

7) Οι επιστήμονες αρχίζουν ξανά να δείχνουν ενθουσιασμό για τη δημιουργία ενέργειας από πυρηνική σύντηξη. Το μοναδικό ψεγάδι στην όλη διαδικασία είναι να διατηρηθεί με ασφάλεια πυρηνική αντίδραση με θερμοκρασία, αρκετές φορές, μεγαλύτερη από αυτή που επικρατεί στον πυρήνα του ήλιου -και παράλληλα να παραχθεί περισσότερη ενέργεια από αυτήν που χρησιμοποιήθηκε.

Η σημερινή βιομηχανία παραγωγής ηλεκτρισμού δεν είναι ακριβώς αποτελεσματική. Πάνω από τη μισή ενέργεια των εργοστασίων παραγωγής δεν φθάνει ποτέ στις πρίζες μας. Η προσπάθειά μας να αντιμετωπίσουμε μία τέτοια απώλεια ενέργειας προσφέρει μία πιο ρεαλιστική λύση όσον αφορά τη σφιχτή προσφορά ενέργειας και τη μόλυνση από ότι η αναδημιουργία του ήλιου στη γη. Σύμφωνα με τα στοιχεία πρόσφατης μελέτης της, η Mckinsey & Co υποστηρίζει ότι η βελτιωμένη παραγωγικότητα στην ενέργεια, όσον αφορά τους παραγωγούς και τους καταναλωτές, θα μπορούσε να μειώσει τους ετήσιους ρυθμούς αύξησης της ζήτησης, μεταξύ του 2003 και του 2020, από 2,2% σε λιγότερο από 1%.

Η Κίνα από μόνη της θα καλύπτει σχεδόν το 1/3 της προβλεπόμενης, αυξημένης ζήτησης για ενέργεια έως το 2020. Η υπάρχουσα τεχνολογία θα μπορούσε να τη μειώσει. Χρησιμοποιώντας μοντέρνα εργοστάσια με άνθρακα και καλύτερες μονώσεις στις κατοικίες, η επιπλέον ζήτηση από την Κίνα μπορεί να μειωθεί κατά 15%. Οι εξυπνότερες ηλεκτρικές συσκευές θα βοηθήσουν κι αυτές την κατάσταση. Και ενώ η πράσινη ενέργεια μπορεί να τραβά το ενδιαφέρον σήμερα, παρομοίως η General Electric, η Siemens και η Philips θα παίξουν εξίσου σημαντικό ρόλο.

Αυτό κάνει τις προοπτικές για την ενέργεια πραγματικά επαναστατικές. Η συνολική ζήτηση για όλα τα είδη ενέργειας το 2020, όσον αφορά τρέχουσες προβλέψεις, θα μειωθεί κατά 24%. Μελλοντικά, αυτό ισοδυναμεί με 76 εκατ. βαρέλια πετρελαίου ημερησίως -που δεν απέχει πολύ από τα σημερινά επίπεδα κατανάλωσης.

[ΠΗΓΗ: www.energia.gr , “Lex: Ενεργειακοί Γρίφοι”, 8/12/2006, σελ.1]

8) Συνεχίζεται ο δρόμος της **δημοσιονομικής εξυγίανσης** έτσι ώστε να μειωθεί αφενός το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης κάτω από το όριο του 3% και το δημόσιο χρέος στο 60% μέχρι το 2015 και αφετέρου για να υπάρχουν επαρκείς πόροι για επενδύσεις, ανάπτυξη και αποτελεσματική κοινωνική πολιτική. Η εξοικονόμηση πόρων

από την πλευρά των δαπανών θα προέρθει κυρίως από την μισθολογική δαπάνη της γενικής κυβέρνησης, όπως επίσης και από τον περιορισμό των καταναλωτικών δαπανών, δηλαδή των αγαθών και υπηρεσιών που καταναλώνει η κυβέρνηση, των επιδοτήσεων και άλλων τρεχουσών δαπανών (συγκρατημένες αυξήσεις στους μισθούς και στις συντάξεις, περιορισμός των προσλήψεων στον δημόσιο τομέα).

[ΠΗΓΗ: Η Ετήσια έκθεση του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος που παρουσιάστηκε στην ετήσια γενική συνέλευση των μετόχων, 27 Απριλίου 2006].

Σημαντική προτεραιότητα αποτελεί ιδιαίτερα ο εξορθολογισμός των δαπανών για την υγεία με την υιοθέτηση ενός ενιαίου πληροφοριακού συστήματος στα νοσοκομεία του ΕΣΥ του λεγόμενου «IASYS», το οποίο θα συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη χρήση των διαθέσιμων για την περίθαλψη πόρων.

[ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης της Ελλάδας 2005 – 2008, Δεκέμβριος 2005, σελ. 27].

Σε ομιλία του Γεωργίου Αλογοσκούφη τον Μάρτιο του 2006 αναφέρει ότι «Δεν υλοποιήσαμε μόνο μεταρρυθμίσεις για την οικονομία, δώσαμε προτεραιότητα στην ανάπτυξη και στην απασχόληση, αλλά δώσαμε και προτεραιότητα στην κοινωνία με μία σειρά από πρωτοβουλίες, παρά τα σφιχτά δημοσιονομικά πλαίσια με στόχο την κοινωνική συνοχή και ευημερία καταργώντας το ΛΑΦΚΑ (Λογαριασμός Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης) και την καταβολή των αναδρομικών του ΛΑΦΚΑ που όλα τα προηγούμενα χρόνια παρακρατούνταν από τις προηγούμενες Κυβερνήσεις ενισχύοντας ουσιαστικά τους συνταξιούχους που είναι μια από τις πλέον ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, δώσαμε λύση στο μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα που είχε δημιουργηθεί με τα πανωτόκια που χρεώνανε οι τράπεζες με αποτέλεσμα χιλιάδες πολίτες να έχουν οδηγηθεί σε απόγνωση, ρυθμίσαμε τις ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το δημόσιο με τρόπο ικανοποιητικό, που έδωσε μια ανάσα σε πάρα πολλούς οφειλέτες του δημοσίου, μειώθηκε η φορολογία στους τόκους των καταθέσεων στις Τράπεζες από το 15% στο 10% και αυξήθηκε το ποσοστό των δαπανών που εκπίπτουν για νοσήλια και άλλα έξοδα κοινωνικής φύσεως από το 15% στο 20%».

Στα αμέσως επόμενα χρόνια αναμένονται βελτιώσεις της ανταγωνιστικότητας, ως αποτέλεσμα και ορισμένων κυβερνητικών πολιτικών που άρχισαν να εφαρμόζονται από τα μέσα του 2004. Έχουμε προχωρήσει σε σημαντικές πρωτοβουλίες για τον περιορισμό των ελλειμμάτων και του χρέους, έχουμε θωρακίσει την κεφαλαιαγορά. [ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γραφείο τύπου και δημοσίων σχέσεων, Κοινή συνέντευξη τύπου, 9 Μαρτίου 2006, σελ. 2 – 8, 11].

Υλοποιούμε ένα αναπτυξιακό υπόδειγμα που στηρίζεται στο καλύτερο κράτος – στο πιο δίκαιο κράτος και στις περισσότερες ευκαιρίες για όλους τους πολίτες. Ειδικότερα, οι νέοι νόμοι, φορολογικός, οι Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα, η απλοποίηση του θεσμικού πλαισίου αδειοδότησης των επιχειρήσεων, καθώς και τα νομοσχέδια που προωθούνται για την προσέλκυση κεφαλαίων και επενδύσεων, τη διεύρυνση του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων, την απελευθέρωση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και τηλεπικοινωνιών, την αναμόρφωση και τον εκσυγχρονισμό του ρυθμιστικού περιβάλλοντος κ.λπ., που αναμένεται να βελτιώσουν τις συνθήκες ανταγωνισμού και να αρχίσουν να αποδίδουν. Υλοποιούμε τη δέσμευσή μας για την αύξηση της σύνταξης του ΟΓΑ και του ΕΚΑΣ, μέχρι την 1-1-2008. Συνεχίζουμε το πρόγραμμα των αποκρατικοποιήσεων που έχουμε ξεκινήσει μεγιστοποιώντας τα οφέλη για το δημόσιο και ενισχύοντας τον ανταγωνισμό, ενδυναμώνοντας έτσι την οικονομία, επιταχύνουμε την υλοποίηση του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και σχεδιάζουμε την αποτελεσματική αξιοποίηση των κοινοτικών κονδυλίων ύψους 20,1 δις ευρώ για την περίοδο 2007-2013. Στόχος του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς είναι η Ελλάδα να γίνει μια ανταγωνιστική οικονομία με έμφαση στο ανθρώπινο κεφάλαιο, να ενισχύσει την περιφερειακή ανταγωνιστικότητα, να διασφαλίσει ένα καλύτερο επίπεδο ποιότητας ζωής και να αυξήσει την απασχόληση.

[[ΠΗΓΗ: Ομιλία στους Πρέσβεις της Ελλάδας, 1 Αυγούστου 2006, σελ. 6].

9) Σε παγκόσμιο επίπεδο η προβλεπόμενη βελτίωση των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων μπορεί μόνο εν μέρει να αποδοθεί στη σημαντική πρόοδο στον τομέα της διαρθρωτικής προσαρμογής, καθώς ο υψηλός ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης και τα έκτακτα έσοδα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Ωστόσο, σε κάποιες χώρες με

δημοσιονομικές ανισορροπίες, οι προσπάθειες προσαρμογής εξακολουθούν να μην επαρκούν για την έγκαιρη επίτευξη των αντίστοιχων μεσοπρόθεσμων στόχων τους και επομένως για την εκπλήρωση των όρων του αναθεωρημένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Αυτό δημιουργεί μεγάλη ανησυχία. Είναι επομένως σημαντικό τα προσεχή επικαιροποιημένα προγράμματα σταθερότητας όχι μόνο να προβλέπουν σημαντική πρόοδο όσον αφορά τη διόρθωση υπερβολικών ελλειμμάτων με διατηρήσιμο τρόπο, αλλά και να σημειώνουν ικανοποιητική πρόοδο προς την κατεύθυνση ασφαλών δημοσιονομικών καταστάσεων στις ενδιαφερόμενες χώρες. Είναι πολύ σημαντικό για όλες τις χώρες να αποφεύγονται οι πολιτικές που επιτείνουν τις κυκλικές διακυμάνσεις κατά την τρέχουσα οικονομική ανάκαμψη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι υψηλές τιμές κινούν τους μηχανισμούς της προσφοράς πετρελαίου, αλλά και της υποκατάστασης πετρελαίου. Οι πολύ χαμηλές τιμές είναι αδύνατο να διατηρηθούν γιατί πολλές από τις επενδύσεις παραγωγής γίνονται ασύμφορες.

Η κρίση των διεθνών τιμών είναι συγκυριακή, μόνο που η συγκυρία αυτή μπορεί να διατηρηθεί και για 6 ακόμα μήνες, οπότε βέβαια έχει οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες.

Δεν πρέπει να γίνονται συγκρίσεις των σημερινών τιμών με τις τιμές των 10-12 \$/βαρέλι, αλλά με τα «κανονικά» επίπεδα τιμών των 22-27 \$/βαρέλι που είναι και επιθυμητά ώστε αφενός η αγορά πετρελαίου να είναι σε ισορροπία, αφετέρου οι πολιτικές σχετικά με το φυσικό αέριο, την ορθολογική χρήση της ενέργειας, τις ανανεώσιμες πηγές κλπ. να είναι εφικτές.

Οι δυτικές οικονομίες μετά τις πετρελαϊκές κρίσεις κατάφεραν να μειώσουν σημαντικά τις ενεργειακές ανάγκες ανά μονάδα ΑΕΠ και να υποκαταστήσουν το πετρέλαιο σε πολλούς τομείς. Χάρη στην πολιτική για το λιγνίτη στην ηλεκτροπαραγωγή, η Ελλάδα μείωσε δραστικά την εξάρτηση των πρωτογενών ενεργειακών αναγκών της από το πετρέλαιο.

Στην Ελλάδα όμως ορισμένοι κλάδοι, αντίθετα με την Ευρώπη, και λόγω των καθυστερήσεων στη διείσδυση του φυσικού αερίου, εξακολουθούν να εξαρτώνται περισσότερο από το πετρέλαιο, όπως η θέρμανση χώρων και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και βέβαια οι μεταφορές.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι προϋπολογισμοί του καταναλωτή για την ενέργεια έχουν ανατραπεί. Στην περίπτωση των ιδιωτικών αυτοκινήτων οι αυξήσεις των τιμών σε ποσοστιαία βάση είναι μικρότερες λόγω των υψηλών φόρων. Αντίθετα στους άλλους τομείς οι επιπτώσεις στην ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα είναι μεγαλύτερες λόγω των μικρών σχετικά φόρων και οδηγούν σε σημαντική επιβάρυνση των επιχειρήσεων, της γεωργίας, αλιείας και ναυτιλίας, αλλά και των επαγγελματικών μεταφορών. Οι

κοινωνικές επιπτώσεις (νοικοκυριά) θα είναι επίσης σημαντικές λόγω της σημαντικής επιβάρυνσης του κόστους θέρμανσης χώρων.

Δεν πρέπει να αποκλεισθούν μέτρα ανακούφισης (εκτός μέτρων που αφορούν στον ενεργειακό τομέα) σε ευαίσθητους κλάδους, μέτρα βέβαια που θα έχουν παροδικό χαρακτήρα.

Τα διαθέσιμα μέτρα άμεσης απόδοσης στον ενεργειακό τομέα είναι εξαιρετικά περιορισμένα. Η έλλειψη πολιτικού συντονισμού σε θέματα ενεργειακής πολιτικής στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποδεικνύεται ολέθρια. Θα μπορούσε η Ευρώπη συντονισμένα να διορθώσει παροδικά τους φόρους (ιδίως στο diesel) ώστε να μειώσει τις επιπτώσεις και θα μπορούσε να ενεργοποιήσει το μηχανισμό χρήσης των αποθεμάτων πετρελαίου (μαζί με τις ΗΠΑ) ώστε άμεσα να επηρεάσει τις τιμές. Μόνη της η Ελλάδα δεν μπορεί να μειώσει τη φορολογία στο πετρέλαιο γιατί ήδη το έχει κάνει στα πλαίσια της αντιπληθωριστικής πολιτικής και έχει φθάσει στα ελάχιστα όρια που επιβάλλει η ΕΕ.

Η ενεργειακή πολιτική στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας δεν πρέπει ποτέ να εφησυχάζει. Η εξοικονόμηση δεν αφορά μόνο το πετρέλαιο αλλά και τις άλλες μορφές ενέργειας, ιδιαίτερα για την Ελλάδα του ηλεκτρισμού η κατανάλωση του οποίου έχει φθάσει σε απαράδεκτα επίπεδα ιδιαίτερα σε χρήσεις που δεν έπρεπε να καταναλώνουμε ηλεκτρική ενέργεια. Το σημερινό σύστημα τιμών και η ανυπαρξία φυσικού αερίου κινδυνεύει να οδηγήσει τους καταναλωτές σε υπερβολική χρήση ηλεκτρισμού για θέρμανση ιδίως το φετινό χειμώνα που θα έχουμε υψηλές τιμές πετρελαίου. Ειδική καμπάνια για εξοικονόμηση ενέργειας θα υπενθυμίσει το πρόβλημα στους καταναλωτές. Έκτακτα μέτρα εξασφάλισης πρόσθετης ισχύος πρέπει να πάρει η ΔΕΗ.

Παρόλα τα προβλήματα στην Ελλάδα σχετικά με θέματα εμπορίας πετρελαιοειδών, δεν φαίνεται να υπάρχει συστηματική κερδοσκοπία με την ευκαιρία των υψηλών διεθνών τιμών πετρελαιοειδών. Η επιτάχυνση αυτή τη στιγμή μέτρων στον τομέα των πετρελαιοειδών, όπως ο ανεξάρτητος φορέας διαχείρισης αποθεμάτων, θεσμικές

μεταβολές στην εμπορία, προθεσμιακή αγορά ενέργειας κλπ. είναι απαραίτητη για το μέλλον, πρέπει άμεσα να ξεκινήσει, όμως δεν θα ωφελούσε άμεσα.

Είναι σαφές ότι οι φόροι στην Ελλάδα είναι συγκριτικά πολύ χαμηλοί. Μάλιστα όταν οι διεθνείς τιμές πέσουν, πρέπει οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης στα καύσιμα σταδιακά να επιστρέψουν σε κανονικά επίπεδα, συγκριτικά με την υπόλοιπη ΕΕ, ώστε να υπάρχει μόνιμα το κατάλληλο σήμα τιμών προς τον καταναλωτή αλλά και το περιθώριο άσκησης ενεργειακής και περιβαλλοντικής πολιτικής μέσω των φόρων.

Η βασική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το πετρέλαιο είναι να μείνει η εξάρτηση από το πετρέλαιο μόνο σε ορισμένους κλάδους της οικονομίας (οδικές μεταφορές και την πετροχημεία) χωρίς να μπορεί να επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα το σύνολο της οικονομίας. Ο ρόλος του φυσικού αερίου είναι επομένως στρατηγικός και για το πετρέλαιο. Έτσι αποδυναμώνεται η πολιτική ισχύς του ΟΠΕΚ γιατί οι επιπτώσεις των αποφάσεών του στην οικονομία θα είναι μικρότερες. Η γεωπολιτική δε του φυσικού αερίου είναι σε αρκετό βαθμό διαφορετική από αυτή του πετρελαίου.

Η απεξάρτηση της Ελληνικής Οικονομίας από το πετρέλαιο δεν μπορεί παρά να ακολουθήσει την ίδια στρατηγική. Η επιτάχυνση της υποκατάστασης πετρελαίου από φυσικό αέριο είναι σημαντική για τις χρήσεις θέρμανσης-ψύξης, τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, τη βιομηχανία και τη συμπαραγωγή. Σε αυτούς τους κλάδους το φυσικό αέριο μπορεί συγχρόνως να φέρει πρόοδο σχετικά με την ορθολογική χρήση της ενέργειας, εξοικονόμηση ηλεκτρικής ενέργειας και την εισαγωγή νέων τεχνολογιών.

Απαιτείται να επιδιωχθεί μεσοπρόθεσμα η απεξάρτηση της τιμής του φυσικού αερίου από την τιμή του πετρελαίου σε συντονισμό με τη Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω των επαναδιαπραγματεύσεων των συμβολαίων και την ανάπτυξη απελευθερωμένης εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου.

Ήδη ορισμένες χώρες της ΕΕ απολαμβάνουν μικρότερη εξάρτηση τιμών φυσικού αερίου από την τιμή του πετρελαίου. Έχει επιβεβαιωθεί ότι και η Ρωσική πλευρά έχει στρατηγική απεξάρτησης από την τιμή του πετρελαίου.

Στον εγχώριο τομέα απαιτείται άμεσα συνδυασμός ενεργειών σε διάφορους τομείς: α) εξασφάλιση ασφάλειας τροφοδοσίας σε φυσικό αέριο και επιτάχυνση αποφάσεων και έργων για την εναλλακτική τροφοδοσία της χώρας, β) αναθεώρηση τιμολογίων ΔΕΠΑ με σκοπό τη δραστική μείωση των τιμών, γ) απελευθέρωση αγοράς φυσικού αερίου και προσέλκυση στρατηγικών επενδυτών, δ) επιπλέον κίνητρα και μέτρα για την επιτάχυνση της διείσδυσης του φυσικού αερίου στον τελικό καταναλωτή ιδίως στις πόλεις και τις μικρές επιχειρήσεις.

Βεβαίως πρέπει να συνεχισθούν και να ενταθούν ιδιαίτερα οι πολιτικές στους τομείς της εξοικονόμησης ενέργειας, της συμπαραγωγής και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Μη ξεχνάμε ότι έχουμε πάντα μπροστά μας την υποχρέωση συμμόρφωσης με το πρωτόκολλο του Κιότο σχετικά με τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που βέβαια κυρίως αφορά την καύση ορυκτών καυσίμων.

Αν δεν επιλυθούν όλα αυτά τα προβλήματα οι συνέπειες μακροπρόθεσμα θα είναι ανεπανόρθωτες για την παγκόσμια οικονομία.

[ΠΗΓΗ: www.rae.gr, Παντελής Κάπρος, Πρόεδρος της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Καθηγητής Ενεργειακής Οικονομίας στο ΕΜΠ]

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία

- William H. Branson – James M. Litvack, Μακροοικονομική Θεωρία, Αθήνα, 1998.
- Γ. Δ. Δημόπουλου, Μακροοικονομική Θεωρία, Αθήνα, 1996.
- Rudiger Dornbusch – Stanley Fischer, Μακροοικονομική, Αθήνα, 1993.
- Auerbach and Kotlikoff, Μακροοικονομία μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, Αθήνα, 1997.
- Στυλιανού Α. Σαραντίδη, Σύγχρονη Μακροοικονομική Ανάλυση (Μακροοικονομικά Υποδείγματα), Τόμος Β', Πειραιάς, 1991.
- Γεώργιος Μ. Κόρρες, Ελληνική Οικονομία, Κρήτη, 1998.
- Α. Πετράκη Κώπτη, Μακροοικονομική Θεωρία και πολιτική, Αθήνα, 1985.

Εφημερίδες

- Επίσημη εφημερίδα Ε.Ε. , Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 6/07/2007
- Ευρυτανικά Νέα, Διον. Κ. Παρούτσας, Αριθμός φύλλου 145, 24/8/2005
- Ναυτεμπορική, 28/06/2005
- Εφημερίδα «Καθημερινή», 9/01/2007, Ευγενία Τζώρτζη
- Εφημερίδα “Καθημερινή”, «Σημαντικές Ενεργειακές Εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση», 18/12/2006
- Καθημερινή, Αφιερώματα, 13/09/2006
- Εφημερίδα Εξπρές, αρ. φύλλου 13.180
- Εφημερίδα Εξπρές, αρ. φύλλου 13.229
- Εφημερίδα ΕΞΠΡΕΣ, Τετάρτη 06/06/2007
- Εφημερίδα: Το Έθνος, Φεβρουάριος 2007
- Εφημερίδα: Ο Κόσμος του Επενδυτή, 22 - 23 Ιουλίου 2006

Ημερίδες

- Ημερίδα IENE “Πετρέλαιο και Οικονομία” Αθήνα, 6 Ιουλίου 2006

Οικονομικά Δελτία

- Alphabank, οικονομικό δελτίο, Μ. Ε. Μασουράκης, τεύχος 85
- Τράπεζα Ελλάδος, Στατιστικό Δελτίο οικονομικής Συγκυρίας, Τεύχος 98
- Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα, μηνιαίο δελτίο Δεκεμβρίου 2006
- ΕΚΤ, Μηνιαίο Δελτίο Μαρτίου 2007
- Alphabank, Οικονομικό Δελτίο 86, Μ.Ε Μασουράκης, Ιούνιος 2003
- Alpha Bank, Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων, 27 Σεπτεμβρίου 2006
- Alpha Bank, Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων, 16 Αυγούστου 2006

Εκθέσεις- μελέτες

- Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας: Κρατικός Προϋπολογισμός 2006-2007
- Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Μηλιός Γιάννης, Πατσουράτης Βασίλειος, Ράπανος Βασίλειος, Δεκέμβριος 2006
- Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, Μελέτη για τον Προϋπολογισμό του 2007, Δεκέμβριος 2006.
- Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, Το Δημοσιονομικό πρόβλημα στην Ελλάδα σήμερα, Νοέμβριος 2005.
- Κρατικός Προϋπολογισμός - Εισηγητική έκθεση, Κεφάλαιο 1, 2007
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 20/09/2000
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Τεύχος 74

- Eurobank EFG, “Η αβεβαιότητα για το πετρέλαιο, πλήγμα στις προσδοκίες για την οικονομική δραστηριότητα και τον πληθωρισμό”, Κώστας Βορλόου, Απρίλιος 2006
- Eurobank Economic Research, October 2005
- Eurobank EFG, Οικονομία και αγορές, Τεύχος 4, 28 Απριλίου 2006.
- Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση για την Νομισματική Πολιτική 2005 -2006, Φεβρουάριος 2006.
- Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση για την νομισματική πολιτική 2000 – 2001, Μάρτιος 2001.
- Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική Πολιτική 2002 – 2003, Μάρτιος 2003.
- Τράπεζα της Ελλάδος, Η ενδιάμεση έκθεση για τη Νομισματική Πολιτική, Δελτίο Τύπου, 10 Οκτωβρίου 2006.
- Η Ετήσια έκθεση του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος που παρουσιάστηκε στην ετήσια γενική συνέλευση των μετόχων, 27 Απριλίου 2006.
- Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Ετήσια έκθεση 2006.
- Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, 7/12/2005
- Τράπεζα Ελλάδος, Έκθεση για τη νομισματική πολιτική, 13/03/2006
- Τράπεζα της Ελλάδος, Φεβρουάριος 2007
- Τράπεζα της Ελλάδος, Οικονομικό Δελτίο, Τεύχος 15, Ιούλιος 2000.
- Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική Πολιτική 2006 – 2007, Φεβρουάριος 2007.
- Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση για την Νομισματική Πολιτική 2003 – 2004, Μάρτιος 2004.
- Ομιλία του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κύριου Νικόλαου Χ. Γκαργκάνα στη Θεσσαλονίκη, 12 Δεκεμβρίου 2005.
- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Η Ελληνική οικονομία, Τριμηνιαία έκθεση, Τεύχος 37, Οκτώβριος 2003.
- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Τριμηνιαία Έκθεση, Αρ. Τεύχους 46, Νοέμβριος 2006
- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Η Ελληνική Οικονομία, τριμηνιαία έκθεση, Τεύχος 47, Φεβρουάριος 2007.

- Ελλάς 1994 -98, ΕΣΥΕ εθνικοί Λογαριασμοί 1999-2001, Εκτιμήσεις και Προβλέψεις ΕΕ (11) στοιχεία Ε.Ε. ΓΔΙΙ
- Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Οικονομικές Εξελίξεις, Τεύχος 9, Σεπτέμβριος 2005.
- Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, Τρέχουσες εξελίξεις και προοπτικές της Ελληνικής και της Διεθνούς οικονομίας, εξαμηνιαία έκθεση, Τεύχος 31, Αθήνα, Δεκέμβριος 1999.
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Έκθεση εξελίξεων και προοπτικών της Ελληνικής Οικονομίας, Τεύχος 38, Οκτώβριος 2005.
- Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, Εξαμηνιαία Έκθεση, Τεύχος 31, Διεύθυνση Μακροοικονομικής Ανάλυσης, Δεκέμβριος 1999
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο αναφοράς 2007-2013
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης 2005-2008, Δεκέμβριος 2005
- Υπουργείο οικονομίας και Οικονομικών, εισηγητική Έκθεση Εξελίξεων, Κρατικός
- Υπουργείο Εξωτερικών, Πετρελαϊκές εξελίξεις κατά το β' τρίμηνο του 2005 Σαουδική Αραβία , 22/08/2005
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Εισηγητική έκθεση εξελίξεων και προοπτικών, Κρατικός Προϋπολογισμός 2006
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γραφείο τύπου και δημοσίων σχέσεων, Κοινή συνέντευξη τύπου, 9 Μαρτίου 2006
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Ενημερωτικό σημείωμα για την Ελληνική Οικονομία, Αύγουστος 2006
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης της Ελλάδας 2004 – 2007, Μάρτιος 2005
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013, Δεκέμβριος 2005

Ιστοσελίδες

- www.aloguskoufis.gr. "Ομιλία-Συνέντευξη", 23/1/2007
- www.aloguskoufis.gr, "Ομιλία", Αύγουστος 2006
- www.aloguskoufis.gr, "Ομιλία", Μάρτιος 2006
- www.rae.gr, Παντελής Κάπρος, Πρόεδρος της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Καθηγητής Ενεργειακής Οικονομίας στο ΕΜΠ
- www.exandas.ert.gr Συνεντεύξεις
- www.exandas.ert.gr "Το πετρέλαιο στη Σαουδική Αραβία"
- www.eis.pspa.uoa.gr Τμήμα οικονομικών επιστημών Πάτρας
- www.Plant management online, Άρθρο, 16 Νοεμβρίου 2006.
- www.Plant management online, Άρθρο, 2 Φεβρουαρίου 2005.
- www.Capital gr, 22 Μαΐου 2007.
- www.geocities.com Μιχάλης Βροντάκης, " Γιατί θα ακριβαίνει η τιμή του πετρελαίου", 6/08/2005
- www.ideopolis.gr Κώστας Ψωμιάδης, "6+1 αλήθειες για τον μαύρο χρυσό", 3/10/2005
- www.diktyo21.gr ,Χρυσάνθος Λαζαρίδης, "Πετρελαϊκοί μύθοι και ευρωπαϊκές εμμονές" 26/11/2003]
- www.bbcgreek.com. "Ασυγκράτητο το πετρέλαιο" 09/10/2005
- www.kathimerini.gr "Το κρίσιμο όριο των 60 δολαρίων το βαρέλι", Αφιέρωμα, 11/01/2007
- www.kathimerini.gr. " ΟΠΕΚ", 13/09/2006
- www.kathimerini.gr "Η Σ. Αραβία ενδυναμώνει την παραγωγική της ικανότητα" Ρόιτερς, 1 Απριλίου 2006
- www.energia.gr , Ανεκμετάλλευτη μια Υπερδύναμη της Ελλάδας 30/11/2006
- www.energia.gr , Άρθρα- Αναλύσεις, "Ανησυχεί η ΕΚΤ από τη... Μείωση των Ενεργειακών Τιμών", σελ.1, 15/09/2006]
- www.energia.gr "Lex: Ενεργειακοί Γρίφοι", 8/12/2006

- Το ΒΗΜΑ online, Τ. ΜΑΝΤΙΚΙΔΗΣ - ΜΑΡΙΤΑ ΖΗΚΟΥ, Αρ. Φύλλου 14745, 23/4/2006
- ΤΑ ΝΕΑ online, 19/08/2006
- ΡΕΣΑΛΤΟ τεύχος 1 - Δημήτρης Τούμπανης, "Ακριβό πετρέλαιο για ξεπεσμένο δολάριο", Δεκέμβριος 2005

Ξένα βιβλιογραφία

- Forfas (2006). A baseline Assessment of Ireland's Oil Dependence: Key Policy Considerations.
- Vulnerability of the EU Economy to Oil Shocks: a General Equilibrium Analysis with the GEM-E3 Model
Juan Carlos Ciscar, Peter Russ, Leonidas Parousos, and Nikos Stroblos
Institute for Prospective Technological Studies (IPTS)
National Technical University of Athens (NTUA)